

FUKAR MAROK
LAKOMÁJA

INDIÁN MÍTOSZOK
ÉS MESÉK

FUKAR MAROK
LAKOMÁJA

ÉSZAK-AMERIKA NYUGATI
PARTVIDÉKÉNEK
INDIÁN MÍTOSZAI ÉS MESÉI

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1983

TOTEMJELVÉNY AZ ÓCEÁNBÓL

Három napon át egyvégtében halászott egy tszimsian indán, de semmit sem fogott, s emiatt nagyon elszomorodott. Miközben felszedte kőhorgonyát, hogy újabb halászó helyet keressen, a Tenger Lényeihez fohászzkodott. Kérte, hogy a jó szerencse melléje szegődjék.

Elevezett a szigetnek addig a végéig, ahol egy magas hegy lába veszett bele az óceánba. Ott eresztette le nehéz horgonyát fatörzsből vájt kenuja oldalán. Nem sejtette, hogy a horgony nagy zajjal éppen a gyilkos bálna házának a tetejére esett. Gyilkos Bálna volt a Tenger Lényeiének leghatalmasabbika. Mikor meghallotta a háza tetején támadt zajt, kiment utánanézni, mi történhetett. Akkor aztán jól megmarkolta a horgonyt tartó kötelet, és a kenut a halással együtt lehúzta a víz alá, be a házába.

Megrettent a halász, azt hitte, megöli a bálna, vagy rabszolgájává teszi. Nem így történt. Gyilkos Bálna azt óhajtotta, hogy az indiánnak ő legyen a totemjelvénnye, s ehhez képest, mint egy tiszteletre méltó vendéggel, úgy bánt a halással. Hónapokon át tanítgatta, hogyan rajzoljon és miként fessen gyilkos bálna alakokat. Azt is megmutatta, hogyan kell járni a gyilkosbálna-táncot; elkészítették a bálna-álarcokat és fejdíszeket. Mikor az ember jól megtanulta, hogy mindezeket hogyan kell csinálnia. Gyilkos Bálna kenuba ültette, és felvitte őt a tenger színére.

Míg meg nem látta a házat, a halász azt hitte, hogy csak egy holdhónapot töltött odalent! A házat bizony azalatt, míg ő odajárt, majdnem teljesen elpusztította a

tengerár. Csak a váza maradt meg, azt is belepte a tengeri moszat. A halász új házat épített, és a homlokzatra egy gyilkos bálnát festett. Ezután meg egy takarón álló gyilkos bábát festett, és egy gyilkos bálnát formázó maszkot készített. Megverte a vendéghívó dobot, sereglett hozzá a nép a faluból. A halász ámulatba ejtette vendégeit, mikor eljártá előttük a gyilkosbálna-táncot.

Ettől az éjszakától kezdve jogosan használhatta a halász, s majd minden leszármazottja a gyilkosbálna-jelvényt házaik homlokzatán és a totemoszlopokon.

MEDVE ANYA

A Farkas Nemzetség főnökének leánya, Rhpiszunt hercegnő két fiatal lány társaságában gyümölcsbogyót szedegetett a hegyvidéken.

Mikor Rhpiszunt a dombra hágott, medvepotyadékba lépett. Szar-maszatos lett a lába. Haragra lobbant Rhpiszunt:

- Azt a mocskos medvéjét! Meggondolatlan! Mintha neki fontos volna az, hogy oda pottyantson, ahová én, egy hölgy, lépek! - mondta.

És egész nap emiatt zsémbelődött. Amint valamelyik barátját meglátta, dühös kifakadásokat hallatott, a medvéket szidalmazva.

Telt a nap. A hercegnő társaitól elszakadt, egymaga barangolt el, messzire az erdőbe. Mikor végre teleszedte kosarát, fordult, hogy kenujukhoz visszatérjen; aUg ment pár lépést, a kosár tartószíja megnyílt, minden gyümölcsbogyó kiborult a földre, összeszedette a bogyókat, és ismét útnak indult. Társnői után kiáltott, de válasz nem érkezett. Ekkor megint észrevette, hogy szétnyílnak a kosarat tartó szíjak, leült hát, hogy megerősítse őket.

Valamivel ezután két ifjú legénnyel találkozott. Az egyik így szólította meg:

- Szépséges hölgy! Minket azért küldtek, hogy segítségére legyünk! Hadd vigyük mi a kosaradat, és hadd vezessünk téged.

A hercegnő nem ismerte az ifjakat, de igen jóképűeknek találta őket, különösebben a fiatalabbik vezetőt. Rhpiszunt nem vette észre, hogy nem a kenuhoz

vezető úton haladnak hegyről lefelé, hanem fölfelé kaptatnak, a hegyek közé. Az ösvény igen jó volt, és a leányzó nevetgélve, csevegve ment véges-végig a mutatott úton.

Nemsokára egy faluba érkeztek, ott is a falu közepén álló nagy házhoz. A vezető ifjú a házhoz tessékelte a hercegnőt, és azt mondta:

- Maradj itt, míg apám megtalálom.

Azzal az ifjú bennebb ment a házba, honnét beszédük jól érthetően kihangzott:

- Meglelted azt, amit keresni küldtelek?

- Meg. Ott áll ő a ház előtt.

- Hozd be, hadd látom az új menyemet!

Kiment az ifjú, s szólította:

- Kövess. Apám látni akar.

A hercegnő követte az ifjút a ház belsejébe. Annak hátsó sarkában óriási, ülő alakot pillantott meg. Az óriás alak mellett behunyt szemű asszony ült. A házban köröskörül medvebőr voltak felaggatva, öreg, félholtak rémlő szolgálak jártak álmatagon körbe, nesztelenül. Felkiáltott a nagy főnök:

- Ide a leányt! Közelembe! Üljön mellém! Gyékényt terítsetek, hogy a látogatóm mellém telepedjék.

Uruk lába elé gyékényt terítettek a szolgálók. Arra ült le Rhipszunt meg az ifjú ember. Miközben a főnök szolgálival beszélt, érzi a hercegnő: megcsípi valaki. Lenéz maga mellé, s lát egy öregasszonyt. Az súgva szól hozzá:

- Van gyapjúd, meg zsírod? Eger Asszony vagyok. Ha van egy kis gyapjad, hajad, tudok segíteni rajtad.

A hercegnő levette gyapjúból font fülkarikáit, hajából is előhúzott némi kis gyapjú díszet, s Eger Asszonynak

adta azokat. A kicsiny asszonyság, amint megkapta ezeket a díszeket, már el is tűnt. De jött is vissza csakhamar, s így szólott:

- A Medve Nép fogott el téged. Megsértődtek. Szidalmaztak medvéket, mikor ma a potyadéka beleléptél. Ezért dühös Medve Főnök. No, van most egy kis hájacskád? Adj, ha van, s én pártfogollak. A főnök haragja még lobog.

Volt a hercegnőnél egy kevés hegyikecske-háj. Azzal szokta arcát dörzsölgetni, hogy a bőre szép sima maradjon. Odaadta azt a kicsiny asszonyságnak, s az tovament ismét. De már tért is vissza:

- Mikor ki kell menned, hogy könnyíts magadon, ássál egy mély gödröt, és a potyadéka abba rejtse el. Ha dolgoz végezted, takard be a gödröt. Majd törj egy darabot a réz karkötőből, s azt tedd a befedett gödör tetejére. Mindig így csináljad! A Medvék Hercege feleségül óhajt. Légy résen, óvakodj, mindig lesni fognak rád. Látod-e ezt a sok öreg szolgát? A Medve Nép csalta ide őket mindet, mert ők, mint te, a medvékből csúfot úztek. Néhányuk megcsönkította az általuk megölt medvéket, azért jutottak sorsukra, mert a Medve Népek tabuít megszegették.

Medve Főnök hírvivőket küldött barátaihoz. Meghívatta őket az új hercegnő tiszteletére adandó fogadásra. Már jóval ezelőtt Rhpiszunt kiment dolgoz végezni. A bokrok mögött, ahogy az szokásos. Ott egy gödröt ásott, s mikor behullott az ürülék, betakarta földdel. A réz karperecéből egy darabot letört, s a kupacra tette. Aztán megbújt és figyelt. Lestek bizony őt a medvék, a kémkedők. Odarohantak, ahol a lány

kuporgott az imént. Meglátták a rézdarabot. Elámultak! Meglepődtek.

- Nicsak - szóltak -, a leánynak igaza van, ha azt mondja, hogy a medvepotyadék kellemetlen. Ő igazi rezet hullajtott magából!

A főnökhöz vitték a rézdarabot.

És nemsokára beállítottak a meghívottak. Mikor már majd együtt voltak, megszólalt a főnök. Erre felébredt végre a felesége, s nyomban meg is jegyezte, hogy a meghívottak közt sok emberi lény van! Ő maga fertelmes szerzet volt. Emlői élő és mozgó emberi fejek voltak, szeméből fénysugár lövellt s világított ebben a túlvilági házban. Medve Főnök így szólt vendégeihez:

- Ez itt az én menyem. Mindenki támogassa, védje őt, ha veszélyben lelné. Gyermekei lesznek a Medve Nép unokái.

Nagy tálakat hoztak be, telis-tele hegyikecske-zsírral. Ezt a sok zsiradékot abból a szépitésre szolgáló hájból varázsolták, amit Rhpiszunt adott volt a kis Egér Asszonynak.

És ekkor a medve felesége lett Rhpiszunt. Azt tapasztalta, hogy a Medve Nép tűzgyújtáshoz sohasem használt száraz fát; ebben a másféle-világban csakis folyók fenekén ázott fákat égettek. Ha bármelyik medvelény útra kelt, mindig medvebőr köpenyét vitte magával, s mikor a házból kiment, felöltötte magára a bőrt, és attól kezdve állat módjára viselkedett. Előfordult, hogy a medvék elmentek, és egyesek közülük sohasem tértek vissza. Ilyenkor ezt egyik visszatért így jelentette:

- Leesett a mi testvérünk ajakpöcké!

Azt jelentették ezek a szavak ott az északnyugati parton, hogy aki nem tért vissza: legértékesebb tulajdonát veszítette el, vagyis az életét.

Mire ideje érkezett, hogy melegebb téli szálláshelyükre költözzenek, Rhpiszunt teherbe esett. Elköltözködtek egy fák közé rejtett faluba, honnan Rhpiszunt saját, egykori földi otthonára láthatott. Rhpiszunt új otthona egy magas sziklán levő barlang mélyében készült el.

Odahaza, Niszkae faluban a nép régóta nélkülözte Rhpiszuntot. Küldött a főnök utána kutató csapatokat mindenfelé, s azok nyomon is követték az ösvényt, melyen útnak indult volt a hercegnő, meg is lelték azt a helyet, ahol a gyümölcsös kosara leesett, majd egy olyan helyre érkeztek, ahol a hercegnő lábnyomai mellett mindkét oldalon nagy medvelábnyomok látszottak. Bizonyosra vették, hogy medvék ölték meg a leányt. Átkutatták a vadászok az egész vidéket, azt remélték, hogy legalább a lány tetemét meglelik, hiszen a medvék embert nem meg soha. Az öreg varázsdoktor azt állította, hogy nem halt meg a hercegnő. Vissza kell térnie. Nem lehet messzire tőlük. Erre minden vadász kiment a hegyekbe, számos medvét megöltek, de nem akadtak a hercegnő nyomára.

A Medve Nép szerfelett boldogtalan lett, mivel oly sokat elpusztítottak közülük. Medve Herceg ezért azt mondta feleségének, hogy biztonságos helyre kell menekülniük, mégpedig ő apjának háza közelébe, ahol békességben hozhatja világra gyermekeit. Igen keskeny, veszedelmes ösvényen másztak fel a hegyromra, ahol védve voltak a vadászok elől. De már jóval ezelőtt

ikerfickókat szült a hercegnő. És nőttek ezek a kölykök, mintha húzták volna őket; szépek voltak és élénkek.

A niszkaebéli nép közt élt Rhpiszunt három fivére. Ők egyvégtében keresték nővérüket. A legfiatalabb fivér és Maeszk nevű kutyája elhatározták, hogy ők ketten nem hagyják abba oly egykettőre a leány felkutatását, mint a többi vadász. Minden helyet bebarangoltak, de semmit sem találtak. Akkor olyan helyek felkutatására gondoltak, ahova lehetetlennek látszott eljutniuk. Es el is érkeztek annak a sziklának a tövébe, amelyikben Rhpiszunt Medve Anyának és férjének lakóbarlangja volt. Felvonított Maeszk kutya. Rhpiszunt legifjabb öccse ebből nyomban kitalálta, hogy ez csak azt jelentheti: a közelben van a nénje. Föl kell hágniuk a csúcsra. A fiatalember csöndben visszasietett a faluba, és ettől kezdve minden szabad idejében a meredek sziklás lejtőkön a hegymászást gyakorolta. Medve Herceg a barlangból figyelte. Ahányszor vadászok közelítették meg rejteküket, családját a barlang mélyébe mentette, és közben olyan varázsigéket mormolt, amelyektől üldözőik elgyöngültek és hazamentek. Hanem egyik napon nagyon csüggedt, boldogtalan lett. Meg is mondta okát feleségének. Tudja, hogy legifjabb sógora és Maeszk kutya meglelik és meg fogják ölni őt. Elszomorodott Medve Anya, de tudomásul vette, hogy öccsére vigyáznia kell.

Egyik nap megpillantotta a fiút a barlang nyílásához vezető ösvényen, és ekkor Medve Anya egy hólabdát gyúrt, és legurította azt a hegy oldalán. Az a fiú lábához hullott. Mikor a fiú a hógolyót felemelte, felismerte rajta nővérének keze nyomát. Odatartotta a hógolyót a kutya orrához, az eb felismerte a hercegnő szagát. Ugatni

kezdett. Felfelé tekint a fiatalember, s azt látja, hogy valami elhalad a barlang nyílása előtt. Vadász és kutyája óvatosan-ügyesen felértek a sziklára; az egyik fogódzóról a másikra hágva.

Medve Herceg megérezte, hogy közeleg a vég.

- Én most teljesen kiszolgáltatott leszek - mondta a feleségének.

- Hadd megyek a magam odújába. Arra kérlek, ne hagyd megcsonkítani a tetememet. Ha majd megnyúznak, mondd nekik, hogy égessék el a csontjaimat, és akkor én majd rajta leszek, hogy segítsen gyermekeinket. Amint én meghaltam, ők emberi lényekké változnak, és kiváló vadászok lesznek.

És felkészült Medve Herceg, hogy sorsával szembenézzen.

A fiatal vadász fölérkezett, és úgy cselekedett, ahogyan azt a medve megjósolta. Kifüstölte, felnyársalta. Mielőtt kimúlt volna Medve Herceg, még elénekelte azt a varázséneket, melyet örökségbe hagyott feleségének és sógorának. Megígérték, hogy bőrét majd apósának adják, hadd hozzon az neki jómódot, jó szerencsét, gyermekei pedig gazdag házban legyenek boldogok.

Minden úgy történt, ahogyan Medve Herceg hagyatkozott. A két kis medvebocs anyjukkal és nagybátyjukkal elügetett nagyapjuk falusi házába. Amint a főnök házának kapuján beléptek, a medvebőr köpenyt levetették, és nyomban két csinos kisfiú vált belőlük.

Idők múltával, mikor már a medvevarázsének és a medvebőr köpeny birtokában a főnök igen meggazdagodott, és a kisfiúk szép szál vadászokká serdültek, nagyapjuk egy magas oszlopot állíttatott nekik, hogy arra másszanak fel. Az oszlop tetejéről látni lehetett

a Medve Nép falujából felszálló füstöt, és a medvenagyapjok otthonát.

Végül aztán anyjok, Rhpiszunt megöregedett és meghalt. A fiúk anyjok halála után elhagyták a falut, és elhagyták a kutyát is. Felöltötték medvebőr köpenyeiket, és mikor az erdő sűrűjébe beérkeztek, csatlakoztak a Medve Néphez.

Ezután a Farkas Nemzetség szerencsésen élt, és nem feledte el, hogy a Medve Néppel rokonságba került. Vadászataikban mindig a medvék segítették őket.

A NYÍRFAJDOK

Gyönyörű szép leánya volt egy főnöknek. Akadt a leánynak számos ifjú legény kérője, de ő mindet kikosarazta. Történt ezután, hogy a Nyírfajdok főnöke lerepült, és rászállt ennek a főnöknek a háza tetejére. Rókabőr takarókba burkolódzott, és férfi alakját öltötte magára.

Amikor besötétedett. Nyírfajd főnök a ház gazdájának tudtán kívül besurrant a házba, és a leányhoz feküdt. A leánynak tetszett, hogy együtt háljanak. És Nyírfajd csakhamar rávette a leányt, hogy szökjék meg vele. Éjfélkor felkeltek és elmentek. A folyót átszelték, úgy jutottak el abba a nagy városba, ahol Nyírfajdek éltek. Az ifjú házaspárnak az apja nagy lakomát adott a fia és menyé megérkezésének örömeire. Ott töltötte a pár az egész telet. Nyárra a fiatalasszony négy gyermeket szült.

A lány apja, az öreg főnök, mindenütt kerestette az eltűnt leányt, de képtelen volt rátalálni.

Mikor a Nyírfajd gyerekek már felserdültek, kérdezte az anyjok:

- Nem akarnátok-e látni nagyapátokat? Nagy főnök ő; a folyó túlsó partján él. Sok lépcsős, nagy házban lakik, háza előtt oszlop áll.

Kíváncsiak lettek a fiatal Nyírfajdok nagyapjuk házára.

Átmentek a befagyott folyó jegén. Menet közben egyre azt mondogatták:

- Psz, psz, psz, psz.

Meghallják a falubéli gyermekek a madár csárogást-pisszegést, s látják, hogy négy Nyírfajd közeledik.

Megdobálják a gyerkőcök a faldokat, kővel, kavicssal. Erre az ifjú Nyírfaldok visszarepültek.

Következő napon ismét próbálkoztak eljutni nagyapjukhoz. De a gyerekek ekkor is visszakergették őket. Mindennap újra kísérleteztek. Végére azt mondták a falubéli emberek:

- Ha legközelebb megint faldok szállnak ide, ne zavarjuk el őket.

S másnap ismét eljött a négy fald fiú. Egyenesen a nagy főnök házáig értek. Ajtót tárt előttük a főnök, s ők négyen beléptek. A főnök gyékényt terített a látogatóknak, azok arra le is telepedtek, özönlött a sok nép, hogy a madarakat lássa. Végére egy öregember így szólott a főnökhöz:

- Nem emlékszel rá, hogy néhány évvel ezelőtt a leányod elveszett? A madarak az ő gyerekei kell hogy legyenek, hiszen tudták, hogy melyik a te házad!

Ezt hallván, így szólt az öreg főnök:

- Mondjátok meg apátoknak: ezennel meghívom őt, minden népével együtt a holnapi napra, nagy lakomára. Kérjétek anyátokat, hogy ő is eljöjjön!

Felkeltek erre a madarak, elhagyták a házat. A jég hátán tértek vissza.

Következő napon töméntelen sok fald ment át a folyón. A folyó jege feketéllett a rajta haladó faldok tömegétől. Közöttük volt a főnök leánya is. Bementek a főnöki házba. Aki elfért odabent, az a földre letelepedett. De sokan az ajtófélfára mega gerendára ültek. Ha egyszer a szoba földjén nem jutott nekik hely!

Mikor a fiúk ezt észrevették, megrázták az ajtócsölpöt, és ekkor a madarak a ház egyik szegletéből a

másikba repültek. A főnök szárított lazac és gyümölcsbogyó lakomát készíttetett. Majd így szólt:

- öreg vagyok én már. Képtelen vagyok már én fát hasogatni. Nem szíveskednék az én vőm itt maradni, és segíteni nekem?

A főnök leánya tolmácsolta az apja szavait a férjének, aki így válaszolt:

- Psz, psz, psz, psz!

A többi madár is ilyenképpen beszélt a leánnyal. Ezután a főnök leánya megmondta, hogy a madarak holnap elmennek fát hasogatni.

Másnap reggel a főnök kinyitja házának fűsteresztő lyukját. Erre a főnök veje beszédet tartott, és huss! Kirepült minden madár utána.

Mikor mind elmentek, a főnök leánya kisöpörte a házat. Dél tájt ismét madárcsirregés hallatszott. A főnök tüzet rakott bent a házban, és a madarak a fűsteresztő lyukon át visszatértek. Mindenik madár vetett egy kis zsiradékot a tűzre, amitől az egyre magasabb lánggal lobogva égett.

Hoztak a madarak egy hegymagasságnyi oszlopot, az az oszlop véges-végig zsiradékkal volt borítva.

A madarak főnöke adta azt az oszlopot az apósának, s az szétosztotta a törzs tagjai között. A főnök és népe viszonzta az ajándékot Nyírfajdéknak; ők is adtak ajándékokat. Egy nagy búcsúlakoma után minden madár eltávozott.

A főnök leánya és gyermekei visszamentek a Nyírfajdok Városába.

ÚTMUTATÓ BÚVÁRMADÁR

Mikor még új volt a világ, egy csapat tlingit indián kenuval a Kisrák-öbölbe járt el halászni. Mikor egyszer ott halásztak, hirtelen olyan sötétség kerekedett, hogy a partot sem látták, és az öböltől távoli falujukhoz vezető utat sem tudták megtalálni. Ekkor, nem messze kenuiktól, egy madárnak különös, vad rikoltása hangzott. A halászok a hang irányába eveztek, s hát egy nagy búvármadarat pillantottak meg, amint lassan úszott éppen a kenuik előtt. Elhatározták, hogy követik a madarat.

A sötétségben időnként bizony nem látták a fehér csíkokat a madáron, de sivítő rikoltása mindegyre fel-felhangzott. Sokáig követték a gyorsan úszó madarakat. Végére elhagyták az öblöt, amely bezárta volt őket, és kijutottak a világosságra.

Ettől kezdve a tlingit törzs és a törzs ivadékai saját jelvényüknek választották az útmutató búvármadarat.

KUTYA-POFÁJÚ LAZAC HÁZA

A fiúk azt játszották a tengerparton, hogy hurokkal sirályt fognak. Játék közben megéhezett az egyik gyerek, befutott az anyjához, s enni kért. Egy darab szárított lazacot adott az anyja.

- Miért adsz nekem mindig ilyen vacak kutya-pofájút?
- zsémbelt a fiú, s a halat mérgesen a földhöz csapta.

Azzal visszament a partra. Ott a hurokban egy sirályt talált. Belegázolt a tengerbe, hogy a madarat elcsípje, de az erősebb volt nála, és magával húzta a fiút, ki a tengerre. Ott a gyermeknek nyoma veszett.

A fiút egy lazac magával vitte a falujába, s ott éppen a főnök házába. Szépen ki volt pingálva a főnök házának a homlokzata. De a fiú nem tudta, hogy a lazacok falujában van, mert emberformájúaknak látta az ottaniakat. Amiért az anyjától kapott lazacról olyan csúfot mondott volt, a lazacék Vacak Pofának nevezték el. Ha megéhezett, az egyik lazac egy kövecskét adott neki, rágja azt. Az ikrát rakó lazac, míg az ivás tart, sohasem eszik, csak egy kicsi követ tart a szájában, hogy ne legyen éhes. Egy napon Vacak Pofa elveszítette a kövecskéjét, s nagyon megéhezett. A fiúnak egy társa azt tanácsolta, hogy csapjon agyon egy falubéli játszadózó gyermeket, azt süsse s egye meg, de gondosan gyűjtse össze s égesse el a csontokat s minden más maradékot is. Úgy is tett a fiú, de nem vette észre, hogy egy szem alól való csontocska egy lyukba belepottyant. Mikor visszament a főnök házába, nem lelte a főnök fiát. Azt mondta a társa Vacak Pofának, siessen vissza a tűzhelyhez, keresgéljen ott alaposan.

Meglelték a csontocskát, s azt mondta a társa:

- Vesd belé gyorsan a vízbe!

Úgy tett, s a főnök fia azon nyomban jól lett. Azt mondják, ez az eredete annak a szokásnak, hogy jól bánjanak a hal minden csontocskájával. Ez kell ahhoz, hogy a lazac új életre kelhessen, s a következő esztendőben újra megjelenjék.

Mikor Vacak Pofa elunta magát nagy egyedüllétében, a lazacok elvitték a tengeri szórakozóöblöcskébe, ott táncra kerekedtek, s más mulatságokat űztek. Ilyenkor a fiú elfeledte honvágyát.

Tavasszal felkészültek a lazacok, hogy ivásra a folyókhoz visszatérjenek. A főnök egész népét ahhoz az öbölhöz vitte, amelyiknek a partján Vacak Pofa szülei éltek.

Az anya látja, hogy a vízből egy nagy kutya-pofájú lazac szökken fel, noszogatja a férjét, hogy nosza, gyorsan, éppen azt fogja el. Az apa megszigonyozta azt a lazacot, odavitte a feleségének. Hasítani kezdi az asszony a halat, hát a kése valami keménybe ütközik a hal nyaka táján. Ott bizony éppen az ő saját fiának a réz nyaklánc volt. Hívta az asszony a férjét. A lazacot cédrusfa kéregre fektették, és felvitték a háztetőre. Ott a lazac ismét visszaváltozott fiúvá. Elmesélte szüleinek kalandos tapasztalatait a lazac főnök házában, s el azt is, amit a kutya-pofájú lazacok az életmódjukról tanítottak neki.

Ennek a fiúnak a leszármazottjai a kutya-pofájú lazacot választották jelvényükül, lazac országban járt ősük egykori kalandjának emlékezetére.

Házaik homlokzatán a festmények mai napig is a kutypofájú lazac házán levő képet utánozzák.

TÜZVIRÁG-LÁTOMÁS

Egy tszimsian főnök unokaöccse éhezett. Már napok óta koplalt, mert tél volt; embermagasságnyi hó borította a földet, és a fiatalember vadászni akart menni. Minden ügyességére szüksége volt, hogy vadhúst és prémeket szerezhessen s vihessen haza a falujába. Csapdákat, hurkokat vitt magával, mert azt remélte, hogy csak törbe tud ejteni nyércet, házifecskét, nyulakat s más apró állatot, ha ugyan lel egyet is.

Messzire vándorolt a legény, míg végre állatnyomokra lelt. Akkor elhelyezte a hurkokat; gátat |épített egy olyan keskeny ösvényen, amelyik a folyóval és az erdő szegélyével párhuzamosan haladt. Egy éjszaka hóból kivájt enyhelyén aludt, s ragyogó fény villogására ébredt. Kiment, s hát egy nagy tűz-fát lát, amelyik karmazsinvörös tűzvirágokkal telten izzott, lobogott. Az egy szál büszke fa vörösen világító virágaival az égig ért. Megértette a fiatalember, hogy látomása támadt. Amint a nap felkelőben volt, kiment csapdáihoz. De mielőtt messze ment volna, még visszanézett a nagy tűzvirágra. Az már tovatűnt.

Azon a napon kedvezett neki a jó szerencse; lelt is állatokat csapdáiban. Amikor messzire levő falujába visszaérkezett, elmondta nagybátyjának, milyen látomása volt. Egybehívták a nemzetség tanácsát, és úgy határoztak, hogy attól kezdve a nemzetség jelvénye a tűzvirág legyen.

Az egy szál tűzvirágbot ma annak a nemzetségnek a leszármazottainál látható a „beszélő-boton”.

KÉT PRÓBATÉTEL - HÁROM TOTEM

Szegény, árva fiúcska növekedett egy tszimsian faluban. Jóllehet a falu főnöke a fiú anyai nagybátyja volt, a gyerekekkel mégis rosszul bántak, mert gyöngye volt és sömörös bőré. A többi fiú kicsúfolta, s nem engedte, hogy játékuhoz csatlakozzék. Csak öreg nagyanyja törődött vele, de ő szegényebb volt, semhogy segíthessen a fiún.

- Imádkozz gyakran és tisztogassad magadat – mondta neki -, akkor majd erős leszel, és játszanak veled a többiek.

Megfogadta a fiú nagyanyja tanácsát, gyakran könyörgött Ég Főnökhöz, sokat fürdött a tengerben és a jéghideg folyamban, hogy megtisztítsa magát, futógyakorlatokat végzett az erdőben meg a tengerparton. Hogy kezét, karját, vállát erősítse, ágakat tört le fákról és cserjékről, és úszott egyre a tavakban és a tengerben. Minden új hóhullásra kissé erősebb és tisztább lett, de hibás bőre még gondozásra szorult. Már felserdült, legénnyé cseperedett, de még akkor sem állt szóba vele senki. Ez szerfelett bántotta, de a nagyanyja azt mondta: imádkozzék csak tovább, és higgyen. Ég Főnök bizonyára megkönyörül és segít rajta.

Egy éjszaka a fiatalember nagybátyja, aki még mindig a falu főnöke volt, lement a tengerpartra. Feltekintett az égre, és azt látta, hogy tüzes villámok cikáznak a falu felett. Majd egy olyan lobogó fény ereszkedik alá, mint egy kis tűzlepel, s annak a nagy cédrusfának az egyik ágán akadt fenn, amelyik a főnök házának a háta megett nőtt. Napkeltekor meglátta a főnök, hogy a tűzlepel

melyik faágon függ, de az akkorra már nagy rézpajzssá változott. Tudta ám a főnök, hogy az a pajzs sok tengeri vidra bőrénél értékesebb, meg is próbálta, hogy a pajzsot a fára mászva elérje, de még csak a közelébe sem tudott férkőzni. Akkor aztán azzal próbálkozott, hogy köveket, meg botokat vágott hozzá, hogy azokkal verje le, de nem találta el a rézpajzsot, és a földről nem is tudta a köveket eléggé magasra felhajítani, hogy azok célt érjenek. Tanakodásra hívta hát tanácsosait. Azok attól tartottak, hogy a réz megromlásodik, még ha hajlított végű nyilakkal próbálják is leverni. Azt tanácsolták, hogy a főnök kérje meg a falu fiatal legényeit, próbálkozzanak azok gömbölyű kövekkel másnap, napkeltekor.

Összehívta a főnök a népét, és így szólt:

- A házam melletti fán réz függ. Holnap, napkeltekor fiatal emberek megkísérlik, hogy azt ormán gömbölyű kövekkel leverjék. Leányomat, a hercegnőt ahhoz az ifjúhoz adom feleségül, aki lehozza nekem a rézpajzsot. Ezen az éjszakán lement a szegény fiatalember a tengerpartra.

A tenger felől egy hatalmas idegen ment oda hozzá, és azt kérdezte:

- Mi újság van a falutokban?

A fiatalember beszélt neki a titokzatos rézpajzsról és a főnök ígéretéről, melyet a falubéli legényeknek tett.

- Neked kell megpróbálnod a rézpajzs leütését! – mondta az idegen.

- Nagyon magasan van az, és nem hiszem, hogy elég magasra tudok hajítani, és eléggé erősen meg tudom csapni az ágon levő rezet - válaszolta a szegény fiatalember.

- Higgyél és cselekedj! - felelte az idegen. Felvett a partról négy nagy gömbölyű kavicsot, és a fiatalembernek adta:

- Mikor a nap felkel, látni fogod, hogy ezek közül a kavicsok közül egy fehér, egy fekete, egy kék, egy meg piros. Ebben a sorrendben dobd fel a kavicsokat, de meg ne mutassad a kavicsokat senkinek!

Az idegen tovalépkedett a tenger felé, és nyoma veszett.

Másnap reggel az egész falu a nagy cédrusfa alá sereglett. A fiatalok sok kavicsot hajítottak a rézhez, addig hajigáltak, míg csak bele nem fáradtak, de egyiknek sem sikerült megütnie. Mikor a szegény ifjú akarta felhajítani a maga kavicsait, a többiek félrelékték, míg végre egy bölcs öregember azt rendelte:

- Hagyjuk, hadd próbálkozzék ő is!

A szegény ifjú jól célzott, mikor a fehér kavicsot elhajította, de tévesztett, a kavics csak elsuhant a réz mellett és eltűnt. A két másik kavicsa már nagyon közel került a rézpajzshoz. Akkor aztán fogta a piros kavicsot, az utolsót, meglóbálta és elhajította. Rácsapódott a piros kavics hangos koppanással a rézpajzsra. És az lehullt.

Mielőtt a szegény ifjú a rézhez nyúlhatott volna, a többiek odaugrottak, felkapták, és bevitték a főnök házába. És mindenik azt mondta:

- Ó, főnök, én voltam az, aki leütötte a rézpajzsot a fáról.

Felelte a főnök:

- Közületek sokan csalafinta nyelvvél szólnak. Várjatok, míg én eldöntöm, hogy melyikötök cselekedett. A szegény ifjú, aki követte a többieket a főnök házába, egy szót sem szólt.

Mikor az éj eltakarodott, hogy helyét a nappalnak adja át, egy hatalmas medve rontott bömbölve a faluba. Az a vadász mondta, hogy a medve óriási és fehér, amelyik sikertelenül próbálkozott vele, hogy leterítse. Másnap a főnök megmondta a falu népének, hogy ő nem tudta eldönteni, melyik fiatalember verte le a rézpajzsot, de a hercegnőt egészen biztosan annak fogja adni, aki a nagy fehér medvét megöli.

Azon az éjszakán, mikor éppen útjokra indultak az ég csillagai, a szegény fiatalember a tengerparton járt-kelt. Az idegen hirtelen ismét megjelent előtte, és azt kérdezte:

- Mi újság a falutokban?

A fiatalember beszélt neki a fehér medvéről, és azt is mondta, hogy a főnök nemsokára pompás íjakat és nyilatkat ad azoknak az ifjaknak, akik a medvére vadászni merészkednek.

- Menj a főnök házába, és kérj tőle egy íjat és egy nyilat. A medvét te fogod megölni.

Azzal belépett a ködbe, és nyoma veszett.

Elment a szegény ifjú a főnökhöz. A főnök a tűzhelye előtt megjelent minden ifjúnak adott erős íjat és két nyilat. Mikor a szegény ifjú egy nyilat és egy íjat kért a nagybátyjától, a többiek nevettek rajta. A főnök nem adott volna íjat meg nyilat az ifjúnak, ha a bölcs öregember azt nem tanácsolja, hogy adjon. Az öreg bölcs az ifjúra mosolygott, mikor az megkapta az íjat meg a nyilat, de mit se szólt.

Kimentek a vadászok medvelesre. Meg is pillantották a medvét már pirkadatkor, a falu végén. Mindahányan voltak, nekirohantak, de a szegény ifjú, aki annyi futógyakorlatot végzett, mindnél gyorsabb volt, megközelítette a fenevadat, lőtt, és a nyíl keresztülment

egyenesen a medve szívére, s azon túl egy fába vágódott bele. A szegény ifjú odament, kihúzta a fából a nyilat. A nyíl meg volt csavarodva, és medveháj fedte.

Mialatt az ifjú a nyilat húzta ki a fából, a többiek a maguk nyilait belemártották a halott állat vérébe, és mentek a véres nyilakkal a főnökhöz. Az egyik odanyújtotta nyilát a főnöknek, és mondta:

- Lásd, én öltem meg a medvét. Még rajta van a vére a nyilamon, láthatod.

Újabb s megint egy másik fiatalember állította, hogy ő végzett a medvével. Mindenik szerette volna feleségül venni a hercegnőt, azért beszéltek ilyen csalafinta módon.

Haragra lobbant a főnök az ifjak beszéde miatt, hiszen látta, hogy hazudnak.

- Adjátok ide a nyilaitokat - parancsolta. - Magam fogom megvizsgálni mindet, és eldöntöm, hogy ki ölte meg a medvét.

A főnök alaposan megnézte a nyilakat. Úgy találta, hogy mindenik egyenes. Aztán, amint feltekintett, meglátta, hogy a szegény ifjú ott áll a többiek háta megett.

- A te nyilad ezek közt van? - kérdezte tőle.

- Nem, főnök - válaszolta a fiatalember, aki nem merte a főnököt „nagybátyámnak” szólítani.

A főnök átvette az unokaöccse nyilát, és megvizsgálta az elcsavarodott, medvehájjal fedett vesszőt, és ebből megtudta, hogy ki lőtte meg a medvét.

Az öreg bölcs, aki azt tanácsolta volt a főnöknek, hogy íjat meg nyilat adjon az ifjúnak, beszélt a főnökkel. Megmondta neki, hogy ugyanaz ölte meg a medvét, aki a rézpajzsot is leütötte.

A főnök lesütötte a szemét, és egy szót sem szólt. Megszégyenült, mivel a szegény fiatalember a falu minden előkelő, nemesifját legyőzte.

Az ifjú emberek is megszégyenítettnek érezték magukat, nem azért, mert hazudoztak meg fecsegték, hanem mert a szegény ifjú a harcosok képzettsége nélkül győzött.

A főnök otthonaikba küldte az embereket, aztán mivel gonosz szívű volt, úgy határozott, hogy elhagyja a falut népével együtt, s csak a szegény ifjút meg a nagyanyját hagyja ott. Elküldte a nemzetségfőket meg a szolgálait, adják hírül minden házban: minden család kenuja álljon útra készen, elmennek, amint felkél a nap.

Másnap reggel a falu népe csendesen elevezett, mert ők a főnök parancsának mindig is engedelmeskedtek. Csak három személy maradt vissza: a hercegnő, a szegény ifjú ember, meg az ifjú nagyanyja.

Nem hagyott a főnök a faluban semmi élelmet, de a nagyanyának volt egy kevés szárított, füstölt lazaca. A hercegnő nem akart abból enni, és a fiatalember is visszautasította az ételt, hogy maradjon ennivalója nagyanyjának. A hercegnő azért nem állt szóba a fiatalemberrel, mert az szegény volt, és sömöre még nem múlt el egészen. A hercegnő apja nagy házában töltötte az éjszakát, mialatt a fiatalember nagyanyja szegényes házikója előtt a tűz mellett üldögélt. Egész áldott éjszaka Ég Főnökhöz könyörgött segedelemért. Mikor az éjszaka visszahúzódott, hadd mehessen helyébe a nappal, különös álmodást látott. Tudta már, hogy mit tegyen!

Egy olyan keskeny erdei ösvényen rohant el, amelyik a folyó mellett vezetett. Tovább ment felfelé, a forrás iránt, míg csak egy tisztáson levő tóig nem ért. Nagy

cédrusfák álltak a tó körül. Az a tó volt a megtisztulás tava. Az álma ezt a tavat mutatta meg neki. Megállt a víz partján, és nagyot kiáltott. A víz nyomban felkavarodott. Nagy hullámok görögtek a partra, ahol az ifjú állt. Az egyik hullámból egy óriási béka bukkant ki.

Sokkal nagyobb volt, mint az ifjú ember. Rézből volt a béka szeme, és éles rézkarmai voltak. Mielőtt a béka megfoghatta volna a fiatalembert, az visszaszaladt az ösvényre. Üldözőbe vette őt a béka, de nem tudta utolérni és megfogni; így aztán visszament a tóba.

Visszarohant a fiatalember a faluba. Mikor az elhagyott házakhoz érkezett, addig keresgélt köröttük, míg csak egy kőfejszét nem talált. A fejszének jó hosszú nyelet készített, a fejét kiélesítette, és visszament a tisztáson levő tóhoz. Ott úgy vágott le egy cédrusfát, hogy az keresztülessék az ösvényen. A fa egyik vége az ösvény mellett egy sziklának a tetejére került. Akkor a törzs egyik végét felemelte, és egy olyan ékre helyezte, amit egy fiatal facsemetéből csinált. Éket csinált, hogy az tartsa helyben a torlaszt. Alája mászott, és úgy találta, hogy azon kúszva kell az ösvényre átmenni.

Azzal visszament a tópartra. Könyörgött Ég Főnökhöz segedelemért, s utána négyszer nagyot kiáltott. Azon nyomban feljött az óriási béka a víz színére, és a part felé úszott. Üldözőbe vette a fiatalembert, az rohant a torlasz felé, és alája kúszott a nagy fatörzsnek. A béka követni akarta a fiatalembert, de nem fért el egészen a fatörzs alatt. Mielőtt a nagy fatörzs alól vissza, kimászhatott volna, az ifjú fogta a súlyos fejszét, és ki ütötte vele az éket, amelyik a csapdát felemelve tartotta. Az lecsapódott, és a békát agyonütötte.

A fiatalember fokokat vert a szikla meg a fatörzs közé úgy, hogy azon aztán ügyesen fel tudta húzni a nagy békát. Lassan, nagy küzdelemmel vitte át a nagy fenevadat a torlasz alatt. Lebőrölte a békát, de a bőrön rajta hagyta a rézkarmokat, és maga bújt bele a békabőrbe. Egy kissé nagy volt neki, de a karjára meg a lábára jól illett. Magán tartotta a békabőrt, erős cédrusfa rosttal az elejét összefűzte.

És nemsokára egészen jól érezte magát a békabőrben. A tóba vetette magát, és ugrándozott a fenéken. A rézkarommal egy nagy, pompás pisztrángot fogott, és azzal kiúszott a tó végébe. Partra ment, levetette a békabőrt, gondosan elrejtette egy fa odvában, és sötétedéskor visszatért a faluba. A nagy pisztrángot a főnöknek a parton álló háza elébe helyezte.

Reggel hangos hollókárogás hallatszott a parton. Az ébresztette fel a hercegnőt. Kiment a bejáraton, és szólította a fiatalembert. Úgy szólt hozzá, mintha egy szolgát hívna. Mikor az ifjú odament, kérdezte tőle, hogy miért hívta őt ki a holló károgása?

A fiú lement a partra, és visszatért a pisztránggal.

- A holló találta - mondta a hercegnőnek.

Felajánlotta, hogy megfőzi a pisztrángot a hercegnőnek, de az visszautasította az ajánlatot, így a fiatalember a pisztrángot a nagyanyjának adta. Az öregasszony nagyon örvendett a hálnak. És egy falásig megette, mivel a fiatalember azt mondta, hogy ő nem éhes. Éhes volt bizony, de koplalással akart még több varázserőt szerezni.

Azon az éjjelen a békabőrbe bújt ifjú egy még nagyobb pisztrángot fogott, és azt ugyanúgy a partra tette, mint a másikat azelőtt. A hollókárogás megint

kiszólitotta a hercegnőt. A fiatalember elment, megtalálta a halat. Nagyon boldog lett, mert ezúttal a hercegnő egy kis figyelemre méltatta, egypár szót is váltott vele, de csak rövid ideig, amint jogos is, hogy egy nemes főnök leánya úgy tegyen. Nagyon szép leány volt, és az ifjú ember erősen beleszeretett. A hercegnő kezdett törődni a fiatalemberrel, mert észrevette, hogy a bőre már majdnem egészen megtisztult, s hogy egyenes tartású, erős ember.

Estére kelve a hercegnő elbújt egy nagy cédrusfa mögé, és meglátta az ifjút, amint az felkél a tűz mellől, és az erdőbe szalad. A hercegnő követte a fiatalembert, és leste őt, míg csak a nap fel nem kelt az óceán fölött.

Alaposan elámult, mikor egy óriási békát látott, amint az egy nagy lazacot cipel kifelé a tengerből, és megy a part felé. De még jobban elálmélkodott, mikor azt látta, hogy a békabőrből a fiatalember lép ki. A fiú a lazacot a leány háza elé tette, és eltűnt az erdőben.

Kevéssel ezután, mikor felkárógott a holló, a partra szaladt a hercegnő, és ott lelte az ifjút a nagy lazac mellett. A fiatalember most már teljesen tiszta bőrű lett, csak úgy ragyogott, és a főnök leánya érezte már, hogy beleszeretett.

- Tudom én, hogy te fogtad a pizstrángot meg a lazacot. Nem a holló találta azokat. A jó halászember te vagy – mondta neki a hercegnő.

- Így igaz, hercegnő! - válaszolt az ifjú. - S most, hogy figyelemre méltattál, örvendezek, büszkeség tölt el, és jó vadász és jó harcos is leszek.

Már éppen elköltötték a lazaclakomát, mikor a fiatalember azt a titokzatos idegent pillantotta meg, aki kitanította, hogyan dobja meg a rézpajzsot, és biztatta,

hogy a medvét ő löje meg. A titokzatos ember feléjük ment a tengeren, de nem látszott, hogy kenuja volna. Gazdagon díszített szertartási köpenyt viselt, és fején hordta a sámánok meg a főnökök magas, kúp alakú süvegét.

- A szelek megsúgták nekem - mondta mosolyogva - , hogy az, aki mindkét próbát megállta, ebben az időben itt kell hogy legyen. Összeházasította a fiatalokat, és a szegény ifjú ember boldogan élt hercegnőjével. Mikor a nép a faluba nagy messziről visszatért, az ifjú lett a főnökük, azelőtti kegyetlen főnöküket egy fehér medve ölte meg.

Az ifjú főnöknek jogosan lett totemje a rézpajzs, a medve és a béka. Totemoszlopát, nagy szertartások közepette, ajándékosztogatással állították fel. A totemoszlop aljára egy nagy fehér medvét faragtak, amint az rézpajzsot tart mancsaiban. A nagy cédrusfa oszlop tetejét megfaragták és kifestették, az egy óriási, hosszú körmű béka alakját mutatja.

Az új főnök nagyanyja büszkén, boldogan élt, és egy pompás, új házat építettek neki cédrusfából.

FARAGÓ MESTER

Mikor még új volt a világ, a haidák nem értettek a faragás művészetéhez. Ekkor egy különös Lény ment közibük. Ragyogó fénysugár körötte, hegyi kecske szőréből való ingén különleges rajzolatok. Különböző szmekkel kifestett, fából faragott fejdísz viselt. Testét tetovált jelek, rajzok borították. A kápráztató fénytől elámult haidák legjobban az idegen körmeit csodálták. Minden egyes körmén emberi vagy állati arcmás volt látható, formájában, kifejezésében más és más valamennyi. Mikor ez a férfi - akit később megtanultak Faragó Mesternek nevezni - a haida faluba érkezett, azt mondta az embereknek:

- Valami csodálatos fog történni ma éjszaka. Ne törjétek rajta a fejeteket, hogy micsoda. Menjetek aludni, ha besötétedik. És mindenekfelett: ki ne nézzetek a házatokból, és ki ne menjetek belőle, míg meg nem pillantjátok a felkelő napot.

Érezték a haidák, hogy az idegenben nagy szellemerő lakozik, így hát engedelmeskedtek neki. Azon az éjszakán favágás, csapkodás és ledőlő fa zuhanásának hangjait hallották, de takaróik alatt maradtak úgy, ahogy mondták nekik. Magasan járt a nap, mikor elhagyták házaikat. Hát csak azt látják, hogy a nagy közösségi ház sarokoszlopai ki vannak faragva, és a cédrusfából való hátsó válaszfal emberi és állati alakokkal van telefestve.

Ahogy a napvilágra kimentek, álmétkodva néztek a ház elé állított három faragott, kifestett oszlopra. Egy oszlop pontosan a ház elejének a közepénél, a másik kettő a ház egyik és másik szegleténél magasodott. A ház

homlokzata is csupa faragás meg festmény. Furcsa emberi, állati alakok, madár- meg halfigurák meredtek a haidákra a ház homlokzatáról. Meghökkenetek és rettegtetek az emberek, mert ilyen dolgokat sohasem láttak azelőtt.

Faragó Mester azt mondta az embereknek, hogy jól nézzenek meg mindent, amit ő mívelt, aztán próbálják ők is utánózni azokat. Töprengedtek a dolog felett, és erősen megfigyelték a csodálatos munkát. Egynémely férfi igen jól utánózta is.

Faragó Mesternek tetszett a haidák iparkodása, és ezért időnként vissza-visszatért hozzájuk, hogy művészetéből még többre megtanítsa őket. A legjobb munkásoknak minden alkalommal megmutatta a körmein levő festményeket, megmagyarázta, mit jelentenek, és megtanította, hogyan másolják azokat.

Hát így tanulták meg a haidák a faragás és a festés művészetét.

És megtanulták érteni és készíteni a beszélő oszlopon levő titkos jeleket. Még manapság is lehet látni egy ragyogó totemoszlopot, melyről azt tartják, hogy az Faragó Mester munkája.

AZ ELSŐ TOTEMOSZLOP

Búsan ballagott Ifjú Vidra egy tiszta vizű folyó mentén. Nyár volt, ragyogott a nap, az ifjú vidám kellett volna, hogy legyen, ám szívében megcsappant a derű. Azon búsongott, hogy még nem tett szert olyan hímévre, amilyent egy hatalmas erejű varázsdoktor jósolt volt. Sok-sok évszakkal azelőtt mondta a sámán az ifjú édesanyjának, hogy fia az északnyugati parti indiánok között már fiatal korában hírnevessé válik. Olyan hőstettet fog végrehajtani, mondta a varázsdoktor, amelyre az északnyugati törzsek még akkor is emlékeznek majd, mikor nagyobb harcosok hadi tetteit már elfeledték. Törzsek közti csatározásokban Ifjú Vidra és két fivére bátran harcolt. És Vidra egyre remélte, hogy sikerül a főnökök figyelmét fölkeltenie. Idáig ez a szerencse elkerülte.

Léptei a mindig bugyborékoló forráshoz vezettek. Ott lelte két fivérét; azok a gőzölgő tócsa partján ültek. A meleg vizű forrást ez a kis tócsa fogta körül. Lehajolt, hogy a remegő víz mélyébe tekintsen, és döbönt ijedséggel ugrott hátra, mert óriási alakot pillantott meg, amint az lassan, csöndesen emelkedett föl a bugyborékoló forrás közepéből. Rendre-rendre magasra, egyre magasabbra, addig emelkedett az emberforma, míg Ifjú Vidra feje fölé nem tornyosult. Ifjú Vidrának úgy rémlett, hogy sziklatömbből faragott, ülő férfi alakot lát. Az alak kezei a két oldalán csüngtek. Legjobban azon ámult el Ifjú Vidra, hogy az alak fejére, mint valami fejdísz, hét faragott holló telepedett.

Ifjú Vidra fivérei talpra szöktek, s úgy álltak ott, mintha odafagytak volna. De Ifjú Vidra szélesebben a faluba rohant, hogy megkérje a főnököket meg a falu bölcseit, jöjjenek, nézzék meg a varázslatos alakot, míg az gyorsan arra nem határozná magát, hogy eltűnjék a forrás mélyén, ahonnan felbukkant. Mikor Ifjú Vidrának sikerült elhitetnie a főnökökkel meg a falusiakkal, hogy nem álmot látott, azok a tavacskához szaladtak. A látvány megriasztotta, megfélemlítette őket. Még a főnökök sem mertek a varázslatos alak közelébe menni. Különös módon Ifjú Vidrát elhagyta a félelem. Olyan közel ment az alakhoz, amennyire csak tudott, és kérlelte barátait, segítsenek neki, hogy húzzák ki azt a forrásból. Barátai félelmökben előbb vonakodtak, de az ajándékok s még több ígélet csak rávett néhány fiatalembert meg idősebb harcost is, hogy segítsenek a figurát a forrásból partra húzni. Mikor az emberek meggyőződtek róla, hogy az alak mozdulatlan, és nem varázsolja el őket, vagyis nem árt nekik, segítettek Ifjú Vidrának. Hengeres szálfán görgették fel az alakot Ifjú Vidra házához. Egyre több és több ember húzta, toltá, a leányok vontatódalra zendítettek, míg végre a varázslatos alak ott állott Ifjú Vidra tengerpartra néző háza előtt.

- Nézd, anyám! - súgta Vidra a cédrusdeszkából való ház előtt álmélkodó édesanyjának. - Talán ő hozza meg azt a jó szerencsét, amelyről a varázsdoktor jövendölt neked.

Ifjú Vidra és segítőtársai a nehéz munkától elnyűtten, fáradtan, addig aludtak, míg másnap már delelőjén járt a nap. Akkor ismét a nagy alak köré sereglettek, hogy megbámulják. Az úgy feküdt ott a földön, ahogyan otthagyták.

- Fel kell a varázslatos embert állítanunk! - mondta Ifjú Vidra. - Nem helyes az, hogy a földön hever.

Az idősebbek azt mondták, hogy egy gödröt kellene ásni a földbe, hogy abban álljon az alak.

- A gödörnek mélynek kellene lennie, sok férfi kell hozzá és cédrusfa rostból való erős kötelek, hogy fel lehessen állítani - mondta a törzsfőnök.

- Én biztosan tudom, hogy feláll ez az ember, ha mi a végérc ráülünk - jelentette ki Ifjú Vidra.

Maga is csodálkozott később, hogyilyent hogyan is talált ki. Úgy tetszett, hogy a nagy alak átesnék, ha alátámasztás nélkül ülnének rá a végére.

Mivel Ifjú Vidra azt ígérte, hogy Ajándékosztást rendez, sok takarót és más ajándékot oszt szét a varázsserejű alak felemelését követő ünnepségen, készségesen siettek a segítőtársak, emelő póznákért és hosszú, oszlopvonó kötelekért, hogy munkához foghassanak.

Hosszú ideig tartó, kemény munka után az oszlopszerű alak ott állott egyenesen, szilárdan, pontosan Ifjú Vidra háza előtt. Mindnyájuk nagy meglepetésére nem zuhant el. Ha meglökték, meg sem rezzent. Egy főnök figyelt fel rá, hogy az alak még a tenger felé sem hajlik el, pedig az arra lejtő parton áll.

Ifjú Vidra hírmondó követeket küldött örömeiben a szomszédos nemzetségekhez, hadd beszéljenek azoknak a nagy, varázslatos emberről, és hívják meg mindannyiukat Ajándékosztójára; arra az éjszakára, mikor éppen kereké lesz a hold.

Hajnalban, Ifjú Vidra és két fivére készen állt rá, hogy induljanak, hogy az ünnepségre halakat fogjanak. Mindhárman az előttük álló soha-meg-nem-haló,

csodálatos, óriási alakra bámultak. Akkor Ifjú Vidra vadul felkiáltott, mert a varázslatos alak megmozdult hirtelen. Semmi kétség! Az alak lassan a tenger felé indult.

Abbeli vágyukban, hogy az alakot a helyén tartsák, Ifjú Vidra s két testvére egy pillanat alatt elfeledték, hogy félnek tőle, s megpróbálták a nagy testet visszatartani. Hiába erőlködtek, a többi ember segítsége sem használt, pedig a nagy izgalomban a félelem elpárolgott azokból is. Csak nem tudták megállítani a varázslatos emberalak lassú, lefelé, a tengerpart iránt tartó mozgását.

Lassan, nyugodtan, biztosan érkezett az óriási alak a partra. Ifjú Vidra abban reménykedett, hogy ott, a süppedő homokban meg kell állnia. De nem állt meg. Úgy lökte félre útjából a nagy, fatörzsekből vájt kenukat, mint valami apró fagallyakat, áthaladt a tágas tengerparton, és belépkedett az óceánba. Nemsokára már térdig vízben állt, majd dereka, válla is elmerült. Csak hollókkal koronázott feje maradt még egy pillanatra a víz fölött, majd eltűnt az is.

A főnökök meg a nép haragosak meg szomorúak is voltak. Ifjú Vidrát hibáztatták, mert segítőtársaival nem egy mély gödörbe állította a varázslatos emberalakot.

- Ő most velünk lenne, ha megfogadod a tanácsot – mondta egy haragos főnök Ifjú Vidrának. - Mikor meghívott látogatóink megérkeznek, és nem lesz mutogatni való varázslatos emberünk, örökre megszégyenülünk.

Az búsította legjobban ezt a büszke népet, hogy ha a szomszéd törzsbéliek odamennek majd csodát látni, semmit sem találnak. Akkor aztán a látogatók gúnyolódnak, és kijelentik majd, hogy ilyen csodájuk

nem is volt soha. Még háborút is indíthatnak ellenük, amiért így becsapták őket.

Azon az éjszakán Ifjú Vidra az erdő sűrűjében rejtőzött el, és napkeltéig egyvégtében imádkozott. Akkor visszament a faluba, mert tudta már, hogy mit tegyen. Kapott szerszámokat, meg segítőtársakat is tervéhez, olyanokat, akik reménykedtek még benne, hogy csak megtarthatják az Ajándékosztó lakomát, s ezekkel visszament az erdőbe. Kivágtak ott egy hatalmas cédrusfát, tüzet és baltát használtak, hogy ledönthessék, úgy csinálták, ahogy nagy kenek készítésekor szoktak cédrust kivágni. Amint az erdő faóriása a földön feküdt. Ifjú Vidra nekifogott, hogy alakká faragja meg a fatörzset. Segítőtársai levágták a gallyakat, csak magát a hosszú törzset hagyták meg.

Ifjú Vidra vágott és faragott, míg csak a nap át nem adta helyét a szürkületnek. Következő nap ismét dolgozott. A főnökök és a falusiak csodálkozva látták, hogy Ifjú Vidra munkálkodása nyomán az elveszített varázslatos ember alakja menynyire hozzá hasonlóan formálódik.

Az ifjú ember nem fáradt bele a munkába, és kezeit mintha vezette volna valami. Mire másodnap estéjén felkelt a hold, még a hollófigurák is igazi hollóknak tetszettek az alak fején. A következő napon is dolgozott rajta Ifjú Vidra kora reggeltől kezdve, és éppen akkor fejezte be a munkát, mikor a nap delelőre hágott. Sem a főnökök, sem a falu bölcsei nem találtak semmi különbséget az új figura meg az eltűnt, varázslatos alak között.

Mindenki ujjongva vont, gurította a nagy cédrusfa oszlopot Ifjú Vidra háza elé. Akkor aztán ott egy jókora

gödröt ástak, ennek egyik fele lejtős volt, hogy az oszlop töve a gödörbe belecsúszhasson. Volt, aki kötelekkel húzta, volt, aki taszította az oszlopot. Mások köveket halmoztak fel, és földet tömködtek az oszlop tövéhez, úgyhogy az végezetül egyenesen, szilárdan felállott. Senki sem mondhatta, hogy nem ugyanaz az alak, mint amelyik három nappal azelőtt állt ugyanott.

Mikor a törzsek megérkeztek Ifjú Vidra Ajándékosztójára, ámultak, bámultak, rettegve csodálták az óriási, hollókoronás alakot. Soha addig senki ilyent nem látott, és ilyenek hírére senki sem hallotta. Úgy vélték, hogy hatalmas, mágikus erő lakozhat benne, és magasztalták Ifjú Vidrát rettenthetetlenségéért. És azért is, mert az oszlopalakot ő merte először kezével megérinteni. Nagy hímévre tett szert Ifjú Vidra, és törzse előtt becsben állt.

Az északpart menti indiánok mind a mai napig nagy cédrusfa oszlopokat vágnak és faragnak ki. Arra vágnak, hogy utánozni tudják az Első Totemoszlop csodálatos, mágikus erejét.

A LÁTOMÁSBAN MEGJELENT TOTEM

Olyan régen, hogy annak idejét sem a napjárásnak idejével, sem holdhónapokkal kiszámítani nem lehet, egy haida főnök és hercegi fia egy nagy kenuval kitelepítette népét a szigetekről, és úrnak indította a szárazföld felé. Azért mentek, hogy egy nagy ünnepre sok élelmet meg olajat szerezzenek. A kereskedés lebonyolítása után hazafelé indultak. Amikor a számos sziget közül egyik, falujokhoz közel eső mellett haladtak el, a hercegnek látomása támadt. Kitekintett a kenu oldalán, és egy pompás házából álló falvat pillantott meg a tenger fenekén. Egyes házak előtt akkora oszlopok állottak, amekkorákat sohasem látott. Egy nagy ház előtt egy mindeniknél magasabb, pompás oszlop volt. Az lehetett a főnök háza? A herceg világosan látta az oszlopra faragott figurákat, amilyeneket nem ismert eddigelé. Csak akkor tudott megszólalni, mikor a látomás elenyészett. Akkor aztán beszélt az apjának a haida szigetek legkeletibb partjánál levő faluról, a messzi Rózsa Zátonymál levőről, meg arról a gyönyörű oszlopról, mely a víz alatti főnök lakása előtt állt.

Megértette a főnök, hogy fiának látomása támadt. Elhatározta, hogy hívatja a legjobb munkát végző haida faragókat, és elkészítteti velők másolatát annak az oszlopnak, melyet a herceg látott, s melyre oly jól visszaemlékezett. Keményen dolgoztak a faragó mesterek, és nagy ünnepet hirdettek arra a napra, amelyiken az elkészült oszlopot a talajba illesztik. Meghívókat küldtek a szigetek és a szárazföld főnökeihez

és királyi családjaihoz. Sokan ígérték meg, hogy részt vesznek az ünnepen.

Azon a napon, mikor elkészült az oszlop, számos, az ünnepségre tartó vendég volt útban a tengeren, és már közel jártak Ék Kapu faluhoz. Ekkor minden eddigelé látottnál magasabb dagály támadt a tengeren a szigetek között. A dagály felkapta a kenukat, és felvitte azokat annak a szigetnek a legmagasabb pontjára, ahol az ünnepet tartók éltek.

Erősen meglepődtek a falu lakói is, a látogatók is, de készen voltak rá, hogy az oszlopot a helyére vontassák. Kötelekkel vontatták, és az oszlop töve már annak a gödörnek a közelében volt, amelyet az oszlop befogadására készítettek, mikor a tengerpartot a dagály újabb nagy árja seperte végig. Elborította az egész szigetet. A vendégeket valamely hatalmas mágikus erő fehér meg fekete piros csőrű lunda madarakká változtatta. Föltreültek, és tovatűntek az óceán fölött. A nagy oszlop megelevenedett, messze kiúszott a tengerre, és eltűnt szem elől.

A sziget népe haragra lobbant, a herceget meg apját hibáztatták a rájuk zúdult baj miatt. Azt hitték, hogy ez azért történhetett meg, mert az az oszlop, melyet a herceg a tenger fenekén látott: tabu volt. Túlságosan is szentséges ahhoz, hogy utánozható legyen. Ezért jártak ők szerencsétlenül.

BÉKAPORONTY, AKI MIATT A FÖLDI VIDRÁK HARCBA SZÁLLTAK

Volt évekkel ezelőtt a tlingit indiánoknak egy nyári helyük. A halászat évadján szoktak odatelepedni, lazacfogásra meg-szárításra. Az egyik táborhelyen négy fiú lakott. Ezek eltökélték, hogy átkelnek Dombos öblöcskén. Ott fognak lazacot, s ott is sütik meg. Fogtak is hamarosan rengeteget. A part mentén tüzet raktak, és a főzéshez köveket hevítettek. Ezután sekély gödröt ástak, s abba tették a felforrósított köveket. Vadkáposzta levelekkel borították a hevített köveket, a halakat ugyancsak káposztalevelekbe burkolták, s úgy tették oda sülni a forró kövekre. Telhetetlenek voltak ezek a gyerkőcök, nem volt elég nekik, amit eladdig fogtak. Egy nagyobb tűzhelyet építettek, egyre több lazacot fogtak s tettek oda sülni. Mikor az elevenen megsülő halak kínjukban izegtek-mozogtak, tekergőztek, a fiúk tréfálkoztak, gúnyolódtak velők. Javában röhögtek a sülő halak kínját, mikor egy béka cammogott oda hozzájuk. Azt is megfogták, a tűzbe hajították, s nagyot nevettek rajta.

Az elkészült halakból addig lakmároztak a fiúk, míg degeszre nem ették magukat. Végezetül mégis annyi sok maradt, hogy a kifogott lazacokkal a kenujuk pereméig megtelt. Megrakottan indultak vissza a falujokba.

Csakhamar viharos szél kerekedett, víz csapott át a kenun, fel is borította. Kapaszkodtak a fiúk a kenu oldalába, s kétségbeesetten ordítottak segítségért. Láttak

is hamarosan egy feljök közeledő kenut. Azt hitték, hogy szüleik meg rokonaik érkeznek rajta. De bizony valójában nem azok mentek oda, hanem a Földi Vidrák. Az a lény vezette őket, Akit-Földi-Vidrák-Mentettek-Meg. Egy férfiember volt az valaha, a vízbe fúlt és vidrává változott. Ez a lény felvette a fiúkat, de nem a falujok felé indult velők, hanem a vidrák barlangjához.

Hogy a fiúk csak nem tértek haza, családjaik keresni kezdték őket. Dombos öblöcskében meg is lelték - a kihunyt tűzhelyüket. Mikor a falujokba visszatértek, Dukszta sámánhoz fordultak tanácsért. Kérve kérték, lelje meg fiaikat.

Duksztának kapcsolata volt egy vidrahatalommal teljes szellemi lényel, Klukvával. Őt küldte a fiúk táborhelyére. Ez a szellemi lény nem lelt ott mást, mint annak a békának a tetemét, amelyet a fiúk a tűzbe hajítottak volt. A sámán ismét elküldte a szellemet, és ekkor Klukva felfedezte a felborult csónakot, és megtalálta a vidratelepen a fiúkat.

Elmondta Dukszta sámán az embereknek, hogy mit derített ki a szellem. Tanácsot ültek, s elhatározták, hogy gyantát gyűjtenek, a vidrák otthonához mennek és felgyűjtják. Már kora reggel el is érkeztek arra a helyre, Dukszta mondta meg nekik, hogy hová menjenek. A parton tüzet raktak. Mikor a tűz már hatalmas lánggal lobogott, belevizeltek, hogy erős füst keletkezzék, s abba belefulladásnak az állatok. - Mert úgy tartották, hogy a vizelet igen hatásos szer a gonosz szellemek ellen.

Ezután visszamentek kenuikhoz, és onnan lestek, hogy mi lesz.

A négy fiú, két asszonyszemély, aki ugyancsak ott volt fogságban és a legtöbb vidra elpusztult. Egy fehér vidra

azonban, és Akit-Földi-Vidrák-Mentettek-Meg, megmenekült, mert ők idejében beugrottak a vidrabarlang mellett levő tavacskába. Ez a szörnyűség nem következett volna be, ha nem akarták volna a fiúkat megmenteni. A nép visszatért a faluba; örvendtek, hogy elpusztíthatták az állatokat, és búslakodtak, mert fiaikat nem tudták megmenteni.

Két nappal ezután férfiak keltek útra a faluból. Fókavadászatra. Alig valamicskét haladtak túl a Lincsfokon, mikor mintha két fekete bűvármadarat meg egy sirályt láttak volna a parton. Oda eveztek, s hát bizony valójában két fekete vidra volt az, amit bűvármadárnak néztek. Az a két vidra éppen halat hozott egy fehér Valakinek. Rádöbrentek, az a Valaki az, Aki-A-Tűzből-Kimenekült.

Nosza a vadászok elfogták, cédruskéreg szőnyegbe göngyölték, s magukkal hurcolták a falujokba. Olyan Ajándékosztást terveztek útközben, amilyen akkoriban szokásban volt. Hogy a nagy lakomára meghívjanak más törzsbeli vendégeket is. A meghívott vendégek közt az ünnepségen egyiknek az lesz majd a szerepe, hogy ő legyen az „Őz”, vagyis a békeszerző. Igenis, határozták el: békét fognak kötni.

Ahogy a faluhoz közeledtek, máris kikiáltották a népet, hadd seregéljenek elébök, s mikor összetalálkoztak, nyomban megegyeztek benne, hogy az ünnepségen éppen Fehér Vidra lesz a békeszerző. A meghívott vendégek meg - a Földi Vidrák.

Fehér Vidrát becipelték a házba, s ott annak legtávolabbik sarkában egy új cédruskéreg szőnyegre, vagyis a díshelyre ültették le. De előbb még a béke és a barátság jeleként saspehelytollakat szórtak az

ülőalkalmatosságra. A tüzet ébren tartották egész éjszaka, hogy a vendég jól érezze magát.

Tudta ám Akit-Földi-Vidrák-Mentettek-Meg, hogy mit terveznek ezek az emberek. Hiszen ő volt az egyik, aki a fekete állatok közül annak a parti barlangnak a felégetésekor megmaradt. Most ő ment el minden másik vidrabarlanghoz, s ő hívta meg az állatokat az Ajándékosztóra. Elmondta, hogy az emberek békét akarnak velük köti.

Másnap pitymallatkor a falubéliek a Lincs-fok felé tekintettek, merthogy sűrű ködgomolygást láttak arrafelé. A ködfellegből dobpergés meg énekszó hallatszott. Mikor a köd felszállt, tisztábban lehetett az énekszót hallani, de hogy kik is énekelhetnek ott, azt nem tudták megfejteni. És semmi előkészületet sem tettek ezeknek a ködben érkező látogatóknak a fogadására. Pedig az volt a szokás, hogy a látogatók a közelben letáboroznak, hogy énekkal meg tánccal fogadják őket. Mikor a ködtömeg a faluig érkezett, a falubélieket álmoság lepte meg, s csakhamar mind mély álomba zuhantak. Csak nem tudták, hogy alszanak.

A Földi Vidrák közeledtek. S tőlök csak Duksztát mentette meg varázstudományá.

A Látogatók partra szálltak, a gyülekezeti házba mentek, oda, ahol a Fehér Békeszerző székel volt. Éppen Akit-Földi-Vidrák-Mentettek-Meg vezette most az érkezőket, egy dalt énekelve. Fején, vállán, mellén egy-egy Földi Vidra ült, s mindkét kezében egy-egy lunda madár csőrből készült csörgő volt. Ütemesen rázogatta csörgőit, erre a nőszemélyek mind sorba álltak, s ropni kezdték a táncot. Három dalt énekeltek el. A harmadiknak a vége felé a falubéliek már kezdtek

kábulatukból felocsúdni. Az ének elhalkult, és egyszer csak a Földi Vidrák meg velők a Fehér Békeszerző - eltűntek. Csak tájtékozó pára maradt a part szegélyén, mikor onnan tovamentek. Ezek a vendégek nem várták meg, hogy meghívóik, vendéglátóik - ahogy az szokás lett volna - énekeljenek és táncoljanak nekik. Nagyon aggasztotta ez a falubélieket, hiszen ez azt jelentheti, hogy a Földi Vidrák nem fogadták el békeajánlatukat. Elhatározták, hogy addig semmit sem tesznek, míg az eltávozott vendégek igazi szándékáról bizonyosságot nem szereznek.

Volt abban a faluban négy olyan fiú, akik erősen elunták a tétlen várakozást, s elhatározták, hogy ők bizony elmennek a Dombos öblöcskéhez. Egyikük tudott ott egy helyet, ahová egy kenut rejtett volt el. Megtalálták az elrejtett kenut, s nekiindultak a tónak. Amint indultak volna, a tó csücskénél furcsa lényt pillantottak meg. Olyanforma volt az, mint egy béka. De emberi alakban. És medvebőrből volt az öltözete.

Ez a lény nagyot kiáltott, s úgy hívta oda magához a fiúkat. Azok nagy rettegve odamentek. Azt mondta nekik ez a furcsa lény:

Menjenek vissza gyorsan a faluba. Mondják meg Duksztának, hogy korábban kellett volna felkelnie ahhoz, hogy egy nálánál hatalmasabb sámánt láthasson. Mert hát meg fog halni hamarosan. Azt is mondta ez a furcsa lény, hogy mikor elindulnak, először a kenu orrában ülő fiú fog holtan összeesni. Mikor a tó közepéig érkeznek, a második fiú hal meg. A harmadiknak akkor lesz vége, mikor eléri a kijáratot. A negyedik eljut a faluba, átadja Duksztának az üzenetet. Aztán ő is holtan esik össze.

A negyedik fiú csakugyan elérte a falut, átadta Duksztának az üzenetet, s már holtta is változott. Szertelen méregre lobbant Dukszta. Felöltötte összes sámáni jelvényét, kiment a ház eleibe, s akkorát kiáltott, hogy mindenki meghallhassa. Azt kiabálta, hogy van neki hatalma Odafönről, Odalentről, s még a földividra varázserő sem tudja őt elpusztítani. De alig jutott odáig, hogy befejezze a kérkedő kiáltozást, a szája vérezni kezdett. Rövid idő alatt meghalt. A Földi-Vidra-Ember tulajdonképpen álcája volt magának Kustaka szellemnek. Ő küldte aki hívást Duksztának, és az ő ereje hatalmasabb volt, mint a sámáné.

Dukszta halála vetett véget a Földi Vidrák és az emberek közötti háborúnak.

A KÖNNYHULLATÓ TOTEMOSZLOP

Az Északi Sziget főnökét úgy hívták, hogy: Sose-Ráncolja-Szemöldökét. A haidák boldogan éltek, mert ez a főnök bölcs ember volt, a környező szigeteken élő törzsekkel békességet tartott. Érezte az öreg, hogy Nagy Szellem addig jóságos gyermekeihez, míg azok békességben élnek, és csakis akkor ölnek madarakat, állatokat vagy halakat, ha élelem és ruházat szűkében vannak.

Mikor a főnök egyik nyomkeresője azt jelentette, hogy pompás kövér szarvasok vannak a Tanú nevű szigeten, elrendelte, hogy nagy vadászatra készülődjenek. Még alacsonyan járt a nap, mikor hét nagy, vadászokkal telt kenu hagyta el az Északi Szigetet Tanú felé. A főnök fiai és két kisunokája is a vadászokkal tartott. Napszálltára a kenuk elérték Tanú szigetét. Nemsokára dörzsfákkal gerjesztett tűz lobogott fel az erdő szélén.

Mikor ismét felkelt a nap, a vadászok kis cserkésző csapatokra szakadva eredtek a szarvasok nyomába. A főnök a táborhelyen hagyta két unokáját.

- Őrizzétek jól a tüzet - mondta nekik. - Könnyebb táplálni a tüzet, mint újat gyújtani.

- Lobogó lánggal égőn fogjuk tartani a tüzet - ígérte a két fiú.

Azon az éjjel, mire a főnök a vadászokkal a táborhelyre visszatért, ki volt hunyva a tűz. Elszenesedett tuskók, ágak heverték szanaszét. Sem eleven szenet, sem paraszt nem találtak. Még egy szikrát sem. A két fiú sem volt sehol sem látható. A harcosok letek rájuk, a bokrok között rejtőzködtek.

- Miért hagyátok kialudni a tüzet? - kérdezte tőlük a főnök szigorúan.

- A békák oltották ki - mondta az idősebbik fiú remegő hangon.

- Igen - erősítette meg a másik unoka. - Mikor fát hoztunk, egy nagy békát találtunk. Beledobtuk a tűzbe. Felpukkadt, és nagy zajjal szétrepedt, erre azután még hajigáltunk békákat a tűzbe. Mindegyik nagyot pukkant, mikor szétrepedt.

- Az utolsó béka oltotta ki a tüzet - magyarázta a nagyobbik fiú. - Akkora zajt csapott, mint a mennydörgés. A tuskók meg az ágak szanaszét repültek, és a tűz gyorsabban aludt el, mint ahogyan egy sirály lebukik a víz alá.

- Elvesztünk - kiáltott fel a főnök. - A ti gonoszságotok miatt veszünk el. Mindketten jól tudjátok, hogy a Nagy Szellem megbünteti azokat, akik szükségtelenül irtják teremtményeit. Rohanjatok a kenukhoz. Hagyjátok itt a szarvasokat - parancsolta.

Rohanvást rohantak kenuikra a vadászok. Mennydörgött. Villámlott. Megrázkódott a föld. Nagy fák zuhantak a földre. Egy nagy üreg támadt a földön, és az elnyelte egy szálíg a vadászokat. A Nagy Szellem csak az öreg főnök életének kegyelmezett.

Mikor Sose-Ráncolja-Szemöldökét az Északi Szigetre visszaérkezett, annyira megváltozott, oly búskomorrá vált, hogy a nép ettől fogva így nevezte őt: „Aki-Siratja-Gyermekeit”. Bánatába nemsokára belehalt. Atyafisága a tiszteletére egy nagy totemoszlopot állított. Arra kifaragták Aki-Siratja-Gyermekeit-nek az alakját, amint mindkét kezében egy békát tart. Nagy könnypatak

csordult az öreg főnök mindkét szeméből egyik unokája fejére. A két fiú alakja alá egy óriási békapofát faragtak.

A nép úgy tudta, hogy az a totemoszlop a Könnyhullató Főnöké. Azt még ma is látni lehet.

A VARÁZSEREJÚ TOTEMOSZLOP

Ez az északnyugati nemzetség története. Elégedetlenkedett és mérgelődött a nép. Ifjú főnökük, Jahkdszi egyre lustább lett. Önző volt, mit sem törődött a főnöki kötelességeivel. Ha elaggott öreg lett volna, megértették volna ezt. De Jahkdszi fiatal volt, erős és saját érdekében tette kész. De népe szükségleteiről megfeledkezett.

Összeültek a nemzetség tanácsosai és bölcs öregjei, és elhatározták, hogy mivel főnökük henye életmódján nem akar változtatni, uralmának véget vetnek. A fiatal főnök nem volt sem gonosz, sem kegyetlen, így hát meg nem ölték. Más tervök volt. Egy éjszakán, midőn Jahkdszi az erdőn töltött henyeléséből hazatért, azt kellett látnia, hogy nemzetsége felkerekedett. Elmentek, miután porig égették maguk mögött a falut.

Sajnálta önmagát a fiatal főnök keservesen. Jól tudta, hogy a szomszéd törzsek barátságtalanok iránta. Nem mert menedéket kérni azoknak a területén. A kenek eltűntek, és velük együtt minden télire tárolt élelem. Jelek bizonyították, hogy a falu pusztulását és a nép elvonulását nem ellenséges fosztogatók okozták. Őt saját népe, saját akaratából hagyta el.

Jahkdszi meggyászolta egykor pompás házát annak üszkei fölött.

- Kegyetlen volt az én népem, hogy engem elhagyott - siránkozott hangosan. Aztán szívébe tekintett, és megtalálta ott az okát, hogy miért. - Én vagyok a hibás! Minden az én vétkem - mondta.

Amint kiejtette e szavakat, egy tengerszagú Lény termett mellette hirtelen. Óriási alak volt. Árnyszerű, különleges. Tengeri moszat borította. Megriadt a fiatal főnök. Megértette, hogy a tengernek egyik természetfölötti szelleme áll föllette, az, aki az óceánból érkezett. Jahkdszi el akarta takarni kezével a szemét, de kezei félelmében az oldalához dermedtek.

- Tudom, most már megbántad, hogy népeddel nem törődtél! - szólott a tenger szelleme. - Most már tudod, hogy egy főnöknek előbb kell népére gondolnia, mintsem magamagára. Lesz új lehetőség, mert szívedben megértetted, hogy hibáztál.

És amint ezt a tenger szelleme kimondta, máris egy pompás ház előtt lelte magát az ifjú főnök. Jóképű fiatalasszony állt a kis tojásdad alakú bejárat előtt, és meghajolt előtte.

- Ő a te szellem-feleséged - mondta Tenger Szellem az ifjú főnöknek. - Légy jó hozzá mindenkor, mert ha nem, ő is elhagy, és elhagy veled együtt a jó szerencse is.

Mielőtt Jahkdszi megköszönhette volna ezt a szellemnek, az lesuhant a tengerpartra, és a homokos partra verődő hullámok halk neszei közben tovatűnt. Akkor fedezte fel az ifjú főnök, hogy a háza és a tengerpart között pompázatos totemoszlop tornyosul. A felesége odament hozzá, és együtt csodálták a finoman kifestett, faragott oszlopot. Az oszlop tetején behúzott szárnyú nagy sasmadár gubbasztott, az oszlop lábánál egy polip terjesztette szét nyolc szívókarját a tenger felé.

Jahkdszi hirtelen visszaugrott:

- Úgy látom, hogy a totemoszlop a tengerből való és mozog - kiáltotta feleségének.

- Bizonyára igen - felelte az nyugodtan. - Mágikus erejű totemoszlop ez.

A segítő és bátorító feleség oldalán férfivá érett az ifjú főnök. Vadászott, halászott, és oly keményen dolgozott, mint soha azelőtt. Feleségét, Tengeri Dalt, boldoggá tette.

Egy kora reggelen odakintről éles sasvijjogást hallott a főnök. Kidugta fejét az ajtóresen, és kitekintett. Úgy elképedt azon, amit látott, hogy felkiáltott.

Az a sas vijjogott, amelyik a totemoszlop tetején gubbasztott. Erős szárnyaival csapkodott, és csőréből éles, hangos kri-i-i-i-t hallatott. A polip kinyújtotta hosszú karjait az óceán felé, megragadott velük egy partra sodort fókát, és a ház mellé vetette, mialatt Jahkdszi megbabonázottan bámult.

A főnök a totemoszlophoz szaladt, és kikerekedett szemmel meredt a sasra és a polipra. Már ismét mozdulatlan volt mind a kettő. A nagy sas behúzott szárnyakkal ült. A főnök a házból kisiető Tengeri Dalhoz fordult.

- Mondtam én neked, férjem, hogy mágikus erejű totemoszlop ez - mondotta az asszony, és nevetetnék bujkált tengerzöld szemeiben.

Attól kezdve sas vijjogása jelezte a partra sodort, ehető állatot, és a polip felhúzta a házhoz a vízben termett élelmet, mielőtt a tengeri teremtmények visszaszökhettek volna a mély vizekbe.

Egy csupa napfényes reggelen az ifjú főnök háza irányába közeledő kenukat pillantott meg a tengeren. Nemzetsége, mely hallott volt főnökének szerencséjéről, most abban a reményben tért vissza hozzá, hogy a jó sorsban osztozkodhatik. Mióta elégették elhagyott falujokat, sorsuk rosszra fordult. Nagy szükségét láttak.

Jahkdszi nem fogadta szívesen a falu bölcseit, akik a partra érve megkérdezték tőle, hogy visszatérhetnek-e?

- Sok holdhónap telt el azóta, hogy ti engem elhagytatok

- mondta nekik haragosan - , és most szánalmamat és segítségemet kéritek.

- Bocsáss meg népednek! - kérlelte Tengeri Dal. - Csak a nagy főnökök elég nagyok ahhoz, hogy meg tudjanak bocsátani.

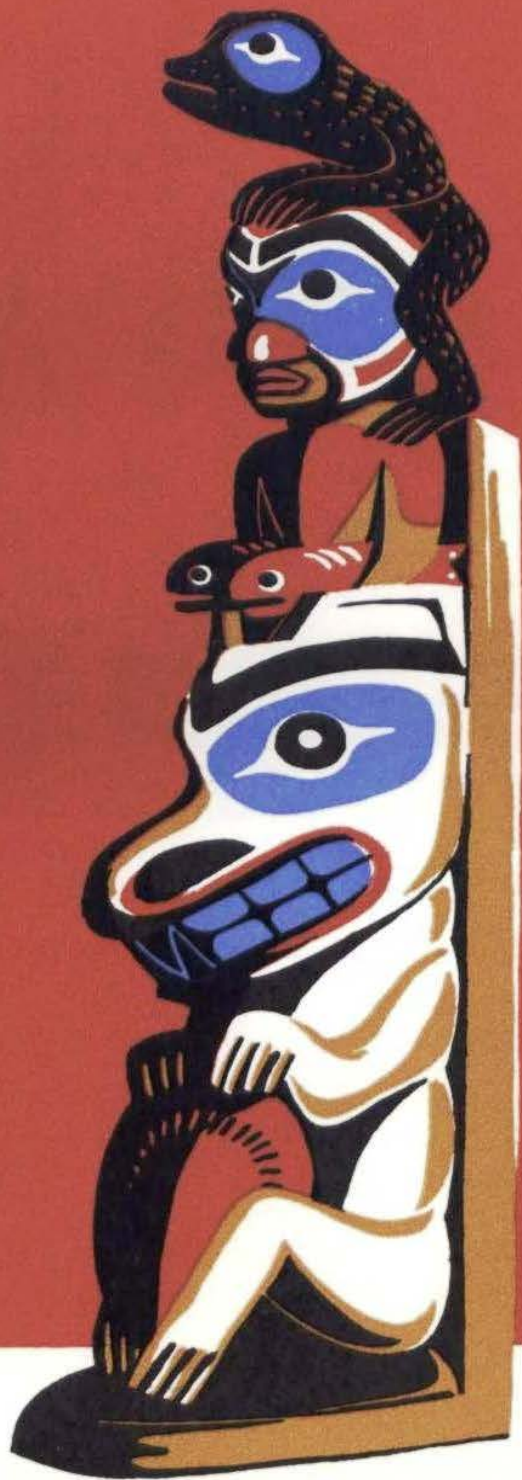
Követte a főnök felesége tanácsát, és megbocsátott népének. A kenukat partra vonták, és nemsokára egy jobb, szebb falu épült szemközt az óceánnal.

Kérlelte a nép Jahkdszit, hogy ismét legyen a főnökük, és ő, miután Tengeri Dallal megbeszélte, ebbeli keresőkbe beleegyezett. Ettől fogvást úgy uralkodott, mint azt jó főnököknek kell tenniük. Népe boldog volt és gyarapodott. Nemsokára Jahkdszi egyre inkább az Ajándékosztók rendezésével foglalkozott, és mindinkább az anyagi természetű dolgokkal törődött. Tengeri Dalt elhanyagolta, és ő minden napnyugtával egyre jobban haloványodott.

Az ifjú főnök későn vette észre ezt. Egyik este, mikor a tűzhely előtt Tengeri Dallal beszélgetett, az asszony hangja egyre bágyadtabbá, erőtlenebbé vált. Mialatt a főnök ezt figyelte. Tengeri Dal már inkább látszott árnyéknak, mint élő asszonynak. És Tengeri Dal elhagyta őt. Jahkdszi úgy érezte, hogy metsző téli szél fúj rá. Körülnézett. Eltűnt a ház. A hold hideg fényében meg kellett látnia, hogy nincsen már ott a ház előtt a varázserejű totemoszlop; eltűnt az is.

Csak egy másik totemoszlop látható manapság: az ifjú főnök emlékezetére emelték. A mágikus odalett. Többé

nem vijjogott a sas, és a polip nem nyújtogatta
szívókarjait.

FUKAR MAROK LAKOMÁJA

A Nutka falubéli Fukar Marok, meg a felesége pompás, cédrusfa palánkokból készült házuk előtt üldögélt. Jóllehet késő délutáni napsugár ragyogott rájuk, mégsem voltak jókedvűek. A boldogtalanság sötét felhőit nem tudták szívükről elűzni, mert Fukar Marok feleségének igen sok keserves gondolatjárt a fejében, és a férje nem tudta, hogy az asszony miért táplál magában sötét gondolatokat.

„Miért nem lehetek én boldog? - tépelődött. – Korunkhoz képest jó erőben, jól vagyunk, és semmiben sem szenvedünk hiányt. Szárítórúdjaink lazacoktól, füstölt tőkehalaktól roskadoznak, van olajunk bőségesen, tartóink szárított gyümölcsbogyóval teltek, vannak finom takaróink és prémjeink, hát akkor miért lógatja az én feleségem a fejét? Talán - gondolta - a feleségem búbánata miatt járok én is sötét gondolatok között.”

Tudta azonban, hogy nem így áll a dolog.

A falu homokos tengerpartján egy fiatalemberekből álló csoport titokban összeszövetkezett.

- Igenis, ezt kell tennünk - jelentette ki egy fiatalember komolyan.

- Helyesen és őszintén, igazat beszélsz! - tette hozzá a nemzetség egy másik ifjú tagja.

- Fukar Maroknak túl sok java van, és törzsünk számos emberének igen kevés. Jóllehet Fukar Maroknak sok takarója, lazaca, olaja és más élelme áll felhalmozva ládáiban, sohasem küld meghívót Ajándékosztásra az embereinek. A többi főnökök, még azok is, kiknek csak

csekély javaik voltak, tartottak Ajándékosztást, mert azok szerettek adakozni - mondta egy másik falusi.

- Hiszen ők azért főnökök! - tette hozzá egy magas, fiatal halász, akinek cethal-dárda volt a kezében.

- És ez az, amiért Fukar Marok nem is főnök!

Nagy komolysággal mindaddig tanakodtak, míg csak az éjszaka fekete köpenye rá nem borult az óceánra. Majd mikor már éppen indulóban voltak hazafelé, az ifjak csapata egy idősebb tagjának csodálatra méltó ötlete támadt:

- Kényszerítsük Fukar Marokot, hogy tartson Ajándékosztó ünnepet!

A csapat többi tagja meglepetésében sokáig válaszolni sem tudott. Mind ez ideig soha senki sem csináltatott egy főnökkel szántsándékkal Ajándékosztást, azokban az időkben soha ilyesmi nem történt, amennyire csak vissza tudtak emlékezni. Úgy tudták, hogy ilyen ünnepséget csakis annak az akaratából lehet tartani, aki hajlandó az ajándék osztogatására. A tengerpartnak azon a részén még a falusiak mindegyike szeretett volna ilyen ünnepet ülni, amint ehhez elég élelmiszere meg más elajándékoznivalója összegyűlik. Voltak emberek, akik éveken át keményen dolgoztak azért, hogy egyszer majd bőkezűen osztogathassanak. Arra vágytak. De Fukar Marok más volt, mint ezek az emberek.

Az összeesküvőknek sok tennivalójuk akadt, legelőször az, hogy szándékukat teljes titokban tartsák, nehogy arról Fukar Marok meg a felesége tudomást szerezzen. Az ifjú cselszövők bíztak benne, hogy tervükről a falubéliek közül senki sem fog semmit kikottyantani, míg csak a dolog ki nem pattan – akár egy ügyes kelepce. A Hírmondókkal közölték először a

dolgot, mert az ő feladatuk, hogy efféle ünnepekről hírt vigyenek, ha arra felszólították őket. Álmélkodtak a hírvivők, mikor azt mondták nekik, hogy az Ajándékosztást Fukar Marok szándékszik tartani, s hogy az ünnepséget a falu minden egyes részén hirdessék meg, de csakis egy fél órával azelőtt, hogy megszólalnának, verjék meg az ünnepség kezdetét jelző dobokat. A titkos cselszövők nem kötötték a Hírmondók orrára, hogy ők már a falu minden egyes családjának megsúgták nagy kuncogások közepette, hogy mikor, ki és hol tartja az Ajándékosztó ünnepet.

Napnyugta után, holdtölte előtt, egyszer csak hallják a falusiak a Hírmondók hangját, amint kihirdetik az ünnepet. Csupán Fukar Marok meg a felesége nem hallották, mit kiabálnak a kikiáltók, úgymint tervezték a cselszövők, hogy Fukar Marok házában közelében az újságot ne hirdessék meg. A falu túlsó feléről meg nem hallatszott el a csínytevők hírmondóinak hangja az áldozatok füléig; Fukar Marokék szorosán bezárt ajtó mögött ültek egy tüzecke előtt, közel ültek a tűzhöz, mert a házigazda úgy vélekedett, hogy nem kell sok fát pazarolni, mikor egy kevéske is elég meleget ad.

Csak mikor az egész faluban megperdültek a dobok, akkor vette tudomásul Fukar Marok, hogy valami nagy dolog van készülöben, vagy történik is már valami. Mialatt ő meg a felesége azon töprengtek, hogy mi is történhetett, felhangzott a dobok pergése, az összeveregedett ütőfák zaja, és közeledett, egyre közeledett házuk felé a zenebona. Akkor aztán hirtelen egy sereg meggyújtott fáklya világát pillantották meg odakint. Amikor Fukar Marok a nagy meglepetésből magához tért, a bejárati oszlop mellett kikukucskált. Egy

sereg falusit láthatott közeledni egyre nagyobb tömegben. Egyenesen az ő háza felé. No, akkor azután megtudta végre a háza közelébe került kikiáltótól, hogy éppen ő. Fukar Marok hívta meg ezúttal a falu minden egyes lakóját Ajándékosztó ünnepségre.

Kábultan kászolódtott ki a kapurésen, de ott kint azután vidám képpel üdvözölte a falusiakat, és szívesen invitálta őket az Ajándékosztó lakomára, melyet ő maga tart ma. „Fukar Marok nagy fősvény, de nem ostoba. Úgy lehet, hogy Nagy Szellem felokosította a szívét” - gondolta a nép.

Keveset-Adó-Szúk-Markú, a felesége félénken bújt ki a keskeny kapurésen, de a fáklyák világánál büszke mosollyal fény- lett az ábrázata, amint férjeura szívélyes fogadásához csatlakozott. Hangos muzsikára zendítettek. A falusiak vidáman ropták a táncot a ház előtti tágas térségen. Nagy ámulatukra Fukar Marok kérte elsőnek táncra a feleségét, s ugyancsak jól járták, pedig az asszony nem tudott róla, hogy a férje jó táncos. Ezután az egyik főnök hívta táncba Fukar Marok feleségét, és úgy bánt véle tánc közben, mint egy hercegnővel.

Ezek után mindnyájuk ámulatára Fukar Marok azt kérte, hogy tartsanak táncvetélkedőt, ő maga három ifjú táncost hívott ki a táncpárbajra. A falusiak azt vélték, hogy ez a tánckihívás csak valami tréfa lehet, de annak nagyon örvendtek, hogy Fukar Marok nehéz helyzetében annyi szívességet, jókedvet, tréfálkozást mutat. Kihirdették, hogy a fiatalok három legjobb, legügyesebb táncosa próbára kél a nagylelkű, Ajándékosztót tartó házigazdával.

Fukar Marok pompás tánckötenyt öltött magára, és kiállt a tér közepére, hogy ott mérkőzzék a három

mosolygó, ifjú táncossal. No és akkor aztán ők táncra perdültek. És hogy táncoltak! A fiatalember, mint általában a falusiak hasonló szertartásokon, udvariasan, néhány könnyed lépéssel kezdték, amelyet, úgy vélték, az öregebb ember könnyen követhet.

De nem úgy folytatták, amikor az „öreg” egyre nagyobbakat ugrott és pörgött, gyorsabban, mint az ifjú táncosok. Ekkor már nemcsak az ifjú táncosok látták, hogy itt valódi táncpárbajról van szó, megéreztek azt a dobosok is. Képedeztek a falusiak, hogy a dobosok milyen gyors ütemet vernek, és a táncos lábak szökellnek, a testek forognak, kígyóznak, ahogyan az a tánckihíváshoz illik.

Az ügyes, ravasz dobosok még nehezítették is a táncot azzal, hogy hirtelen, a legváratlanabb pillanatban tempót változtattak. De a tánc csak folytatódott hibátlanul. Mikor belátták, hogy Fukar Marokot nem tudják legyőzni, az egyik főnök kijelentette, hogy az öregebb ember a győztes, és a fiatal táncosok Fukar Marok vállára tett kézzel hagyták el a táncteret. A tánc meg az éneklés hosszú ideig folytatódott, majd Fukar Marok sugárzó arcú felesége jelt adott az urának, akit éppen egy sereg falusi fogott körbe.

Fukar Marok ekkor háza kapujához ment, és behívta házába mindannyiokat arra a lakomára, melyet számukra az asszonyok készítettek. A bevonulók seregét a főnökök vezették, és mikor a bejáraton mind bementek a nagy házba, hatalmas ünnepet ültek. Volt ott bőséggel minden ünnepre való, és mindenből a legeslegjobb.

Magasan járt már a nap, mikor az utolsó ünneplők is eltávoztak. Fukar Marok és felesége körülnéztek: üresek

voltak a halszáritók, kiürültek az élelmet tároló ládák. De az öreg házaspár egyre boldogan mosolygott.

Ezután történt az, hogy a falu főnöke a varázsdoktorkodó sámán kíséretében betért Fukar Marok házába. Azt mondták, azért jöttek, hogy meghívják: vegyen részt a falu tanácsának ülésén, amit másnap tartanak.

- Megtiszteltetésnek tartom a meghívást - hebegte Fukar Marok -, de ti egy nagyon szegény embert fogtok látni személyemben a holnapi tanácsülésen.

- Te egy leszel a többiek közt - mondta mosolyogva a főnök -, de mi nem azt nézzük, hogy ki a szegény, hanem azt, hogy kinek gazdag, adakozó a szíve.

AZ ELSŐ AJÁNDÉKOSZTÓ LAKOMA

Mikor még fiatal volt a világ, egy sokszínű nagy madár szállt le a tengerre, szemközt egy indián községgel az északnyugati parton. A nemzetség ifjú emberei megpróbálták lelőni. Vadásztak rá a partról, célba vették kenuikból is. Egyiknek sem sikerült.

A főnök, akit Arany Sasnak neveztek, ott állt a parton szolgáljával. Kék Szajkóval. Szomorúan látta a főnök, hogy a nemzetség ifjú tagjai mennyire gyarló vadászok.

- Még az én zsenge gyermekeim is le tudnák löni ezt a különös madarat! - kiáltott fel.

- De hiszen leányok! - rebegette a megdöbbszent szolgál, mivel tudta, úgy tartják, hogy leányok nem vadászhatnak sem madárra, sem nagyvadra.

A főnök nem válaszolt. A két leány nem volt messze tőlük, a parton levő házban meghallották apjuk szavait. Nem mondták el, hogy hallották, amit az apjuk mondott. A következő napot titokban az erdőben töltötték, leltek ott nyílnak való fát, és készítettek nyilat meg íjat erős tiszafából. Elrejtették az íjat meg a nyilakat egy nagy cédrusfa odvába.

Egyszer aztán, még napkelte előtt, az erdőbe szöktek. Fiúruhát vettek magukra, hosszú hajókat az arcukba fésülték, így nem hasonlítottak a főnök leányaihoz. Elővették az elrejtett íjat meg a nyilakat, és lementek a tengerpartra. Ott csak egy kicsiny halászkenut leltek.

A többi nagy kenu mind kint volt a vízen ifjú legényekkel, akik a varázserejű „Szivárványos madárra” vadásztak. Mikor a leányok kis távolságnyira eleveztek a parttól, nyomban meglátták a madarat. Ott reppent föl az őt körbevevő kenuk között. A kisebbik leány nagy

csöndben addig evezett, amíg az óceánra ismét leszálló madarat nyíl-lőtávolságra beérték. Az idősebbik leány, aki a nyilazást az erdőben sokat gyakorolta, csak egyetlen nyilat lőtt ki. Szíven találta a madarat. Gyorsan kihúzták a nagy madarat a tengerből, majd a két leány széleseben a partra evezett, mielőtt a nagy kenek meglepődött harcosai megelőzhetnék volna őket.

A leányok az erdő sűrűjében rejtették el a szép madarat, és azután elmondták az apjoknak, hogy mit cselekedtek. A főnök megdorgálta őket, amiért vadászni mentek, de leányai ügyessége büszke örömmel töltötte el a szívét.

- Mi azért kívántuk annyira azt a madarat – magyarázta apjának az idősebb leány -, hogy szétoszthassuk szivárványszínű tollait a mi madár barátainknak.

Az adakozásnak ez a szelleme igen tetszett a főnöknek. Elhatározta, hogy a következő estén nagy ünnepséget rendez, olyant, amelyen a leányai a mulatozás végén elajándékozhatják a tollakat.

Másnap Kék Szajkó már pitymallatkor útra kelt a kis, meghívóul szolgáló ajándék pálcikákkal. Arany Sas háza előtt egész álló nap verték a vendéghívogató dobot.

Nyomban, ahogy a nap távozott az égről, különböző fajtájú madarak falkája sereglett Arany Sas házához. A nagy lakoma után Arany Sas büszkén beszélt vadászó leányai ügyességéről, és kijelentette, hogy most ajándékot ad minden vendégének. Akkor a leányok bevitték a madarat. Szinte lángolt sok szép, különféle színű tolla. Megkezdődött a madár tollainak Ajándékosztó szertartása. Az erdei kacsának kedves

szürke, zöld, piros, kék, fehér és sárszínű tollakat adtak.

A mezei pacsirta barna és sárga színeket kapott. A jégmadárnak világoskék, sötétkék és fehér tollakat osztottak. A nyugati pintynek piros, sárga és fekete tollak szereztek örömet, és még sok madár kapott tollakat, mielőtt a szertartás véget ért. Azóta ezt az ünnepet Ajándékosztó ünnepségnek hívják - és a nekik osztogatott tollakat a madarak azóta is viselik, és azóta még sok-sok ünnepséget tartottak.

FEKETE-MINT-A-HOLLÓ

Jóllehet Holló sok zűrzavart okozott az égi Nagy Változtatónak és segédeinek, mégiscsak bölcs madár volt, és azért őt küldték le a földre, hogy az átváltoztatás erejével segítsen az emberek gondjait-bajait megoldani. Ezt ő néha jól, máskor meg bizony rosszul végezte. Holló nagyon bölcs is volt, meg roppant bolondos is, igen okos is, meg roppant buta is. Legostobább éppen akkor volt, mikor azt akarta megmutatni, hogy mekkora esze van.

Holló szörnyen hiú madár volt. Mielőtt a Nagy Változtató a földre küldte őt, azt mondta segédeinek:

- Holló legyen a legszínompásabb madár!

Dolgoztak is a segédek keményen, hogy uruk parancsának eleget tegyenek, de bizony feladatuk nehéz volt. Több holdhónapnyi szorgos munka után úgy vélték, hogy jó munkát végeztek. Holló oly csodálatosan tarkabarka lett, hogy mellette Kék Madár s még Bíborka Madár is fakónak látszott. De Holló akárhogyan nézegette magát az égi tó tükrében, csak nem volt megelégedve küllemével. Azt kérte, cseréljék ki szárnytollait. Más színeket óhajtott. Mikor ezt a kérését teljesítették, akkor azt kívánta, hogy a farktollainak adjanak más színárnyalatot.

A segédek türelmesen, egyre változtattak Holló színein. De így sem tetszett Hollónak. Ekkor a segédek elpanaszolták a Nagy Változtatónak, hogy milyen gondban vannak. Nagy Változtató kiment a munkahelyre, hogy utána nézzen kézműveséinek. Holló olyan volt, mint a szivárvány, de még így is azt mondta a Nagy Változtatónak, hogy gondolna még egyes szépíteni

valókra, mielőtt az emberek közé leszáll. Nagy Változtató türelemmel hallgatta végig a nagy madár kívánságait.

- Egy ennyire hiú és elégedetlen madár már csakis egyetlen egy változtatást érdemel! - mondotta a Nagy Változtató, majd parancsot adott segédeinek.

Azok addig szórták a kormot meg a hamut Hollóra, míg olyan fekete nem lett, mint az éjszaka. Fekete volt, midőn leszállt az emberek közé, és bizony, fekete ő mind a mai napig.

HOLLÓ SZÜLETÉSE

Volt a világon olyan hely, ahol csupán egyetlen testvérpár élt. A fivér nem is kívánt semmi mást, csak hogy ő meg a húga együtt legyenek. De a leány erősen magányosnak érezte magát.

Egy napon a part mentén sétálgatott, majd felhágott a sziklás hegyfokra. Tiszta vizű tavacska volt éppen a hegyfok alatt. Sírdogálva üldögélt odafent a leány. Azon búslakodott, hogy mennyire egyedül is él ő ezen a világon. Ahogy lefelé tekintett, a tavacszában egy kicsiny, fehér kristálykavicsot vett észre. Sírva ereszkedett le, felvette a tojás formájú kavicsot. Azt hitte, meghal, ha azt lenyeli. Le is nyelte.

Eltelt egy kis idő, s a leány azt veszi észre, hogy gyermek nő benne. Jaj, csak a bátyja meg ne tudja! Attól félt, hogy a bátyja megpróbálná elpusztítani a csecsemőt.

Megszületett Holló-gyermek, s rohamosan növekedett. A leány azt sem tudta, hová rejtse el. Lement a partra, s ott az erdők vadjait meg az ég madarait hívta segítségül. Rengeteg sok válasz érkezett. Csak úgy visszhangzott tőle a levegő, valamit mind mondtak neki, s ő mindtől azt kérdezte:

- Mit tehetsz?

Arra vágyott, hogy a gyermeket erőssé, bátorrá neveljék, jól megeddzék. Hogy fivére ne árthasson neki. A leány könyörgésére végre hallható szóval Daru válaszolt:

- Én felnevelem a gyermekedet!

A leány ismét feltette a kérdést:

- Mit tehetsz?

Felelte a Daru:

- Én télen-nyáron vízben állok. Úgy fogom tartani s nevelni a fiadat is.

Örvendett a leány, s odaadta a fiút Darunak. Daru fogta a gyermeket, levitte magával a partra, s ott gondozta, hideg vízbe tette-vette minden napon. Így serdült a gyermek erős, keménykötésű ifjúvá. Hiszen a régi időben ez volt a módja, hogy a nép fiai bátor férfiakká edződjenek.

Mikor Holló egészen nagyra nőtt. Daru visszaküldte őt az anyjának.

Dühbe gurult a nagybátyja, amikor meglátta. Meg akarta ölni Hollót. Legelőször erdőlni küldötte, de előre úgy ügködött, hogy egy fa a fiúra essék. De hát Holló kristálykőből lett ám. Így aztán nem őt nyomta agyon a fa, hanem az törött szét az ő fején. Nem bírta neki ártani.

Próbálta a nagybátyja a fiatalembert másképpen is elveszejteni.

De az unokaöcs mindig túljárt a nagybátyja eszén. Utoljára a nagybátyja azzal próbálkozott, hogy akkora dagályt csináljon, hogy árvíz támadjon. Ügködésére a víz szintje növekedett, de Holló kiment, s az árnak megálljt parancsolt. De hiába, az árapályt csak nem tudta feltartóztatni, azt csakis a nagybátyja tudta. Így hát belátta, hogy a nagybátyjának nagyobb a hatalma. Győzött felette. Fogta magát, kiment, s lőtt egy libuc madárhoz hasonlatos tollas repülő lényt. Annak bőrét tollastul magára vette, s azzal felszárnnyalt az égbe. Odafent Hollót maga a Nap fogadta nagy szívesen. Majd újból felöltötte a madárbőrt, és lerepült, de amikor leért, a

földet még víz borította. Addig szálldosott, míg csak bele nem fáradt.

Végre-valahára egy sűrű felleget talált, no, akkor ő abba ütötte bele a csőrét. Hogy milyen sokáig függött ott a fellegetben, a csőrénél fogva, azt senki sem tudja, de a vizek végtére visszatakarodtak. Holló könyörgött, hadd leljen egy füves helyecskét, ahová leszállhat. Lelt olyat, s elhagyta a felleget. Épségben földet ért, ott a madárbőrt levette magáról, s máris újabb kalandokra készülődött.

MIÉRT FEKETE A HOLLÓ?

Indián ország Mondd-Ki-A-Nevét-Ha-Bírod-nak nevezhető szépséges tengerpartján táncmulatságra gyűlt össze a madarak mindennemű-nemű serege. Csuda szép színekkel festették ki tollruhájukat a táncünnepélyre.

Ott gubbasztott közöttük a Holló is, de meg sem moccant, pedig a madarak váltig biztatták, hogy pingálja ki ő is magát. Azzal azután megperdítették a dobokat, és énekre zendítettek. Mindenik madár eljáratá a maga táncát.

Végére Holló is felpattant, s azt gondolta: most kifesti ő is magát. De nem lelt már semmiféle színes festéket, azokat addigra felkenete magára a többi madár. Csak fekete festék maradt.

Mit volt mit tennie, azzal kente be tollazatát, és azóta folyvást, mind a mai napig fekete a Holló.

Az is éppen abban az időben történt, hogy Szarvas a tengerpart északi csücskén kenuja kiegészítésén munkálkodott. Azt akarta, hogy az kívül-belül tiszta legyen. Az emberek éppen Szarvastól tanulták el, hogy étetéssel miként tisztítsák meg kenuik külsejét. A táncoló nép odasereglett Szarvas köré, és Szarvas felnézett munkájából, rajok csodálkozott, és megfélemlített kenujáról. Tüzet is fogott az ott is, ahol nem kellett volna, s már-már egészen elégett volna, de a táncosok rákiáltottak:

- Nézz a kenudra, hé!

De a Szarvas csak nem törődött a kenujával, el is emésztették azt a lángok.

Ettől kezdve a Szarvasnak soha többé nem lett kenuja.
És ma is: a Szarvas, ha embert lát, rábámul, és semmi
másra nem figyel.

DAGÁLY ASSZONY

A haidák azt regélik, hogy Nagy Földnyelv Dagály Asszonya mindig szorgoskodott. Egyik kötelessége az északnyugati part ár-apály szabályozása volt. Ezt úgy mívelte, hogy egyenesen lefeküdt a hátára, és emelgette a lábait le és föl. Mikor fölemelte, akkor magasra szökő árhullámlás örvénylett a parttól legmesszebb levő sziklák körött is. Mikor Dagály Asszony leeresztette lábait, akkor apály keletkezett. Nem borította többé tengerár a partokat.

Nemcsak apállal-dagállal törődött Dagály Asszony; volt más dolga is. Karját, kezét még szorgalmasabban foglalkoztatta, mint lábait. Minden halat varázsdobozokban tartott, s azok a dobozok ott sorakoztak a háza körött.

Előfordult, hogy néhány hal kiszökött ezekből a zsúfolt dobozokból, majd a dagály a partra vetette őket.

Dagály Asszonyt ette a méreg, ha a halai eliszkoztak a dobozokból, és tombolt dühében, mikor K-Ke, a Holló, az ő háza közelében szállt partra. Amint Holló földet ért, elváltozatta magát; szárnya, fekete ruhája, csőre eltűnt; emberré alakult át. Dagály Asszony házához ment, és bekukkantott kapuján.

- Hol voltál, és mit míveltél? - kérdezte Dagály Asszony haragosan, de fekvő helyzetén nem változtatott, s nem nézett körül, hogy ki is volna ott.

- Nagyon fáradt és éhes vagyok. Árapálynak Asszonya - mondta Holló búbanatosan. - Apró halra halásztam.

- Azt nem tehetted! - kiáltott fel az asszony dühösen. -

Minden egyes kishal biztonságban, a dobozomban van. Kifelé a házamból! És ott kint maradj!

Az elbátortalanodott Holló lekocogott a tengerpartra, s ott közel a vízhez, egy sziklára ült. Észrevette, hogy egy sirály dögölt kishalat kap be, mielőtt azt egy daru elragadhatta volna előle. A halacska láttán Hollónak ötlete támadt. Csak éppen egy ilyen kis olajos halra volt szüksége ahhoz, hogy kifundált tervét végrehajtsa. Mohón lesett minden befelé tartó hullámot, de több halacska nem sodródott a partra. Hogy célt érjen, fogta magát, és összevezítette a sirályt a daruval.

- Daru azt mondja, hogy nagy a szád, és túl sokat használsz - mondotta a sirálynak.

Méregre lobbant a sirály, de akkora nagy madárral, mint a daru csak nem mert kikezdeni.

Holló odasétált a daruhoz.

- Tengeri sirály azt mondja, hogy nem kellene mások dolgába ütnöd azt a hosszú orrodal! - mondta neki.

Daru hangos rikoltással rohant a sirályra, és oly erősen rúgta farktövön, hogy a hal, amit az lenyelt volt, kirepült a szájából, és a partra. Holló elébe pottyant. Mielőtt a daru felkaphatta volna a kis olajos halat, Holló ragadta fel, és erősen bedörzsölte vele a kalapját. Annak a halnak roppant erős szaga volt.

Azzal Holló visszament Dagály Asszony házához, és bedugta fejét az ajtónyíláson. Az asszony egyszeriben megérezte a halszagot, gyorsan Holló felé fordította a fejét:

- Hol kaptad azt a halat? - kérdezte élesen.

Holló megveregette a pocakját, udvariasan böffentett, és azt mondta:

- Sok-sok hal van az óceánban, a parthoz közel. Sokkal több, mint amennyit te a varázsdobozaidban őrizhetsz.

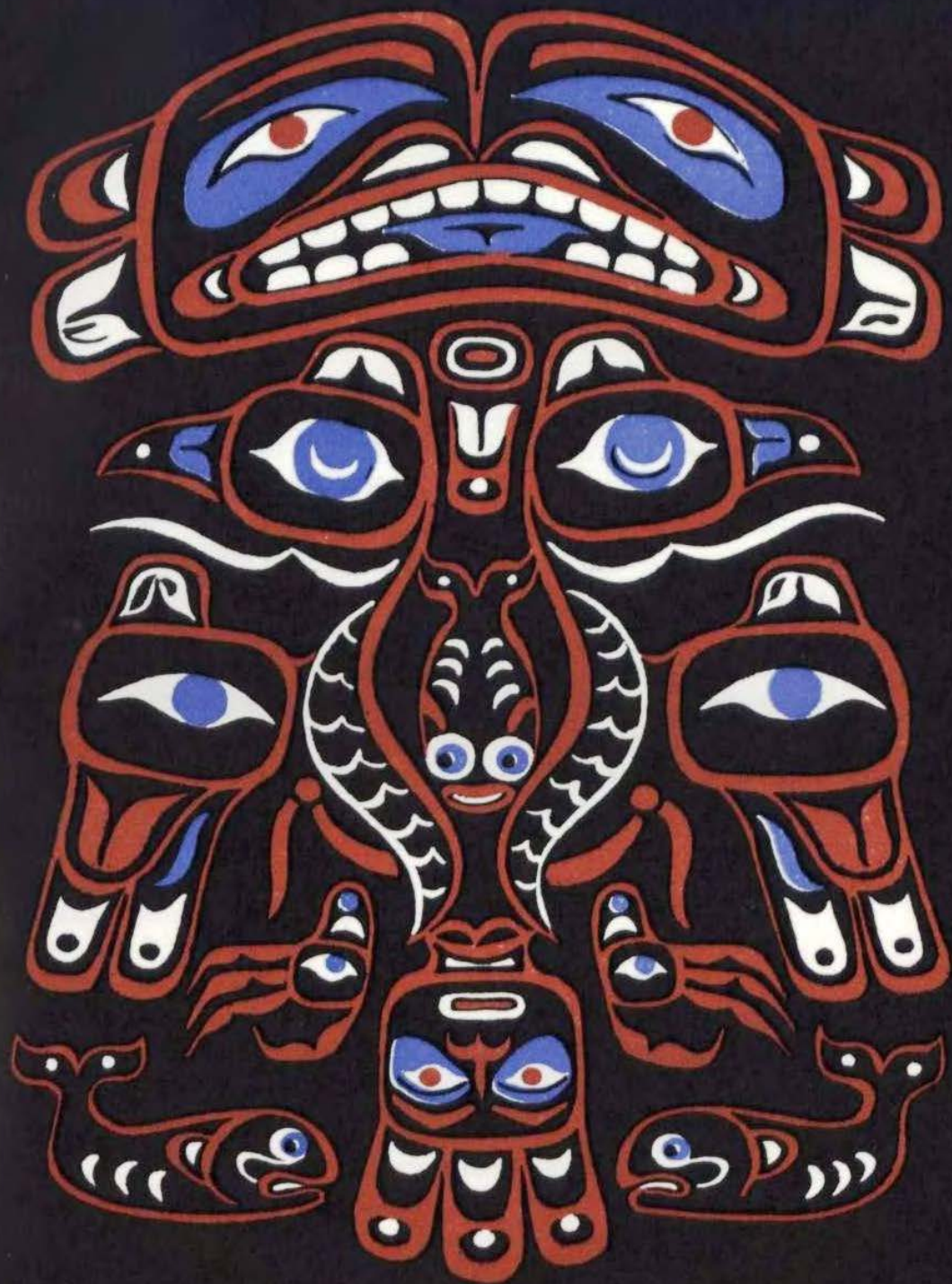
Jajveszékélésben tört ki Dagály Asszony:

- Iszamlósak, csuszamlósak azok a halak! Mindig kiszöknek a dobozaimból! - siránkozott.

- Ó, hiszen annyi a gondod az árapállyal! - mondta Holló. - Gyakran tűnődöm rajta, ugyan miért törődsz még a halakkal is? Egy olyan okos, ügyes asszony, mint te, aki több dolgot végez, mint amennyire férfiember képes volna, eleget tenne, ha semmi mással nem törődne, csak az árapály szabályozással! Ugyan miért nem szórod bele a tengerbe azokat a kellemetlen halakat?

- Az fogom tenni! - kiáltott fel az asszony, és olyan hirtelen szökkent fel, hogy csaknem kirúgta Hollót a partra. Holló felhasználta az alkalmat, hogy elmeneküljön, miközben Dagály Asszony minden dobozát halastul j ó messzire behajította az óceánba.

Holló fortélyának köszönhető, hogy attól az időtől fogva az indiánok oly sokféle-fajta halat lékek a tengerben.

HOLLÓ, A KENU-KÉSZÍTŐ

Holló, miután a világot körberepülte, ismét a tszimsian indiánok területén szállt le, és ott emberi alakot öltött. Elfárasztotta a hosszú repülő körút és útközben átélt kalandjai. Mindenekfölött: éhes volt. Mint mindig.

Az erdőből felszálló füstöt pillantott meg, arrafelé tartott, és ott egy magas fák közé rejtett kunyhóra lelt. Szépséges, fiatal tszimsian leányzó élt abban a házban özvegy édesanyjával, aki nagyon szíves vendéglátó asszony volt. Volt is a házában ennivaló bőséggel, és Hollónak a kiadós lakmározás után kedélyes hangulata támadt. Rengeteget fecsegett, főképpen saját magáról nem feledkezett el megemlíteni, hogy ő mennyire okos; ügyességével kérkedett, s azt mondta, hogy ő valóságos és elképzelt dolgokat is el tud készíteni. Furfangosságot termő csalafinta fejében egy ötlet született:

- Ha hozzám adod, feleségül veszem a lányodat - mondta az özvegynek. Az készséggel beleegyezett.

Holló boldogan élt feleségével az özvegy házában több holdhónapon át. Mikor észrevette, hogy anyósa kezd csodálkozni rajta, hogy veje semmi kézzel fogható dolgot nem mivel – kivéve az evést -, akkor ahhoz a mesterséghez fogott, amihez legjobban értett: a csalafintasághoz. Egyik éjszaka azt mondta a feleségének, hogy annyira szereti őt, hogy elmegy, és készít egy pompás kenu az asszony anyjának. Nem felejtette el hozzátóditani, hogy ő mesteri kézműves; a kenu szépséges, kecses lesz. Olyan pompás lesz az új kenu - bizonygatta a feleségének -, hogy ők soha többé

nem tartják érdemesnek, hogy az öreg ócska kenut használják.

- Mondd meg kedves anyádnak - itt egy pillanatra észbe kapott Holló, mert eszébe villant, hogy milyen pompásan főz az anyósa -, hogy holnap, amint felkél a nap, bemegyek az erdőbe, és keresek ott egy olyan vörös cédrusfát, amiből érdemes kenut építenem. A rákövetkező napon akarok hozzáfogni, hogy kivájjam a kiválasztott törzset.

A leány büszkén továbbította Holló üzenetét az anyjának, aki azt örvendezve fogadta.

Következő nap, egy hatalmas reggeli után, Holló közölte az asszonyokkal, hogy most elmenne a környező erdőségbe, hogy a kenu számára való legalkalmasabb fát megkeresse. Be is ment az erdő mélyébe, ott is maradt, míg csak a nap el nem bújt a fák mögé, aztán visszament a feleségéhez.

Egy, a szokottnál is bőségesebb vacsora után - mert, mint magyarázta, a kenufa keresgélése közben fogcsikorgató éhsége támadt - , azt mondta az asszonyoknak, hogy rengeteg fát megszemlélt, míg végre megtalálta azt, amelyik céljának legjobban megfelel.

Bizonygatta az asszonyoknak, hogy másnap hajnalban megint az erdőbe megy, kivágja a fát, és munkához lát. A feleség igen epekedett, hogy csinálja hát azt a kenut, különösen mióta Holló arról mesélt neki, hogy micsoda boldog idöket fognak ők tölteni abban a csodálatos, új kenuban. Holló, mint egy született mesemondó, szavakból festett ragyogó képet a közeli jövőről. Mikor majd ők szélsébesen eveznek a közeli szigetek között! Felesége a kenu farában, felesége anyja a kenu közepén, és ő maga elöl, a kenu orrában! Következő reggel, még

világosodás előtt az erdőbe távozott, hogy hozzálasson feladatához. Nemcsak azt az óriási mennyiségű ennivalót vitte magával, amelyet az anyósa reggelire készített számára, s amit ő farkasétvággal bezabált, vitt ő még ezenfelül is élelmet magával, hogy a dolgos napon legyen mivel erősítenie magát. Magával vitte anyósa kőszerszámait is.

Mikor az aznapi hőség csillapodott, hallják az asszonyok a favágást jelző fejszecsapások hangjait. Kis idő múltán meg a földre zuhanó fa reccsenése hangzott. A fülelők egyre hallották a visszhangzó fejszecsapások hangjait. Azt hitték, hogy a kenu-készítő nagy mester hozzáfogott a kenu kiválásának nehéz munkájához. Mikor besötétedett, Holló ernyedten vonszolta magát haza, azt mondta nekik, hogy belefáradt a kenu megmunkálásába. Kimerültsége szemmel láthatóan csöppet sem kisebbítette étvágyát. Nekiült a két asszony készítette hatalmas lakomának. Ekkor az anyós egy éles pillantást vetett a gyorsan ürülő élelemtárolókra. Azon az éjjel Holló arra kérte a feleségét, hogy az anyja egyedül neki minden estére egy nagy lazacot főzzön, mert ilyen erősítő táplálékra van szüksége egy kenu-építőnek. Még négy nap csalafintáskodás után Holló lazacvacsorázás közben kijelentette, hogy a kenu készítését hamarosan befejezi. A „hamarosan” nagyon is hosszú időre terjedt, úgyhogy végül is az anya így szólt leányának:

- Menj titokban az erdőbe. Arrafelé, ahonnan hallod a fejszecsapásokat. A hang nyomán a kenu-építőig jutsz. Nézd csak meg, mennyire van a kenu attól, hogy készen legyen. Azután siess vissza, és mondd meg nekem, mit láttál, de a férjed meg ne tudja, hogy a nyomában jártál. A kenu-készítő mesterek többnyire nem szeretik, ha

asszonyszemély megnézi a munkájukat, mielőtt az elkészült volna!

A leány szót fogadott az anyjának, és némi nehézséggel ugyan, de nyomon követte a hangjelzést. A nehézség az volt, hogy amint telt a nap, a fejsze egyre kevesebbet jelzett. Mikor a fiatalasszony óvatosan megközelítette azt a helyet, ahol a kenuépítő dolgozott, megállt, majd elbújt egy nagy cédrusfa törzs megett, és onnét leste az emberét. Holló éppen felmászott a cédrusfa összehorult ágaira, és arra háttal, mint egy ágyra, ráfeküdt, ott boldogan dudolászta azt a kis dalt, amit kenu-készítők szoktak dűnnyögni munka közben. De azért munkáját sem hagyta teljesen abba. Egyszer-egyszer lekászálódott a fagally ágyról, és az előtte heverő nagy cédrusfa törzsbe fejszéje fokával nagy gyöngéden egyet-egyet belecsapott. A félig már elrohadt nagy törzs egyik végén nagy lyuk támadt, ott visszhangzott a csapkodása, sőt a hangok felerősödtek, és így aztán távolról könnyen lehetett azt képzelni, hogy ott egy férfi keményen munkálkodik.

Az asszony olyan csöndesen suhant ki az erdőből, mint egy eloszló füstgomolyag. Amikor meg hazaért, szégyenkezve mondta el az anyjának, mennyire haladt a munka, az új kenu készítése hogyan is áll.

Azon este megint dögfáradtan tért haza a nagy kenu-készítő mester, de már előre örvendezett a rá váró pompás ételeknek.

A boldogságának azon nyomban vége szakadt, mihelyt a nehéz cédrusfa kaput belökte. Minden eltűnt nyomtalanul. Étel tartók, szép feleség, jóságos, jótékony anyós. Holló kirohant a házból, a tengerhez sietett, oda,

ahol a megvetett, ócska, öreg kenu szokott állni. Eltűnt az is.

Ekkor megértette, hogy az asszonyok visszaeveztek saját nemzetségükhöz.

Szomorkodott Holló, szerfelett búslakodott – mivelhogy Holló szörnyen - éhes volt.

HOLLÓ ÉS KÖDASSZONY

Nagyon fiatal volt még akkor a világ, mikor Holló két szolgájával az északnyugati part egy tengeröblében halászatott. Azt remélték, hogy lazacot fognak. Csak békák akadtak hálójukba, így hát Holló szolgálival elevezett a patak torkolatához. Menet közben egyszerre csak olyan sűrű köd lepte be kenujukat, hogy még az evezőlapátjaikat sem látták. Akkor meg váratlanul föllebbent egy kicsit a ködfüggöny, s nagy meglepetésükre egy asszonyságot találtak, ott ült a kenujuk kellős közepén. Az asszony elkérte Hollótól fenyőfa gyökérből font kalapját, fogta a kalapot, bal kézzel maga elé tartotta. Abban a pillanatban a köd utolsó foszlányáig a kalapba takarodott, és ők akadálytalanul evezhettek tovább.

Megértette Holló, hogy az asszonynak varázsló hatalma van, így hát feleségül vette őt. Egy napon Holló elindult halászni. Egyik szolgáját otthagyta a szállásukon Kőd Asszonnyal - ugyanis így nevezte el a feleségét: Kőd Asszony. Mikor Holló hosszú ideig távol maradt, Kőd Asszony megéhezett, szólt a szolgának, hogy az a forrásból töltsön tele egy vízfordó korsót, s vigye oda neki. Mikor a szolgálta ezt megtette, az asszony egyik ujját a vízbe dugta, majd azt mondta a szolgának, locsantsa ki a vizet a víztartóból a tenger irányába. Így tett a szolgálta, hát a vízzel együtt egy nagy lazac locsant ki. Az asszony azt parancsolta, hogy a szolgálta úgy csapja agyon a halat, hogy az ne szenvedjen sokáig, aztán egykettőre főzze meg, mielőtt a férje visszatérne. Miután elköltötték a lazacot, azt parancsolta a szolgának, hogy alaposan

tisztítsa meg a fogait, hogy a Holló ne tudja meg, mit is ettek. Intette a szolgát: szót se szóljon Hollónak a lazacról.

Mikor Holló visszatért, a szolga elébe rohant. A szolga arca olyan elégedettnak látszott, hogy Holló megkérdezte tőle, mi történt, míg ő odavolt? A szolga hímezett-hámozott, hogy semmi sem történt, de Holló fenyegetésére végül beszélt a semmiből jött lazacról.

Holló bement Kőd Asszonyhoz, és megkérdezte, hogy valójában honnan került a lazac. Férje iránti szerelme rábírta Kőd Asszonyt, hogy elárulja a titkot. Arra kérte férjét, hogy töltsen tele forrásvízzel a kalapját, s a vízzel teli kalapot vigye oda neki. Holló ezt örömmel megtette.

Halász-kirándulása nem járt szerencsével, semmit sem fogott; és szerfelett éhes volt. Amint Holló bevitte a vízzel telt kalapot, felesége négy ujját dugta bele a vízbe, és mikor Holló kiürítette a kalapból a vizet, négy pompás, guvadt szemű lazac pottyant a földre a kiöntött vízzel. A szolga megölte és megfőzte mind a négyet, Holló és felesége lakmározta és énekeltek.

Nyomban, ahogy befejezték a lakmározást. Holló máris arra kérte Kőd Asszonyt, hogy varácsoljon több olyan nagy halat, mint amilyeneket most faltak föl, mert életében először látott és evett ilyenfajta lazacokat. Az asszony azt felelte, hogy van neki varázsereje ahhoz, hogy megtegye, amit Holló kér, ám mielőtt elővarácsolná a halakat, építsen Holló egy füstölőházat, sok-rúdú ráccsal.

Holló csakhamar megépítette a nagy füstölőházat, és örömmel engedelmeskedett Kőd Asszónynak, mikor az azt mondta, hogy hozza a nagy víztartót vízzel telten hozzá. Az asszony megmosta a haját a vízben, és azt

mondta, hogy most aztán a vizet öntse vissza Holló abba a forrásba, ahonnan merítette. Megtette ezt Holló, és a forrásban egyszerre csak úgy hemzsegték a pompás halak. Holló és szolgálja sok halat fogott ki, megölték, megtisztogatták és felaggatták őket a füstölő rácsaira. hogy száradjanak. Három füstölőházra elegendő lazac volt a forrásban.

Holló boldogan gondolt rá, hogy lesz a télire bőséges élelemkészlete, de egy idő múltán minden apróság miatt házsártoskodott a feleségével. Vitatkoztak, össze is kaptak, és a heves természetű Holló megütötte Kőd Asszonyt.

- Azon nyomban elmegyek! - mondta ekkor Kőd Asszony. Itthagya Hollót, visszatér apja házába.

Holló eleinte nem akarta elhinni ezt. Az asszony ekkor szétfésülte a haját, és olyan zúgás támadt, mint mikor az orkán tombol, és a füstölőház felől özönlött a víz.

Kőd Asszony a házból lassú nyugalommal sétált a tenger felé, a szél süvöltése egyre erősödött, s úgy rémlett, hogy a szélzúgás hangja követi őt. Mikor az asszony már majdnem a vízhez érkezett. Holló utánarohant, és könyörögve kérte, ne hagyja el, maradjon ott, de az asszony egy szót sem válaszolt, csak ment, egyre közelebb a tengerhez. Holló próbálta megfogni és visszatartani, de kezei keresztülhatoltak rajta, éppúgy, mintha ködöt markolt volna.

Holló üvöltött bánatában. Végül azt is meg kellett tudnia, hogy mit okozott az a nagy szélvihar, a nagy zúgás: minden lazac, még a rácsokon fekvő, szárított és felfüstölt halak is zúgva követték Kőd Asszonyt a tengerhez. Holló és szolgálja kapkodtak, iparkodtak, hogy egy-egy lazacot elkapjanak, de egyet sem tudtak

visszatartani. Lassacskán minden guvadt szemű lazac eltűnt Kőd Asszonnyal együtt az óceánban.

A hosszú tél alatt Holló csak egy-egy békát evett. Bizony, Holló a leghatásosabb varázserejével sem tudott visszahozni egy lazacot sem, és nem tudta visszacsalni többé Kőd Asszonyt sem.

Azóta Kőd Asszonynak a leánya: Csermely Asszony hívogatja föl a halakat a tengerből a folyókba.

HOLLÓ ÉS A BÁLNA

A tengerparton csámborgott Holló, mikor jó messzire a parttól egy bálnát vett észre a vízben. Törte a fejét, hogyan ölhetné meg? Kirepült a nyílt tengerre, s mikor a bába a vízből felbukkant, Holló fogta magát, s belerepült tátott szájába. A bálna hasában tüzet rakott, s mind megsütötte azt a sok halat, amit a bálna lenyelt volt. Mikor már elfogyott odabent a sütni való. Holló a bálna oldalából nyesett egy-egy darab hájat. Addig s addig, hogy a bálna belepusztult. Holló meg a holt állat bendőjének foglya lett. De elkezdett ám énekelni odabent:

*Azt kívánom, hogy a bálnát
hullámverés sodorja
finom homokpartokra,
kívánom, kívánom,
puha fővényre vágyom.*

Hát nem is sokára partra sodródott egy falu végénél.

Az odavalósi fiatal emberek észrevették a bábát, oda is siettek, hogy feldarabolják. Mikor a közelébe érkeznek, csak hallják, hogy valaki azt éneкли:

*Erős legyen az a férji,
aki szét tudja metélni
ezt a bálnát,
azt kívánom!*

Megijedtek a fiatalok a bálnából hangzó énekszótól. Visszarohantok falujokba, hírül adták, hogy mit hallottak.

Erős, edzett férfiak tértek vissza vélek, és febyitották a bálnát.

Kiröppent belőle Holló, s első gondja lett, hogy tisztogassa magát, mert merő egy zsiradék lett a tollazata. Csináltak is a szemtanúk egy csúfokodó éneket a bába hasából kiröppent, csupa zsiradék illetőről; nem tudták, hogy az maga Holló volt. Holló úgy szégyellette magát, hogy arra a helyre sohasem tért vissza, így a falu népe ette meg azt a bábát, amit Holló a maga táplálására szánt volna.

HOGYAN SZERZETT HOLLÓ LAZACOKAT?

Amint Holló hírét hallotta a pompás lazacoknak, szerezni akart néhányat, hogy azok országának nagy folyóiba rakják ikráikat. Egy szellem-lény mondta meg Hollónak, hogy minden lazac Hódé, de az nagyon gondosan őrzi azokat.

Próbálkozott Holló egypár ravasz cselfogással, hogy az öreg Hód adna neki néhányat a lazacaiból, de bizony attól egyet sem kapott. Ekkor ön-átváltoztató tudományához folyamodott, úgy módolta ki, hogyan kaphatná meg, amit kíván. Jóképű fiúvá változtatta magát, és meglátogatta Hódot a hódszálláson.

Az öreg főnök először azt sem akarta megengedni, hogy az áruhás Holló a kunyhójába bekukkantson. Szegény, árva fiú ő - mondta Holló neki; nincsenek barátai, majd éhen hal, oly kevés az ennivalója. S hozzátette, hogy boldogan segítene Hódnak a munkájában, csupáncsak élelemért, s hogy tető legyen a feje felett.

Attól kezdve Holló együtt lakott Hóddal, s mindent elkövetett, hogy az öreg főnök minél kevésbé gyanakodjék. Eleinte, mikor Hód lazachalászatra indult, mindig otthon hagyta, és bezárta Hollót a kunyhóba. De idő múltán megengedte, hadd kószáljon az ifjú ember szabadon.

Egyik este a pompás lazaclakoma elköltése után Holló megkérdezte Hódot, hogy ugyan hol fogott annyi gyönyörű halat.

- Van egy tavam meg egy folyóm, telve lazaccal – válaszolta az öreg főnök -, de azok mind az enyéme, és belőlük senki sem kaphat egyet sem.

Ezek után Holló keményen, egyre keményebben dolgozott, míg végre megbízott benne Hód annyira, hogy magával vigye lazachalászatra. A fiú olyan ügyes, jártas halásznak bizonyult, hogy végre Hód egymagában is elengedte őt halászni. Ezek alatt a halász-kirándulások alatt Holló azon mesterkedett, hogy ellophasson néhány pompás lazacot, és elhelyezte azokat egy kis eldugott, hús tavacskában.

Egy napon aztán Hollónak már elég sok lazaca gyűlt össze ahhoz, hogy tavakba, folyókba széttelepíthesse szerzeményeit. Mikor Hód éppen szundikált. Holló visszaváltozott óriási hollóvá, és az értékes halakkal együtt elrepült. A halakat tavakba és folyókba helyezte el, és azok ott olyan gyorsan elszaporodtak, hogy az északnyugati parti indiánoknak annyi lazacuk lett, amennyit csak el bírtak fogyasztani.

HOLLÓ ÉS HAL ASSZONY

Éhezett az alakját-változtató-madár. Holló gyakran volt éhes, hiszen az ön-átváltoztatás nehéz, fárasztó munka. A haida indiánok azt mondják, hogy minden varázslat-űző közt Holló a legfalánkabb. Egy napon elhatározta, hogy kenuval evez ki halászni. Fogott is Holló sok halat, kint a nyílt tengeren, de azok, alig hogy lerakta őket a fatörzsből vájt kenuja fenekére, zsupsz! máris kiugrottak belőle. Dühbe gurult az alakját-változtató, hiszen nagy lakomát remélt volt.

Támadt hirtelen egy ötlete; kievezett a partra. Lelt a parton egy szurokfenyőt, szedett róla egy nagy maroknyi gyantát, és abból egykettőre asszony alakot formált.

- No most aztán gyorsan növekedj és hízz meg! – parancsolta meg neki. Az asszony engedelmeskedett. Holló kivitte az asszonyt a tengerre; az a kenu tatjában ült; Holló a kenu közepén. Halászott. Ahányszor fogott egyet, azt nyomban a háta mögé hajította, és azt parancsolta az asszonynak, hogy üljön rá a halra, nehogy az visszaszökjön a tengerbe.

Csak úgy tűzött a nap az égen, és Holló halászott, és fogta egyre-másra a halat, és hajigálta hátra segítőtársának, anélkül, hogy körülnézett volna. Csak arra törekedett, hogy minél rövidebb idő alatt, minél nagyobb zsákmányra tegyen szert, aztán evezhessen vissza, az erdő szíves, kedves hűvösebe.

Az asszonyság olyan kicsiny neszeket hallatott, hogy Holló csinuk tájszólással kérdezte meg tőle:

- Kla hovja? (Hogy vagy?) - Időnként megismételte ezt a kérdést. Az asszony először azt felelte:

- Kłosh! (Jól!) - De hangja igen bágyadt volt, és úgy tetszett, hogy egyre halkabb és még halkabb. Nemsokára Holló kérdésére már csak azt felelte-sóhajtotta:

- Óhh! - azután egészen elcsöndesedett. Hátrafordul Holló, hogy megtudja, mi az oka, hogy az asszony nem válaszol többé a kérdéseire. Eltűnt az asszony. Ugyancsak odalett minden hal is, egyet kivéve. Egy apró, düllelt szemű halacskára rátelepedett a súlyos asszony, az ottmaradt, de szurok foltta nyomva szét.

Annak a halnak az alsó fele fehér maradt. A szétlapított teteje meg szurokfekete. Holló nem akart enni abból a halból, melyre a gyantából gyúrt asszony maradványa ráragadt, mérgében visszadobta hát az óceánba.

Manapság még mindig fekete a teteje, fehér az alja a düllelt szemű lapos halacskának.

Az indiánok nem felejtették el, hogyan járt egykor Holló az elszökő halakkal, s ezért halászatra mindig visznek magukkal egy botot, s minden kifogott lapos halat nyomban agyoncsapnak, amint a kenujukba húzták.

HOLLÓ ÉS A TÁNCOSNŐ

Végtére csak muszáj egy kenut építenem" - mondta magában Holló. A bűvészkedő Holló, mikor a maga lusta emberi formájában élt, egy igen ócska kenun próbált nagy lassan ki evezni egy haida patak torkolatához. Az öreg kenun számos így-úgy betoldozott, ragasztott, vizet beeresztő lyuk tátongott. Régen volt az, mikor Holló maga épített kenut magának. Mostanság inkább kölcsönkért egy-egy kenut, s ha ezt sem tehetette, volt ravasz esze hozzá, hogy leljen a parton egy félig kész kenut, s azt tegye vízre.

Holló derékig csuromvizesen igyekezett partra kászálódni. Dobpörgést hallott az erdő felől, onnan már nem lehet messze a falu. Most Holló alaposan végigfürkészte a mérföldekre nyúló, cédrusfák erdejével borított partot. Egy könnyen-gyere-ide, elcsíphető csónakot lesett, de bizony egyet sem talált.

Végtére is felhagyott a kenukeresgéssel. Lelt a tenger partján egy erdőhöz közeli jó helyet, befalt ott egy halom ennivalót, aztán nekiindult, hogy kivágjon és lepörzsöljön egy akkora cédrust, amekkorára a kenukészítéshez szüksége volt. Keményen dolgozott a legyél-kenun. Fokozatosan formálta és vájta ki a törzset, majd parázsló faszén segítségével kiégette a kivájt belsőből a még benne maradt, felesleges fát. Később vízre bocsátotta néhány falubéli segítségével. Holló azt is tudta, hogy a kiégetési eljárás még egy-két napot igénybe venne. Ezért aztán eleinte állhatatosan dolgozott, és visszautasította a falu népének tiszteletteljes, de mégiscsak gyanakodó, számos meghívását. Hogy tekintse magának a falut!

A főnök felesége különösképpen kedves volt Hollóhoz; egyre egy szép és ügyes táncosról beszélt neki, aki két éjjelen át fogja táncát bemutatni a faluban. És nemcsak szavaival festett csábító képet a táncról - szavai gondolkodóba ejtették Hollót -, hanem két fiút is odaküldött, hogy beszéljenek neki a táncról, meg annak táncosáról, s közben figyeljék, amint Holló a kenut készíti.

- Főnökök és nézők jönnek mindenfelől! - bizonygatták a fiúk Hollónak. - Senki sem akar lemaradni erről az előadásról. Anyánk azt mondta, hogy számodra díszhelyet tart fenn, pontosan amellett a hely mellett, ahol majd a szép táncosnő ropja a táncát.

- Mondd meg anyádnak, hogy nem leszek ott! A kenura kell figyelnem. Holnap alkonyatig készen kell lennie – mondta Holló. Amikor a fiúk elmentek, még több parázsló faszenet tett a kenu belső, gyantás falú széleihez, és leheveredett a kenu mellé, várva a reggelt. A következő nap vége felé úgy látta, hogy még csak egy keveset kell kiégetnie ahhoz, hogy a kenu a kellő vastagságúra szenedjék. Állhatatosan dolgozott a far és a tat cölöpjein, pedig a faluból sötétedéskor felhangzó dobszó meg dalolás erősen csábította.

Idővel Holló hatalmas képzelőerejével maga elé varázsolta a szép karcsú táncosnőt, s az igen csábosán éppen arra az ütemre járta a táncot, amelyet Holló elgondolt magában.

Mikor ez a Holló-agya-szülte leányzó közeledett hozzá, majd meg besurrant az erdőbe a falu felé tartó ösvényen. Holló követte őt. Mikor érkezett a nagy táncházig, azt látta, hogy ott a valóságos táncosnő készül táncolni. Hollót díszhelyre vezették, leültették, és amikor

leült, tiszteletteljes szertartással néhány saspihét szórtak rá. Ezután megkezdődött a tánc.

Nagy, kikerekedett szemmel bámulta Holló a csinos táncosnő szép lépéseit, forgásait, ahogy az kígyózva-tekergőzve mozgott a dob és a faverők ütemére. Sokáig táncolt a leányzó. de Holló észre sem vette, hogy telik-múlik az idő. Mikor úgy látszott, hogy a táncosnő egy pillanatra megpihen, a nézők botjaikkal, dorongjaikkal verték a földet, és a táncosnő akkor még fürgébben pörgött, mint addig.

Már nagyjából el is múlt az éjszaka, amikor Holló a nagy cédrusfaerdőn át vezető ösvényen elindult a part felé. Még egyre kábulatban volt, mikor arra a helyre ért, ahol a kenujának kellett volna lennie. No, akkor aztán hirtelen felébredt kábulatából! Azt gondolta, hogy tolvajok lophatták el a kenuját. Akkor villámcsapásként érte a valóság felismerése, mert csak néhány elszenesedett deszkát, meg rudat látott a homokon. A faluig hallatszott, akkorát rikoltott. A falu népe éppen erre várt! Mert mialatt Holló a táncosnőt nézte, az őrizetlenül hagyott tűz alaposan elvégezte a maga dolgát. Csak néhány üszkös deszka és rúd maradt meg a kenuból.

HOLLÓ ÉS AZ ÁRNYÉKOK NÉPE

Holló lassú szárnycsapásokkal szállt Hecate földnyelv viharos vize fölött, amikor odalent egy haida falut pillantott meg. Úgy vélte, hogy amott sikerülne valami galibát okozni, így hát leszállt a partra. Az Átváltozni-képes most emberi alakot öltött. Nemsokára leereszkedett néhány másik holló közelében. Azok valami ennivaló után kutakodtak. Holló, jóllehet okosnak tartotta magát, mégsem gyanította, hogy a faluból éles tekintettel figyelik. Nem is sejtette, hogy meg kell mérkőznie az Árnyékok Népével.

Lassan botorkált föl a sziklás talajon. Gyöngye lábai nem szokták meg a járást az ilyen durva földön. Lábát az éles kagylók összevissza vágják, kövek, sziklák horzsolták, megsebesítették.

Átfutott a fején egy pillanatra, hogy visszaváltozik, szárnyra kél, és úgy jut el a faluba, de úgy vélte, mégsem bölcs így tennie, mert valaki még megláthatná, amikor emberből hollóvá, hollóból meg emberré változik. Egy vörös cédrusfa deszkából épített, nagy ház felé tartott. Úgy látszott, hogy az a főnök háza lehet. Odabent a házban suttogó hangok hallatszottak:

- Jön Holló, az ármányos. Gonosz csínyje ellen védelemre készülődj!

Holló belépett a hatalmas házba, és meglepődve látta, hogy milyen kitűnően van ott elrendezve minden. A tetőfedő deszkák úgy voltak elhelyezve, hogy áteresszék a napsugarat, és ettől ennek a szállásnak minden szegelete ragyogva tündökölt. Az még jobban elképesztette Hollót, hogy sem a házban, sem körötte

sehol senkit sem talált. A házban halomban állt mindenféle élelem. Ehető gyökerek és fakérgék, bogyók, takarosán elrendezve a polcokon. A kempókról szárított lazacok meg lapos halak függtek elkészültén, csak le kellett venni és elfogyasztani őket.

„Ez olyan helynek látszik, hogy még egy átváltozó lény is boldog lehet, különösen akkor, ha magára hagyják, hogy étvágyát finom elegelekkkel elégítse ki” - gondolta Holló.

Igaz, hogy Holló ezúttal nem volt éppen éhes, de azért eltökélte, hogy miután kíváncsiságát kielégítve a házban alaposan körülnézett, csap egy jó lakomát. Amint egyik helyről a másikra ment, észrevette, hogy egy sötét árnyék követi. Sietett, oly gyorsan, ahogy csak fájós lábával sietni bírt, majd meg alig mozdulva, lassan csoszogott. Akár így, akár úgy, az árnyék sohasem hagyta el. Holló lecsapott az árnyékra. A fekete alakzat meg sem rebbent, és a közelből vihogás hallatszott.

Holló visszament a halakat tartó állványhoz, és levett róla egy nagy, vörös lazacot. Körülnézett, helyet keresett, hogy hol költhetné el a lazacot kényelmesen. Csodálatos szépen faragott, vörös cédrusfa ládát talált, a ládát puha tengeri vidraprém takaró fedte, a láda egy emelvényen állott, amely rendszerint a főnök nyugvóhelye. Holló maga mellé helyezte a lazacot, miközben sebesült lábára pillantott. Majd a halért nyúlt. De az nem volt sehol!

Holló annyit használt, csűrte-csavarta az eszét átváltozásai nehéz munkájában, hogy most nem tudta: ő képzelődik-e, vagy vele csalárdkodik valamely erőteljes, mágikus hatalom. Visszament a haltartóhoz, és leemelt onnét egy másik pompás lazacot. Ezúttal úgy tette le, hogy könnyen elérhesse, és elhatározta, hogy egy-két

pillanatig rajta tartja a szemét, mielőtt megevéséhez kezdene. Az elmúlt holdhónap alatt azon tépelődött, hogy vajon az esze gyengült-e meg, vagy hogy varázsereje van-e fogyatkozóban? Hogy ezen az őt szerfelett nyugtalanító dolgon jobban tudjon gondolkodni, egy pillanatra behunyta a szemét.

Mire kinyitotta szemét, eltűnt a lazaca!

Holló még egyszer odament a halak fogasához. Ismét visszatért a főnök ülőhelyéhez, hogy ott élvezze nagy kényelemben a halat. Most a két lábszára közé tette a lazacot, és míg óvatosan körülnézett, még a kezét is a halon tartotta. Egy sötét árny közeledett feléje a padlózatán. Holló vad dühkitöréssel kapta el kezét a halról, és dühösen az árnyékra ugrott.

Ugrás, rugdalózás nem tett valami jót meggyötört fájós lábának, de végre legalább eltűnt az árnyék. Epekedő sóhajjal nyúlt a halért. De az sem volt ott!

Holló ismét a csábos kincsekkel teli haltartóhoz bicegett. Ezúttal nem akasztott le kampójáról lazacot, mert nagy ámulatára az a három pompás lazac, melyeket ő már kiválasztott és leemelt volt, megint ott függött azon a kampón, amelyikről levette.

Holló belátta vereségét. Maga mögött az árnyékkal a kapuhoz sántikált, s ott gyorsan madárrá változtatta magát. Messze szállt, maga mögött hagyva az árnyéket. Bizony, Holló belátta, hogy az ő varázsereje nem volt olyan erős hatású, mint hitte, az Árnyékok Népeinek tapasztalata mellett.

AZ ASSZONY, AKIT A GYILKOS BÁLNÁK ELLOPTAK

Egy ember kint volt a tengeren, halászott, meg tőkehalat akart szárítani. A felesége segített neki. Egyik nap valami igen súlyosat érez a horgon. Nem tudta kihúzni. A férfi a zsinórt az evezőpadhoz kötötte, s úgy evezett a part felé. Nagy igyekezettel sikerült a halat partra húznia. Hívta a feleségét, hogy ölje meg hamar a halat. Az egykettőre elintézte. Késével megölte, feldarabolta, s felaggatta száradni, ahogy az a tőkehállal szokás. A halász nem tudta, miféle halat fogott. Az a fajta még akkor egészen ismeretlen volt számára, de úgy gondolta, hogy jó ennivaló lesz. Mikor az asszony elvégezte a munkáját, lement a vízhez, hogy a kezét megmossa.

Ahogy kezét a vízbe dugta, valami megragadta, és lehúzta az asszonyt a tenger fenekére. A Gyilkos Bálnák közül való bálna vitte el az asszonyt, az, amelyik így akarta megbosszulni egy barátja megölését.

A férfi a víz alatt úszott, úgy követte nyomon az asszonyt meg a rabló bálnát. Elérkezett Hal Főnök házához, s megkérdezte tőle: nem tudja-e, hol lehet a felesége? Azt felelte a főnök:

- Igen, tudom. Gyilkos Bálna vitte el, hogy rabszolgája legyen.

Kérdezte akkor a férfi Hal Főnököt, tudna-e az ő csapatából való halat, aki segítene neki, hogy az asszonyt visszaszerezze? A főnök megkérdezte a hal-népet, akadna-e köztük, aki segítő szolgálatát felajánlaná az embernek? Cápá azt mondta, hogy ő hajlandó. S indult is

Cápa előre, egyenesen Gyilkos Bálna háza irányába. Az embert meg elrejtette az ajtó mögött, ő maga bement, s azt látta, hogy Gyilkos Bába és háza népe éppen vacsorázik.

Azt mondta a főnök:

- Nagy lánggal lobogjon a tűz, hadd lássunk jól!

Cápa állt a legközelebb a tűzhöz. Pattant, s olyan rengeteg sok fát vetett a tűzre, hogy az csak úgy lobogott. Parancsot adott a főnök:

- Hozzon valaki vizet!

Felkapta Cápa a vödört, elrohant vízért. Amikor visszatért, a tűz mellett szántszándékkal megbotlott, s az egész vödör vizet a tűzre loccsantotta. Sűrű felleg keletkezett, csak úgy ömlött a gőz, meg a hamu. Megfogta Cápa gyorsan az asszonyt, kiugrott vele a házból, az ajtó mögött várakozó ember karjába tette, azzal indultak is. Elöl a pár. Cápa a nyomukban. Mondta az embernek:

- Ti csak menjete megállás nélkül, ha utolérnének, majd én megküzdök velük!

Mikor az ember meg a felesége már majdnem partot értek, hátrapillantanak, s hát azt látják, hogy folyik ám a nagy, kemény küzdelem. Cápa minden Gyilkos Bába ellen harcolt. Éles fogakkal megharapta és durva bőrével megtépte őket.

ERŐSEBB-MINT-AZ-ÉSZAKI-SZÉL

Ormányos fókára vadászni, csak a tlingit vadászok legerősebb és legbátrabbika merészkedett. Nyíl vagy lándzsa gyenge fegyver volt olyan hatalmas, erős fenevadak ellen. Egy napon, midőn heves harc folyt az Ormányos Fóka Sziklán a fókák meg a tlingit vadászok között, a legnagyobb szörnyeteg állat csapkodó farkával megölt egy főnököt.

- Mi most elmegyünk - kiáltották a vadászok, miközben kenuikhoz vitték a holttestemet -, de ennek a főnöknek az unokaöccsei, akit ti megöltetek, visszatérnek, és bosszút állnak. Pusztá kezükkel fognak kettőbe hasítani titeket.

Elnehezült a szíve a két unokaöcsnek, mikor a vadászok kérdésüket hallották; olyan volt az, mint egy fogadalom. Hiszen meg akarták őket bosszulni nagybátyjuk halálát, de az a gondolat, hogy egy felizgatott, nekivadult, hatalmas fenevadat megszigonyozzanak, aggállyal töltötte el őket. Még rosszabb ötlet volt az, hogy az ormányos fókát pusztá kézzel öljék meg. De csakis úgy akarták elpusztítani a fenevadat, ahogyan azt a vadászok megfogadták, nehogy elveszítsék a becsületüket.

Töprengtek az unokaöcsök egy ideig, de mit sem tettek. Hogy bátorságot öntsenek beléjük, a falu erős férfiai hozzáláttak a harcra edzéshez. Erős emberek voltak az unokaöcsök is; ők is edzésbe fogtak. A férfiak a folyam vagy a tenger jéghideg vizében fürödtek, hogy edződjenek, és testüket a kegyetlen téli széllel szárították. Erős fákat csavartak ki tövestül-ágastul.

nagy sziklákat hajigáltak a tengerbe, hogy kezöket, karjokat erősítsék.

Mikor úgy érezték, hogy már-már eléggé megerősödtek az ormányos fókákkal való küzdelemre, azt tervezték, próbát tesznek, hadd derüljön ki hogy valóban készek-e a harcra, vagy csak azt hiszik, hogy azok. Pontosan a faluvégén egy erős, kemény szurokfenyőfa nőtt. Kétszer olyan magas volt, mint egy ember. Az első próba az volt: ki tudja lehajlítani és tövestül kicsavarni a fát. Volt ott egy nagy, kiszáradt fa is egy vastag ággal, amit egy ember éppen el tudott érni a földről. A második erőpróba az volt, hogy azt az ágat húzzák ki a fatörzsből. Három hónap is eltelt, de ezeket a tetteket senki sem tudta véghezvinni.

Élt abban a faluban egy szelíd, szerény ember, akiről a többiek nem sokat tudtak. Ő is egyik unokaöccse volt annak a főnöknek, akit az ormányos fóka megölt, és ő is meg akarta bosszulni nagybátyja halálát. Szándékáról senki másnak nem szólt, csakis a nagynénjének. Mások lenézték őt, gyáva, gyenge alaknak tartották. A falubeli férfiak azt hitték, hogy ez az ember nem fürdik s nem gyakorol eleget. Elfelelték, hogy ez az ember is unokaöccse a halott főnöknek. S csak úgy hívták ezt a férfit, hogy a Mocskos Illető.

Csakis halott nagybátyjuk felesége tudta igazán, hogy milyen keményen edzi magát ez az ember az ormányos fókával való leszámolásra. Mások nem tudtak erről, mert ő éjszaka szaladt el sziklákat hajigálni, és élőfákat kicsavarni, éjjel, míg mások aludtak. Olyan sokáig fürdött és úszott az óceánban, hogy örömmel aludt azután a tűzhely meleg hamujában, miután a dermesztő hideg

vízből kikecmergett. Ettől még mocskosabb lett, mint valaha is volt, és az emberek kinevették.

Egyik éjszaka, amikor a tengerben időzött, hirtelen egy kis emberke jelent meg a parton, és intett neki, hogy menjen oda hozzá. A fiatalember felment hozzá a tengerpartra, és a kis emberke azt mondta:

- Én kicsinynek látszom, de az a nevem, hogy: Erősebb-Mint-Az-Északi-Szél. Birkózz meg velem.

Az unokaöcs az idegenhez lépett, elkezdtek birkózni, de csak igen kis ideig gyürköztek, mert Erősebb-Mint-Az-Északi-Szél fogta a fiatalembert, s áthajította a fején.

- Még nem vagy harcra kész - mondta az idegen -, még nincs itt az ideje, hogy ágat húzz a száradt fatörzsből, és annak sem, hogy az erődöt próbára tevő fát gyökerestül kicsavard. Mikor erősebb leszel, ismét meglátogatlak - ígérte a kis ember.

És ezzel eltávozott.

Újhold volt, mikor a kis ember ismét megjelent a parton. Az unokaöcs, aki éppen sziklákat hajigált az óceánba, megérezte, hogy ránéz a kis ember és hozzásietett. Birkóztak, és ezúttal az unokaöcs győzött.

- No, most már készen vagy! - mondta neki Erősebb-Mint-Az-Északi-Szél. - Menj, tépd ki a nagy ágat, és csavard ki a fát.

Mohón rohant az ifjú ember a fához, és könnyedén kihúzta a törzsből a nagy ágat.

- Tedd vissza a kihúzott ágat - parancsolta Erősebb-Mint-Az-Északi-Szél. Az unokaöcsnek ez eleinte nem sikerült, mert az ág nem akart a helyére visszailleszkedni, akkor beleköpött abba az üregbe, mely az ág kitépése folytán támadt, és akkor a nagy rönk a helyére került.

- No, most a fa-próba! - mondta Erősebb-Mint-Az-Északi-Szél.

A fiatalember a szurokfenyőfához szaladt, megragadta, és gyökerestül, jó mélyről megcsavarta.

- No, most már kész vagy rá, hogy megküzdj az ormányos fókával! - jelentette ki Erősebb-Mint-Az-Északi-Szél. – Olyan erős vagy, akár én. Senki emberfia nincsen ilyen erős.

Mikor ismét felkelt a Nap, a két másik unokaöcs és a falu erős férfiai elmentek a fakihúzó próbára. Az idősebbik fivér tövestül kicsavarta a fát, és a többiek azt vélték, hogy már harcra kész. Mikor az ágas próba-fához mentek, előbb a fiatalabb fivérnek kedvezett a szerencse. Könnyedén kihúzta az ágot a fából.

- Most már mindketten alkalmasak lettetek rá, hogy ormányos fókával megküzdjetek - mondták az unokaöcsöknek az idősebb férfiak. Beválasztották a csapatba a legerősebb férfiakat s velük együtt a tengerpartra és az Ormányos Fóka Sziklához eveztek.

Észrevette őket a harmadik unokaöcs. Rohant nagynénjéhez:

- Add ide nekem a nagybátyám menyétbőr süvegét - kérlelte.

- Készen vagyok kiállni, együtt akarok menni a többiekkel.

Fején a süveggel a tengerpartra rohant, és a nagy kenu harcosainak nagy meglepetésére, azt kérte, vegyék fel őt is maguk közé.

Kinevették, és evezőikkel félrelökdösték, de ő meg sem moccant, állt szilárdan a helyén. És úgy megragadta a kenu farát, hogy nem tudtak indítani és elevezni. Alig várták, hogy az Ormányos Fóka Sziklához

indulhassanak, és tudomásul kellett venniök, hogy micsoda erő tartja vissza a nagy kenut, amelynek hat evezőse volt.

Végtére, mivel ez a fiatalember is unokaöccse volt a halott főnöknek, őt is bevették a kenuba, azzal, hogy majd meregesse a vizet a kenuból, ha azt a nagy hullámok vízzel fröcskölük tele.

Nagy küszködéssel érkeztek el a Sziklához, szilárdan helyben tartották a kenut a nagy hullámok tetején, és az idősebbik fivér azon ügyködött, hogy ráugorják a sziklára. Az ormányos fókák összegyűltek, és megfeszített erővel készültek életük és otthonuk védelmére. Közéjük rohant a fivér, és a fejüket a sziklafokokhoz verte. Közben egyre a felé a nagy ormányos fóka felé nyomakodott, amelyik a nagybátyját ölte volt meg.

Végtére hozzá ért, meg is ragadta a farkánál fogvást, és megpróbálta kettészakítani. A bika-fóka sokkal erősebb volt nála, és farkuszonyának egyetlen csapásával a sziklához verte, agyonzúzta az unokaöcsöt. Ekkorra már a második unokaöcs is a szikla tetején termett. Nekirohant a bikának; az őt egy rettenetes farkcsapással gyilkolta meg.

A többiek ijedtükben máris sietve eleveztek volna a rettenetes szikla mellől, de az életben maradt harmadik unokaöcs felkiáltott:

- Álljatok! Én húztam ki először a nagy ágat a fából; én csavartam ki elsőként a szurokfenyőt. Azért sikerült az későbben a többieknek. Én is keményen edzettem magamat erre a küzdelemre, és én is az unokaöccse vagyok a halott főnöknek. Azért jöttem ide, hogy érte

bosszút álljak. Láthatjátok: az ő süvegét viselem, és harcra kész vagyok!

A férfiak közelebb eveztek a sziklához. Az unokaöcs a kenu orrába sietett, egy szívdobbanásnyi ideig ott egyensúlyozta magát a kenuban, majd nekirugaszkodott, és a sziklára ugrott. A kisebb ormányos fókákat félretaszította útjából, mikor azok harcolni próbáltak, farkuknál fogva felkapta őket, meglengette a fókákat a feje fölött, s úgy csapkodta egyenként a sziklához, hogy koponyájuk kettérepedt. Két kisebb bika is nekirohant, de ő a feje fölött azokat is a tengerbe hajította. Az Ormányos

Fóka Vezér fordult ekkor feléje. Az unokaöcs mögéje lopózott, megragadta a farkánál fogva, és kettészakította. Így bosszulta meg nagybátyjának halálát a nagy gyilkos bika vérének hullatásával. Az Erős Illetőt - ahogyan ettől fogvást őt a meglepődött férfiak elnevezték - diadalmenetben vitték vissza a faluba, és ő lett nemsokára a főnökük.

Manapság a tlingitek házáinak nagy, belső faragott oszlopa mondja el, hogyan szakított puszta kézzel kétfelé egy nagy ormányos fókát az Erős, a Holló nemzetség harcos főnöke.

GYILKOS BÁLNÁK

Az ősidőkben a tengeren a legnagyobb hatalma a Gyilkos Bálnák szellemeinek volt. Nagy vadászról szól most a hősi történet. Ez a Gyilkos Bálnákkal a tengerfenék alatti, elvarázsolt bálnaotthonban találkozott, és mégis - megmenekült! Úgy hívták a vadászt, hogy: Gunarhneszemgjet. Ez a hős egy napon fehér tengeri vidrát ölt és nyúzott meg. Miközben a bőrt nyúzta az állatról, egy pár csöpp vér a prémre csöpögött. Odaadta a bőrt gyorsan a feleségének, hogy tisztítsa meg. Mosta az asszony szorgalmasan a bőrt úgy, hogy a tengerparton állva mindkét lábával rálépett a bőrre. A bőr megmozdult alatta, és lehúzni őt, magával vitte ki a vízre. Nagy fekete bálna bukkant fel, az kapta hátára a bőrt, asszonyostul. Belekapaszkodott az asszony a vidrabőr hátán levő uszonyba, és kétségbeesetten kiabált segítségért a part felé. A falusiak felé kiáltozott. De a bálna döbbenetes sebességgel vitte őt, és az asszonnyal együtt a tenger alá merült.

Gunarhneszemgjet felkapta vadászfegyvereit, egy barátját segítségül hívta, kenujához rohant, s amilyen sebesen csak bírta, a bálna üldözésére indult. Addig a hegyig követte, ahol alámerült a bálna. Ott hősünk elővett egy hosszú bőrkötelet, annak egyik végét hajójához kötötte, a másikon magát tartotta, s úgy merült alá az óceánba. Egy másik világban lelte ott magát ez a vadász.

Először is egy sereg, vak kormoránnal találkozott. Megközelítette őket, és felvágta leragadt szemhéjaikat, s hát nyitott szemhéjjal láttak már az azelőtt vak

kormoránok... Nos, a kormoránok viszonzásképpen megmondták a vadásznak, hogy merre menjen. Arra intették, hogy nehogy ugyanazon az úton térjen majd vissza, mint amelyiken odamegy. Tegyen majd egy nagy kerülőt, hogy a fogságba esést elkerülje.

Gunarhneszemgjet követte a kormoránok mutatta útírányt. Úszott valameddig, mikor aztán vágás- meg csapkodásféle hangokat hallott. Körülnéz, s észrevesz egy favágót. Az éppen eltörte a kő-ékét, amivel fát szokott hasogatni. Sírt a favágó, nagyon félt, hogy gazdája. Gyilkos Bálna, haragudni fog rá a kő-ék eltörése miatt. Végighallgatta Gunarhneszemgjet a favágó történetét, aztán szájába vette a törött kő-éket, majd szájából kivette, ráfűjt, s azzal már egybe is forradt a törött ék. Épen adta vissza a favágónak. Hálából a favágó elmondta neki, hogy ő éppen Gunarhneszemgjet felesége számára vágja a fát; az asszonynak kell odabent a bálnák házában tüzet raknia. Intette a favágó a vadászt, vigyázzon! A bálnák varázslathoz folyamodnak. Azon törik az eszüket, hogy uszonyt tegyenek az asszony hátára, hadd legyen az olyan, mint közülök egy.

Gunarhneszemgjet kérésére a favágó több vödörnyi forrásvizet hordott be nagy óvatosan a bálnaházba. Gunarhneszemgjet az ajtó mögé rejtőzött, és a tűzhely közelébe tett vizes vödröket egy hosszú rúddal addig lökdöste, míg azokból a víz mind ráborult a tüzes kövekre. Lett is olyan pára egykettőre, hogy ködbe borult tőle a ház. A támadt zűrzavarban Gunarhneszemgjet berohant a feleségéhez, rákiáltott:

- Jöjj! Menekülj!

És az ajtó felé rohantak. Gunarhneszemgjet varázsszert tett a szájába, s úgy fűjt rá az

utánanyomakodó bálnára. Ettől a Gyilkos Bálnák főnöke egyszerre akkorára dagadt, hogy a már kiszaladt pár után teste az ajtónyílást egészen eltorlaszolta. Rohantak a bálnafeleségek, hogy megmentsek ellenvarázslattal a főnököt, és ezért mindnyájan gyorsan rávizeltek, hogy visszazsugorodják eredeti méretére, s a kijárat szabad legyen. De lassan működtek, s ezalatt a pár időt nyert és elmenekült, mielőtt a bálnák kijuthattak volna az ajtón. Mire a bálnák elérték volna a menekülő párt, azok már kenujuknál voltak. Gunarhneszemgjet megrántotta a szíjat, ami a kenuhoz volt kötve. Pajtása fönt a kenuban megérezte a rántást, és felvontatta Gunarhneszemgjetet és feleségét.

Míg ez történt, a kormoránok sem tétlenkedtek. Olyan csapdákat állítottak fel, amelyekbe különleges füveket helyeztek. A bálnák megették ezeket a füveket, és tőlük nyomban mélységes álomba estek.

Végezetül Gunarhneszemgjet és felesége épségben hazaérkezett. És Gyilkos Bálna meg a népe is visszatért a maga világába.

A NAP PRÓBÁRA TESZI A VEJÉT

A Bella Coola folyó egyik szakaszát lazacfogó zárta el. Azon a területen egy főnök élt a feleségével. Egyik nap az asszony a folyó partján lazacokat hasított. Mikor az utolsó lazacot is felvágta, egy pici fiúcskát talált benne. Kivette és a folyóban megmosdatta. Elhelyezte a közelben, bement a házba, s mondta az embereknek:

- Gyertek, s nézzétek csak, hogy mit találtam a lazacomban!

Volt a házban még egy csecsemője a bölcsőben. Az a pici fiú, a lazacban talált, csak félakkora volt, mint az asszony karja. Bevitte a házába, s az emberek azt tanácsolták neki, hogy jól viselje gondját. A fiúcskát az asszony a saját kicsijével együtt gondozta. Mikor az emberek odabent beszédbe elegyedtek, a csöppség úgy nézett körül, mintha értené, hogy mit mondanak. A következő napon azon lepődtek meg az emberek, hogy mekkorát nőtt az apróság. Az aztán néhány nap alatt akkora lett, mint egy rendes gyerek. Az asszony saját gyermeke is csodálatos gyorsasággal növekedett. Néhány nap múltán a gyerekek már jártak és beszéltek.

.....

(Érett korukban a fiúk kalandos vándorútra keltek.)

Elhaladt a két ifjú ember a házak előtt sorra, és a kapukon be-betekintett. Volt annak a falunak a közepén egy ház, annak a háznak a közepén egy szépséges leányzó ült. Meglátták azt a leányt. Vörös haja éppen a

földig ért. S a leány igen fehér volt. A szeme nagy és csillogó, akár a hegyi kristály. Beleszerettek a fiúk ebbe a leányba. Továbbmentek, de csak a leányon járt az eszük.

Azt mondta a Lazac-fíú:

- Én ebbe a házba bemegyek. Te lessed a közelből, hogy mit csinálók és utánozzál. Ennek a háznak a kapuja minden belépőt meg akar harapni.

A kapu megnyílt, és Lazac-fíú beugrott. A kapu becsapódott, de nem csípte oda. Mikor a kapu megint megnyílt, a másik fiú is beugrott a házba. Egy sereg embert talált odabent, s azok hívták, hogy tessék, üljön le náluk. Eleséget terítettek elébe, de a fiú nem kedvelte az eledelüket. Nagyon erős szagú étel volt, és furcsának látszott. Afféle moszatokból volt, amilyenek a folyóban heverő fatörzseken nőnek.

Mivel a fiú nem nyúlt az ételhez, az egyik férfi azt mondta neki:

- Úgy lehet, hogy ezt a két gyereket akarod megenni. Vidd le őket a folyóhoz, dobjad belé mind a kettőt, de ne nézz rájuk. - A két gyermek felkelt, s a fiú levitte őket a folyóhoz. Aztán úgy dobta bele őket a vízbe, hogy nem nézett rájuk.

Azon a helyen, ahová a gyermekeket behajította, egy hím meg egy nőtény lazac bukkant fel. Felvitte a lazacokat a házhoz, ott megsütötte őket. A házbéliek azt mondták, hogy a lazacok belsőségeit meg a csontjaikat őrizze meg gondosan. Mikor az evést bevégezte, az egyik férfi azt mondta, hogy a belsőségeket meg a csontokat vigye el ugyanarra a helyre, ahol a gyermekeket a vízbe dobta volt. A két kezébe fogva vitte oda a maradványokat, s nem nézett oda, mikor azokat a vízbe vetette. Mikor a házba be akar menni, csak észreveszi,

hogy két gyermek követi. A leányka az egyik szemét a kezével eltakarta; a fiú meg sántított, mert a fiatalember a csontokból egyet elveszített. Akkor a ház népe megvizsgálta azt a helyet, ahol a fiú ült volt, és találtak egy szemet, meg a hím lazac egyik fejcsontját. Azt parancsolták a fiúnak, hogy ezeket dobja bele a vízbe. No, a fiú vitte a gyerekeket, vitte a szemet meg a fejcsontot, és behajította azokat a folyóba. Ettől a gyermekek meggyógyultak, s attól fogva egészségesek voltak.

Azt mondta egy kis idő múltán a fiatalember Lazac-bátyjának, hogy:

- Én abba a másik házba akarok menni, ahol a szép leányt láttam.

Ők oda is mentek, s mondta a fiú Lazac-testvérének:

- Menjünk be. Szeretném jól megnézni a leány arcát.

Bementek. Felkelt az ember előttük, leterített egy rénszarvas takarót, hogy üljenek le arra, s a többiek ennivalót hoztak elébek.

Odasúgta akkor a fiú a bátyjának:

- Mondd meg, hogy feleségül akarom venni a leányt.

A Lazac-fiú megmondta ezt a leánynak, az elmosolyodott, és így felelt:

- Nem szabad engem elvennie. Aki engem feleségül vesz, annak meg kell halnia. Én kedvelem, őt és nem akarom, hogy elpusztuljon; de ha meg akar halni, akkor csak vegyen el.

.....

Az asszony volt a Lazac Ikra Tojó. Egy nap múlva fiút, másnap leányt szült. Az asszony a Forrásbéli Lazac leánya volt.

Egy idő múltán azt mondja a leány apja:

- Eresszük vízre a kenut, s vigyük vissza a fiatalembert a maga fajtájához. Hírmondót küldött a falu minden lakójához, egybehívta őket, azok neki is készültek, s másnap reggel kenuikkal útnak eredtek. A fiatalember a Forrásbéli Lazac kenuján utazott; az volt a leggyorsabb járatú. Utána Duvadt Szemű Lazac kenuja következett. A Tarka Lazac kenujában utazók egész idő alatt nevetgéltek. Felfelé eveztek a folyón, s a falu alatt, nem messze a fiatalember apjának falujától, partot értek, és kikötötték kenuikat. Aztán felküldtek a folyón két hírmondót, nézzenek utána, hogy ott befejezték-e a halfogó készítését. Azok hamarosan azzal tértek vissza, hogy a halfogó elkészült. Akkor aztán elengedték a fiatalembert meg a feleségét, hogy menjenek a fiú apja házába. Sok ajándékot is küldöttek velük.

Az az őr, aki a lazacfogónál szolgált, látja, hogy két szép lazac megy be a csapdába. Ezek valójában a lazac-kenuk voltak, de neki úgy rémlett, hogy két lazacot lát. Akkor az őr a csapda záróját leeresztette, s hát egy nagy sereg lazacot lát a fogóba özönlenni. Mikor a fogó tele lett, felnyitotta, és kiszedte belőle a halakat. Azt gondolta a fiatalember:

- Azt kívánom, hogy velem meg a feleségemmel gondosan bánják.

S amit kívánt, az meglett. Az őr a többi lazac fejét beverte, de a fiatalembert meg az asszonyát nem bántotta. A kifogott halakat a házba vitte, s ott egy oszlopra felakasztotta őket.

Az éjszaka folyamán a fiatalember meg a felesége visszavette emberi alakját. Az ifjú bement apja házába. A fejét saspelyhek borították. Azt mondta apjának:

- Én az a hal vagyok, akit tegnap fogtál. Emlékszel rá, hogy mikor veszítettél el? Lazac-országban éltem, a lazac-nép elkísért engem ide. Ők egy kissé távolabb, lefelé a folyón tartózkodnak. A lazacok szeretik látni a halevő népet. - Majd az anyjához fordult, és így folytatta: - Óvatosnak kell lenned, mikor lazacot hasítasz. Sohase törd el egy csontjukat sem, sőt őrizd meg azokat, és szórjad a vízbe.

A fiatalember két gyermeke is a fogóba került. Az ifjú bizonyos leveleket tett a földre, azokra vörös meg fehér cédrusfakérget rakott, az egészet meg saspelyhekkal borította be, és azt mondta az anyjának, hogy a lazacokat ezekre rakja.

Amint megadta utasításait, a folyón megindult a lazacvonulás. Áthatoltak a lazacfogón, és a csapdába jutottak. Olyan messzire felmentek a folyón, mint ide Stuiick, és a nép a kapott utasítások szerint szárította a halakat. A csontokat a vízbe dobták, a lazacok új életre keltek, a húsukat odahagyták az embereknek, ők maguk meg hazatértek a maguk országába. Tarka Pettyes Lazac kenuja volt a leglassúbb, azért ő érkezett utolsónak a faluhoz. Ő adott még csak sok ajándékot az indiánoknak. Ő adta a sokszínű faleveleket; ezért változik meg a falevelek színe minden ősszel.

Most már minden lazac elvonult. Velők tért vissza Lazac Ikra Tojó és gyermekei is. Akkor a fiatalembernek az jutott eszébe, hogy épít egy kis kunyhót, amellyel sasokat szándékozott fogni. Hosszú rudat használt, amire egy hurkot illesztett. A sasokat lazacokkal csalogatta oda.

A kis házikóban egy kis gyékényt terített ki, és mikor fogott egy sast, kitépdeste a pelyheit. Nagy mennyiségű saspihét halmozott fel. Azzal hazament, és hívta az öccsét, hogy vele tartson. Mikor a sasfogásra szolgáló házikóhoz értek, adott a fiúnak egy kis pálcát. És azt mondta neki:

- Ne szomorkodj, mikor elhagylak téged. Megyek, meglátogatom a Napot. Nem maradok ott sokáig. Lazacországban sokáig időztem, de az Égben nem fogok sokáig ott maradni. Én most lefekszem erre a gyékényre. Takarj be engem pelyhekkkel, és a pálcával csapkodj ütemesen. Mikor azt látod, hogy egy nagy toll repül fel, hagyd abba a csapkodást.

Engedelmeskedett a fiú, s minden úgy történt, ahogyan azt a másik mondta. Láta a fiú a nagy köröket róva felrepülő tollat. Mikor az nagyon magasra ért, széles körökben szárnyalt felfelé, és végül az egekben tűnt el. Elsírta magát a fiú, és visszament az anyjához.

Az égbe szállott fiatalember tágas házat talált odafent. Az volt az Égi Titkok Háza. Ott a fiatalember emberi alakot öltött, és bekukucsált az ajtónál. Töménten lány volt odabent, voltak, akik arccal a falnak fordulva ültek. A ház sarkában ültek ezek alacsonyan egy emelvényen. A ház jobb oldal felőli sarkában nagy tüzet látott, akörül asszonyszemélyek ültek. Előrehajolt, úgy nézett be a házba. Egy öregasszony észrevette, és intett neki, hogy menjen oda. Odalépett az öregasszonyhoz, az meg jelekkel intette: vigyázzon, ne menjen a ház hátuljába. Azt mondta:

- Légy óvatos! A ház végében levő férfiak ártani akarnak neked.

Az öregasszony kinyitott egy kis dobozt, és a fiatalembernek adott egy hegyi kecske hólyagot. Abban a hólyagban volt a hideg szél. Az öregasszony megmondta a fiatalembernek, hogyha azok a férfiak ártó merényletet akarnak ellene elkövetni, csak nyissa meg a hólyagot. Akkor semmiféle tűz sem égetheti meg. Megmondta, hogy a férfiak a tűz mellé fogják ültetni, avégből, hogy megégessék, egyik közülük arcul fogja csapni, s akkor tűz tör fel a talajból, és összeéget mindent. Elmondott neki mindent az öregasszony arról, hogy mire készülnek ellene azok a férfiak. No, akkor a ház leghátulján levő férfi körbefordult. Ő maga volt az, a Nap. Nekiindult, hogy kipróbálja a látogató erejét. Mikor szemügyre vette a fiatalembert, így szólt az öregasszonyhoz:

- Hozzád jött valaki látogatóba? No, hadd jöjjön fel a fiatalember hozzám. Magam mellé akarom ültetni őt.

A fiatalember fellépkedett a Naphoz, és alighogy melléje leült, a Nap arcul csapta azzal, hogy felé fordította az arcát. Óriási hőséget érzett a fiatalember. Takaróját szorosan a testéhez kötözte, és kinyitotta az öregasszonytól kapott hólyagot. Akkor a hegyekről lezúduló téli szél kiszabadult, és a fiatalember jóleső hűvösséget érzett. A Nap nem tudott neki ártani. Nem szólt az öreg Nap egy szót sem, csak jól megnézte a látogatóját.

Kis idő teltén így szólt hozzá:

- Egy föld alatti helyet akarok mutatni neked, ami ez alatt a ház alatt van.

Felkeltek mind a ketten s kimentek. A kis háznak ajtaja nem volt. Bemenni úgy lehetett, hogy a teteje közepén levő lejáratot felnyitják. Onnan egy létra vezetett le a talajig. Egy lélegzetnyi levegő sem volt

abban a házban. Merő kőből volt csinálva. Mikor lementek, a Nap egy kis tüzet rakott a házacska közepén, aztán ő visszamászott a létrán, a bejáratot elzárta, s odalent hagyta a látogatóját. A Nap a létrát felhúzta maga után, hogy a fiatalember ne bírjon onnan kiszabadulni. A házikóban roppant nagy hőség keletkezett. Mikor a fiú úgy érezte, hogy ezt a hőséget tovább már ki nem állhatja, ki nyitotta a hólyagot, és kijött abból a hideg szél, hó szállt a tűzre; a tűz kialudt, a tetőn jégcsapok keletkeztek. Odalent meg kellemes hűvösség támadt. Egy kis idő múlva szólította a Nap a négy leányát, azt mondta:

- Menjete le a föld alatti helyre, amelyik a mi házuk alatt van, és söpörjétek ki.

Azt értette ez alatt, hogy takarítsák el a fiatalember maradványait, mert azt hitte, hogy elégett. Egyszeriben engedelmeskedtek a leányok, mohón tülekedtek, hogy elsőként melyik menjen be. Mikor a házat kinyitották, nagyon meglepődtek, hogy annak a tetejéről jégcsapok lógnak le.

Mikor a leányok a létrán lemásztak, a fiatalember felkelt, és megkarmolta a leányokat. Legutolsónak a legkisebb leány érkezett le. Visítottak a leányok, mikor a fiatalember hozzájuk ért, és elszaladtak. Meghallja a Nap a visítózást, kérdi az okát. Nagyon meglepődött és felmérgekedett, mikor megtudta, hogy a fiatalember életben van. Akkor aztán mást módolt ki, hogy a látogatóját hogyan ölje meg. Azt mondta a leányoknak, hogy hívják be a fiatalembert a házba. A leányok elmentek érte, és az ifjú belépett az Égi Titkok Házába. Este lefeküdt aludni. Azt mondta akkor a Nap a leányainak:

- Holnap hajnalban másszatok fel a házunk megetti hegyre. Én azt fogom mondani a fiúnak, hogy menjen utánatok.

A fiú még aludt, amikor a lányok útnak indultak. Felmentek arra a hegyi tisztásra, amelyik mellett egy szakadék volt. Ott hegyi kecskékké változtak. Mikor a Nap látta, hogy a leányai már ott vannak a hegyi réten, szólította látogatóját, mondván:

- Nézd csak azokat a hegyi kecskéket!

A fiatalember felkelt, mikor a kecskéket meglátta. Szerette volna megölni őket. A Nap azt tanácsolta neki, hogy menjen a hegy jobb kéz felőli oldalán, mert a bal kéz felőli út veszélyes. A fiatalember magával vitte az íját meg a nyilakat. Azt mondta a Nap:

- Ne használd a saját nyilaidat. Az enyémekek jobbak!

No, akkor nyilakat cseréltek, a Nap négyet adott a fiatalembernek a maga nyilaiból. Ezeknek a nyilaknak a hegye szénből volt.

A fiatalember nekifogott a hegy megmászásának. Mikor a kecskékhöz érkezett, elővett egy nyilat, célzott és lőtt. A nyíl érte az állatokat, de visszaesett anélkül, hogy ölt volna. Az történt a többi nyállal is. Mikor minden nyilat kilőtte, a négy lény négy felől rárohant, hogy megöljék. Nem volt más útja a menekülésre, csakis a szakadék felé. A négy lény rárohant, és lelökte az ifjút a hegy tetejéről. Fejjel előre zuhant lefelé, de mi kor úgy félúton volt, madártoll-gombolyaggá változtatta magát. Könnyedén leszállott egy kövekkel borított helyen. Ott emberi alakját ismét felöltötte, a Nap házába rohant a saját nyilaiért. Fogta a nyilait, felkúszott a hegyre, megint ott lelte a négy kecskét a hegyi legelőn. Lelőtte, megölte őket, aztán ledobta mindet a szakadékba. Azzal

visszatért. A kecskéket meglelte a szakadék mélyében, és ott levágta a lábaikat. Hazavitte a levágott lábakat. Ott lelte a Napot, amint üldögélt a háza előtt. Felajánlotta neki a levágott lábakat, mondván:

- Számold meg, és lásd, hogy hányat öltem meg. - A Nap megszámolta, és ebből megtudta, hogy meghalt már mind a négy gyermeke. Felkiáltott:

- Te ölted meg a gyermekeimet!

Akkor a fiatalember összeszedte a kecsketetemeket, a lábakat a testekhez illesztette, és mindet beledobta abba a kis folyóba, amelyik éppen ott folydogált, ahová a leányok lezuhantak. Ezáltal a leányok új életre keltek. A fiatalember ezt a tudást Lazac-országban sajátította el. Aztán azt mondta a leányoknak:

- No, most szaladjatok, hadd lásson apátok! Gyászol titeket!

A leányok ekkor egy új nevet adtak a fiatalembernek, azt hogy: Aki-Minket-Életre-Keltett. A fiú ment a leányok után.

Azt mondta a Nap, mikor hozzá bementek:

- Elveheted a legidősebb leányomat.

Másnap reggel, mikor felkeltek, azt mondja a Nap az embereknek

- Mitévő legyek a vőmmel?

Hívatta, s azt mondta neki:

- Hadd nyissuk fel az én lazacfogó csapdámát.

Feleveztek a folyón, a Nap kenujával mentek. A folyó vize forrott, főtt. A fiatalember a kenu orrában ült, mialatt a Nap kormányozott. A Nap a kenu azzal a szándékkal vitte neki egy sziklának, hogy a fiatalembert a vízbe veszejtse. A folyó kis vízeséssé alakulva zuhogott le a halfogóra. A Nap azt mondta a fiatalembernek, hogy

menjen a gát tetején a halfogóig, hogy úgy érjen el a csapdáig. A fiú megtette, a fogó tetején levő gerendán végigment. Mikor a varsáig érkezett, a gerenda felbillent, s ő a vízbe zuhant. A Nap úgy látta, hogy a zubogó alatt az örvénylő víz kétszer is feldobja a fiatalembert. Mikor aztán úgy vette észre, hogy többé nem bukkan fel a vízből, megfordította kenuját, s azt gondolta: „No, most aztán a fiú bizonyosan Nuszjkjakekbe került, a Holtak Birodalmába.” Hazament a Nap, és azt mondta a leányainak:

- Elvesztettem a vejemet a folyóban. Képtelen voltam megtalálni.

Ettől a leányai igen elszomorodtak.

Mikor a fiú eltűnt a vízben, az ár az Alvilágba sodorta, de ő már a vízben lazac alakot öltött volt magára, s mikor talajt ért, akkor visszavette emberi alakját, s csak visszament a feleségéhez. Látta a Nap, hogy visszatér a fiú, igen meglepődött.

Este lefeküdtek aludni. Tépelődött másnap reggel a Nap:

- Hogyan tudnám én a vejemet megölni?

Később így szólította meg:

- Kelj fel! Elmegyünk tűzre való fát hasogatni

Vette a szerszámjait. Kenuba szálltak, és a folyón lementek a tengerre. Mikor odaértek, a tenger teljesen nyugodt volt.

A folyó torkolatának az iszapjába sok farönk volt beleágyazódva, belesüppedve, volt olyan is, amelyik csak félig süllyedt az iszapba. Jó messzire a parttól kiválasztottak egyet ezek közül, és elkezdték hasogatni. Akkor a Nap szántsándékkal vízbe ejtette a fejszét, és magában azt gondolta:

„Fejsze, ne ess le egyenesen, ess ferdén, félre, hogy nagyon nehéz legyen tégedet megtalálni.”

Azzal beült a kenujába, és így szólt:

- Ó! Elveszítem a fejszém! Azt a fejszét, ami azóta az enyém, hogy engem, a Napot, megteremtettek.

A fiú csak bámult a vízbe, s egy szót sem szólt.

Kis idő után azt kérdezte a fiatalembertől:

- Tudsz-e te víz alá merülni? Meg tudnád keríteni a fejszém? A víz itt nem túl mély.

A fiatalember nem válaszolt. Csak folytatta a Nap:

- Nem akarok visszamenni a fejszém nélkül.

Akkor megszólalt a fiú:

- Tudom én, hogyan kell víz alá merülni. Ha kívánod, megpróbálom meglelni a fejszédet.

A Nap azt ígérte, hogy csodálatos, természetfeletti hatalmat ad neki, ha visszahozza a fejszójét.

Amikor a fiatalember beugrott a vízbe, a Nap megparancsolta a tengernek, hogy áradjon, növekedjék. Szóltotta a hideg szelet, hogy a tengert fagyassza be. Olyan hideg keletkezett, hogy egy ölnyi jéglepel borult a tenger fölé.

„No - gondolta a Nap -, most már bizonyosan megöltelek.”

Hagyta, hogy a kenu odafagyjon a vízbe, s ő maga hazament. Otthon azt mondotta leányainak:

- Elvesztettem a vejemet! Elsodorta őt a hideg szél, mikor fújni kezdett a hegyek felől. És elveszett a kis fejszém is.

Mikor a kis fejszójét megemlítette, a leányok egyszeriben megértették, hogy mi történt.

A fiatalember rátalált a fejszére, s meg is indult vele, hogy azt a kenuba visszavigye, de bevágta a fejét a

jégpáncélba, nem volt képes kimenni alóla. Mindenféle próbált valami repedést keresni. Lelt is végre egy igen-igen szűket. Hallá változtatta magát, és a jégrepedésen át a felszínre szökött. Halként csapkodott a jégen egy ideig, majd ismét emberré változott.

Visszament a Nap házába, magával vitte a meglett fejszét. A Nap éppen a tűz előtt üldögélt, fölhúzott térdel, szétterpesztett lábbal. Szeme csukva volt, úgy melengette magát. Fogta a fiatalember a fejszét, s odavágta egyenesen a Nap pocakjának, s így szólt:

- Máskor vigyázz jobban a kincseidre! - És megfedtte a fiatalember a Napot, szólván: - Most aztán hagyd végre azt, hogy megölésémmel kísérletezz. Ha megint megpróbálsz, én ölök meg téged. Azt hiszed, hogy én valami közönséges ember vagyok? Nem tudsz te engem leigázni. - A Nap nem válaszolt.

Este azt mondta a vejének:

- Madáréneket hallok. Nagyon szeretném magamnak azt a madarat!

- Miféle madár az? - kérdezte a fiatalember.

- Nem tudom - válaszolta a Nap. - Less rá holnap hajnalban.

A fiatalember elhatározta, hogy megfogja a madarat. Pitymallatkor felkelt s csakugyan meghallotta a madár énekét. Egyszeriben kitalálta, hogy az a hófajd. Elhagyta a házat, s ezt gondolta: „Akarom, szállj le!” A madár leszállt. Mikor eléggé közelébe került, a fiatalember rálőtt, a szárnyát lőtte meg csak, mert az volt a szándéka, hogy a madarat élve fogja el. Megvárta, míg a Nap felkel. A madár megértette, hogy mit mond neki a fiatalember, mikor az így beszélt hozzá:

- Az itteni főnök látni akar téged. Ne félj, nem foglak megölni téged. A főnök már sokszor megpróbálta, hogy elpusztítson engem, de nem sikerült neki, nem volt rá képes. Nem kell megrémülnöd. - Majd így folytatta: - Mikor majd besötétedik, azt fogom mondani a Napnak, kérjen meg téged, hogy ülj le mellé. Azt kívánom, hogy mikor a Nap elalszik, te vágd ki a szemét.

Mikor a Nap felkelt, bement hozzá a fiatalember, vitte a madarat, és jelentette:

- Megfogtam a madarat. Remélem, kíméletesen bánasz vele. Ő fog minket felkelteni, mikor eljön az ébredés ideje. Ha lefekszel, helyezd a madarat a közeledbe, akkor aztán ő fog reggel felkelteni.

Este a Nap arra kérte a madarat, hogy az arca mellett helyezkedjék el. Mikor a Nap elaludt, a madár kivágta a szemét anélkül, hogy a Nap erről tudott volna. Hallja a Nap hajnalban, hogy énekel a madár. Ki akarja nyitni a szemét, hát nem képes rá. Hívta a fiút s mondta neki:

- Megvakított engem a madár.

Felpattant a fiatalember, odament az apósához, s mondta neki:

- Hát miért kívántad te ezt a madarat? Azt hitted, hogy jó féle madár? Gonosz madár ez. Kivágta a szemedet.

Fogta a madarat, kivitte, megköszönte neki a szolgálatát, aztán elengedte, s a madár tovaszállt.

Mikor eljött az ideje, hogy a Nap elinduljon mindenkori útján, azt mondta:

- Félek, hogy legurulok, mert nem látom az utat magam előtt. - Négy napon át ki sem mozdult a házból. Egy falatot sem evett, olyan búbanatos lett. Akkor aztán a veje elhatározta, hogy meggyógyítja. Azért nem tette ezt

előbb, hadd bűnhődjék a Nap a gonoszságai miatt. Vízet vett magához, és azt mondta apósának:

- Megpróbálom visszaadni a szemed világát.

Vízet hintett a Nap szemüregébe, és az ettől egyszerűben meggyógyult. Mondta az ifjú:

- No, most már megérthetted, hogy mekkora hatalmam van nekem. Az én vizem mindenféle kórságot, nyavalyát meg tud gyógyítani, mert mikor én Lazac-országban éltem, a lazacokkal együtt, ugyanabban a vízben fürödtem, ezért aztán az a víz, amiben én mosakodom, mindenkit megfiatalít, és rendbe hoz.

Ettől kezdve a Nap nem próbált a fiatalembernek ártani. Végül aztán haza akart térni az ifjú az apja falujába. Elhagyta a házat, lyukat ütött az égen, és azon át leugrott a földre. Észrevette a felesége, hogy saspelyhekből való gombolyaggá változott a férje. Az a gombolyag puhán szállongott lefelé. Akkor a leány apja azt mondta, hogy másszon le ő is, amilyen hamar csak tud, lemászhat az ő szempilláin. Úgy tett az asszony, talajt is ért. Éppen akkor érkezett le a földre a férje is. összetalálkoztak a fiatalember öccsével, az rája sem ismert. Mivel a fiatalember egy egész esztendő telt az egekben.

A NYÚJTÓZKODÓ FA

Volt egyszer egy öreg férfi meg egy fiatal, akik két asszonnyal éltek egy fedél alatt. A két nő a fiatal férfi felesége volt. Történt, hogy a fiatalembernek a nyilaihoz bizonyos tollakra volt szüksége, és egyik nap megpillantott egy magas fa legtetejében egy sólyomfészket. Neki is indult, hogy felmászik, s szerez onnan sólyomtollakat. Igen ám, de az öregember féltékeny volt a fiatalra, s a nyomába settenkedett. Mikor látta, hogy a fára kapaszkodik, elővette varázstudományát, bűvölte-bájolta, és megnyújtotta a fát. Magasra s még magasabbra. S közben az ágakat meg a fa kérgét alulról lehántotta úgy, hogy a fatörzs erősen sikamlós lett. A fiatal férfi meg mezítelen volt. Nem tudott leszállni. Ott kellett maradnia a fa tetején.

Mivel a fiatalember estére sem került elő, az öreg kijelentette, hogy szálláshelyet akar változtatni, s a két asszonynak vele kell mennie. Mit volt mit tenni: útnak eredtek a következő reggelen. Az egyik asszony kedvelte az öregembert. De a másik, akinek egy kicsinye is volt, ki nem állhatta. Mikor éjszakára letanyáztak, ez az asszony felkapta csecsemőjét, elvitte jó messzire az öreg szálláshelyétől, s ott rakott tüzet maguknak, így történt ez napokon át.

Ezalatt a fiatalember egyvégtében a fa tetején ült. Hideg volt ott, ő meg ruhátlan. Összefogta hosszú haját, tollakat szedett, belefonta őket a hajába, s így készített magának egy védelmező köpönyeget. Azok az apró madarak, amelyek fészkeiket a sólyomé mellé rakták volt, meg-megpróbálták, hogy a férfit levigyék a fa

tetejéről, de nehéz volt, felemelni sem bírták. Úgy, hogy az ott gubbasztott továbbra is.

Végére aztán egy napon megpillantja, hogy messze, kint az úton, egy hajlott hátú vénasszony jődögél arrafelé. Annak mind a két kezében egy-egy bot volt. A vénasszony odament a fa tövéhez, amelyiken az ember kuksolt, s mászni kezdett felfelé. Addig kúszott, addig mászott, míg a fiatalemberig nem érkezett, s hát akkor átváltozott. Pók lett belőle. Akkor Pók font az embernek egy hálót, a hálóból az kötelet font, s leereszkedett rajta a földre.

Merő pusztaságot talált, mikor régi szálláshelyükre ért. De meglelte a szökevények nyomait. S meg is indult azokon a nyomokon utánuk.

Sokáig követte a nyomokat, míg végre nagy messzeségből megpillantotta őket. Az az asszony volt ott, amelyik az öregembert nem szerette, ő ment leghátul, mögötte a kicsi fia. A kicsi fiú hátranézett, meglátta az apját s felkiáltott:

- Hú! Ott van az én apám!

Azt felelte az asszony:

- Olyat hogy gondolhatsz! Régen meghalt már a te apád!

De csak hátranézett ő is, s meglátta a férjét. Megvárta, hogy odaérkezzék, azután ott együtt megállapodtak. Elmondta az asszony az urának, hogy mi minden történt, hogy a vénember el akarta vinni magával mind a két asszonyt, s hogy neki mennyire nem kellett a vénember, meg hogy a másik asszony mennyire kedvelte az öreget.

Ez az asszony egy nagy kosárral hurcolkodott. Beletette a férjét a nagy kosárba, s jól befődte. Mikor elérkeztek az öregember szállására, az asszony a kosarat

a tűz közelébe helyezte, de az öreg fogta s messzebbre tette. Az asszony visszavitte a kosarat a tűz mellé, s amint letette, kiugrott belőle a fiatalember. Egyben agyoncsapta, megölte a vénembert. Megölte a hűtlen másik asszonyt is. Amelyik hűséges volt hozzá, azt magához vette a kicsi fiúcskával együtt, s hárman mentek vissza régi szálláshelyükre.

A REPÜLŐ LÁNC

Az északnyugat-parti indiánok földjét fjordok és nagy folyók szelik át. Ahogy a folyók a tengerbe ömlenek, úgy szaggatnak ki a földből különböző méretű szigeteket. E szigetek keletkezésének történetét egy öreg sámán ilyenformán mesélte el:

Egy napon óriási madár repült a falu felé. Mértéktelen nagyságán megdöbbsent a nép. Egyesek óriási sasnak vélték, mások azt hitték, hogy egy viharmadár, az a bizonyos nagy szárnyas, mely a mondák szerint hozhat áldást is, de hozhat átkot is az indiánokra.

Akadtak falubéli férfiak, akik szerették volna lelőni a nagy madarat, hogy szertartásaikra megszerezzék pelyheit, tollait pedig rátegyék legjobb íjaikra. Az agg varázsdoktor intette a népet: ne ártsanak a nagy madárnak, ha nyilaik hatótávolságába kerülne. Úgy vélte, hogy annak a nagy madárnak hatalmas, mágikus ereje van.

Az öregembert a háta megett kinevették a falusiak. És ámuldozva lestek, amint a nagy madár lesiklott a magasból, hogy aztán megálljon s mozdulatlan szárnnyal lebegjen a falu felett. A falu főnöke elküldte a leggyorsabb futóját, keresse meg, s hívja vissza a faluba a legjobb, most távol levő vadászt. Ez a vadász éppen a folyó felső szakaszán járt, de csatlakozott a főnökhöz, mikor az arra kérte, hogy terítse le a nagy madarat.

A vadász megfeszítette az íj húrját, beleillesztett egy nyilat, és célzott. Aztán leengedte íját.

- Úgy lehet, gonosz varázslat lenne lelőnöm ezt a különös madarat - mormolta.

A varázsdoktor odament hozzá, és intette, hogy meg ne próbálja megölni a titokzatos madarat. De mivel úgy vette észre, hogy óvását nem veszik komolyan, a varázsdoktor hazasietett, és magára öltötte szép szertartási ruháit. Feltette cédrusfából faragott fejékét, melyet hermelinbőr és tengerifóka-tüske díszített, volt a süvegen különféle tengeri kagylókból való berakás is. Feltűnő rajzolatok díszítették azt a kecskeszőr köpenyt a vállak körött, melyet szintén magára öltött az öreg. Végül elővette tengeri madár formájára faragott varázscsörgőjét, és visszasietett a faluba. Környékezte a kétségbeesés, mert félt, hogy elkésve érkezik.

Az öregember távolléte alatt a madár könnyen elérhető lőtávolságban körözött a falu felett.

A vadász többször is célba vette, anélkül, hogy egy nyílát is elengedte volna. Végül némely falusi bátorító meg gúnyolódó kiáltozására csak elhatározta a vadász, hogy lő. Nyila felrepült az ég felé. Mintha éppen csak arra várt volna odafent a nagy madár, röptében megállt egy pillanatra a levegőben. A nyíl ártalmatlanul suhant el mellette. Erre aztán ahány férfi meg fiú akadt a faluban, az mind elkezdte nyilazni a madarat, de egyetlenegy sem találta el.

Az öreg varázsdoktor mindenkit félrelökdösve a középre furakodott, kérve kérte az embereket, hogy hagyják abba a lövöldözést. Rázni kezdte csörgőjét, és varázsdalra zendített, abban a reményben, hogy erre elrepülésre készíti a nagy madarat. A madár mozdulatlanul maradt odafönt egy pillanatig. Az alatta tolongók hallhatták tollainak szellő lengette halk zizzenését.

Akkor aztán hirtelen, mint égből a mennykőcsapás, levágódott a nagy madár a megrémült falusiak csapatára. Éles karmaival fejbőrén fogva felragadta a vadászt, és lassan emelkedett vele együtt fölfelé. Rúgkapált az elragadott vadász keservesen, de nem tudott a madár karmaiból kiszabadulni. Egy férfi, aki ennek a vadásznak a közelében állott, megragadta a felfelé emelkedőnek bokáit, abban a reményben, hogy így le tudja rántani, és visszatartja a madarat. De a madár ismét meglepette szárnyát, és följebb szállt. De most már vitte magával a második embert is, aki az első bokáiba kapaszkodott. Az agg varázsdoktor úgy érezte, hogy most már neki is cselekednie kell és azt remélve, hogy két embert is megmenthet, ő a második férfi bokáit ragadta meg. De bizony azon ő is függve maradt. Egy pillanat múlva érezte már, hogy lába a földtől elválk, és a bokát fogó kezeit nem tudja szétnyitni, hogy elengedje magát.

Akkor aztán, mintha a tömegbéli minden férfi meg fiú eszét vesztette volna, félelem nélkül egymás után akaszkodtak a felfelé repülő láncba, és a nagy madár rendületlenül hurcolta őket fölfelé. Mindnyájan képtelenek lettek arra, hogy elengedjék azt, amit megmarkoltak.

Egyre följebb és följebb repült az óriás madár, és az emberekből fonódott lánc úgy fityegett alatta, mint egy óriási sárkányfarok.

A titokzatos madár lassan az óceán felé vette útját. így figyelték azt meg a lent rettegő leányok és asszonyok.

Aztán egyszerre csak hatalmas mennydörgés rázta meg a levegőt; a vihardar kinyitotta karmait, melyek addig a vadászokat fogva tartották. Abban a pillanatban megtört a varázslat. A nagy lánc láncszemekre szakadt. Minden

egy-egy láncszem egy-egy férfi vagy fiú volt, aki mint a kő, úgy zuhant bele az óceánba. Volt, amelyik a falujához közel, volt olyan, amelyik távolabb hullott a tengerbe. Amint a vízbe értek, mindegyikből egy-egy sziget lett. Egyik kicsiny, másik nagy, de szigetté vált már mindegyik, mindörökre.

A falusiak a kenuikkal manapság is eveznek azok körül a szigetek körül, melyek egykor a viharmadárral dacoló emberi lények voltak.

A NYILAK LÁNCA

Volt két előkelő nemzetségből származó fiú. Jó pajtások voltak. Az egyiknek a falu közepén lakó nagyfőnök volt az apja, a másiké meg a falu végén lakó második főnök. A fiúk kölcsönösen látogatták egymást, óriási mennyiségű nyilat eszkábáltak, s azokkal addig játszottak, míg mindet el nem törték.

Egyszer azon vetekedtek, hogy vajon melyik tud több nyilat csinálni. Volt a falu végén egy selymes fű borította domb, az lett a fiúk jó játszóhelye. S egy szépséges, holdvilágos este el is mentek oda. A kisebbik főnök fia ment elől, s ahogy mendegélnek arrafelé, azt mondja:

- Oda nézz, barátom. Nézd a Holdat. Hidd el, hogy ennek a Holdnak éppen olyan formája van, mint az anyám ajakpörkének, és éppen csak akkora is.

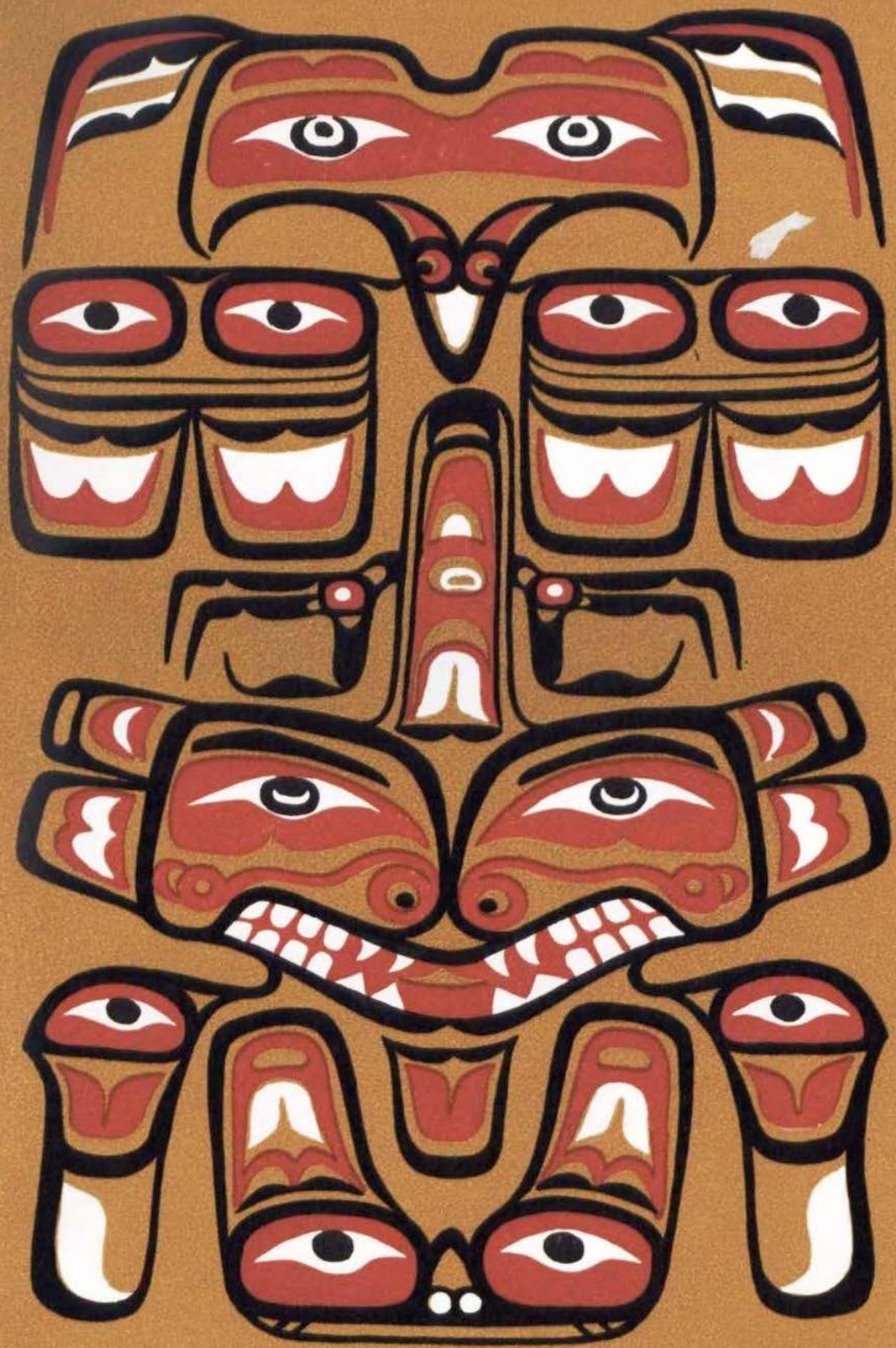
Ráfelelt a másik:

- Dehogysis. Nem szabad a Holdról így beszélned!

Ekkor hirtelen nagy sötétség borult rájuk, majd a nagyobbik főnök fia azt veszi észre, hogy egy szivárvány gyűrű fogja körül őket. Mire az eltűnt, eltűnt vele a pajtása is. Hívta a magára maradt a pajtását, szólongatta, de sehol senki. Válasz nem érkezett, és nem is látta a fiút. Gondolta: „Bizonyára felszaladt a hegyre, hogy a szivárvány karikájából kikerüljön.”

Feltekintett az égre, hát ott volt a Hold. Felcaplatott a fiú a hegy tetejére, ott sem lelte a barátját. No, gondolta: „Úgy kell lennie, hogy a barátomat a Hold vitte el. Ő volt az a kör alakú szivárvány.”

Elpityeredett a magára maradt fiú, sírt egy sort, aztán elkezdte kipróbálni az íjakat. Mindegyikre kötött egy-egy

húrt, kipróbálta, hogy meghúzza azokat, de mind eltörött. Eltörte az összes saját íját, meg a pajtásáét is, kivéve egy olyant, amelyik igen kemény fából készült. „No - gondolta -, most megyek, s meglövöm a Hold mellett levő csillagot!” Igen nagy, fényes csillag látszott a Hold mellett. Rálőtte a nyilat erre a csillagra, s leste, mi lesz. Hát bizony a csillag eléggé elsötétedett. Akkor aztán tovább lövöldözött arra a csillagra azokkal a nyilakkal, amelyeket ő meg a pajtása halomszámra készítettek volt, s nekibátorodott, amikor észrevette, hogy ezek a nyilak már nem pattannak vissza. Egy ideig tartó lövöldözés után csak észreveszi, hogy valami ereszkedik lefelé, s éppen az ő közelében! No, akkor egy újabb nyilat lőtt ki, az eltalálta a lefelé ereszkedőt, megint lőtt egyet, az az alsóba akadt, addig lőtte az egymásba akadó nyilakat, míg egy egész nyíl-lánc keletkezett, s az a fiúig leért. No, hogy még jobb legyen, még egy utolsót hozzálőtt a nyilakhoz.

A fiú búslakodott barátja elvesztése miatt, rosszul érezte magát, lefeküdt hát, s el is aludt. Egyszer csak felébred, s észébe jut, hogy a hegyen aludt volt el, észébe jutottak a nyilak is, amiket kilőtt volt, feltekint az égre, hát nyilak helyett egy égis erő létrát lát maga előtt. Felkelt a fiú, jól megvizsgálta a létrát, hogy a dolgában biztos legyen, aztán eltökélte, hogy azon ő fölmegeyen. De előbb különféle ágakat tördelt, s azokat a hajában levő kontyba betűzködte. Egész álló nap mászott a létrán felfelé, s még éjszaka is azon tanyázott. Gondolta, hogy majd másnap folytatja az utazást. Mikor másnap felébredt, nagyon nehéznek érezte a fejét. Kiragadta hajából a vörös bogyó-bokrot, hát csak úgy roskadozott az a rajta termett sok bogyótól. Megette a fiú a bogyókat

egy szemig, visszatűzte az ágat a hajába, s máris sokkal erősebbnek érezte magát. De aznap déltáját újfent elfogta az éhség, s mivel a fejét megint nagyon nehéznek érezte, kirántott egy bokrot a feje másik oldaláról, hát az a bokor is telis-tele volt kék áfonyával. Az égen, odafent már nyár volt, azért lehetett, hogy ott már megérett az áfonya. Mikor másnap folytatta az utazást, délig nem érezte, hogy nehéz volna a feje. Délben kihúzta a feje hátsó feléhez tűzött bokrot, s az tele volt piros áfonyával.

Mikor jó idő múltán a fiú elérte a létra tetejét, nagyon elfáradt már. összeszedett ekkor néhány gyenge ágat, meg szedett mohát is, s azokra lefeküdt aludni egyet. De mialatt ő aludt, valaki odament hozzá, hogy megrázza, s szólt is:

- Kelj fel! A nyomodban vagyok!

Felébred, körülnéz; senkit sem lát. A másik oldalára fordult, s úgy tett, mintha ismét elaludnék, de a szempillája alól kilesekedett. Hát lassan csak észreveszi, hogy egy icipici, csinos leányka lépeget feléje. Tiszta, csinos bőrruhája volt a leánykának, a nadrágját meg sündiszó-tüskék díszítették. Mikor éppen odaérne, hogy felköltse a fiút, az megszólalt:

- Már megláttalak ám!

A leány még ott állott s megszólalt:

- Érted jöttem. Nagyanyám küldött, hogy vigyelek az ő házába.

Elment a fiú ezzel a leánnyal, s egy kicsiny házba jutottak, ahol egy vénasszony élt. Azt mondta a vénasszony:

- Mi végett jöttél ide fel, unokám?

Felelte a fiú:

- A játszópajtásom miatt, akit idehoztak.

- Ó - felelte a vénasszony -, a fiú a következő házban van, nem messze innét. Ide hallom a sírását egész napon át. Az a fiú a Hold házában van.

Ezután a vénség állandóan táplálta a fiút. Csak a szájára kellett hogy tegye a kezét, s amit akart, az nyomban megjelent. Adott lazacot, bogyókat meg húst, tudta a vénasszony, hogy a hosszú úton a fiú megéhezett. Miután megetette, adott neki egy fenyőtobozt, egy rózsabokrot, egy darab ördögfarkkórót meg még egy köszörűkövet, hogy azokat is vigye magával.

Mikor a fiú mindezekkel felszerelve elindult a Hold háza felé, meghallotta pajtásának fájdalmas sikoltozását. Azt a fiút föltették volt jó magasra, a kéménybe. Mikor a megmentője odaért, felhágott a tetőre, benyúlt a kéménybe a barátjáért, s kihúzta onnan. Így szólt hozzá:

- Jöjj, barátom. Azért jöttem, hogy segítsek rajtad!

A nagy fenyőtobozt odatette a fiú helyére, s azt mondta a toboznak, hogy utánozza a fiú jajgatását. Azzal a két jó pajtás eliszkolt.

Egy kis idő múltán azonban a nagy toboz lepottyant onnan, ahová föltették volt, s így a ház népe fölfedezte, hogy foglyuk megszökött. A Hold nyomban üldözésére indult. Mikor a nagyfőnök fia ezt észrevette, maga mögé hajította azt az ördögfarkkórót, amit a vénasszonytól kapott, és az ördögfarkkóróból egy olyan bozót kerekedett, amelyen a Hold csak nagy ügyel-bajjal tudott átvergődni. Így a fiúk nagy előnyt nyertek. Mikor a Hold már megint a nyomukba ért, a nagyfőnök fia hátravetette a rózsabokrot, no abból meg egyszerre olyan sűrű vadrózsabokrok kerekedtek, hogy a Holdat megint megakasztották, s feltartóztatták egy időre. Mikor harmadjára is utolérte őket a Hold, a fiú a köszörűkövet

hajította a hátuk mögé, lett is abból egy olyan magas kőszirt, amelyen már a Hold sem tudott áthaladni. Visszaturult róla. Ennek a kőszirtnek lehet köszönni, hogy mostanában az emberek büntetlenül mondhatnak a Holdról akármit is. Nagyon boldog volt a két fiú, mikor a vénasszony házáig érkezett. Hiszen addig nem volt idejük rá, hogy egymással elbeszélgessenek.

Adott az öreg a fiúknak enniök, s mikor az evéssel végeztek, így szólt a pajtását megmentő fiúhoz:

- Menj és heverj le azon a helyen, ahová először feküdtél volt le, mikor ide felérkeztél. S ne gondoldj semmi másra, csakis arra a játszóhelyre, amelyik a tiétek volt.

Mind a ketten odamentek, s leheveredtek. De egy kis idő múltán az a fiú, akit foglyul ejtettek volt, az öregasszony házára gondolt, s abban a minutában ott is lelték magukat nála mind a ketten. Mondta akkor a vénasszony:

- MenjeteK vissza, és reám többé ne gondoljatok. FeküdjeteK ott le, s csakis arra a helyre gondoljatok, ahol játszani szoktatok.

Most úgy tettek, és mikor felébredtek, ott heverték mind a ketten a játszóhelyükön, a létra tövében.

Ahogy ott fekszenek a fiúk, a nagyfőnök házából gyászzené, dob pergése hallatszott. Bizony éppen gyászünnepet tartottak érettük.

A nagyfőnök fia azt mondta:

- Menjünk oda!

De a másik azt felelte:

- Nem. Várjuk meg, míg a gyászünnepeK véget ér!

Később csak lementek a fiúk, s lestek a gyászoló népet. Arcuk a gyász miatt feketére volt befestve, úgy

jöttek ki a házból. Ott állott a két fiú a ház sarkánál, de mivel a gyásztáncot mindig este járják, hát nem látták meg őket.

Azt gondolta ekkor a nagyfőnök fia:

„Azt kívánom, hogy az öcsém jöjjön ki.”

S alighogy onnét a sok ember elment, ki is jött a fiú öccse.

A fiú odakiáltott az öccsének:

- Gyere ide. Én vagyok!

De a gyermek megrémült, berohant a házba, s azt mondta az anyjának:

- Bátyám s a barátja odakint vannak.

- Miért beszélsz te ilyeneket? - kérdezte az anyja. - Hát nem tudod, hogy a bátyád nemrégén meghalt?

S nagy haragra lobbant a főnök asszonya. De a gyermek csak bizonygatta, hogy kit látott, s azt mondta:

- Ismerem én a hangját, meg őt magát is.

Az anya ekkor nagyon megzavarodott. Azt mondta a kicsi fia:

- Anyám, megyek, s hozok egy darabot a bátyám ingéből.

- Menj - mondta az asszony. - Tégy úgy. Akkor majd hiszek neked.

Mikor a fiúcska vitt egy darabot a bátyja ingéből, az anya végre megbizonyosodott. Küldött is nyomban hírvivőket mindenfelé, legelőször az alfőnök családjához, a második fiú szüleikhez, de ott tartotta magánál mind a két fiút, hogy a másiknak a szülei is hozzájuk menjenek, s a fiúk megkerülésének együtt örvendezhessenek. A falu minden lakója odament, hogy lássa a fiúkat.

ESŐCSINÁLÓ

Szietmultnak, az Esőcsinálónak nagy házán másminő ajtó volt, mint az előkelő szkvemiseknek és a népnek általában. Furcsa figurákkal volt kifaragva és kifestve az ajtó mindkét oldala. Az alakok nagyon mások voltak. Nagy oka volt ennek. Varázs-ajtó volt. Gazdája ennek az ajtónak a segítségével csinált esőt.

Mikor Esőcsináló csak egy csöppet nyitotta meg az ajtót, majdnem azonnal, ahogy az ajtó forgó bőrpántjain kifelé lendült, könnyű zápor hullott. Mikor kissé tágasabbra nyílt az ajtó: esett kitartóan. Ha Szietmult egészen szélesre kitérte ajtaját, olyan felhőszakadás keletkezett, hogy majd lesöpörte lábukról az embereket. Ez a varázsló bölcsen élt hatalmával. Volt is a szkvemis népnek elég esőben része; talaja mindig nedves, jól termő maradt. Tavaikban volt víz bőséggel, volt a folyókban, folyamokban is elég a halaknak, elég a szárazföldnek is. Itta is a föld mohón a rajta átáramló, áttetsző, tiszta vizet. Nyelték a vizet a nagy cédrusok. Úgy növekedtek, hogy egyenes ágaiknak büszke koronái a magasságba értek. Virultak a virágok, megértek a bogyók, és a szkvemisek boldogak voltak.

Egy nagy Ajándékosztó ünnep alkalmával azonban mindez megváltozott. Esőcsináló varázsmester hevesen összeszólkkozott minden szkvemisek főnökével, Kapalanával. Azt állította, hogy a főnök nem viseltetett kellő tisztelettel iránta az Ajándékosztó ünnepen, melyre a tengerpart mentéről számos varázsló, nemesember és főnökök s köznép sereglett össze. Az alfőnökök és a nemesek mind Kapalana pártjára álltak. Szerintök

Esőcsinálót helyzetéhez méltó tisztelettel fogadták, és neki illő díszhelyre ültették. Ezek az emberek nem ijedtek meg túlon túl, mikor Esőcsináló azzal fenyegetőzött, hogy ellenök fordítja varázstudományát. Azt hitték: csak eltelik egy-két nap. Esőcsináló haragja csillapul, s végül az egészet el is felejtí. Nem úgy történt. Esőcsináló nem felejtett. Mikor hazaérkezett, esőt csináló házának ajtaját olyan szélesre kítárta, hogy a nyomban lezúduló fellegszakadás őt magát is elsodorta volna, ha idejében házába nem surran.

Odabent addig várakozott Esőcsináló, míg az éjszaka sötétje eltakarodott. Akkor kissé behúzta ajtaját, és hallgatózott. A faluból éneklés, zeneszó hallatszott, a nép egyre ünnepelel, táncolt, nem törődve Esőcsináló fenyegetőzésével. Szielmult erre még nagyobb méregre lobbant. Kegyeden gondolata támadt. Elmosolyodott saját gonosz gondolatán. Felöltötte varázsló ruháját, álorcát tett, és rohanva rohant, át az erdőn, míg csak Kapalana főnök házáig nem ért.

Az örök nem merték megállítani. Szielmult beugrott a hatalmas terembe. Egy madzagot megrántott, s ettől álarca felnyílt. Dühöngő arca láttán a vígadozás azonnal abbamaradt, nem zenéltek, nem daloltak, nem táncoltak tovább.

- Ide hallgass! - ordította Esőcsináló, amint ott állt a tűz mellett, a főnök oldalán: - Nem lesz több eső. Ajtóm örökre csukva marad!

Azzal kirohant Kapalana házából, mielőtt az feltartóztathatta volna. Ahogy hazaérkezett, feleségével együtt vadszölőindát nyestek, s abból felhúzható, hosszú hágsót csináltak. Elért ez az inda kötélhágsó a füstlyuktól a ház tetejéig, meg le a földig. Egykönnyen

fel lehetett húzni, ha valaki odament volna. Sok más bűvölés-bájolást is mívelt; nagy házában rengeteg ennivalót s vizet varázsolt és halmazott fel. Ezután pedig úgy becsukta az esőcsináló ajtót, hogy azt odakintről erőszakkal sem lehetett kinyitni.

Nem esett eső több napon át. „Majdcsak küld esőt Esőcsináló - gondolták az emberek -, ha a haragja lecsillapul.”

De bizony az nem küldött esőt.

Telt egyik holdhónap a másik holdhónap után. A nap megaszalta a földet, minden szikár, kopár, kiégett lett. Kiszáradtak a tavak, folyók, folyamok. Szenvedett a nép. Szietséggel felesége sajnálta a gyermekeket, hiszen neki is volt egy kicsiny fia. Kérlelte is férjét, hogy hozzon esőt a szükemisek földjére. De Esőcsináló hajthatatlan maradt.

Kapalana főnök összehívta a főnökök és varázslók nagy tanácsát, döntsék el, mit tegyenek? Elmentek Esőcsináló háza elé. Vezeklő szavaikra, kiáltásaikra senki sem válaszolt. Pedig mozgolódás hallatszott odabentről.

- Népünk szomjan vész! - kiáltották a főnökök. Válasz helyett gúnyos hahota hangzott a füstlyuk nyílása felől.

A varázsajtót még a jelenlevő varázslók sem merészték megérinteni. Voltak főnökök, akik azt állították, hogy ők legsúlyosabb fejszéikkel át tudnák vágni Esőcsináló házának kemény cédrusfa deszkaajtóját, és foglyul ejtenék őt. De Kapalana főnök bölcsebb volt a többinél, és ekként szólt:

- Nem! Ha meghallja, hogy betörjük a falát, belülről rombolná szét a varázsajtót. Sajnos, semmi érdemlegeset nem tehetünk!

Volt a varázslóknak és a szkvemis ifjoknak egy titkos társaságuk. Ők sütötték ki, hogy mit tegyenek. És jelentették a főnöknek

- Tudjuk, mit kell tennünk, ó, főnök!

Mialatt a nap gyilkos tüze egyre jobban égette a földet, ezek a varázslók ahhoz a réges-régi varázslathoz folyamodtak, amit hajdan a föld ifjú korában űztek a Bölcs Férfiak: megfürödtek, imádkoztak, varázsszavakat mondtak, felkészültek, hogy mire az éj beáll, tervöket végrehajtsák.

Ahogy beesteledett, néhány varázsló szúnyoggá változott és változtatta át a társaság tagjait. Egyesek éppen a rettegett parányi csipős fullánkú szúnyogokká váltak. Minden szúnyog a tető keskeny résein hatolt be Esőcsináló házába.

Szietmult és felesége csakhamar hangosan üvöltözött a fájdalomtól. Vakon csapkodták láthatatlan ellenfeleiket a sötétben. A kis gyermeküket nem csípték meg. Az békésen szunnyadt bölcsőjében.

Míg Esőcsináló és felesége a csaknem kihunyt tűzhely felé tapogatózott, hogy a parazsat felélesszék, s egy kis világosságot nyerjenek, a szúnyogok kireppentek a házból, és visszatértek a faluba. Csak két láthatatlan „szúnyog” maradt ott a háztetőn.

Végül, mire Esőcsináló és felesége súlyosan összecsípvé, kimerülten mély álomba zuhant, a háztetőről a két „szúnyog” lerepült. Elmondták a négy átváltoztató varázsigét, és nyomban visszaváltoztak ifjú harcosokká. Csöndben a bölcsőhöz lopóztak, ahol mély álmát aludta a kisgyermek. Az egyik harcos felvette, gyöngéden karjára vette, a másik harcos ifjú halkán, óvatosan megnyitotta egy kissé az esőcsináló ajtót. Azon kisurrantak, és addig

mentek át az erdőségen, míg rájuk várakozó kenuikat elérték. Az evezősök a tengerparttól kifelé eveztek a sötét vízben.

Valamivel később erős szél kerekedett, s az teljesen kivágta Esőcsináló kissé megnyitott ajtaját. Esőcsinálók a háztetőre zúduló fergeteg hangjaira ébredtek. Rohant a varázsló, hadd lássa, miért van nyitva az ajtó. Futott az asszony a gyermek bölcsőjéhez. Megdermedt Esőcsináló, akkorát sikoltott az asszony az üres bölcső előtt.

- Mi történt? - kérdezte ordítva.

- Oda a gyermekem! - kiáltott az asszony. - Eltűnt.

Futott a férjéhez. Az nagyon megrémült. Szomorúan rohant ki a félig nyitott ajtón, átcsörtetett az esővíztől lucskos erdőségen. A törzs tanácsházáig meg sem állt. Várták is ott már már őt az összegyűlt tanácsosok és főnökök.

- Adjátok vissza a gyermekünket! - esedezett Esőcsináló.

- Ugyan miért tennénk mi azt? - kérdezték a főnökök.

- Te kőszívű voltál, mikor éhségtől-szomjúságtól szenvedtek a mi gyermekeink. Miért kellene nekünk tégedet és a tiedet megszánunk?

Ríva fakadt Esőcsináló, úgy könyörgött: adják vissza a gyermeket, mielőtt az égen delelőjére érne a nap.

- Ha visszaadjátok a gyermeket, mindig mindent úgy tesztek, ahogy parancsoljátok! - ezt ígérte.

Végtére beleegyeztek a főnökök. A gyermek hazatérhet, mivel Esőcsináló ünnepélyesen megfogadta, hogy Kapalana főnök rendeleteit ezentúl pontosan, engedelmesen végrehajtja.

Vancouver környékén, mikor a háztetőt verdeső eső kopogása hallatszik, még a mai napig is azt szokták mondani:

„Sziemult megtartja, amit megígért.”

A JÉGHÍD

A tszimisian Főnök-Aki-Kétkedett gonosz dolgot cselekedett, összeveszett az öreg Bölcs Emberrel, és a veszekedést követő küzdelemben az öreget megölte. Viszály kerekedett ebből. Főnök-Aki-Kétkedett törzsének rengeteg ellensége támadt. A Stikine folyó túlsó partján olyan sok volt az ellensége, hogy a főnök kis csapata azokkal nem mérkőzhetett. Legbiztosabb a menekülés, döntötték el a tanácsosok és Főnök-Aki-Kétkedett. Hat nagy kenuval menekültek a gyors sodrású folyón, s míg haladtak, gyászénekeket énekeltek. A széles folyam sebes folyása miatt megmenekültek tőle, hogy üldözőik utolérjék őket, és a kis csapat dolga jól is ment mindaddig, míg meg nem láttak egy nagy akadályt: jég torlaszolta el előlük az utat.

A menekülést csak kenuval lehetett folytatniok, így aztán Főnök-Aki-Kétkedett és tanácsosai kikötöttek a nagy folyó partján, hadd lássák, hogy mit tehetnének. Az egyik éles szemű tanácsosnak úgy rémlett, hogy látja átfolyni a tajtékzó vizet a csillogó jégtorlasz alatt. Úgy tetszett, mintha egy rohanó alagút volna a nagy jégfal alatt, de azt nem lehetett látni, hogy az alagút milyen széles és milyen magas.

Főnök-Aki-Kétkedett kimódolta, hogy miként mehetne át ő meg csapata épségben a jég alatt a nagy kenukkal. Előreküldötte néhány emberét, menjenek a part mentén, s figyeljék a jégtorlasz messze levő oldalát, mialatt a többiek úgy vágtak ki egy nyárfát, hogy az a folyóba essék. A fa ágait nem vágták le, és azt őrzöngő sebességgel sodorta lefelé a rohanó ár. Így azok, akik a

kenuból figyelték a fa útját, szemük előtt veszítették, mikor a jégtorlaszig érkezett. Még a legélesebb szeműek is úgy látták, hogy a fa eltűnt az ár közepén. Mikor a férfiak a jégtorlasz túlsó végéről visszatértek, jelentették a főnöknek, hogy ők egy nagy nyárfát vettek észre, amelyik sértetlenül áthaladt a jégtorlasz alatt, az ágai sem törtek le.

- Ha a fa ágait megtartva épségben áthaladt - mondta a főnök -, mi is úgy tudunk tenni. - És beült a hat kenu legelsőjének az orrába. A nagy, kúp alakú süvegét viselte, s az a feje fölé tornyosult. Az evezősök behúzták kenuikat a rohanó árba, a többi kenu követte emezeket, s nekivágtak a tajtékzó víznek, amely fehéren habzott a kék jégtorlaszon.

Amint közelebb értek, azt vették észre, hogy a kenukat behúzza valami abba, ami egy nagy, sötét barlangnak látszott. Az evezősök gyorsítottak, előre a kenukkal, előre, egyenesen a nyiladék közepét vették célba. Úgy rémlett nekik, hogy sokáig rohannak előre a zöldes sötétségben, aztán mint erős íjból kilőtt nyílvessző: kicsapódtak a ragyogó napvilágra.

Addig folytatták utazásukat, míg a folyóban sós vízre nem leltek, akkor már előttük terült el a tenger. Manapság a nagy, kúp alakú süveg látható némely totemoszlop tetején, olyan, amilyent annak idején Főnök-Aki-Kétkedett viselt. Azokat a totemjeleket a jég hídon tett veszélyes utazás emlékezetére faragták.

VARÁZSLÓ FÓKA

A mai Vancouverben a Stanley Park területén volt valaha a szkvemis népnek és szövetségeseinek fő faluja. Sok felfegyverzett harcos indult portyázó útjára, hatalmas kenukon, ebből a központi helységből. Utjuk az óceán keskeny öblein át a környező szigetekhez vezetett. Híres főnökök, hatalmas erejű varázslók otthona volt ez a falu. Mind között orvoslás, varázslás művészetében egy Tszak nevű volt a leghíresebb. Tszaknak maga a szkvemisek főnöke, Kapalana volt személyes jó barátja, és Tszak tekintélyes tagja volt a tanácsosok testületének.

A szkvemisek nagy tengeri támadást terveztek. Céljuk: élelemszerzés és rabszolgák zsákmányolása. A portyát Kapalana fivére vezette. A rajtaütés sikerült. Maga a vezér egy szép kvakiutl leányzót ejtett rabul. A törzs törvénye szerint a leány, csakúgy, mint minden másik foglyul ejtett férfi vagy nő, rabszolga lett.

A diadalmasan hazatérő szkvemisek megtartották a szokásos győzedelmi örömmünnepet. Az ünneplő közönség meglepődésére, az ifjú vezér, aki a támadást vezette, nem nagy érdeklődést mutatott az ünnepség szertartásai iránt. Csöndes volt, elmélázó, mikor - ahogy az szokásban volt - felvezették Kapalana főnök és tanácsosai elébe a foglyokat.

A szépségesen kifaragott, kifestett szertartási teremben lobogó tűz lángja sok fogolyra vetette világát: férfiak, nők, gyermekek járultak egyre-másra a hatalmas főnök elébe. Hosszú hajok már rövidre volt lenyírva; ez lévén a jele annak, hogy ők immár a szkvemisek rabszolgái.

Mikor a szépséges kvakiutl leányt vitték a főnök elé, olyan dolog történt, amilyenre még a legeslegvénebb szkvemis sem emlékezhetett, hogy megtörténhetett volna valaha is. Mert Kapalana főnök fivére, a dicső harcos, minden szkvemisek főnökéhez lépett, és így szólt:

- Hatalmas főnök, nemesek, szkvemisek népének főnökei! Régen tanácsoljátok már nekem, hogy főnök létemre ideje megházasodnom. Sok holdhónapon át tépelődtem én a ti bölcs tanácsotokon. Most megfogadom. Ezt a fiatal nőt akarom feleségemül, akit hatalmas törzsével együtt harcban nyertem el!

Csodálkozó kiáltozás, tiltakozó morgás kelt szavaira. Az összesereglett nemesség és a nép megbotránkozott. Hogy egy főnök, egy szkvemis herceg szakítson a törzsi szokásokkal, és rabszolganőt válasszon magának feleségül!

Kapalana főnök csendet parancsolón felemelte kezét:

- Jóllehet népünk történetében ilyesmi még sohasem fordult elő, mégis úgy vélem, jó dolog lehet abból, amire fivérem kér. Én ezennel fivéremnek adom a leányt, és minden jót kívánok neki.

Senki sem merte megkérdelem Kapalana főnököt, hogy miért határozott így. Így történt, hogy egy rabszolgaleány lett a harcosok vezérének felesége.

Boldog éveket töltött együtt az új pár, a fiatalasszony mindenben segítőtársa lett férjének, és mindig felvidámította őt. A szkvemisek féltékenykedtek, de egyelőre csak titokban. Nyilván akkor kezdtek nagyon is féltékenykedni, mikor a házaspár négy fia deli legénnyé serdült. Ugyanis ezek a fiúk minden sportban és a harcban is ügyesebbek voltak, mint a többiek.

A nép ilyeneket kérdezgetett, pusborgott:

- Miért kell, hogy a rabszolgaasszony fiaai legyenek a jobb vadászok, halászok, jobb harcosok, mint a szabad asszonyok gyermekei?

A nép irigy keserősége egyre nőtt. Egy napon maga Tszak, a varázsló döbönt rá, hogy a négy fiatalember életét veszély környékezi. Tszak egy napon besurrant az erdőbe, ott elrejtőzött s ügyesen kihallgatott egy sereg törzsbéli ifjat. Azt tervezték azok ott titokban, hogy lesben állnak, és a rabszolgaasszony négy fiát megölik.

- Nem szabad - szólalt meg a varázsló, amint előlépett rejtekéből.

- Ezt nem tehetitek! A fiúk apja derék harcos vezér, híven szolgálja népét. Szkvemis vér folyik azoknak az ifjaknak ereiben, akiket meg akartok ölni. Unokaöccsei az én barátomnak, Kapalana nagyfőnöknek. Szégyenlitek magatokat, mert e fiúk ügyesebbek nálatok. Nekem varázshatalmam van rá, hogy ettől a szégyentől megszabadítsam a népet. Ti mit se tegyetek, míg én nem rendelkezem. Szólottam.

Rettegték a varázsló hatalmát az ifjak, ezért aztán beleegyeztek, hogy megvárják utasításait.

Mikor a nap vérvörös fénnel árasztotta el nyugatot, Tszak felvonta kenuját a szkvemisek partjára, aztán elindult, és addig hatolt az erdő mélyébe, míg egy tavacskához nem érkezett. Hatalmas cédrusfák övezték ezt a tószerű tengeröblöcskét. A varázsló kiválasztotta a víz partján nőtt hatalmas fák legvastagabbikát, égetéssel és kőfejsze-csapásokkal fogott hozzá, hogy ledöntse. Harmadjára nyugodott le már a nap, mire földre zuhant a faóriás.

Alig pirkadt, a sámán máris tovább működött. Kőszerszámaival vágta-fúrta-faragta a fát.

Még három napon át formálta az óriási cédrusfa rönköt, ki is égette a varázsló, addig dolgozott rajta, míg az már nem rönk alakot mutatott, hanem ott, ahol a megfaragott fatörzs feküdt, most egy hatalmas foka hevert. Tszak most hathatós varázsolajat készített. Különleges füvekből, hal olajából, kígyófejekből keverte-kotyvalta. Ezt a varázsolajat a nagy foka fejére, uszonyaira meg a farkára dörzsölte. Ezután fohászzkodott, varázséneket énekelt, és kört táncolt a foka körül. Vele volt varázsló csörgője is, azt egyre a foka feje mellett rázta. És az állat megmoccan! Tszak ekkor ismét elénekelt varázséneket, mire a foka megrázkódott, és belecsusszant a vízbe.

Hét napon át tartózkodott Tszak ezen a földnyelven. Tanította, edzette a fókát. Egy szerepre.

Mikor Tszak visszatért a faluba, titkos gyűlésre hívta össze az erdőbe azokat, akik meg akarták ölni a rabszolgasszony fiait.

- Holnap, pontosan, mikor beáll az apály, és kifelé rohan a víz, egy nagy foka úszik partközeibe a mi falunk felé. Ti lessetek az érkezését. Amint megpillantjátok, rohanjatok szigonyotokért, lándzsáitokért, üvöltsetek, úgy vegyétek célba a fókát. De ne menjetek ki utána a nagy vízre kenuitokon, és mondjátok meg a többi törzsbélinek is, hogy ők se menjenek. A fókára csakis a rabszolgasszony négy fia vadászhat. Ezt rendelem.

Bölcsen szólt a varázsló. Másnap árapályforduláskor egy nagy foka szökdécselt, játszadozott a falu előtt a tengerben. Üvöltöttek az ifjak, rohantak házaikba, hogy kapják fegyvereiket, de bizony a rabszolgasszony négy fia hamarabb felfegyverkezett, mint ők, kenuikba ugrottak, és a foka nyomába eredtek.

Mikor lőtávolságra beérték a fókát, fölállott a kenuorrban a legidősebb fivér, és kivetette szigonyát. Az éles fegyver mélyen belevágódott a foka vállába. Ennek a szigonynak a foka oda volt rögzítve a fiatalember csuklójához, egy hosszú, erős, bálnainakból sodort kötéllel.

Pillanat múltán a második fiú is az állat oldalába vágta szigonyát. A foka most meggyorsította úszó tempóját, átúszott a keskeny tengersizorokon, ki az öböl vizére. Hogy lassítani próbálják a foka sebességét, a másik két fiú is a foka testébe vágta a maga szigonyát.

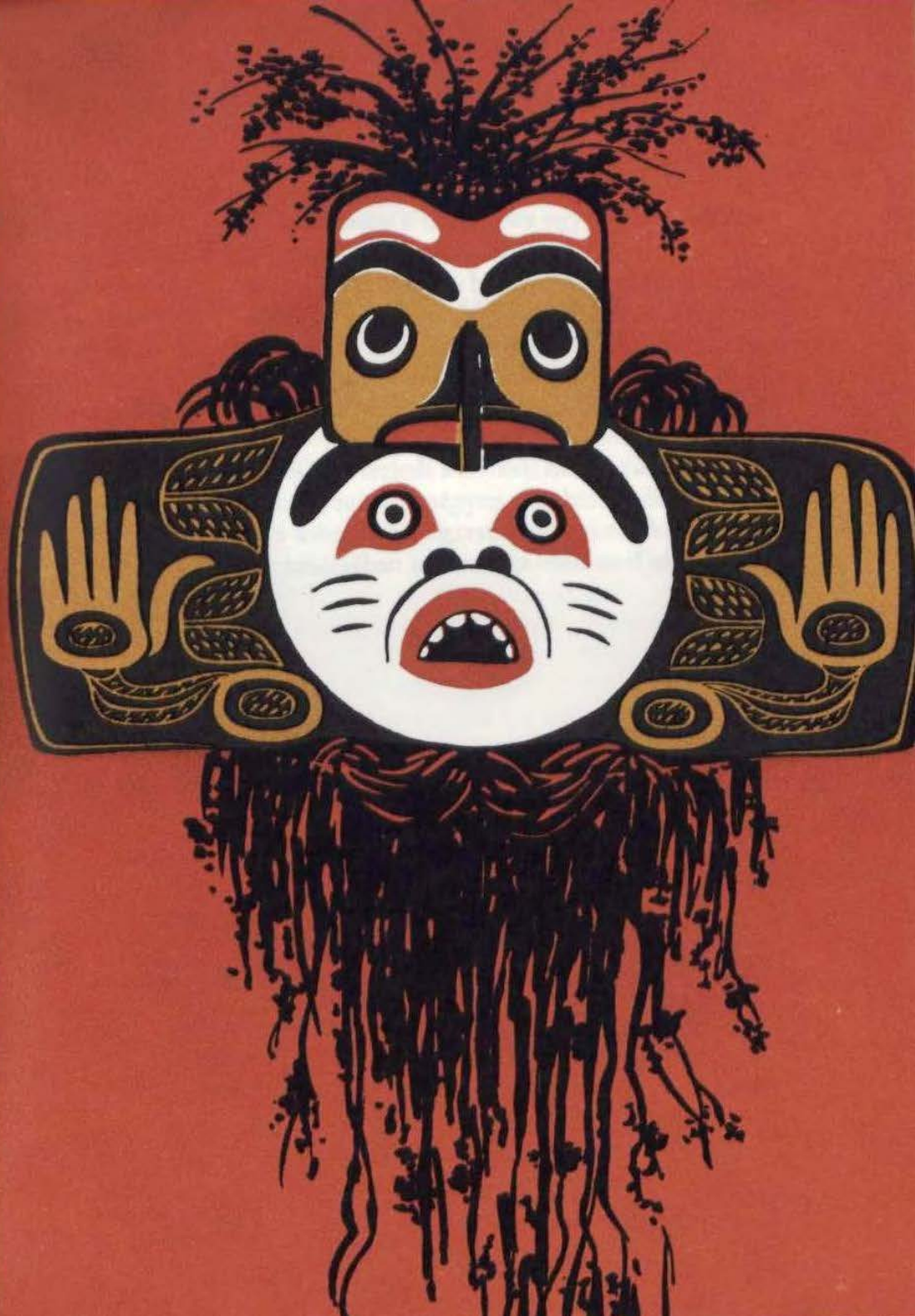
A kenut s benne a négy fivért halálveszélyt jelentő gyorsasággal hurcolta a foka. Felkiáltott ekkor a legidősebb fiú:

- Vágjátok el a kötelet, eresszük szabadon a fókát!

Megpróbálták, erőlködtek, de az éles kő-kés még csak meg se karcolta a bálnainakat, nemhogy elvágta volna. Sem a legidősebb fivér, sem a többi nem tudta csuklóját a szíjaktól meg- szabadítani. Mihamar meg kellett érteniök, hogy egy varázserejű foka foglyai lettek.

Az vitte őket tovább. Egyre a Valdez-sziget felé vonszolódtak, oda is értek, s mikor a nap éppen lenyugodni készült, elámulva látták a fivérek, hogy a nagy foka egy jókora cédrusfa törzssé változik. A szigonyok belehulltak az óceánba, s mikor a fivérek behúzták azokat kenuikba, hirtelen szélroham kerekedett. Evezőket ragadtak az ifjak, de evezés nélkül vitte őket egy nagy hullám a hátán, vitte, vitte, majd egy magas partra vetette föl. Valahol egy távoli szigeten. Szép vidékre kerültek. Tetszett nekik a környék, el is határozták, hogy ők ott élnek ezután.

Mikor aztán idővel híre terjedt a fivérek halász-vadász jártasságának, ügyességének, mind a négyen

megházasodhattak: elvehettek feleségül a környező szigetvilág főnökeinek leányait.

A szigeti törzsek tanácsában nemsokára ezek az ifjak lettek a vezérek.

SZIKLA FŐNÖK RÁKÓRIÁSA

Így mondja el a haida mesemondó a történetet:

Volt a nadeni kikötőnél egy kicsiny, de igen fontos sziget. Szikla Főnöknek hívták. Az után a nagy főnök után nevezték el így, akinek óriási háza fenyőfákkal felöltöztetett sziklán állott. A kikötő bejáratánál élt egy óriási rák. Az ellenséget megállította, a főnök barátait beengedte. A főnök elhatározta, hogy Ajándékosztót rendez a családja tiszteletére emelt, hatalmas totemoszlop megünneplésére. Nagy ajándékosztás szokott olyankor lenni, s a főnök sok barátját meghívta, még Gyilkos Bálna családját is a Rózsa Zátonyról.

Mikor a szolgálégyenyek nagy kenuikkal a kikötőbe eveztek. Gyilkos Bálna háza népe hatalmas füstoszlopot látott. Az éppen Szikla Főnök házából szállott fel. A főnök bábák bolondoztak, gúnyolódtak, azt mondták, hogy Szikla Főnök leégeti a házát, s azt azért teszi, hogy ne kelljen a látogatóinak sok ajándékot szétosztania. Szikla Főnök egyik szolgálja elébe ment a látogatóknak, hogy fogadja őket. Mikor véletlenül meghallotta Gyilkos Bálna háza népének gúnyolódását, visszavezett, hogy jelentse főnökének. „Úgy látszik - gondolta Szikla Főnök -, hogy a Gyilkos Bálnák inkább ellenségként érkeznek, mintsem barátokként." Nyomban kirendelte harcosait s mindenféle-fajta szolgálját, köztük az óriási rákot is. Támadjanak. És semmisítsék meg a Gyilkos Bálnákat.

A nagy rák nyomban elrekesztette a kikötő bejáratát, és Gyilkos Bálna mikor meglátta, hogy a szigetről nagy harci kenu indul ki, megtámadta az óriási rák-ört, hogy a tengerre utat nyerve elmenekülhessenek. A rák szétzúzta

a kenukat, és a legtöbb Gyilkos Bálnát megölte. A Gyilkos Bálnák hősiezen harcoltak, de az ádáz rák páncélját sem lándzsáik, sem késeik nem tudták átdöfni. Alig egynéhány Gyilkos Bálna mentette meg a bőrét a part mentén elmenekülve.

A legyőzhetetlen rák nagy hatalmáról nemsokára regék terjedtek el a szigeteken. A Szikla Főnök szigetéhez legközelebb tanyázó Sas Nemzetség elmenekült falujából, Skidegate-ből. Siettükbenfuttukban egy öregasszonyt, meg annak a fiúunokáját s annak egy leánytestvérét otthagyták, mert azok nem tudtak olyan gyorsan evezni, hogy a menekülőkkal tartva a baráti nemzetséget elérjék.

Telt-múlt az idő, a fiú nagy, erős legénnyé serdült, segített a nagyanyjának meg a húgának élelmet szerezni, de azért bizony nehéz, kemény soruk volt. Olyan kagylókon meg apró halakon éltek, amilyeneket a fiú a kis tutajáról fogni tudott, meg olyan apró madarakat s más állatokat ettek, amilyeneket a fiú le tudott lőni maga készítette íjjal kilőtt nyilakkal. Az elmenekültek közül senki sem mert visszatérni az elhagyott faluba.

Egy reggel azt látja a fiú, hogy a magasságos egekből egy nagy sas száll feléje. Amint a madár nagy szárnycsapásokkal a fiú közelébe ért, a fiú észrevette, hogy a sas erős karmaiban egy nagy, fénylő tárgyat hoz. Mikor a sas már egészen alacsonyan repült a fiú feje fölött, leejtett elébe a homokba egy nagy ezüsthalt. Vitte a fiú nagy boldogan nagyanyjának a jókora halat, örvendett az öreg erősen, hogy ilyen finom falathoz jutottak.

Az öregasszony éppen egy darabot akart volna a hal farkából éles késével kikanyarítani, mikor mindenfelől

tiltakozó hangokat hallott. A fák meghajoltak és nyögtek, gördülő sziklák egymáshoz csapódtak, a tenger hullámai magasra szöktek. Mivel az öreg meg a gyerekek annyira élelemszükében voltak, a vénasszony azon volt, hogy levágja a hal fejét. Akkor megint tiltakozó hangok riasztották meg.

- Úgy kell lennie, hogy varázserő van ebben a halban - mondta az unokájának. - Ezt gondosan, vigyázva kell elkészíteni.

- Ekkor elkezdte óvatosan lebőrölni a nagy ezüsthalat. Nem hallott tiltakozó hangokat. Tovább nyúzta tehát a halat nagy gonddal, s közben bizonygatta, hogy nagyon megtisztelve érzi magát, amiért ilyen pompás halat nyúzhat meg. A hal fejét meg a farkát rajta hagyta a bőrön, aztán a bőrt fejestül, farkastul felakasztotta száradni egy faágra.

Mikor a bőr megszáradt, a fiúnak kedve kerekedett rá, hogy azt játssza, hogy ő hal. Így hát leakasztotta a bőrt, és belebújt. A bőr igen jól illett rá, és nagy meglepetésére puha és finom volt a belseje. Olyan jól érezte magát benne, mint egy hal. Bele is ugrott az óceánba, s valami különös hatalom segítségével úgy úszott ki, el, messzire, körös-körül az összes szigetek körött; úszott egy álló nap s egy éjszaka. Egy cseppet sem érezte magát fáradtnak, mikor partra szökkent, s akkor sem, mikor hazament, és a halbőrben kibújt. A nagyanyja meg a húga örömmel fogadták visszatérését, és nem feddték meg a miatt az ijedség miatt, amit nekik vakmerő, hosszú távolléte okozott. Meghökkenett a fiút, hogy a nagyanyja nem kérdezősködik afelől, amit tett, s nem faggatta utazása felől sem. „Nagyanya bizonyára tudja, hogy varázserő van a halbőrben” – gondolta a fiú.

Mindennap elment a fiú úszni, és egyik nap, mikor annak a nagy sziklának a közelében úszott, aminek most Dawson Harbor a neve, a varázsbőr megszólalt:

- Te most már nagy, erős, félelmet nem ismerő ifjú vagy. El kell menned Naden kikötőbe, és meg kell ölnöd a vérengző rákot.

Egyet sem kérdezett a fiú, gyorsan tovasuhant. Addig úszott a nyugati part körül, míg végre meglátta az óriás rákot; az most is a kikötő bejáratát őrizte. Tudta a fiú, hogy a rák ollói darabokra szaggathatják őt - ha szemközt közelíti meg. Így hát lebukott az óceán mélyébe, és hátulról ment rá a rákra. Egyenesen hátulról támadta meg, oda ütött bele, ahol leglágyabb volt a rák páncélja. Egyre mélyre, még mélyebbre fűrt bele a rákba, az kétségbeesetten próbálta lerázni magáról a fiút, de erős küzdelem után a fiú meggyilkolta a rákot.

A fiú sokáig pihent, azután szétszabdalta a rákot, majd meg apró darabokra harapdálta, és minden egyes darabkát beleköpött a tengerbe.

- Úgy lehet, hogy minden darabkából egy-egy kis rák nő, a kis rák nagy rákká nő, és legyen az én nemzetségem tápláléka - mondta a fiú. És így is történt.

METSZŐ-ORRÚ-OSZLOP

Egy tszimsian faluban az idősebb emberek teljesen belemerültek a téli ünnepek szertartásaiba. Egy csöpp idejük sem maradt, hogy bármi másra is gondoljanak. Túl a falim, egy csapat akkora gyermek, amelyik még nem volt elég idős hozzá, hogy az ünnepeken részt vehessen, felnőttesdit játszott. Megtartották a maguk téli ünnepi szertartásait. Faágakból egy nagy házat építettek, énekeltek, ujjongva rikoltoztak, és táncoltak napkeltétől holdkeltéig. Még akkor is táncoltak a bőrdobok pergésének ütemére. Zenebonájuk miatt ébren virrasztott az erdő, nem tudott nyugovóra térni, mert a gyermekeknek nem volt széles cédrus deszkájuk, amivel berekeszthették volna tákolt-mókolt házuk ablakait.

Az ég felé hatolt a gyermekek verte nagy lárma, meg a tűzük füstje is, és Ég Főnök emiatt sem tudott elaludni. Haragra lobbant, és leküldte egyik szolgáját, nézzen utána, mi is történik.

- Mondd meg azoknak a földi lényeknek, hogy szűnjenek meg zajongani, mert ha nem, varázshatalmammal én hallgattatom el őket! Indulj! - így rendelkezett.

A szolga engedelmeskedett. Beszélt a zajongókkal, figyelmeztette őket, hogy ha a lárma abba nem marad, valami rettenetes történhetik.

Látták a gyermekek, hogy az idegen csak egy szolga, s nem törődtek a szavaival.

A szolga visszatért, és jelentette Ég Főnöknek, hogy a lármas gyerekek Ajándékosztót játszanak, ő megmondta nekik, hogy a zajongást azonnal abba kell hagyniok.

- Jó - felelte Ég Főnök. - Tehát nem engedelmeskedtek. Rikoltozásuk még egyre háborgat engem. Ha a zenebona sötétedésig is eltart, végy magad mellé segítőtársakat, és hozzátok ide az összes zajongót. Szólottam!

A lármázás folytatódott, így hát Ég Főnök szolgálai lementek, hogy végbevigyék, amit gazdájuk parancsolt. Mire elérkeztek az ágakból tákolt nagy házhoz, a kifáradt gyerekek már mind elaludtak.

- Jobb lett volna nekik, ha korábban alszanak el - mondta az egyik szolga, miközben fogta s vitte a gyerekeket, a házat s magát a talajt, amin a ház állott, föl. Ég Országába.

Mikor a gyermekek felébredtek, egy fiú kikukkantott a ház ajtaján. Nagyon megijedt attól, amit látott.

- Valami gonoszság van itt! - kiáltott, a többieket híván.

Kiáltására mind felserkentek. Az a szolga, amelyik figyelmeztette volt őket, éppen a gyermekek háza előtt állott, mikor azok felébredtek. Egy óriás állott a szolga mögött. Néhány nagyobb fiú megpróbált elszaladni, de a hosszú kezű óriás elkapta, és visszadobta őket a házba.

- Nem engedelmeskedtetek úgy, ahogy gyermekeknek kellene - mondta a szolga nekik. - Sokáig zajongtatok azután, hogy elmentem hozzátok. Gazdám nem tudott aludni tőletek. Most megbüntetnek a zajongás miatt.

A szolga nyakon csípte a legnagyobb fiút, akár egy nyulat, és elvitte, pedig a fiú küszködött, harcolt, de csak elvitte őt a közeli nagy ház hátsó kapujához.

- Előállítottam egy zajongót, uram! - kiáltotta.

Ég Főnök azon gondolkodott, hogy mivel is büntesse azokat, akik őt háborgatták, mikor a rémülettől sikoltozó

többi gyermek hangja hallatszott s komorította el Ég Főnök ábrázatát.

- Hozd a ház eleibe azt az egyet, amelyiket elfogtál! – parancsolta haragosan.

A szolga a ház eleibe vitte a fiút, ahol egy nagy, fényes totemoszlop állott. A totemoszlopon élőnek tetsző, fénylő alak. Orra olyan hosszú volt, mint a karvalynak a csőre. A szolga az oszlop elé állította a remegő fiút. Zokogott a fiú hangosan, de megmoccani sem mert. Az oszlopon levő alak éles, metsző csőre hirtelen kettészelte a fiút. Akkor asszonyok mentek oda, és elvitték a két fél-tetemet.

Mikor a fiú sírása megszűnt, és a házba nem ment vissza, a gyermekek még jobban megrémültek, mint azelőtt. Sírtak, sikoltoztak borzalmukban. Szörnyű volt a lárma. A leánykák közül csak az egyik nem sírt.

- Én hercegnő vagyok - mondta gögösen -, és a hercegnők nem sírnak.

Ég Főnök aludni szeretett volna. Dühbe gurult az újra kitört jajveszékelés miatt.

- Vigyétek a második zajongó kölyköt az oszlop elé! – kiáltotta szolgálójának. - Mondd meg a többinek, hogy amelyik bög, azt egyenként mind elvitetem, amíg csak zajongást hallok.

Elment a szolga az őrizetbe vett gyermekekhez. - Egy másikat viszek most - mondta. - A síróknak egytől egyig szembe kell nézniök gazdám totemoszlopával. Ez a parancsolata.

Felkapott egy nagy, jajveszékelő leányt és a Metsző-Orrú-Oszlop elé állította.

Nemsokára már nem sírt az a leány, és a szolga egy újabb rívó gyermekért ment.

- Miért nem engemet viszel, te szolga? - kérdezte a nem síró hercegnő. - Én nem félek sem a gazdától, sem varázslatos totemoszlopától!

Tisztán és hangosan szólt a hercegnő, és a szolga arca ijedtében elsápadt.

- Ne beszélj így, hercegnő - kérlelte, miközben felkapott egy másik fiút, és kisietett vele. Nemsokára már csak egyetlen gyermek maradt, a hercegnő maga, aki túl büszke volt ahhoz, hogy sírjon.

Mikor a szolga jelentette gazdájának, hogy most már csak az utolsó gyermek van hátra, hogy azt az oszlop elé állítsa s hogy az egy leányka, azt mondta Ég Főnök:

- Különös, én nem hallom a leányka sírását.

- Nem, főnök - mondta a szolga -, ő hercegnő, és igen bátor.

Ég Főnöknek támadt akkor egy gondolata, de elhessentette, mert még mindig roppant mérges volt álmatlansága miatt.

- Nem! Az összes zajongóval végezni akarok. Állítsd a leányt az oszlop elé!

Nagyon sajnálta a szolga a hercegnőt, de a parancsot csak nem merte megszegni.

- Éretted küldtek, hercegnő - mondta szomorúan, mikor a leányért ment.

A leány a haját fonta.

- Előbb ki kell mosnom és rendbe tennem a ruhámat, azután majd megyek, szolga.

Nemsokára ott állott az ágakból vert ház kapujában. Tengeri-vidrabőrből való ruha volt rajta; nyugodtnak és félelem nélkülinek látszott.

Búbánatosan vezette őt a szolga Metsző-Orrú-Oszlop elébe. A hercegnő kihúzta magát, úgy állott meg

egyenesen a szörnyeteg előtt. Belenézett a kegyetlenül rámeredő szörnyeteg hideg halszemébe. Az éles csőr-orr felemelkedett, és villámgyorsan lecsapott. Áthasította a vidrabőr ruhát, majd hangos recsentésekkel diribdarabra vagdalta. Csapkodása olyan zajt ütött, mint mikor nagy magasságból jégcsapok hullanak alá. A hercegnő sértetlen maradt.

Ég Főnök nagy léptekkel sietett ki a házából, hadd lássa, hogy mi történt. Egy szempillantás alatt megértette. - Jöjj ide, bátor leányom - mondta, és kitérte karját a fiatal hercegnő felé. Bevitte magával a maga házába, és maga mellé ültette sok finom puha prémre.

- Nagyon bátor vagy, hercegnő. A félelmet nem ismered. Feleségül kell menned a fiamhoz.

- Csak akkor, ha ő királyi vérből való, és ha úgy látom, hogy szeretem őt - válaszolta a leány határozott hangon.

Ég Főnök hangosan nevetett, és elragadtatva nézte a leányt. Hívatta a fiát.

Magas, jóképű fiatalember lépett be a szobába. A hercegnőnek az első pillanatra megtetszett. Ég Főnök nagy ünnepséget rendeztetett, s mikor annak vége lett, egy varázsló összeadta a fiatal párt. A fiatalok boldogan éltek, de a hercegnőnek saját nemzetsége jutott eszébe, és elszomorodott. Egy idő múltán fiúgyermeket szült. Nagy testű gyermek volt, s nem sírt, mint más csecsemők. Ég Főnök nagyon szerette a kisgyermeket, és megtelt a szíve bánattal, mikor egy napon a hercegnő arra kérte, hogy férjestül, gyerekestül az övéihez térhessen vissza.

- Igaz, hogy én itt nagyon boldog vagyok, de mégiscsak vágyakozom az enyéimhez; a nemzetségemnek szüksége lehet rám.

Tudta Ég Főnök, hogy hiányozni fognak neki a gyermekei, de azt akarta, hogy a hercegnő boldog legyen, és belátta, hogy a fia is óhajtja meglátogatni a Föld népet. S ők nemsokára útra készen álltak.

Az ifjú főnök egy puha takaróval borította be a felesége fejét.

- Nem jó látnod - mondta -, hogy miként megyünk le. Az asszony szorosan magához szorította kicsinyét, mikor röptükben csak úgy elsüvöltött mellettük a levegő. Férje karjai szilárdan tartották a hercegnőt. Nemsokára talajt érzett a lába alatt. A takaró lekerült a fejéről, és ott találta magát nagybátyja hatalmas háza előtt.

Az emberek kikiáltották a nagybácsit, az kiment a kapun. Jóval öregebbnek látszott, mint mikor őt a hercegnő utoljára látta. Nem tudta az öreg, hogy ki az a szép, fiatal asszony, aki a háza előtt áll.

A hercegnő elénekelt egy saját családjáról szóló éneket. Ebből tudta meg a nagybácsi, meg a többiek, hogy ki érkezett, és szívesen üdvözölték őt, férjét és gyermekét. A nagybácsi házában elmondta a hercegnő a rokonoknak meg a főnököknek Ég Főnöknél töltött idejének, a főnök fiával kötött házasságának történetét.

Nagybátyja hatalmas Névadó Lakomát rendezett. A sok ünneplés, örvendezés múltán fogta szónoki pálcáját, és beszédet intézett vendégeihez.

- Megöregedtem, és most nevemet, ezt a hercegséget és a főnökséget az unokaöcsémre ruházom. Metsző-Orrú-Oszlop, kinek hallottátok a történetét, ezután unokaöcsém és leszármazottainak jelvénye lesz. Szólottam.

ZSÁKMÁNYSZERZŐ SAS FŐNÖK

Egy félelmet nem ismerő ifjú főnök olyan nagy csatában halt meg, melyben sok harcos támadt ellene. Jó szellemek a sasok szellem-országába vitték őt, a Charlotte királyné-szigetek fölött magasló égbe. Az öreg Sas Főnök, a szellem-ország legidősebb tagja testvérként üdvözölte az ifjút, és örvendett mind a többi sas vitéz is, hogy az ifjú harcos hozzájuk került. Sasszárnyakat adtak neki, és ő azokkal nemsokára megtanult messzire szállni, erősen, bátran repülni.

Éjszakánként, mikor a tábortűz köré gyűltek, az öreg Sas Főnök kedvtelve emlegette sok kalandját. Mikor arról beszélt, hogy milyen hősieesen harcolt nagy bálnákkal, hogyan győzte le azokat ésszel és erővel, csak a fiatal harcos hitt neki. A többi ifjú sas harcos azt gondolta, hogy az öreg dicsekedővé vált agg korára, és történeteit a képzelete szövögeti.

Öreg Sas Főnök történeteit úgy felbátorították a derék ifjút, hogy eltökélte: átrepül az óceánon, keres egy bálnát, és egymaga megküzd vele. Mikor felkelt a nap, feltűzte sastollait, és kirepült a tengerre. Látott néhány hátuszonyos bálnát, de ezektől félt. Hiszen az öreg főnök azt mondta, hogy gyilkos bálnákkal még ő sem mert megküzdeni. Látott másféle bálnákat is, de azok olyan nagyok voltak, hogy belátta, ha sikerülne is egyet megölnie, nem bírná a karmaiban visszavinni mint győzelmének zálogát.

Mikor a nap már arra készülődött, hogy helyét a sötétségnek adja át, a fiatal főnök már-már azon volt, hogy szellem-országba visszaszáll, de akkor majdnem

maga alatt egy bálnát pillantott meg az óceánban. Ennek nem volt tüskés háta, viszont tízszer olyan hosszú volt, mint egy igen magas ember. Mohó harci vággyal csapott le az ifjú főnök a bálnára, és éles karmait mélyen az állat hátába fúrta. Erős szárnycsapásokkal próbált az ifjú főnök zsákmányával felrepülni, de nem tudott. A bálna nem látszott tudni róla, hogy valaki azon mesterkedik, hogy őt a vízből kiemelje. Mikor az ifjú főnök a bálnát nem tudta kimozdítani, és karmait sem tudta a bálna hátából kihúzni, rémület fogta el, és nagy hangosan elkárogtá a bajba jutott sasok vészkiáltását.

Meghallották a hangos kri-i-i-i-i vészkiáltást a távolban levő sas harcosok, és megmentésére repültek. Ők mindnyájan megfogadták volt, hogy veszély esetén egymás segítségére sietnek, így hát mindenik elindult onnan, ahol éppen volt, a bajba került testvér segítségére. Mikor a fiatal főnökig érkeztek, egymás után vetették magukat a bálnára. Egyesek karmaikat mélyesztették a fenevadba, míg mások megpróbálták lecibálni az ifjú harcost a bálna hátáról.

A támadás erejét végre csak megérezte a bálna. Süllyedni kezdett. Akkor magasan a sasoknak feje fölül egy sasnak éles, sivítő kiáltása hangzott, olyan erős, aminőt sohasem hallottak azelőtt. Az öreg Sas Főnök volt felettük. Meghallotta a segélykiáltást, és megértette, hogy bajba kerültek az ifjú vitézek. Mikor pontosan a fej fölé érkezett, villámsebesen a bálnára csapott. Az azon nyomban eltűnt a víz alatt. Magával vitte az ifjú főnököt, meg a többi sas harcost. Erős íj nyílvezejének sebességével vetette magát az öreg Sas Főnök a már víz alá merült bálnára, hatalmas karmait belemélyesztette a bálna hátába.

Lassan, erőteljes szárnycsapásokkal húzta föl öreg Sas Főnök a nagy bálnát, fölemelte a levegőbe az óriási fenevadat, és elrepült vele a sasok szellem-országába.

Megértették a sas harcosok, tudta az ifjú főnök, hogyha az öreg Sas Főnök őket meg nem menti, lesüllyedtek volna a tenger fenekén levő lelkek birodalmába. Hála töltötte el szívüket az öreg főnök iránt, s megszegyenült az, aki az öreg történeteinek igaz voltában kételkedett. Mindnyájan azt tervezték, hogy egy nagy Névadó Ünneppel tisztelik meg az öreget.

A szertartást a nagy tábortűznél tartották. Kérlelték az öreg főnököt, hogy regélje el nekik más bálnákkal folytatott harcainak történeteit is, és bámulattal, hittel hallgatták őt. Aztán új nevet adtak az öreg főnöknek. Ezt: Bálnáknál-Hatalmasabb.

Manapság sok, díszhelyen álló toronymagas totemoszlop tetején látható a nagy sasmadár faragott figurája.

MENNYDÖRGÉS-MADÁR ÉRKEZÉSE

Egy kvakiutl főnök néhány emberével faházat akart építeni, a gyors sodrású folyó partján. Először történt, hogy ilyen házat építeni próbáltak az emberek. Nem tudták a módját, hogy hogyan emelhetnének föl úgy egy nehéz gerendát, hogy az fönntartsa a tetőt. Ahányszor sikerült a gerenda egyik végét a magas tartóoszlop tetejéhez helyezniök, leesett, mielőtt a másik végét is a megfelelő helyre illeszthették volna. Újra meg újra nekigyürköztek, de mindig felsültek.

Elbátortalanodtak, nekikeseredtek. Hát egyszer csak hatalmas szárnycsapások hangja hallatszott a magas égből. Nagy, sötét árnyék borult az indiánokra. Közeliükben szállt le egy hatalmas, nagy madár. Az indiánok úgy megijedtek, hogy félelmükben még a szemüket is eltakarták. Csak a főnökük merészelt felpillantani, s ekkor éles, metsző hangon azt kérdezte tőle az óriási madár:

- Mit műveltek ti?

Megértette a főnök a sashoz hasonlatos madáróriás szavait, és azt mondta:

- Ó, Hatalmas Személy! Házat próbálunk építeni, de nem tudjuk a nagy gerendákat a helyükre emelni. Te volnál talán az a hatalmas viharmadár, kiről nagyatyáink regéltek nekünk egykoron? Te bizonyára tudnál rajtunk segíteni.

- Ez az. Segíthetek. Azért vagyok itt - válaszolta a viharmadár.

- Mit kívánsz, mit tegyek?

A főnök a nehéz gerendára mutatott, amit nem tudtak támasztó gerendaként fölemelni. A hatalmas madár szárnycsapásai akkora szelet támasztottak, hogy az indiánok csak úgy imbolyogtak tőle, miközben a madáróriás fölszárnyalt az ég felé. Onnan, a nagy magasságból csapott le a gerendára. Megragadta a nagy rönköt hosszú, éles karmaival, fölemelte, és a függőlegesen álló, magas gyámfára helyezte, ahogy kellett. Ezután még több, súlyos gerendát vitt a házra a vihardadár. Csak úgy hálálkodott neki a főnök, meg a nép. Mikor beállt a sötétség, így búcsúzott el tőlük a vihardadár:

- Barátotok lesztek, és rajtatok tartom a szemem.

Azzal tovarepült az éjszakában. A főnök és csapata egy óriási követ görgetett arra a helyre, ahova leszállt volt a vihardadár. A falut, melyet azon a helyen építettek, máig is úgy hívják, hogy: „A-Hely-Hol-Vihardadár-Hozzánk-Érkezett.” És az indiánok meg is tudják mutatni azt a hatalmas, oda hengergetett követ.

VARÁZSLATBÓL NŐTT AKADÁLYOK

A haida indiánok egyik hercegkisasszonya ragyogó, napsütéses napon útra kelt, hogy az erdőben vad bogyókat szedegessen. Egymagában ment, mert bátor is volt, meg mert nem akarta, hogy fecsegő leányok kövessék őt az erdei ösvényen, hiszen azok zajongásukkal elriasztanák az erdő madarait és vadjait.

Eleinte csak lelt néhány bogyót a hercegkisasszony, aztán addig ment bogyót kutatva egyik bozóttól a másikig, míg egyszerre csak egy fekete medvére bukkant. Jámbor medve volt, sok mézet lelt, s abból igen jól belakott, hát nem volt barátságatlan.

- Medve, mondd, hol lelhetek bogyókat? - kérdezte tőle az ifjú hölgy.

- Szedd fel azokat - dörmögte a medve, és orrával maga mögé bökött, oda, ahol a földön néhány nagyon koszos bogyó hevert.

Azok egyáltalán nem hercegnőnek való gyümölcsnek látszottak. A leány kereken meg is mondta a medvének, hogy olyan bogyókhöz ő hozzá sem ér. Haragra lobbant a medve a leány szavaira, s máris támadóállásba állt, de éppen akkor három férfi érkezett oda, és láttukra a medve gyorsan eliszkolt az erdőbe. A férfiak megmondták a hercegkisasszonynak, hogy merre található finom bogyókat, a leány megköszönte az útbaigazítást, s elment a mondott irányba.

Mikor az új helyre érkezett, ott egy bogyót szedegető öregemberre bukkant. Egy ideig együtt szedegették a vadon termett gyümölcsöt. Már majdnem megteltek kosaraik, mikor a hercegnő mozgólódást hallott, a tisztás

túlsó feléről. A bokrok közül jött a zörej. Odapillantott, s éles szeme máris észrevette, hogy egy medve feje van ott a bokrok között. Megrémült a hercegnő, és gyorsan elmondta szedegető társának, mi is történt vele, mielőtt találkoztak volna.

Varázsló erejű bölcs lehetett az öregember, mert egyszeriben átérezte a fenyegető veszélyt, s azt mondta a hercegnőnek:

- A medve úgy véli, hogy megsértetted, s azért követ nyomon, hogy bosszút álljon rajtad. Szerencsére van erőm hozzá, hogy meneküléshez segítslek. Szaladjunk amoda a folyóhoz, s töltsük gyorsan tele vízhordó edényeinket.

Sietve mentek oda, ahol a tiszta víz csörgedezett, és megtöltötték edényeiket.

Az öregember, mielőtt visszamentek, felkapott a víz partjáról néhány kavicsot.

Megbizonyosodtak róla, hogy nyomukban a medve! Zörögtek, ropogtak a bokrok mögöttük. S a medve igencsak dörmögve, egyre közelebb került hozzájuk. A hercegkisasszony remegett a félelemtől.

- Fogd ezt a kavicsot, hajítsd át a fejedet a hátad mögé, majd meglátod, mi lesz!

Úgy tett a leány, ahogyan az öregember mondta. Hátrapillant a válla fölött, s csak elálmélkodik, mert ahol addig lapos síkság terült el, ott most magas hegy meredezett. S a medvének semmi jele.

- A medve a hegy másik oldalán van - mondta mosolyogva az öregember -, körbe kerüli a hegyet.

Jó sokáig eltartott, míg a medve megkerülte a hegy-akadályt, de mikor már éppen lenyugvóban volt a nap,

hogy helyét az éjszakának adja át, ismét hallja a hercegnő, hogy a medve ott dörög a háta mögött.

- Hínts egy kis vizet az edényedből a földre, magad mögé! Majd meglátod, mi lesz! - mondta az öregember.

A hercegisasszony gyorsan teljesítette az öregember parancsát, hát egyszerre csak egy nagy tó keletkezett a két üldözött ember meg a medve között, aki üldözte őket.

Már egészen besötétedett, de azért az öregember biztonságosan és épségben elvezette a hercegisasszonyt a haida faluban levő apai házba. Amikor a hercegnő megfordult, hogy vezetőjének köszönetet mondjon, az öreg már nem volt sehol. Ekkor értette meg a hercegisasszony, hogy egy nagy hatalmú varázslóval járta az erdei ösvényt, vagy talán éppen a Nagy Átváltoztató volt az, aki a medvétől megmentette őt.

AZ ELSŐ FEKETE HALAK

Tlingit törzsbéli Netszihlen jó vadász volt. Irigykedett is rá emiatt az idősebbik sógora. Netszihlen fiatalabbik sógora szerette őt. Egyszer, amikor Netszihlen meg az idősebbik sógor közös vadászatra indultak, a fiatalabb sógor azt kérte, hadd mehessen ő is velük. Különválva, más-más helyeken vadásztak; a fiú a bátyjával, az idősebbik sógorral vágott neki kenun a vadászútnak. Netszihlen egymagában vadászott, majd amikor visszatért oda, ahol a kenut hagyták volt, azt kellett látnia, hogy sógorai már jó messzire eleveztek a parttól.

- Gyertek vissza! - kiáltott utánuk Netszihlen, és a partra dobta az odáig vállán cipelt, elejtett őzet. Úgy látta, hogy a fiatalabbik sógora próbálja a kenut visszafordítani, és visszaevezni, de az idősebbik sógor olyan keményen tartotta a kenut a maga akarta irányban, hogy az csakhamar tovatűnt a messzeségben.

Nekibúsulva tépelődött Netszihlen, miként menekülhetne el a szigetről? Nem volt semmi szerszáma, amivel fatörzsből kenut vájhatott volna. Rakott egy kis tüzet, s végül is elaludt mellette. Különös hangot hallott álmában:

- Ébredj! Az van itt, akit éretted küldöttek!

Felserkent, de semmit sem látott. Azt hitte, hogy álmában hallotta a hangot, és felébredt megint. Ezúttal két lényt is látott a közelben: egy nagy sirályt meg egy növendék főkát, mindkettőt a parton. Netszihlen megint csak visszafeküdt helyére, de ezúttal csak úgy tett, mintha aludnék, és a takarója alól ügyesen kileseledett.

Látja, hogy a sirály a takarójához közeledik, s hallja, hogy a madár beszél! Fölpattant ekkor a tlingit ifjú, és rákiáltott:

- Hallottam, hogy beszélsz!

- Hallhattad - felelte a sirály. - Én mondtam azt, hogy valaki ideküldött. Kövess!

A sirállal a tenger széléig mentek, ott lelték a fókát a vízben. Az így szólt hozzá:

- Én jöttem éretted. A tengeri fókák főnöke látni óhajt téged. Mássz föl a hátamra. De tartsd csukva a szemedet, míg azt nem mondom, hogy ismét kinyithatod!

Netszihlen engedelmeskedett, mert úgy érezte, jóféle varázslat van a dologban. A fóka sokáig úszott, s azután Netszihlen úgy érezte, hogy már kifelé másznak a vízből.

- Nyisd ki a szemed! - mondta a fóka.

Megtette a tlingit ifjú, s egy földnyelv tetején levő sziklán találta magát. A szikla egyszer csak megnyílt, és a dingit ifjú egy nagy házba került. A házban levő lények emberféléknek látszottak, de ő úgy érezte, hogy inkább tengeri fókák azok. A főnökük nagy, faragott karosszékben ült:

- Ha segítesz a fiamon, mi segítünk a te bajodon! - szólt az ifjúhoz.

A főnök a háta mögé mutatott, és Netszihlen ott egy, a földön heverő fókafiút látott, meg egy varázslót, aki csörgőjét rázta a beteg fóka fölött. A dingit ifjú, aki járatos volt a jó szellemek felidézésében, nyomban látta, hogy a fókafiú oldalába, jó mélyen a bőre alá, egy csont hegye, egy szigony van beütve.

-, Ó, főnök! - mondta a tlingit. - Én meggyógyítom a fiadat, ha gondoskodsz róla, hogy hazajussak a nagy szárazföldre, az enyéim közé!

- Úgy lesz, ahogy kívánod! - felelte a főnök.

Netszihlen elhitte, hogy a főnök őszintén beszél, és csakhamar kihúzta a szigonyhegyet a sebesült főkából. A főnök hálálkodott a dingit ifjúnak, dús ételekkel vendégelte meg, majd egyik szolgájának azt parancsolta, hogy töltsön meg levegővel egy száraz főkabendőt. Nemcsak levegőt, hanem ételt és friss vizet is tettek a bendőbe, majd mielőtt a tlingit ifjút is beletették volna, így szólt a főnök:

- Ha jól használjuk, akkor a Gondolat a leghatalmasabb varázsszer. Gondolj erősen a falud menti tengerpartra. Ne engedd, hogy gondolataid másfelé kanyarodjanak, és semmiképpen se gondolj a mi házunkra.

A szolgák a tengerre tették a bendőt, és az kezdett tovalebegni a vízen. Odabent a bendőben Netszihlen arra gondolt, hogy mennyire megbarátkozott vele a főkák főnöke. Kellett neki erre gondolnia? No, máris, gyorsabban, mint ahogyan egy sirály a víz alá bukik, vissza is került oda, ahonnan útnak indult: a főnök házának kapuja elé.

A szolgák ismét belökték a vízbe a bendőt, és a tlingit ifjú ezúttal másra se gondolt, csakis a házukhoz közeli partra. Nemsokára el is vitte őt az ár a hazai partokra. Ott késével felhasította a bendőt, elhagyta a különleges vízi járművet, és bement az erdőbe, s elrejtőzött odabent. Eltökélte, hogy csak akkor megy majd haza, ha tudja már, hogyan álljon bosszút a gonosz sógorán. Egy benső hang adott tanácsot neki. Különféle fákról ágakat nyesett le, és kifaragta azokat. Szurokfenyő ágakból nyolc halformát faragott ki, és a közelben lelt agyaggal sávokat

festett a halfigurákra. A tenger közelében sorban lerakta a halfigurákat a partra.

Titkos varázsszavakat mormolt el felettük, és azt parancsolta nekik, hogy ugorjanak a vízbe. A faragott halak engedelmeskedtek a parancsnak, de élettelenül lebegtek a víz felszínén. Akkor az ifjú vörös cédrusfából vágott és faragott újabb nyolc halat, és azokat is sorba fektette a homokon, varázséneket dúdolt felettük, és a tengerbe parancsolta őket. A vörös hal-formák be is mentek a vízbe, úszkáltak is egy kis ideig, de aztán a dagály a partra mosta őket. Készített a fiatalember halakat bőrökből is, de azok sem voltak életrevalók.

- Még egyszer megkísérlem! - fogadkozott, s ezúttal holdfénynél dolgozott, és sárga cédrusfából formált ki nyolc halat. Ekkor végezte munkáját a legjobban. Mindegyik halat kifestette, a halfejek köré egy-egy fehér csíkot, a hátszonyok köré meg egy karika alakot. Soha azelőtt nem látott ilyen halakat. Sorba helyezte ezeket is csakúgy, mint az előzőket, és eltáncolta, elénekelte nekik legnagyobb hatású szellemdalát. Akkor azután olyan éles hangon parancsolt a halakra, ahogyan a reggelt üdvözlő holló szokott károgni. Azt rendelte, hogy ugorjanak a vízbe, ússzanak és éljenek!

A halak megtették, amit parancsolt nekik. Annyira fröcskölték egymást a dagályban, hogy csak úgy tajtékozott a víz, merthogy ott a vízben a halak egykettőre igen nagyra nőttek, és fekete bálnákká változtak. A bálnák azután halakat hordtak Netszihlennek, és engedelmeskedtek parancsainak.

Mikor azután végre az is megtörtént, hogy nagy messziségben megpillantotta sógora kenuját, magához szólította a nagy fekete halakat.

- Ússzatok ki oda, pusztítsátok el a kenut, s mindenki veszzen, pusztuljon el, kivéve a legifjabb fiút. Őt hozzátok el épségben hozzám!

Csak a lazacok tudnak olyan gyorsan úszni, ahogyan a nyolc hal repült a vízben a távoli kenu felé. Netszihlen nemsokára láthatta, mint fogják körül a halak a kenut, és azt is látta, hogy a kenu eltűnik. A dingit ifjú aggódott egy ideig kisebbik sógora miatt, hogy vajon épségben maradt-e. Nemsokára meglátta, amint a fiú biztonságban ül két egymás mellett szorosan úszó nagy, fekete hal hátán. Odaúsztak azok Netszihlenhez. A tlingit ifjú kiszólitotta a halakat a vízből, és ismét sorba fektette őket a homokra.

- Azért csináltalak benneteket, hogy bosszút állhassak
- mondta nekik. - Gonoszság volt ezt tennem. Soha többé nem szabad embernek ártanotok!

Miután így szólt hozzájuk, elbocsátotta őket. Azok kiúsztak az óceánra, és ott nyomuk veszett. Ezek voltak a tengerben élő első fekete halak.

VARÁZS-SZIKLA

A szkvemisek súlyosan megrakott kenui lassan szelték át Burard-öböl csöndes vizét. Messziről már odalátszott Vancouver, előtte a magas öreg Heggyel, mikor elállt a könnyű szellő.

- Füttyntsek-e a szélnek, Tillikum? - kérdezte e történet lejegyzője.

- Örvideni fogok, ha kedved tartja - hangzott a válasz.

Én ekkor három hosszú, mély dallamot füttyültem el. A tengerjárók szokása ez. Ilyen füttyszóval szólítják fel a szelet ünnepélyesen, hogy fújjon kedvező irányból. Hogy mi a varázslat titka, azt nem tudom, de már máskor is bevált, azt gondoltam hát, hogy most sem sülök fel. Persze, nem akartam elveszítem tekintélyemet a szkvemisek előtt.

Nem csalódtam. Néhány perc múltán könnyű szellő borzolta a csöndes vizet, és a kenu csakhamar biztonságosan siklott az Öreg Hegyfok irányába. Amint délnyugat felé megkerültük a hegyfokot, indián barátom leengedte a vitorlát, és a kenut az evező néhány erőteljes csapásával szilárdan megállította. Egy nagy szikla felé mutatott. Az csak homályos körvonalaiban látszott az esti szürkületben.

- Homolszom - mondta a sziklára, és megkérdezte: - Ismered ennek a sziklának a legendáját? A vitorlázó indiánok a szél előfüttyölése helyett ehhez a sziklához folyamodnak szélért.

- Mondd el nekem azt a legendát, Tillikum - kérleltem én, s ő így mondta el:

Ez a nagy szikla nem volt ám mindig ott. Sok-sok idővel ennek előtte, mielőtt még a fehér emberek idejöttek volna, hatalmas szellem lakott itt: Tájinak hívták. A mi népünk úgy tudta, hogy ő a Nyugati Szél Irányítója. Táji olyan iszonyatos nagy vihart támasztott egyszer, hogy maga Nagy Szellem küldötte el ellene Négy Varázsló Mesterét, hogy győzzék le, vegyenek erőt a rettenetes Tájin, a Nyugati Szél Irányítóján. Meglátta ám Táji a Négy Küldöttoek az óceán háborgó vizén közeledő hatalmas kenuját.

- No, most aztán megérezitek hatalmammat - kérkedett -, szétszaggatom kenutokat, úszó halak közt lelitek halálotokat!

És Táji előfűtyölte a szelet. A szél megindult, növekedett, viharrá fajult, majd rettenetes hurrikán keletkezett. A tengerszoros partjait hegymagas hullámok korbácsolták. Ostromolták a csatornákat s földnyelveket is. Szigetek mozdultak el helyükből és sodródtak tova. Óriási faágak úgy vágódtak át a sötét ég alatt, mint sasok tollai.

És ebben a rettenetes viharban mégis haladt tovább a Négy Küldött varázserejű szellem-kenuja. Egyre közelebb kerültek a most már megriadt Tájinak, a Nyugati Szél Irányítójának lakóhelyéhez. Táji utolsó ellenállásul azt a hegyfokot választotta, amit ma öreg Hegyfok néven ismerünk.

A Négy Küldött varázs-kenuja a Hegyfok szélén önmagától partra szökkent. A Küldöttek megparancsolták Tájinak, hogy csöndesítse le a vihart. És a szél és vihar egyre gyengült, majd teljes csöndbe enyészett el. A megfélemlített és megalázott Táji csöndesen állt a hegyfok csúcsán.

- Te Kőszívű Gonosz! Dacoltál Nagy Szellemmel. Sok halált okoztál. Most megfizetünk gonosz tetteidért! - kiáltották a Négyek. - Sziklává változva élsz tovább örökkön, az óceán vize tisztán megőriz. És mostantól kezdve és mindörökké segítője és nem ellensége leszel ezeken a vizeken vitorlázó népünknek!

Pisszenés sem törte meg a csöndet, mialatt így folytatták a Négyek:

- Mikor nem fúj a szél, és látod, hogy a körötted levő vizeken nem haladnak, csak lebegnek, ringanak a kenuk, akkor olyan irányú szelet fújsz, amilyennel vitorlázhatnak megint.

És Táji, a Nyugati Szél Irányítója sziklává változott. Ettől az időtől kezdve nem ő uralkodik a vízen járók felett, hanem ő szolgál segítséggel nekik.

- Nézd! Ott van! Még ott áll ő! - mondta szkvemis vezetőm, és a pontosan előttünk égre meredő sziklára mutatott.

A sötét éjen felragyogtak a csillagok. Leszállt az éj, elállt a szél. Leheletnyi szellő sem borzolta a sötét vizet.

- Fogjak hozzá az evezéshez, Tillikum? - kérdeztem tőle.

A szkvemis nem felelt, de meghúzta evezőlapátját, és a kenut Homolszom szikla mentén megindította. Evezőlapátjával gyengéden megérintette a sziklát, aztán hátrafelé tolta a vizet, hogy kenuja szabadon lebeghessen a szikla mentén. Fölvonta a vitorlát, és csöndben ült néhány pillanatig a kenu farában. Én sem beszéltem. Nyakszirtemen hirtelen kellemes, lenge szellő érintését éreztem. Felduzzadt a vitorla, a szél megindult, s fújt k i tartóan mindaddig, míg a szkvemis kenuja Vancouvernél partot nem ért.

BÉKA DALA

Egy tlingit indián meg a felesége halász-csónakukkal a nagy tavon eveztek át. A vízre hirtelen sötétség borult. Oly sűrű köd, melyben az indiánok egymást sem látták. És a szél elállt. Eltévedtek. Addig eveztek hol egyik, hol másik irányba, míg úgy elfáradtak, hogy már az evezőt sem bírták tartani. Egy szemernyit sem láttak. Váratlanul a messzeségből énekszó zendült. Magas, éles hangú ének.

Új erőre kapva, fogták evezőiket, és a titokzatos énekhang irányába indultak el. Végtelennek tetsző idő alatt érkeztek odáig, ahonnét, úgy rémlett, a hangok hangzanak. A hang eredetét kutatva, messzire kihajoltak kenujuk oldalán, és azt látták, hogy egy kis béka hallatja az énekhangokat. Sokáig eveztek a béka után. Az úszott előttük, s mikor az evezősök túlságosan elfáradtak, megállt a béka s várt. Aztán megint csak követték, a teméntelen sűrű ködön át a béka-dal jelezte útirányt. Hajnaltájt végre feloszlott a köd, és az indián házaspár ujjongva pillantotta meg a messzi távolban levő saját partjokat.

- Ezt a békát én meg fogom magamnak tartani! - mondta a férj, amint a kenu a békáig ért.

- Nem úgy ám - feleselt az asszony -, azt akarom, hogy a béka az enyém legyen.

Vitatták egy jó darabig, hogy kié legyen a béka. Végtére a férj azt mondta, hadd legyen hát az asszonyé. Az indián nő gyöngéden emelte ki a békát a vízből, és a mellette levő karóra rakta. Épségben partot értek. Ott az asszony fogta a békát, és óvatos gyöngédséggel elvitte,

be az erdőbe, és ott egy kedves, kis hűvös tavacska partjára tette le.

Amikor az asszony a faluba visszatért, rázendített arra a békadalra, melyet hosszú vízi bolyongásuk alatt tanult. Tetszéssel hallgatta a falu népe azt a dalt. És ettől az időtől kezdve az asszony nemzetségét a békák népeként ismerik; övék lett a békadal és jelvényükké a béka mása.

TEREMTÉS

Az embereket kezdetben a Mindenekfölöttvaló Főnök csinálta. Akkor nem volt még napvilág, csakis éjjeli holdfény. Mindenekfölöttvaló Főnök napot akart csinálni. Csinált is. Elkészült vele. Mikor a nap első ízben ment fel az égre, két ember volt odakint a vízen kenuján, a többiek odahaza maradtak. Rábámult az a két ember a napra. Olyan kegyetlenül megrémültek, hogy ijedtükben a csónakuk felborult, és ők maguk madarakká változtak. Gega és ai-atola madarakká.

Az égre emelkedett új nap túlságosan meleg volt. Ezért az emberek megpróbálták egy másik napot csinálni. Úgy vélték, hogy az ég túl alacsonyan van fölöttük, magasabbra akarták tolni. Megkérték Mindenekfölöttvaló Főnököt, emelje magasabbra az eget. Aztán az új nap, amit az emberek azután csináltak, jól szolgált.

Holló fivérei társaságában egy olyan hegyi legelőre ment, amelyik messze, bent a belföld erdősegeiben volt található. Oda mentek, és ott háltak. Mikor felébredt, azt mondja Holló a testvéreinek:

- Ébredjetek! Rettenetes álmom volt. Rohanvást rohanjatok innen, testvéreim! Retteneteset álmodtam!

Kérdezték fivérei, mit álmodott, és mit jelent az álma, de Holló egyre csak azt felelte:

- Rettenetes álmom volt.

Elmentek hát onnét tovább, és egy tó mellé érkeztek. Ekkor ezt mondta Holló:

- Xvalt! - De ez azt akarta jelenteni, hogy: Xva Itdzva. S ez azt jelenti: „Elég a világ.”

Holló fivérei erre a vízbe ugrottak. De Holló ott maradt a parton állva, majd a magasba röppent. Holló fivérei a víz felszínén futkározó rovarokká változtak át. Ebben az időben pörkölődtek meg a kagylók is, és azóta vannak rajtok fekete pontok; sziklák, hegyláncok omlottak össze. Ettől az időtől kezdve vannak szakadékok és mély folyóvölgyek.

VARÁZSLÓ-AVATÁS

Kvteszenvala Kvanx az öbölben vadászott.

Kenun-járó harpunás volt. Mielőtt tengerre szállt, hol a folyó az öbölbe ömlött, ott egy nagyot fürdött.

Meglát egy lazacot éppen maga mellett a vízben. Próbálja megfogni a pusztá kezével. Eliszkol a lazac, nem tudja elsípni. Folyó mélyén úszott a hal; a vadász a nyomában úszott. Mikor a tengerre értek, sikerült a zsákmány farkát megragadni. De akkor a keze a lazac farkába bele is akadott. El sem engedhette, fel sem emelhette. Levitte a lazac a vadászt a vizek mélyére. Lestek a társai, hogy mi történt vele. Azt látták, hogy eltűnt. Várták, hogy a vízből ismét felmerüljön.

A lazac a vadászt az egész világon körbehordozta. Súlyos hullámverés csapkodott egy zátonyt, a hal arra tette, s ott hagyta egyedül. Ríva fakadt a vadász, mikor ez a szellem-erejű lény ott hagyta őt magára. No, akkor a vadászt elragadója egy ledőlt fatörzsre tette fel; az a fá ráhajolt egy nagy, mély szakadékra. Ott kellett maradnia egy álló napon át. Mikor aztán mind bejárták az egész kerek világot, a hal visszavitte Kvteszenvalát éppen oda, ahonnan legelőször elragadta.

Kvaminaksz volt ez a lazac!

A vadász felbukkant, és dalra gyűjtött:

*Jaaaaxaxei -
jöttek engem megmentem -
földöntúli nagy hatalmak...*

Akkor látja, hogy testét madárpehely lepte be.

Megint csak lement a partra. Látni, a földiek, újra egy olyan kőszirten látták, amelyen sirályok fészkeket raktak.

Elhatározták az emberek, hogy egy varázsló vezetésével elindulnak, és megfogják Kvteszenvalát.

Égő fáklyákkal vonultak, és cipeltek magukkal havivérrel hintett, csíkokra felszabdalt cédrusfa kérgeket. Mikor közelébe értek, nyomtalanul tovatűnt.

Másnap ugyanott ismét megjelent.

A téli szertartások rendezői ekkor két kenut összekötöztek, és mindkettőt pallókkal fedték be.

Ahol állott, oda bővülő dolgokat kötöztek, és a helyet az emberek kenukról, nyilaikkal mindenfelől körbelőtték. A vadász nem tudott szabadulni. Az egyik ember foglyul is ejtette. Levitték kenuikhoz, s hazamentek. A vadász házának minden eresztéke, minden nyiladéka havivérrel hintett cédrusfa kéregből való csíkokcsákkal volt jól betömökdvé. S égett valami odabent, amitől füsttel telt meg a ház. A hazavitt vadászt havivérrel kevert vízzel itatták meg. Az csak csont meg ín volt már. Megitatták forró bálnazsírral; megetették kecskeszalonnával, hogy felerősítsék. Azután az ő dalát énekelték.

Volt olyan daloló, aki nem hitt neki, amikor kalandjait rendre elmesélte. Ekkor a vadász fogott egy követ, a hitetlenre mutatott vele, s az meg is halt nyomban.

Híre terjedt, hogy új varázsló van Kvehalban. Aki tud repülni is.

Látni akarta a nép a repülő varázslót. Elfogták hát Kvteszenvalát a hűgával együtt. Mikor egy magas kőszirt lábához értek, egy öblöcske szájánál azt mondták neki:

- Most mutasd meg, hogy repülsz, ha repülni tudsz!

Az új varázsló medvebőr ruhát viselt, és egy nagy, vörös, cédrusfa övet. Vörös festéket kért meg saspelyhet.

Mikor azt felkente, emezt felragasztotta - kimondta a varázsigét, kiáltva!

Ütemesen doboljanak, rendelte a népnek. A hűgának havivérzése volt. Megtiltotta neki, hogy rátekintsen; ilyenkor nem szabad. Azzal takarója egyik szárnyát megemelte. És fölrepült.

A kőszirt tetejét már-már el is érte, amikor nővére föltekintett rája. Nyomban lezuhant. És a bámulói, a látogatói, halálra döfték.

KVASZÁNA

Élt egyszer Gildilben egy Kvaszána nevű ember. Csak fél teste volt: fél füle, fél szeme, fél karja, fél lába. Testének a jobb oldala volt meg. Ez a féltestű nagyon gyorsan tudott ugrani, hegyre mászni, kecskére vadászni. Négy fia volt. Mind hegyikecske-vadász.

Volt egy nagy bánata ennek a Kvaszánának. Az, hogy nem tudott a fiainak feleséget szerezni. Egyik nap vadászni küldte a fiait, s azt mondta, ő otthon marad. Mikor a fiúk elmentek, Kvaszána kiment a házból, s odakint egy száraz égerfát keresett. Lelt is egyet. Faragott belőle négy asszonyalakot. A fából faragott nőket bevitte a házba, s ülő helyzetben a ház hátsó részében a földre rakta őket. Ezután sárga cédrusfáról kérget hasított, s leterítette azt a fából faragott nők elébe, s így szólt hozzájuk:

- Tudom én, hogy hatalmatokban áll valódi nőkké válni. Nem faragtalak volna ki, ha ezt nem tudom. Nohát, most aztán arra kérlek, bizonyítsátok be, hogy valódi asszonyokká akartok válni. Azzal bizonyítsátok, hogy ebből a fakéregből, amit elébetek tettem, szőnyeget készítenek. Mert azt akarom, hogy a fiaim feleségei legyenek.

Igy beszélt, azzal továbbment, s leült a tűzhely mellé.

Gondolta, hogy másnap ő is elmegy vadászni a négy fiával. Aztán csak kiderül, hogy mi történik ezzel a négy magára hagyott nővel.

Estére kelve hazaérkeztek a fiúk kutyáikkal együtt. Nem sikerült valami sok kecskét ejteniök, de azt mondták az apjoknak, hogy van még rengeteg kecske magasabban

a hegyen. Kvaszána megmondta nekik, hogy másnap reggel ő is velök megy, s majdcsak hoznak haza kecskét.

Nekifogtak a vadászatnak. Nem sikerült vadat löniök. Mikor hazafelé közeledtek, ugatni kezdenek a kutyáik kegyetlenül, s rohannak előre a házba. Ilyet azelőtt soha egy kutya sem tett. Úgy volt szokásban, hogy legelőbb, a fiai előtt, Kvaszána lépjen be a házba. Mikor beérkeztek, Kvaszána odament a ház sarkában levő faragott alakokhoz. A fából faragott nők arcát hamu borította, a földön levő hamuban meg női lábnyomokat vett észre féltestű Kvaszána. Ránéz a tűzhelyre. Hát azt látja, hogy arról valaki a hamut kézzel kaparta le. Egy szót sem szólt a fiainak arról, amit látott, inkább azt tanácsolta nekik, hogy tisztogassák meg magukat a folyóban, hogy jó szerencsájök legyen.

Á fiúk megmártakoztak a folyóban, s visszamentek a házba. A féltestű akkor arra kérte fiait, hogy másnap már pirkadat előtt keljenek útra, mert azelőtt szeremé kecskékre bukkanni, mielőtt azok legelészni indulnának. Sötét éjjel volt még, amikor útra keltek, s felhágtak a hegyre. Még csak félúton jártak s máris kecskékre leltek, négyet meg is öltek, a kecskéket lebőrölték s hazavitték. Mikor a házuk felé közeledtek, kutyáik már megint ugatva rohantak előre, be a házba. Utánuk elsőnek Kvaszána lépett be, odasietett, ahol a fából faragott nők voltak, és észrevette, hogy két rend cédrusfa kéreg meg van fonva.

- No, most már elhiszem, hogy ti igazi asszonyokká akartok válni, mert látom, hogy dolgoztatok valamennyit, ti földöntúli lények! - Ezt mondta nekik.

Mikor a fiai is bementek a házba, Kvaszána megigazgatta a tüzet, s nyársra húzott kecskepecsenyét

sütött. Este a megmaradt húst felszeletelték s felaggatták száradni.

Következő napon ismét éjjel indultak útnak. Faltak egy kevés kecskehúst, s elmentek. Félúton sem jártak, máris sikerült négy kecskét ejteniök. Lebőrölték őket, a húst a bőrökbe tömködték, de a kecskék hátgerincét otthagyták. Ekkortól kezdődött az a szokás, hogy a vadász a hátgerincet nem viszi haza.

Üvöltve rohantak előre kutyáik, mikor a házuk felé közeledtek, s mikor Kvaszána belépett a házba, azt látta, hogy a nők négy rend cédrusfa kérget fontak meg.

- Örvendek, hogy dolgoztatok a cédrusfa kéreggel. Azt kívánom, minél előbb mutassátok meg, hogy húsból való, igazi asszonyok vagytok! - mondta nekik.

Mikor a fiai is bementek, húst sütöttek, falatoztak, a maradékot felszeletelték s száradni tették.

Kvaszána kérlelte a fiait:

- Hadd menjünk el most mind, s tisztálkodjunk meg, hogy holnap még jobb szerencsénk legyen.

A folyóban mind megtisztálkodtak, és aludni tértek. Csak Kvaszána szemét kerülte az álom. Egyre a fából faragott nők jártak az eszében, és a cédrusfa háncs-síkokból megfont szőnyeg a nők előtt. „Valaki embernek kell ott járkálnia – gondolta -, annak lábnyomai maradnak a földön.” Szeget ütött az is a fejébe, hogy a kutyái azelőtt sohasem ugattak, s nem rohantak előre be a házba. Úgy lehet, hogy a kutyák üznek el onnét valamit vagy valakit? Aki-ami ehhez a házhoz jön, míg ők odavannak vadászni. „Holnap - gondolta -, mikor hazaérkezünk, visszafogom a kutyákat. És a fiaimat küldöm be előre a házba. Remélem, lelek én ott valakit, aki a cédrusfa háncsot fonogatja!”

Másnap nagyon korán pirította meg a kecskehúst, szólította fiait, s még merő sötétségben útra keltek. Ismét négy kecskét lőttek. Kvaszána azt mondta, hagyják most abba a vadászatot, sietve haza kell mennie. Négyfelé osztották a kecskéket, összecsomagolták, s lecipelték a négy batyut a hegy tövébe. Kvaszána azt rendelte, hogy fiai a ház közelében maradjanak, s ott várakozzanak. A fiúk le is telepedtek, s akkor így szólt Kvaszána:

- Most ti menjetek be először a házba. Én addig visszafogom a kutyákat. Előbb csöndesen menjetek a ház mellé, és lessetek be az oldalsó hasadékon. Azt hiszem, hogy valami nőket láttok odabent, mert én már másnap női lábnyomokat láttam volt, mikor föl tettem a faragott alakokat.

Mikor a négy fiatalember a házhoz lopakodott, nagy női nevetés hangzott odabentről. Benéztek a hasadékon. Elsőként a legidősebb fiú nézett be, s azt mondta:

- Négy csinos játszadozó nőszemélyt látok!

- Csíj fel egyet közülök, s vedd el feleségül! - mondta a második fiú.

Felelte a legidősebb:

- Én éppen a legfiatalabbat akarom elvenni.

Mondta a második:

- Én veszem el a legfiatalabb után következőt.

Folytatta a harmadik fiú:

- A sorban öregebbiket én veszem el.

Szólt az utolsó fiú:

- Enyém lesz a legöregebb.

Az ajtó felé kerültek, bementek a házba. Hát a fából faragott nők mellett ott találtak négy asszonyt. Mikor a fiúk bementek, az asszonyok nyomban letelepedtek.

A legidősebb fiú karját a legfiatalabb derekára fonta, s azt mondta:

- Te leszel a feleségem!

A második fiú az első nő után következő legfiatalabbikat ölelte át, mondván:

- Az én feleségem te leszel!

A két másik fivér ugyanezt tette az idősebbik nővérekkel.

Nem sokkal ezután bement közibök Kvaszána. Mikor ott láthatta a négy fiát a négy feleséggel, ahogy azok ott ültek a földön összeölelkezve, megköszönte az asszonyoknak, hogy a házába jöttek, s feleségül mentek a fiaikhoz. Kvaszána az asszonyokat Haialiagasznak nevezte el. Mikor ez is megtörtént, megszólalt a legidősebb leány:

- Odafönt, északon, ahonnét mi idejöttünk, apánk nemzetségünknek nagy főnöke. Sok férfi akart ám már minket feleségül venni. De nekünk nem tetszettek szokásaik. Így aztán, mi, nővérek, egy éjszaka, amikor mindenki aludott, elszöktünk a házból. Idejöttünk, és itt leltük a te fából faragott alakjaidat, akiket te fiadnak feleségül szántál. No, mi elhatároztuk, hogy itt maradunk. S nem azok, hanem mi házasodunk össze a fiaiddal. Ha a kutyáid nem rontottak volna be mindennap, hogy minket megkergessenek s megrémítsenek, hamarabb is megleltél volna bennünket. Mi bizony azért jöttünk ide, hogy férjet találjunk magunknak.

Ezek után ekként szólott Kvaszána:

- Holnap lehívom a Napot meg a Holdat. Vegyenek részt az esküvőtökön. Ti, fiaim, menjetek el azokért a húsokért, amiket ott hagytunk a hegy tövében. A jaxet-hegy tövébenél.

Az asszonyok azt mondták, mennének ők is, hogy segítsenek lehordani a húst.

Nagy vígan elmentek, mihamar megtértek. A nővérek a húst felszeletelték, a tűz fölé fölaggatták. A négy fiú meg az apjuk letelepedett, s úgy nézték, hogy dolgoznak az asszonyok. Mikor elkészültek, ki-ki a maga párja mellé kuporodott.

Mondta Kvaszána:

- Hát az már nyilvánvaló, hogy kecskehússal tudtok bánni!

Feleltek a nővérek:

- Igen bizony, tudjuk ám, hogy hogyan kell húst szárítani. El tudunk mi készíteni mindenféle-fajta húst. Kecse, főka, őzfőka meg bálna, van bőven a mi hazánkban.

A legidősebb leány hosszú, keskeny szeleteket vágott a kecskéből, a szeleteket nyársra húzta, s a tűz fölött pirította. Egykettőre elkészült a nyársonsült. Azt ötfelé vágta. Letett egy-egy darabot mindenik nővére elébe, egyet meg a férje, egyet apósa elébe.

Odáig volt örömeiben Kvaszána, hogy feleségeket lelt fiainak, mondta is másnap, hogy most aztán indul:

- Lehívom a Napot, lehívom a Holdat. Ők legyenek tanúi házasságtoknak!

Ki is állt a ház eleibe. Felkiáltott a Napnak:

- Téged hívlak: Latoszelag-ilisz! Jöjj le! Jöjj le. Segítsél. Négy fiam házasságot köt, a tanújok te legyél!

Ezután a Holdat hívta:

- Hívlak téged: Fively-ilisz! Jöjj le, jöjj le. Segítsél. Négy fiam házasságot köt, te is tanújok legyél!

A Hold azon nyomban leereszkedett, és a ház keleti sarkán foglalt helyet. Lejött a Nap is. Ő a ház nyugati szegletéhez telepedett. Mindketten kerekdedek voltak.

Saját peremükre ültek. Előszólította ekkor Kvaszána a fiait, jöttek azok feleségeikkel együtt, s a ház előtt sorban felállottak, majd letelepedtek.

Mikor mind ott ültek, így szólt Kvaszána a Holdhoz és a Naphoz:

- Tegnap az én négy fiam négy asszonyt vett feleségül. Csak úgy, szertartás nélkül. Nem úgy, ahogy kellett volna. De hát itt senki sem volt, aki nekik tanúskodna, nincsen erre élő lélek. Azért hívtalak le benneteket, Felső Világ Nagy Főnökei, onnan főntről, ahol szokásokat szerint ide s tova jártok. Jöjjetek hát, tanúskodjatok.

A Nap nyomban válaszolt, de előbb a Holdnak mondta:

- Igazat szólt Kvaszána barátunk. Ezért én tanú leszek, s most elénekelem az én esküvői dalomat. A négy asszony fogja járni esküvői táncát, amíg én énekelek:

*Wosi! Felégetek mindent!
Enyém ez a világ.
Felégetem az egész világot!
a világot, a világom.*

Mikor a Nap abbahagyta, a Hold zendített egy dalra. Elénekelte menyegzői dalát, s azt mondta Kvaszánának, énekeljen vele ő is.

- Ez a házasság csak akkor lesz érvényes, ha te velünk énekeled mind a két esketési dalt. Nap fivéremét is, meg az enyémet is. Ha énekelsz, minden ivadékokot ismerni fogja majd e négy fiatal pár házassági dalát. És azokat fogják majd énekelni minden menyegzőn.

*Aki harcba száll az Odaföntvaló Befogadónak Házával,
wosi! wosi!*

*Aki harcba kél a Javak-Fönnvaló-Osztogatójával,
wosi! wosi!*

*Aki az Abalon-Készítő-Fönnvaló ellen harcol,
wosi! wosi!*

*Aki Réz-Készítő-Fentvalóval hadakozik,
wosi! wosi!*

Amíg a Hold énekelt, a négy leány talpra kelt, táncra perdült, s járta-ropta, énekeltek, majd amikor abbahagyta az éneklést, leültek.

A Nap éneke következett:

*Aki-Mindent-Először-Alkotott,
Wosi! Wosi!*

*Fogadd be a Fentvalót,
Játékházat készíts neki,*

*Játékházat a Javak-Osztogatójának
Játékot, játékot.*

Játékot csináljatok.

*Játsszatok a Fentvaló-Rézmívesnek,
Wosi! Wosi!*

Amikor a Nap abbahagyta, a Hold is elénekelt az ő második dalát, a négy nővér pedig táncolt. Ezután a Nap így szólt Kvaszánához:

- Azt akarjuk én meg Hold barátom, hogy ezeket az énekeket megőrizzétek. Ezeket a lakodalmi dalokat énekelje majdan minden ezután következő házasodó nemzedék. Megköszönte Kvaszána a tanúskodást.

A Nap és a Hold a földről felkelt, és az égre szállt.

A négy nővér egyszerre esett teherbe. Mind a négynek egy-időben született meg a gyermeke. A legidősebb fivérnek leánya lett. A második fivérnek egy fia, a harmadik fivérnek leánykája, és a legfiatalabbik, aki a legidősebb leányt vette el, egy fiú apja lett. A legutóbbi fiúgyermekből lett azután a főnöke az Isztaidex nemzetségnek. Mikor ez a fiú felserdült, feleségül vette a harmadik nővér leányát. A második fivér, aki a legidősebb fivér leányát vette nőül, nem jutott valami nagy rangra. Mivel ő a legfiatalabb nővérral kötött házasságot.

ÉSZAKVILÁG-VÉGI-EMBEREVŐ

Enoakva a Latszsza mögött elterülő vidéken élt. Négy fia volt, a fiúk hegyi kecske vadászatra járogattak. Az apjuk mindenre kioktatta őket, s azt is mondta, hogy ha olyan házat vennének észre, amelyikből az egyik felin veres füst száll ki, abba bele ne menjenek, mert ott van a veszedelem. Egyik nap, mikor odajártak vadászni, egyik oldalán veresen gomolygó füstöt láttak. A fiúk elhatározták, hogy odamennek. A négy fiú közül a legkisebbnek megsérült volt a lába szára, és szivárgott belőle a vér.

A házban három nőt leltek: egy fiatalasszonyt, annak a leányát, meg egy vénséget. Kiabált a leány, mikor észrevette a fiatalember vérző lába szárát. Az anya egy kicsi pálcikát nyújtott oda a leánynak, az a száradó vért a fiú lábáról lekaparta s a pálcikáról lenyalta. Ekkor döbrent rá a fiatalember, hogy ez a ház az, amelyiktől az apjuk annyira óvta őket. A fiúk felkapták íjaikat és nyilaikat, és kirohantak. Nagyot rikkantott a fiatalasszony:

- Északvilág-végi-Emberévő, jöjj, jöjj! Vadpecsenye jött a házhoz! - Üvöltve jött az Emberévő: hap, hap, hap, hap, hap! Füttyölést lehetett hallani. Nagy zajongás, zenebona támadt.

A fiatal emberek már elrohantak, de üldözőjük a nyomukban, s egyre közeledett. Akkor az egyik ifjú összetörte nyilát, és a diribdarabokat a földre szórta. A földre szórt darabokból sűrű erdő kerekedett, üldözőjük csak nagy nehezen tudott átvergődni rajta.

Továbbszáguldtak a fiúk. Északvilág-végi-Embrevő megint utolérte őket. Ekkor egy másik fiú tördelte szét nyilát, és szórta le a darabokat a földre. Ezek nyomban sűrű erdővé változtak át. Így tartóztatták fel Embrevőt, s így sikerült hazaérniök. Hívták nyomban az édesapjokat:

- Rekeszd be a kaput - mondták -, jön Északvilág-végi- Embrevő!

Apjok beengedte a fiakat, a kaput elreteszelte. Embrevő ott állt már a ház mögött.

No, akkor Enoakva behívta az Embrevőt a házába, sőt arra kérte, hozza el látogatóba a feleségét meg a gyermekét is.

A vendéglátás előtt Enoakva a háza földjén egy gödröt ásott, és köveket hevített. Egy sereg tartót vízzel töltött meg, s azokat is fővésig hevítette. Úgy, hogy izzó köveket dobott beléjük. Akkor aztán a gödröt pallóval, a pallót meg szőnyeggel takarta be. Úgy rendezte, hogy a megérkezett Embrevő, a felesége meg a gyereke éppen a gödör fölé telepedjenek. Mikor azok készültek leülni, kirántotta alóluk a pallót szőnyegestül, s mind a gödörbe zuhantak.

Enoakva fiaival egyetemben lobogva fővő vizet csordított a gödörbe pottyant embrevőkre, azután befedték a gödröt pallóval, szőnyeggel. így pusztultak el azok mind. Végül még tüzet raktak, és az embrevők tetemeit elégették.

A hamvukat kihordták a házból. Ebből lettek - a szúnyogok.

TŰZHOZÓ FAROK

Valamikor olyan nagyon régen, hogy annak az idejét se napokkal, se hónapokkal kiszámítani nem lehet, a kovicsen indiánok egy csapata szárított szarvashúst a napon.

Közben arról beszélgettek, bárcsak lenne nekik egy kis napjuk, ami akkor is melegítene, amikor a nagy Nap már átadta helyét a sötétnek. Hogy ilyen napocskához jussanak, azt remélni se merték, olyant csakis a leghatalmasabb varázsló varázserejénél is erősebb Szellem szerezhetne.

Miközben így beszélgetnek maguk közt, a közelükben nagy hangosan felcsiripelt egy kicsi madár. S nemcsak csiripelt, oda is reppent a húst szárítók közé. Szépséges barna madárka volt, a farka vörös. S úgy rémlett, hogy az a vörös madárfarok lánggal lobog még akkor is, mikor a madár leült. Egy ághegyen ült az a madár, éppen az indiánok feje fölött, s onnan föntről kukkantott le rájuk.

- Mit akarsz, kismadár? - kérdezte egy öregember, aki tudott a madarak nyelvén beszélni.

- Bölcs öreg, én semmit sem kívánok. Ellenkezőleg, én hoztam el nektek azt, amire oly nagyon vágyakoztok – felelte a madárka. - Van nekem valamim, úgy hívják, hogy Tűzhozó Farok. Olyan meleg, mint egy kicsiny napocska. Az fog majd titeket melengetni, ha feltámad a téli szél, az segít megsütni húсотokat, az hoz vidám derűt, világosságot közétek, ha már leszállt az éj. De semmi jó nem származik abból, ha valamit könnyen kapunk meg! Ki kell azt előbb érdemelnetek. Mondd meg, öreg, a törzs

minden tagjának, hogy mikor a Nap újra felkél, velem itt találkozzanak. Mindenkit arra kérj, hogy hozzon magával egy-egy száraz ágat, az ág hegyén egy csepp fenyőgyantával.

Mielőtt megkérdézhették volna, hogy ugyan bizony miért tegyenek úgy, ahogyan mondta, a madár már el is tűnt.

- Engedelmeskednünk kell a kívánságának – tolmácsolta a Bölcs öreg. - Nagy, igazi jó szerencsét hozhat ez a madár nekünk!

Napkeltekor a madárka jöttére várakozott a nép. Mindenki hozott magával egy fenyőgyanta-csöpp végű, száraz ágat, úgy, ahogy a madárka rendelte.

Hangos csiripszóra mind fölfelé néztek, hát ott ült már a barna madár pontosan a fejük felett, pedig senki sem látta, hogy s mikor érkezett oda. Olyan nyelven szólt most, hogy mindenki megérthette:

- Elkészültetek?

- Igen - felelték egyhangúan.

- Akkor mindnyájan kövessetek. Tüzet az kap, aki engem legelőször utolér. De az is csak akkor, ha igazságos, türelmes, a próbát keményen megállja, s bátorságát el nem veszíti. Nos, jöjjetek!

A madár göröngyös talaj, majd meg egy sűrű erdő fölött repült. A sok üldöző nehezen bírta követni, egynéhányan csakhamar abba is hagyták a madár után loholást. A madár továbbszárnyalt, sebesen áramló folyamok, veszélyes mocsarak, ingoványok fölött. A követők közül egyre több vesztette el a bátorságát, sokat az ereje hagyott el. Kénytelenek voltak kiesni az üldözők csapatából.

- Túl nehéz!

- Túlságosan veszélyes! - mondták zihálva, és a földre rogytak megpihenni.

Végtére egy ifjú harcos eléggé megközelítette a madarat, s szólt hozzá:

- Nekem add tüzedet, kismadár! Én téged messzire, híven követtelek, és semmi gonoszt nem cselekedtem!

- De nem úgy ám, ahogy mondod - szólt a madár, s följebb szárnyalt, s még gyorsabban repült, mint addig. - Te csak önmagadra gondolsz. Ez gonosz dolog. Nem lesz tüzem a tied.

Egy másik ifjú ember érte utol a madarat.

- Oszd meg velem tüzedet - kérlelte -, én j ó ember vagyok!

- Jó ember nem veszi el egymagának azt, ami másoké – felelte a madár, és gyorsabban szárnyalt, és még följebb reppent.

Nemsokára már senki sem követte. Ekkor a madár leszállott egy asszony mellé. Az az asszony éppen egy igen beteg öregembert ápolt.

- Hozz egy száraz ágat, rajta egy csöpp fenyőgyantát – szólalt meg a barna madár. - Tűz van az én farktollamban; a tiéd lesz. Melengetni fogja beteg öregedet, s főzhetsz ételt rajta.

Megijedt az asszony a beszélő madártól. Alig jutott szóhoz, hogy végre kimondja:

- Milyen jóságos vagy te, kicsiny illető. Nem érdemlem én meg varázs-ajándékod. Amit teszek, azért teszem, mert azt helyes és illő tennem. A Benső Hang mondja nekem, hogy gondozzam a beteget.

- Tudom, sok jót teszel - így szólott a madár. - Jó dolog az, hogy kötelességednek tartod, amit teszel. Sokan kell, hogy ezt műveljék. Jöjj, hozzál ágat, vedd a tüzet

tőlem. Te, ki előbb gondolsz másra, mint magadra, oszd meg ajándékom majd a többiekkel.

Boldogan hozta az asszony a száraz ágot, meggyújtotta a madár farkánál lobogó tűznél. Ettől fogvást lett tűzők az indiánoknak.

FEJDÍSZ HATTYÚTOLLBÓL

Élt egyszer, a világ kezdetén egy hatalmas varázsló. Átalakító képessége volt. Úgy ismerték, mint olyan embert, aki úgy el tudja változtatni a dolgokat, ahogyan kedve tartja. Történt, hogy a varázsló egy napon az északnyugat-parti területen, a nagy tó partján álldogált. Azt az indián családot vette szemügyre, amelyik azzal kísérletezett, hogy kenujából néhány hattyút fogjon. Többször próbálták megfogni a nagy madarakat, de csak nem tudták elkapni őket. Így aztán a család partra vezetett. Apa, leánya meg két fia volt a kenuban.

Tudták a fiúk, hogy a varázsló képes dolgokat átváltoztatni.

Azt mondták neki:

- Apánk öreg. Egy hattyútoll takaróra, meg egy hattyú fejdíszre vágyik. De mi nem tudjuk megfogni a madarakat.

A varázsló elvette azt a néhány hattyútollat, melyet a leány tartott a kezében. Azokból saját magának készített nagy sebesen egy olyan fejdíszet, amittől feje és nyaka hasonlatos lett a hattyúéhoz. Ezután varázsszeres zacskójából hosszú és erős kecskebőr szíjat szedett elő.

Varázsló mester, fején a hattyútoll dísszel, oda úszott, ahol egy nyolctagú hattyúcsapat tanyázott. A hattyúk rápillantottak ugyan, de mert a víz fölött csak egy hattyúfejet, meg hattyúnyakat láttak, azt hitték, hogy egy másik hattyú az is. A varázsló a vízbe bukott a csapat alá. Az erős kecskebőr szíjjal gyorsan összekötözte a madarak lábait. Azzal visszaúszott a partra. A szíj végét egy fához kötötte. A hattyú fejdíszet meg levetette. A

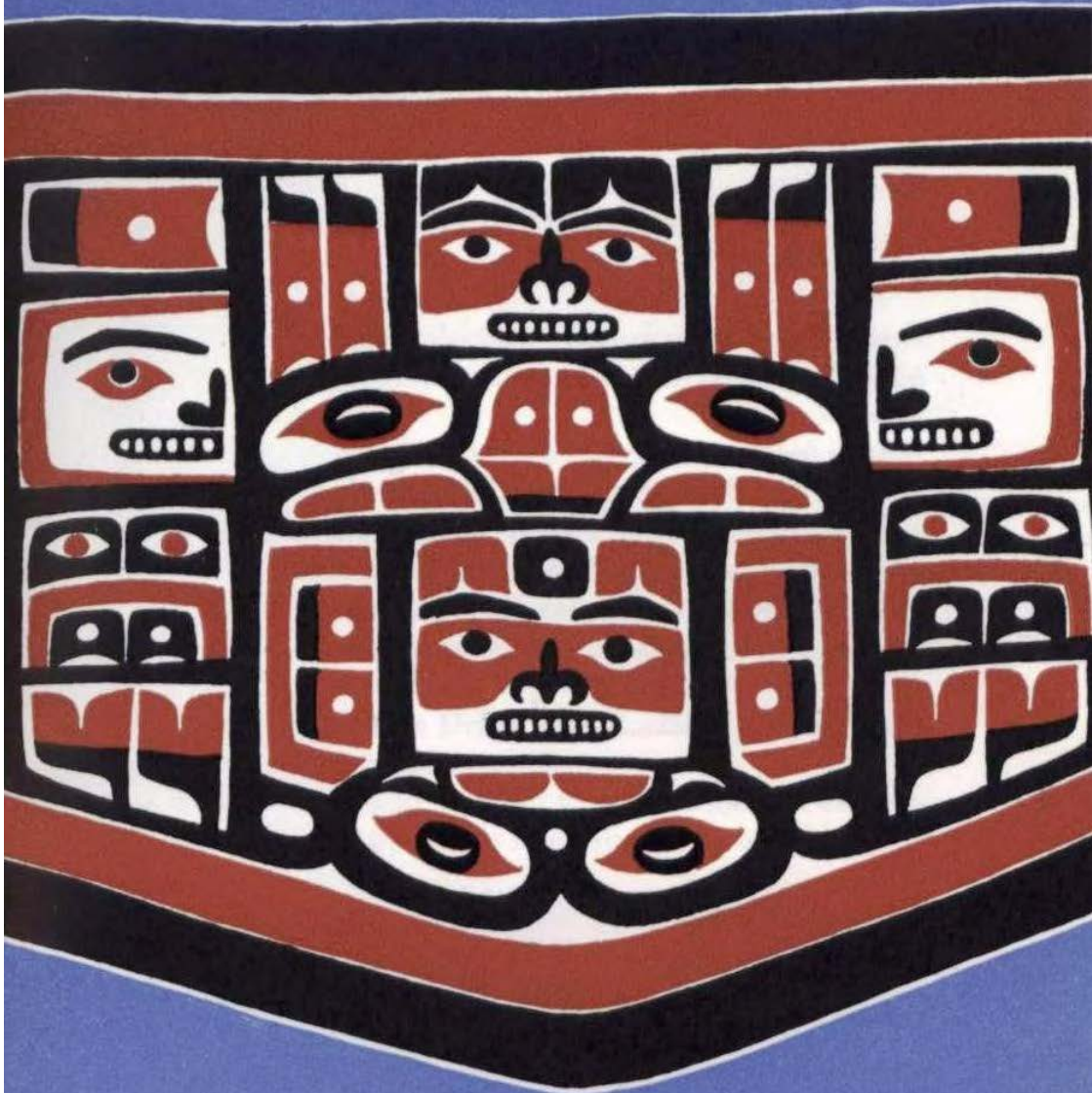
fogoly madarak szerettek volna visszarepülni, próbálkoztak, erőlködtek, de csak nem tudtak szárnyra kelni. Ekkor a család kievezett a kenuval, és zsákmányul ejtette az összes madarat.

Mikor az indiánok visszatértek, csak úgy magasztalták a varázsló mestert, s kérelték, hogy még, még fogjon nekik hattyúkat.

Noha a varázsló mester tudhatta volna jobban, hogy mit tehet s mit nem, a dicséret hízelgett neki, s így aztán még egyszer kiúszott egy másik nyolctagú hattyúcsapat felé. A nagy fehér madarak most sem ijedtek meg tőle, még közelebb úsztak hozzá, és a varázsló ismét összekötötte szíjjal a madarak lábait.

Mikor a varázsló a foglyul ejtett madarakkal már partközeibe érkezett, a szíjat a dereka köré kötötte, hogy a keze szabaddá legyen, s azzal a hattyú fejdíszét levehesse magáról. Mikor a vízben a fejdíszet levette, abban a minutában elveszítette varázshatalmát.

A hattyúk föltreppentek, csak úgy szárnyaltak a magas ég felé. A varázsló mester szíja a derekáról leoldódott, kézzel kapta azt el, és most ott függött, kézzel fogózva a szíj végén. Csakhamar olyan mélyen belevágódott a szíj a varázsló mester ujjába, hogy kénytelen volt elereszteni. Le is zuhant nyomban igen nagy magasságból. S éppen egy szikla tetejére esett. Az indiánok még manapság is mutogatják azt a helyet, ahol a sziklában lyukat vájt a rázuhant varázsló teste.

AZ ÉG FELTÁMASZTÓI

A Nagy Változtató alakított valamelyest az északnyugati part világán, de egynémely változtatása nem tetszett az indián népnek.

Abban a nagy országban, mely a Puget tengersizoros mögött terül el, a nép legkevésbé az ég magasságával volt megelégedve. Panaszkodtak is amiatt, hogy a fejük tetejéhez túl közel van az ég. A főnökök azt kívánták, hogy magasabban legyen az ég, mert előfordult, hogy embereik magas cédrusfákra másztak föl, és ott belevesztek az égi világba, ahonnan sohasem tértek vissza többé.

A főnökök és a tudós férfiak tanácskozásra gyűltek össze, hadd döntsék el, hogy mi a teendő.

- Mi főnőbb tudnánk taszítani az eget, ha minden nemzetség minden egyes tagja közös munkába fogna össze! – jelentette ki a Bölcs Férfiak egyike.

- Sok, hosszú rudat kell vágnunk - mondta a főnök. – De hogyan tudja meg a nép, hogy mikor toljuk főnőbb az eget, hogy akkorra mind együtt legyenek, és együtt munkálkodhassanak? - kérdezte az ifjú főnök.

- Határozzunk meg erre egy időpontot, amikorra mindenkinek készen kell lennie - mondta egy Bölcs Férfiú. - Mondjuk, hogy mostantól számítva egy holdhónap múltán kezdjük, napkeltekor?

- Ez jó lesz - mondták a tanácsstagok, és megegyeztek.

- Hanem aztán mindenki, de minden törzsbéli Jé-hu-u!-t kiáltson, mikor taszítani kezdjük az eget. Az a mi oly sokféle nyelveink mindegyikén azt jelenti, hogy: „Most emelj!”

- Mi is ezt kiáltjuk, mikor nagy kenuinkat felemeljük - mondta erre egy csinuk főnök.

A tanács határozott, és mikor az ég felemelésének napja érkezett, megrázkódott a föld, mert az összes nemzetségek együtt, egyszerre kiáltották, hogy: - Jé-hu-u! - Erősen kiáltottak, és erősen taszítottak. A hatalmas tömeg erőfeszítésére az ég igen gyorsan fölemelkedett.

Csupán néhány, hazulról régóta távol levő vadász meg cethalász nem értesült az ég fölemelésének tervéről. Három vadász kutyájukkal egy olyan magas hegyen hajtott négy jávorszarvasra, ahol az ég a földdel összeért. A jávorszarvasok beszökkentek az égi világba, a vadászok meg utánuk ugrottak.

Mikor az odalentiek az eget fölemelték, a vadászok és a jávorszarvasok az éggel együtt emelkedtek. Odafönt csillagokká változtak. Ma is lehet látni őket az égi világban. A három vadász a Göncölszekér rúdjánál levő három csillag. Kutyáik meg egészen kicsiny csillagocskák, azok a középső vadász mellett állnak. A négy jávorszarvas a Göncölszekér négy kereke.

Néhány más ember, állat és hal is került az égbe, mikor azt fölemelték. Csillagokká váltak azok is. De boldogabb volt az a nép, amely a földön maradhatott, és az ég azóta is magasan van fölötte.

Manapság meg tudják mutatni az indiánok az eget feltoló, összekötő rudakat. Légi totemoszlopra vannak ráfaragva azok e monda bizonyosságául.

FEHÉR SZIKLA

A kovicsenok főnöke határozott „nem”-et mondott.

- Nem adom hozzád a leányomat, hiába vagy egy tengeristen fia. Tudod jól, apád sem óhajtja ezt a házasságot. Beleegyezését megtagadta. Így kell lennie. Szólottam.

Elszomorodott az ifjú tengeristen. Soha semmit sem kívánt annyira, mint a kovicsen főnök szépséges leányát. Az ifjú apja, egy tengeristen, maga is barátságos volt a kovicsenokhoz. Tengert járó kenuikat segítette. A kovicsenok sok-sok ajándékkal viszonzták neki a segítséget.

Azokban a már réges-régen elmúlt napokban a kovicsenok azon a parton tanyáztak, ami manapság a brit-columbiai Vancouver-sziget. Ahol most Sidney város van. Ismerve főnökük döntését, a kovicsenok barátságatlanul fogadták a falujukba látogató ifjú tengeristent. A főnök leányának szerfölött nagy nehézségekbe került titkon, kettesben találkoznia a derék ifjúval, aki feleségül szeretne volna venni őt. De akárhogy vigyázott is a főnök, a két fiatal olykor csak találkozott, többnyire az éjszaka leple alatt, a tengerparton.

Nagyon szerette a leány az ifjú embert, de mint nemzetségének minden asszonya, rettegte az édesapja hatalmát.

Éppen annyira félt a fiatalember varázshatalmától is, nehogy azt az apja és a nemzetség ellen használja, ha őt elküldenék. Az ifjú igazán szerette a leányt, nem akarta varázshatalmát a leány nemzetsége ellen használni. Más

módolt ki, hogyan szerezze meg a leányt anélkül, hogy a kovicsenok jóakarát elveszítené.

Sok holdhónap telt el, mire a kovicsenok főnöke és Bölcseseinek Tanácsa beleegyezett, hogy az ifjú elvehesse szerelmesét. De csak akkor egyeznek bele - mondták - , ha azt a nagy fehér sziklát, amelyik a tengerpart szélén áll, jó messzire elhajítja egy öbölbe.

„Még tengeristen fia sem képes egy olyan sziklaóriást messzire hajítani” - gondolta a főnök. De azt bezzeg nem tudta, mire képes a szerelem hatalma, ha azt még varázs tudomány is támogatja.

Így történt, hogy egy hajnali napkeltekor az egész nemzetség a nagy fehér szikla mögé gyülekezett, főnököstül. Bölcs Férfiakkal egyetemben. Lestek, hogy a fiatalember a lehetetlent végre tudja-e hajítani? A leány ott állott az apja mellett. És hirtelen érkezett a perc.

Keményen állt az ifjú a szikla oldalánál. Most nagyobbak látszott, mint volt máskor e karcsú, sudár férfi. A főnököt és leányát magasra emelt kézzel üdvözölte, azzal lehajolt a szikla mögé. Hirtelen akkora zaj támadt, mintha óriási hullám csapódott volna a sziklához. És mikor a fiatal ember-isten felegyenesedett, elámulva látta a nép, hogy az óriási sziklát fölemelte, a feje fölött egyensúlyozva. Karizmai és válla úgy nekifeszült, úgy kidudorodott, mintha nyomban szétrepedne. Még a lélegzetüket is visszatartották, mikor azt látták, hogy behajlítja térdeit.

- Hűűű - morajlott a tömeg. A fiatalember kiegyenesedett, és a sziklát hatalmas lendítéssel előre, elhajította. Magasan repült a nagy fehér szikla a felé a távoli öböl felé, amit manapság Szemiahmu-öbölnek hívnak. Ahogy nőtt a repülő szikla távolsága, úgy

rémlett, már lassabban halad. Mindenki azt hitte, hogy nem éri el az öböl partjáig. Kivéve a szerelmeseket. Ők bíztak. Régi indián mondák bizonyosága szerint szerelem és varázserő: egybefog. A nagy szikla az öböl partjára hullott, keresztbe állva a tengerszoroson.

Fordult az ifjú. A főnök és a leány elébe lépett. A főnök komor ábrázata fanyarul elmosolyodott, mikor az ifjú kézen fogta a leányt, és elvezette, le a partra, ahol kenuba szálltak, útra keltek és addig eveztek, míg egy sziget eltakarta őket az utánuk bámulók elől. Útjukat addig folytatták, míg a nagy szárazföldre elértek, oda, ahová a szikla zuhant. Elhatározták, hogy ott telepednek le, azon a szépséges vidéken. Ott is éltek, ott alapították meg a szemiahmu nemzetségét.

Jóllehet az idő múlása elsöpri nyomát egy ilyen hőstettnek, egynémely régi cselekedet mégis kihathat a jelenre is. Lássuk csak, hogyan is hat a fehér szikla legendája Sidney mai lakóira? A Fehér Sziklavárosban tartott legutóbbi ünnepélyen a sidneybéli küldöttek azt követelték, hogy Fehér Sziklaváros térjen vissza Sidneyhez, mert - érveltek ők - onnan hajították volt azt oda.

- Igen - válaszolták Fehér Sziklaváros polgárai -, de itt ért talajt! És ezért a miénk. Aminthogy már sok-sok éve a mienkké lett.

A Szemiahmu-öbölnél levő nagy fehér sziklát megmérték a küldöttek, majd a küldöttség a városiak egyre fenyegetőbb szavaira, sebesen távozott.

A FIÚ, AKI ÚGY VISELKEDETT, MINT A NAP

Nem messzire a Bella Coola folyótól, élt egyszer régen egy nő. A törzsbéli fiatalemberek házassági ajánlatát elutasította, mivel arra vágyott, hogy a Nap vegye el feleségül. Otthagyta faluját, és nekiindult, hogy megkeresse a Napot. Végére el is érte a Nap hajlékát, és hozzá is ment feleségül. Egy napot töltött ott, s máris lett egy fiúgyermek. Roppant gyorsan növekedett ez a gyermek, élete második napján már járni, beszélni is tudott.

Nemsokára így szólt a fiú az anyjának:

- Szeretném megismerni anyádat meg apádat.

S azzal akkora sírásra fakadt, hogy anyját a honvágy betegsége lepte meg. Mikor a Nap megértette, hogy felesége menyinyire nekikeseredett, s hogy a fia a nagyszüleihez vágyódik, azt mondta:

- Visszatérhettek a földre, hogy láthassátok rokonaitokat. Ereszkedjete le a szempillámon.

Ezek a szempillák voltak a Nap sugarai, azokat nyújtotta le a Nap a felesége otthonáig, ahol azután ők együtt éltek az asszony szüleivel.

A fiú a falubéli gyermekekkel játszott. Azok bosszantották őt, azt mondták, hogy nincsen apja. Sírva fakadt. S odament az anyjához. Nyilakat, íjat kért tőle. Adott neki az anyja mindent, amit kért. A fiú kiment a szabadba, és ott lövöldözött. Az ég felé lőtte nyilait. Az első nyilvessző becsapódott az égbe, s ott megakadt. A másik nyilvessző az első végébe csapott be, s ez így folytatódott; az egyik nyíl beakadt a másik végébe, addig

s addig, míg egy lánc formálódott, amelyik az égtől addig nyúlt, ahol a fiú állott. Akkor a fiú felhúzódkodott a láncon. Meglelte a Nap házát, s abba bement. Megmondta apjának, hogy a fiúk kicsúfolták őt, és arra kérte, engedje, hogy ő hordozza a Napot. De az apja azt felelte:

- Te ezt nem teheted. Én igen sok fáklyát hordozok. Hajnalban és alkonyatkor kicsiny fáklyákat égetek, de délben meggyújtom a nagyokat.

A fiú csak kitartott kérése mellett. Akkor aztán adott az apja neki fáklyákat, s egyben intette, vigyázzon, tartsa be gondosan utasításait a fáklyák használatára nézvést.

Úrnak indult másnap hajnalban a fiú, haladt a Nap pályáján, vitte magával a fáklyákat. De megunt a rendre gyújtogatást, türelme fogytán egyszerre meggyújtotta mindet. Éktelen hőség támadt. Lobogó lánggal meggyúltak a fák. Az állatok, hogy megmeneküljenek, a vizekbe vetették magukat. De felforrt a víz is.

Akkor a fiú anyja takarókkal borította be a maga embereit, s így megmentette őket. Az állatok a kövek alá rejtettek. A hermelin egy lyukba fúrta be magát, de jaj, a lyuk nem volt elég tágas, úgyhogy farka csücske a lyuk bejáratából kilógott és megpörkölődött. A hermelin farkának a csücske azóta fekete. A hegyi kecskék egy barlangba bújtak, azért maradt a bőrük tökéletesen fehér. Amelyik állat nem rejtőzött el, az mind megpörkölődött, azért vannak fekete bőrű állatok, de a hasuk alja világosabb maradt.

Mikor a Nap meglátta, hogy mi történt, így szólt a fiához:

- Miért cselekedtél így? Azt hiszed, jó az, ha nincsenek élőlények a földön?

A Nap megragadta a fiút, lehajította az égből, és így ítelt:

- Belőled lesz ezután a nyérc. És a következő emberi nemzedékek vadászni fognak rád!

KECSKE-VEZETŐ

Ködhomályos Folyó mentén, a magas hegycsúcsokon sok hegyi kecske család lelt otthont magának. A hegyek lábainál elterülő völgyekben élt a tszimsian indiánok egyik nemzetsége. Gondtalanul éldegéltek az indiánok is, meg a hegyi kecskék is. Volt ott ennivaló bőven, és mindaddig jól is mentek a dolgok, míg az indiánok ellen nem szegültek Ég Főnök rendeleteinek. Ég Főnök azt mondta volt gyermekeinek, hogy csak akkor halásszanak-vadásszanak, ha élelem szűkében vannak. Alapos ok nélkül sohase öljk meg az ő teremtményeit.

Idő múltával azonban az indiánok megszegték a törvényt, és szórakozásból is vadásztak a magas hegycsúcsokon élő kecskékre. A vadászok tudták, hogy a kecskék a magas hegyekről lenézve lesik ellenségeiket. Az indiánok, a kecskéknak ezt a szokását kihasználva, a legmagasabb csúcsokról lövöldöztek lefelé. Megsebesítettek, megöltek számos alantabb sziklán levő kecskét. Nem volt a vadászoknak szükségök annyi húsrá; ott hagyták elpusztulni a lelőtt állatot, ahol az elhullt. Akkor a kecskék rájöttek, hogy fölfelé is, lefelé is óvatosan kell vigyázniok, akkor az indiánok kutyákat tanítottak meg rá, hogyan vadásszanak kecskékre. Magas hegyszorosokon, kőszirteken át üldözték, gyötörték a kutyák a kecskéket, amelyek sokszor a magas szirtekről lezuhantak a mélybe, és halálra zúzták magukat.

Volt a törzsnek egy fiatal főnöke, aki szeretett magas hegyekre mászni, de Ég Főnök rendeleteit megtartotta, és csak akkor vadászott, ha élelemre volt szüksége. Abban lelte kedvét, hogy a legmagasabb szirtekre kúszva a

kecskecsaládok játékát figyelje, amint azok vidáman szökellnek szirttről szirtre. Az állatok megértették, hogy nincs félnivalójuk Holló Tolltól – merthogy ez volt az ifjú főnök neve; Holló Toll szívében nincsen gonosz szándék. Mióta az indiánok ok nélkül, kegyetlenül gyilkolták őket, a kecskék elfeledték, hogy Holló Toll jó szándékú indián.

Egy napon, mikor Holló Toll a magas szirtok között járkált, egy szurdokban sok, holtan heverő kecskét talált, s ettől igen elszomorodott a szíve. Egy barlangban meg egy keservesen mekegő kecskegidát talált a kecskeanya holtteteme mellett. A kecskeanya hátába három nyű volt befürödva, és finom, fehér bundáját bíborvörösre festette be a vére. Az ifjú főnök karjába fogta az árva kis gidát, és megkockáztatva, hogy vele együtt lezuhanhat a csuszamlós szirtok éléről, épségben leért a gidával a faluba.

Csúfolódtak az idősebb férfiak Holló Toll-lal. Elnevezték „kecske főnöknek”, de ő mit sem törődött az efféle beszéddel, mert benső hangja azt sugallta neki, hogy Ég Főnök szemében helyesen járt el. Holló Toll jól táplálta a kis kecskét, gondozta, és az úgy követte őt, akár egy kutya. A falubéli ebek gyakran meg akarták támadni a kecskét, de az ifjú főnök botütésekkel elűzte a kutyákat, úgyhogy azok végül is felhagytak a gida üldözésével.

Egy napon két idegen érkezett az indián faluba. Nem tudta a falu népe, hogy a látogatók melyik nemzetséghez tartoznak, de készséggel adtak szállást és ételmezt a pompás, gazdagon díszített ruhát viselő jövevényeknek, kiket varázslóknak vagy főnököknek véltek. A falu kutyái vadul ugatták, fenyegették a két látogatót, de mikor azok szigorúan rájuk néztek, a kutyák nyüszítve

oldalogtak el. A látogatók két napig időztek a faluban, és távozás előtt a falu minden egyes indiánját meghívták hozzájuk, egy nagy, álarcos tánccal egybekötött Ajándékosztó lakomára. Falujokba, mely a magas hegyekben volt található.

Hogy hol, azt még a falu legöregebb emberei sem tudták, de mindnyájan mohón vágyakoztak az idegenek falujába az Ajándékosztóra. Gazdag ajándékokat reméltek, s annyira menni akartak, hogy a látogatók egyike elhatározta, ott marad napkeltéig, és a falu népének vezetője lesz. A másik látogató azzal távozott, hogy ő majd hírül adja népének és a népe főnökének, hogy a völgyben lakó indiánok holnap, napnyugta előtt hozzájuk érkeznek.

Mikor a nemzetség másnap reggel útra kelt. Holló Toll magával vitte kecskáját is. Az addigra már félig-meddig felnőtt, és az ifjú főnök mellől soha el nem távozott. A népség nevetett, gúnyolódott rajta, hogy az ifjú kecskét visz magával az Ajándékosztóra.

- Meghívóink azt hiszik majd rólad, hogy te nem főnök vagy, hanem kecskeanya - mondták csúfondárosan. Az ifjú főnök csak mosolygott.

- Magaddal hozhatod - mondta az idegen vezető.

Ekkor a vadászok, azt látva, hogy a kecske mendégél Holló Toll oldalán, arra kérték a vezetőt, hogy ők meg a kutyáikat vihessék magukkal. Mert ezek a vadászok abban reménykedtek, hogy útközben kecskékre vadászhatnak. Igen ám, de jöllehet oly sokáig vándoroltak, míg a hegyek között lenyugodni készült a nap, egy kecskével sem találkoztak. Végül is egy magasán fekvő völgyben elérkeztek egy szép házából álló faluba. A faluban két nagy gyülekezeti ház az

ünnepségre készen, feldíszítve várt rajok. Odabent magasra halmozódott a sok finom ennivaló. Miután a falu főnöke és varázslója köszöntötte őket, a látogatók lakomához ültek.

Meglepődtek, mikor a falu főnöke Holló Tollt ültette maga mellé, és a törzs többi tagja a ház hátsó oldalára került. A kecske, mint aki otthon érzi magát, az ifjú főnök mellé telepedett.

Miután egy ideig lakmároztak, azt mondta a falu főnöke:

- Mi most eltávozunk, hogy álarcos táncra készüljünk fel. Népünk boldogan lát itt benneteket.

Mialatt a látogatók folytatták a lakmározást, azt veszik észre, hogy az ajtónyíláson hegyikecske-álarcot és bőrruhát viselő alakok kukkantanak be.

„Már elkészültek a táncosok” - gondolták a látogatók. Csak vadászkutyáik nyugtalankodtak. Borzongva heverték gazdáik lábánál, halkán nyüszítettek, és nem ették meg a nekik vetett hulladékot. A falu főnöke a táncosok kíséretében nemsokára visszatért. Kecskéknek voltak öltözve mindannyian, és annyira hasonlatos volt azokhoz megjelenésük, úgy ugrándoztak, úgy forgolódtak az álarcos táncban, mint a valóságos kecskék. Egy roppant nagy lábú táncos magasra szökkent a levegőbe, és így rikkantott fel:

- Várjatok, míg kirúgom a hegy oldalát! Várjatok csak!

A kutyák hangosabb vonítására talpra szökkent a látogatók egy öregebb főnöke.

- Itt gonosz varázslat folyik! - mondta.

Ahogy ezt kimondta, a nagy testű táncos abban a pillanatban átugrott a tűzön, majd a látogatók feje fölé

szökkent, s egyszerre csak a házon kívül termett. Ott belerúgott a hegy oldalába. Hatalmas morajlás támadt. A házak remegtek, rázkódtak. A hegy kettészakadt, és rájuk zuhant. A házak eltűntek, és a megrettent látogatóknak tudomásul kellett venniök, hogy nincsenek többé a hegyi faluban. Egy igen meredek szakadék szélén, egy sziklán kuporognak valamennyien, és az esett, majd zuhant lefelé. Bele is hullott egy sziklaomlásba.

A kis kecskegida megrángatta Holló Toll üimepi ruháját. Az ifjú belátta ekkor, hogy népe megsegítésére már semmit sem tehet. Követte hát kecskéjét, és az gyorsan és biztosan vezette le őt, a szűk, kanyargós, rejtett hegyi szakadékon át.

Annak a nemzetségnek többi tagjai és kutyái mind elpusztultak. Bosszút állt a kecske-nép.

Manapság cédrusfából való nagy, jelbeszédes cölöpön, az ifjú főnöknek és leszármazottainak totemoszlopán a díszhelyen van kifaragva egy hegyi kecske alakja. A hegyi kecskét Holló Toll és családja fogadta jelvényéül.

A FÁRADT FARKAS

Egy napon, mikor a tlingitek Farkas nemzetsége a parttól messze, kint a nyílt tengeren halászott, valamennyi távolságra tőlük sötét árnyalakot láttak a vízben mozgolódn. Gyorsan odaevettek, és egy oly lassan úszó farkast találtak ott, amelyik már alig tudott mozogni. A farkas szemei már-már lecsukódtak, a nyomorult állat olyan fáradt volt, hogy a nyelve is kilógott. Alig-alig tudta fejét a víz fölött tartani. Baráti segítő kezek húzták-vonták be a farkast a kenuba, majd a tlingitek magukkal vitték őt falujukba. Sokáig élt a tlingitek között a farkas. Mindig együtt vadászott az életét megmentő férfiakkal. A farkas kitűnően követte az őzek, szarvasok s más állatok nyomjeleit, így aztán a nemzetség húsban sohasem szűkölködött. A farkas oly sokáig élt együtt megmentőivel, hogy a nép kezdte őt nemzetsége egyik tagjának tartani.

Egy napon az előregedett farkas a főnök háza előtt egy gyékényen heverészett. Barátai szomorúan gyűltek köréje, látniok kellett, hogy a farkas nagyon-nagyon öreg már, és mihamar az Árnyékok ösvényére tér. Amint lehanyatlott a nap, csakugyan meghalt a farkas. Következő éjszakán csak hallja a nemzetség egyik tagja, hogy a farkas rokonai halotti búcsúztatót énekelnek. Jajgatva szólt a hangjuk, csöndesen halt el, és búbánattal töltötte meg az erdőséget.

Ettől az időtől fogva ez a dal szolgált a nemzetség gyászénekéül. És a nemzetség tagjai, házaik oszlopaira egy fáradt farkas alakját faragták és festették ki.

A LUSTA FIÚ

Olyankor, ha az északnyugat-parti halászok egy-egy kenujának legénysége a kemény evezéstől túlságosan kifáradt, ezek a nehéz halászathoz szokott férfiak is szívesen telepedtek le, amint bealkonyodott, hogy pihenésképpen a történetmondót hallgassák. Sokféle történetet hallgathattak. Volt ezek között egy, amelyik a zord-parti halászok egy fura hősről szólt. Egy lusta fiúról. Azt a történetmondó ilyenformán mesélte el:

Egy északnyugati faluban egy olyan lusta fiú élt, akin egyre nevettek a falubéliek. Csúfolódtak vele, „álmos fickónak" hívták, s még csúnyább nevekkal is elnevezték. Nem tudtak róla, hogy a fiú a Bölcs Férfiak kegyeltje. És arról sem, hogy a gyermek arra készíti fel magát, hogy erős legyen, és nagy ember váljék belőle.

Mikor a fiú nagyobbacska lett, a falu férfiai és serdültebb fiai kint voltak a viharos tengeren, halásztak, és bálnára vadásztak. A Lusta Fiú éppen ekkor akart az óceánban megfürdeni. Különleges, hatékony gyógyfűvekkel dörzsölte be magát, amitől egyre erősebbé vált. Erről senki sem tudott, mert ezeket mind titokban művelte. Azt sem tudták róla, hogy van neki egy bűvármadár hírnöke. Pedig olykor látták feltűnni azt a nagy madarat.

Hogy félrevezesse az embereket, ez a különös fiú mindig úgy tett, mintha lusta meg bolondos volna - máskor meg mindig aludott. Ezért aztán mindig ő volt az utolsó, akit segítségül hívtak, ha valami nagy baj támadt. Amikor azonban ilyesmi előfordult, az emberek csak csodálkozhattak, hogy az a „férfilesz-belőle-ifjú" milyen

szokatlanul erős és okos. Egyesek éppen szellemi lénynek vélték; volt, aki azt gondolta, hogy átváltoztató képessége van. A többség azonban ezt lehetetlennek tartotta.

Természeti csapások fenyegették a falu népének életét. Megindultak a hegyek és az erdők. Melyek addig messzire voltak a belföldtől, most közel kerültek, s házakat és embereket zúztak össze. Főnökök, varázslók próbálkoztak, hogy varázserejükkel megállítsák a rajok zúduló fákat meg hegyeket. De varázserejük ehhez csekélynek bizonyult. Végül is kimondták, hogy az elpusztulástól csak úgy menekülhetnek meg, ha előveszik nagy kenuikat, tengerre szállnak, és új lakhelyet keresnek maguknak.

Már éppen az utolsó kenut rakták meg, s már-már indulóban volt a nép, mikor egy jólelkű asszonymak eszébe jutott a Lusta Fiú, és elszaladt, hogy álmából felébressze őt. Felébredt a fiú, felült, látja, hogy a nép kenukba szállt. Kérdi, mi történt. Lement a kenukhoz, hát ott a főnök alaposan megdorgálta őt:

- Te talán segíthetél volna a népen - mondta -, de olyan sokáig és oly mélyen elaludtál, hogy senki sem tudott felkelteni. Míg te aludtál, megindult a hegység meg az erdő, és egész falvakat sodor az óceánba.

Mikor ezt a fiú meghallotta, rohant a partra, a nagy cédrusfa ház mögé, s a fákat gyökerestül szaggatta ki a földből. Nagy torlasszá rakta össze őket, s azzal visszalökte a falu felé fenyegetően előre terjedő erdőt. Olyan rengeteg fát csavart ki a földből gyökerestül, hogy nyilvánvaló volt: az erdő sok-sok télen át sem lesz már képes a falu felé terjeszkedni. Ezt a nagy munkát a fiú olyan villámsebessen végezte el, hogy az útra készülő

falubéliek még ott ültek mind a kenuikban, mikor ő már a partra visszaszaladt.

- Ha titeket ilyen kis dolog is ekkora rémületbe ejt – mondta a főnöknek nagy hangon -, lesznek még nagyobb, valóságos bajaitok is.

Ekkor a fiú ismét összekuporodott, s akár egy fáradt kutya, mély álomba merült a tűzhely mellett, mintha fel sem ébresztették volna.

Nem sok holdhónappal ezután a Szellemekek, akik a föld formálódását intézik, laposabbra alakították a hegyeket, úgy, hogy azokból egymáshoz kapcsolódó dombsorok keletkeztek. Ez már ismét riasztó esemény volt a falusiak szemében, hiszen eltűntek a hatalmas hegyek, hogy gátat vessenek a nagy folyóknak! Azok most majd átfolynak a dombokon, és mindenestül besöprik a falvakat az óceánba. Megint csak menekülésre készülődtek a falusiak, de ezúttal közölték a Lusta Fiúval, hogy mitől tartanak.

A hírre a fiú sem félelmet, sem érdeklődést nem mutatott, csak elmosolyodott, s megint aludni tért. De a falusiak addig rázták, míg fel nem ébredt, és akkor a varázslók adták tudára a fiúnak a fenyegető veszélyt.

Ekkor a fiatalember elment, s utánanézett a dolognak. Belátta, hogy a Bölcs öregeknek igazuk van, s bizony, most valami nagy dolgot kell véghezvinnie. Először is jól megfürdött, majd varázserejű füveket rágott, míg nagy erőt nem érzett magában. Ekkor előszólította hírnökét, a bűvármadarat, és azt parancsolta neki, hogy széleseben repüljön föl nagyapjához, s mondja el neki, hogy mi történik.

- Mondd neki, hogy nagy erőre van szükségem ahhoz, hogy vissza tudjam lökni az előretört dombsorokat, és

átjárókat törhessek rajtok. Most még fogva tartják a vizeket. Az kell, hogy a folyók a falvakat elkerülve torkolljanak az óceánba.

A bűvármadár rekedt kiáltással szárnyalt tova. Éj is elmúlt, a nap is feljött már, mikor az ifjú ember meghallotta hírnöke rikoltását. Azt jelentette ez a rikoltás, hogy a fiatalember nagyapja megértette az üzenetet, és küldi azt a mágikus erőt, amelyre az ifjúnak szüksége van. Máris érezte, hogy testébe varázserő költözik, s egyszeriben hozzáfogott, hogy félretolja a hegyeket, és a víznek olyan utat hagyjon, hogy ha az kiárad, akkor se tudjon a falunak ártani. Dolga végeztével az ifjú ember visszament nagybátyja házába. És ismét aludni tért.

Örvendezett a megmenekült nép, és a fiút az ország legnagyobb varázslójának nevezte. Megbánták, hogy annyit csúfolták, s most egy halom ajándékot raktak le számára nagybátyja házának kapuja elé. Történt ezek után, hogy egy éjszaka, nagy messziről, messze kint a tengerről hatalmas dob pergése hallatszott. Rohantak a falubéliek a partra, és csak úgy bámultak a tengerre. Kisvártatva egy férfiakkal megrakott kenu siklott ki magasan a partra, de anélkül, hogy bárki is evezett volna benne. A kenuból gazdagon díszített főnöki ruhát viselő férfiú lépett partra, és így szólt szolgálíhoz:

- Ez az a hely, ahol álmát alussza a mi Urunk. Érette jöttünk.

Majd szolgálinak kíséretében egyenesen a fiatalember nagybátyjának, a falu főnökének a házához ment. Ott feküdt a Lusta Fiú a házban, hangosan szuszogva aludt. De ahogy a küldöttek beértek a házba, nyomban felült, és megkérdezte a díszes főnököt, hogy miért keresi.

- Uram, a te nagyatyád, a Nagy Főnök öreg már és beteges; ő küldött érted - felelte a küldöttek főnöke. - Azt izeni, hogy mindent jól elvégeztél, meg kellett tenned mindazt, amit eleddig cselekedtél, de feladatodat itt már elvégezted. S ezért éretted jött a varázserejű kenu, hogy hazádba visszavigyen.

- Készen vagyok! - felelte egyszerűen a fiatalember.

Majd nagybátyjához, a falu főnökéhez fordult, és tőle így búcsúzott:

- Most el kell hagynom téged. Visszatérek agg nagyatyámhoz, aki elgyöngült már. Ő az, akit úgy ismerünk, hogy: „Az-Aki-Főnntartja-A-Földet”. Én most elmegyek, hogy átvegyem az ő helyét, s a földet fenntartó oszlopon üljek. Legyetek nyugodtak, nem lesznek többé nagy bajaitok. De mielőtt elmegyek, van néped számára egy intelem. Sohasem szabad nekik ezentúl gúnyolódni senkivel sem, akit nem ismernek igazán. Ha mégis azt tennék, szerencsétlenség zúdulna rajok. Most pedig távozom.

Ezekkel a szavakkal indult el a kapuhoz vezető úton. Lement a partra, és a nagy kenu szállt. Mikor mind beszálltak, a nagy kenu lassan eltűnt, a mélységes sötétben tovasuhanva.

A GYŐZTES JÁTÉKOS

Egyszer két férfi csont-vetőt játszott egymással. Egyikük elveszítette mindenét. Utoljára a feleségét tette fel tétnek, s elveszítette azt is, és szomorúan, búbánattal elvonult. A Tatlah Tó mellékére ment, s ott befeküdt egy kiugró szikla alá, amelyik úgy borult fölébe, akár egy háztető. Amint ott fekvé azon tépelődött, hogy a vagyonát hogyan tudná visszaszerezni, azt hallja, hogy valami réceféle madár repdes fölötte. Feltekint, s nagy meglepetésére át tud látni a sziklatetőn. Meglátja a récéket. No, akkor elővette a játék-csontocskákat, s félrakta azokat a szikla tetejére, s leste, vajon átlátszóak-e, s kiderült, hogy jól látja, melyik csontocska fehér s melyik fekete. No, ettől jókedvre derült, s elment haza. Az egész nyarat egyedül töltötte a havas hegységekben egymagában, borzokra vadászott, s azoknak bőréből egy csomó takarót készített.

Lazacvonulás idején visszament a halászokhoz, ott összetalálkozott azzal az emberrel, aki elnyerte tőle a feleségét, így szólt hozzá:

- Gyere, hadd játsszunk megint csont-vetőt, vannak köpenyeim a téthez.

Így aztán megint játszottak egymással, és most a mi emberünk keresztüllátott a másik összeszorított markán. Láta a csontocskákat, s így nem veszíthetett. Mindamellet hagyta, hogy a másik nyerjen egyszer-egyszer, hogy a csalafintaságot az észre ne vegye. Mondta is a másik ember:

- Azt hiszem, hogy most is megverlek, mint azelőtt.

Felelte az emberünk:

- Igen bizony, attól tartok, hogy meg fogsz verni.

Aztán nemsokára nyerni kezdett, és mindent visszanyert a másiktól, amíg annak nem maradt mása, csak a két asszony.

Azt mondta akkor az emberünk:

- Játsszunk most megint az én feleségemért.

De az ellenfele azt felelte, hogy:

- Inkább nem játszom a te feleségedért, mert szeretném őt magamnak megtartani. De a saját feleségem, ő lehet a tét, nem sokat törődöm vele.

A mi emberünk beleegyezett, folytatták a játékot, és csakhamar elnyerte az ellenfele feleségét. Ezután az emberünk feleségéért játszottak. Mikor a saját feleségének felét visszanyerte, azt mondta az ellenfele:

- Hagyjuk abba ma estére, hogy még egy éjszakát velem tölthessen a feleséged.

De a másik azt mondta: - Én nem így beszéltem, mikor a múltkor együtt játszottunk, nem akarom most abbahagyni.

Így hát megint játszottak, és az ember elnyerte mind a két asszonyt. Így állt bosszút.

A FEHÉR BOSZORKA

Mennydörgés Égben Lakó nagy főnök volt. Három leányát a föld minden egyes legényembere feleségül szeretne volna venni, de nem kaphatták meg őket. Ahányszor valaki érkezett, hogy megkérje Mennydörgés valamelyik leányát. Mennydörgés azt meg akarta ölni. Azt mondta a fiatalembernek, bemehet a házba, kap ott enni is, ajtót nyitnak neki, s beléphet, de valójában az a ház medvebarlang volt, és a medvék megölték a kérőt.

Utoljára odament egy fiatalember, hogy az egyik leány megkérésével próbálkozzék. Amikor a ház közelébe érkezett, egy kis tavat látott, amelyben három leány fürdőzött. A fiatalember megbújt, azután odalopakodott, ahol a nők ruhái heverték, és ráült a ruhákra. Szégyellették magukat a leányok, s nem akartak a vízből kimenni. Inkább lekuporodtak a vízben, s alkudoztak a férfival. A legidősebb leány azt mondta, hogy ha a ruháikat visszaadja, megkaphatja a legfiatalabb hűgát. De a fiatalember ezt nem fogadta el. Akkor a nagyleány azt mondta, hogy elnyerheti mind a két hűgát, de a fiatalember azt válaszolta, hogy ő bizony éppen őt, a legnagyobbakat akarja. így végül azt mondta a leány:

- Hát jó. Én szegény asszony vagyok. De ha visszaadod a ruhákat, a tiéd lehetek.

A fiatalember ebbe beleegyezett, s míg a leányok öltözködtek, hátat fordított. Ezután együtt indultak az apa háza felé. Útközben a leányok elmesélték, hogyan ölte meg Mennydörgés a kérőket, s mit kell tennie, hogy megmeneküljön. Amikor már a házhoz ért az ifjú, Mennydörgés azt mondta neki, tessék, menjen be a

házba, s vegyen ott magához enivalót. Az ifjú éppúgy ment be, mint azelőtt a többi kérő, de a szoba szemközti oldalán volt egy kijárat, és az ifjú gyorsan átrohant a szobán, s kifutott onnan, mielőtt a medvék megfoghatták volna.

A felesége már ott várt reá, el is mentek együtt az asszony házához, és együtt töltötték az éjszakát. Kora reggel felkelt a fiatalember, és elment Mennydörgéshez. Az azt mondta neki:

- Túl rozoga az én házam. Ha csinálsz nekem egy újat, tiéd lehet a leányom.

A fiatalember leült, eltakarta a fejét, és erősen elgondolt egy házat. Csakhamar kitakarta a fejét, hát ott állott egy teljesen elkészült, pompás, új ház. Mennydörgés azonban csak nem egyezett bele, hogy a legnagyobb leánya az ifjú felesége legyen.

Azt mondta:

- A kertem nagyon gyatra állapotban van, tele kövel, gyommal. Ha a gazt kiirtod, s a kertet rendbe teszed, tiéd lehet a leányom.

Így hát az ifjú leült, befedte a fejét, és erősen gondolkozott, s mikor egy kis idő múltán kitakarta a fejét, teljesen ki volt irtva az elvadult kert. De Mennydörgés még mindig visszautasította a kérőt. N em adta beleegyezését.

A fiatalember minden éjszaka az asszony házába ment, és véle hált. Az asszony meg elbeszélte neki, hogy az apja milyen módon gyilkolta sorra a kérőket. És egész idő alatt attól rettegett, hogy az apja az ő férjét is elfogja. Végezetül is azt ajánlotta, hogy kerekedjenek fel, s fussanak el együtt az ember földi házához. Összeszedték minden ruhájukat, meg más javaikat, amelyek több házat

meztöltöttek. De a fiatalember összecsavarta az egésztestét, kis tekerccsé változtatta a sok holmit, s azt a takarója alá tette. Azzal elindultak hazafelé. Felfedezte ám Mennydörgés másnap, hogy az ifjú megszöktette a leányát. Üldözésükre indult. Azok hallották már messziről, hogy közeledik. Megrettentek erősen.

Egy nagy tóhoz értek. Kacsákká változtak, s úgy úsztak át a tavon. És mikor Mennydörgés a tóhoz érkezett, ott csak két kacsát látott, semmi mást, így azután hazament. A tó túlsó partján a menekülő pár visszavette emberi formáját, s úgy haladtak tovább.

Mennydörgés hazament, s elmondta a feleségének, hogy mi történt. A felesége kinevette, s megmondta neki kerekén, hogy a két kacska a két szökevény volt, az ifjú meg a felesége. Dühbe gurult Mennydörgés, és újfent üldözésükre indult. Megint csak hallják a menekülőket, hogy közeledik. Néz ide, néz oda a fiatalember, hogy ugyan hová rejtezzenek, észrevesz egy baglyot, ő is, meg a felesége is bebújt a bagoly szárnyai alá. Mikor Mennydörgés odaérkezett, nyomukat se lelte. Aztán mikor meglelte a baglyot, azt megfogta, nekiesett, s felső tollait egy szálra kitépdeste. De azt elfeledte, hogy a bagoly szárnyai alá is bekukkantson, így aztán nem találta meg a szökevényeket, és hazament. Az ifjú ember meg az asszonya továbbindultak.

Végezetül már-már elérték az otthonukhoz. Már csak egy kicsi út volt hátra, amikor az asszony azt mondta:

- Én itt várakozom, te menj előre, s mondd meg a tiednek, hogy megjöttünk.

Ahogy a fiatalember elment, az asszony nyomban négy házat épített, kigöngyölte a takaróban levő

tekercest, s abból mind a négy házat megtöltötte ruhákkal s mindenféle jókkal.

Az asszony az egyik házat a fiatalember anyjának szánta. Nem sokkal ezután megint csak hallatszott, hogy Mennydörgés üldözi őket. Mikor Mennydörgés odaérkezett, olyan mérges volt, hogy az egész falut ki akarta irtani. De a leánya a földbe egy jókora repedést csinált és Mennydörgés ebbe csapódott bele derékig. És abba beleszorult. No, akkor a leánya épített Mennydörgés feje fölé egy sátort, arra csinált egy lyukat, s azon át etette az apját. Így volt Mennydörgés fogságban két éven át. Végére úgy elgyengült, és úgy elfáradt, hogy azt mondta leányának, hogy ha kiengedi, hazamegy, s őket többé nem háborítja. Így aztán a leánya kiszabadította az apját, s az eltávozott. Ettől fogva a fiatalember békességben élt feleségével.

HOGY LETT HOLLÓ TELHETETLEN?

Mikor még setétség borította az egész világot, a Charlotte királyné-szigetek déli csücskénél egy olyan falu volt, ahol állatok éltek. Úgy hívták, hogy Kangalasz. Ott lakott egy főnök a feleségével meg a fiukkal. Szerfelett szerették a szülők egyetlen gyermeküket. Az apa mindent elkövetett, hogy gyermekét a veszélytől megóvja. Nagy házuknak a leghátsó zugába, a saját ágya fölé épített neki fekvőhelyet. Szabályosan mosdatta, és a fiú ifjúvá is serdült.

Mikor már egészen megnőtt, akkor betegedett meg. De olyan nagyon, hogy nemsokára meg is halt. Emiatt erősen elfogta a szülőket a szívbeli bánat. Sírtak-ríttak szeretett gyermekük után. A főnök egybehívta nemzetségének minden állatát, azok el is jöttek, s bementek a főnök házába.

A főnök azt parancsolta, hogy a gyermeket nyújtóztassák ki, és azt mondta:

- Vegyétek ki a belső részeit.

A szolgálatot tevők kinyújtóztatták a főnök gyermekét, a belső részeit kiszedték, és a főnök házában a végében elégették, aztán a testet arra az ágyra fektették, amit az apja készített volt neki. A főnök meg a felesége minden reggel sírt egy sort a halott fiú teteme mellett, és az egész nemzetség velük együtt siránkozott. Így ment ez napról napra, mióta az ifjú ember elhalálozott.

Egy reggel, még pitymallatkor, a főnök felesége újfent elindult, hogy sirassa a fiát. Fölkel, s oda néz, ahol a fia szokott feküdni, de az olyan eleven volt, akár a lobogó láng. Hívta az urát, s ezt mondta neki:

- A mi szeretett gyermekünk életre kelt!

Fölkelt a főnök, odament a létra tövihez, amelyik oda fölvezetett, ahol a fiú teste feküdt. Fölhágott a létrán a fiához, s azt kérdezte:

- Te vagy az, szeretett fiam? Te vagy az?

Megszólalt akkor a ragyogó ifjú ember, s azt mondta:

- Igen. Én vagyok.

Akkor egyszeriben nagy-nagy boldogság töltötte el a szülők szívét. A nemzetség népsége éppen özönlött, hogy újfent vigasztalja a főnököt meg a feleségét. Elálmodtak, amikor ott találták a ragyogó fiatalembert. És az ifjú így szólt a néphez:

- Eltelt az Ég az örökös siránkozásokkal. Leküldött engem, hogy vigasztalást öntsek belétek.

Odáig volt a boldogságtól a főnök nagy tömegű népe, hogy ismét köztük él a herceg. Szülei jobban szerették őt, mint valaha.

A tündöklő ifjú alig evett. Volt úgy, hogy sokáig semmit sem; elrágott egy falatka fagyút, de mást nem. Volt a főnöknek két nagy termetű szolgája, egy gyatra férfi, meg a felesége. A nagy testű szolgákat úgy hívták, hogy Mindenfelől-Csupa-Száj. Reggelenként ők hordtak be a házba mindenféle ennivalót. Egy napon, amikor megjöttek onnét, ahol jártak, behoztak egy jó nagy darab bálnahúst. Tűzre tették, s megették. Mindig így csináltak, mikor megjöttek a vadászatból.

A főnök felesége megpróbálta etetni az életbe visszatért fiát, de hiába, mert az elutasította magától az ételt, s csak úgy élt: evés nélkül. Az asszony törte magát erősen, hogy valamit mégiscsak adhasson a fiának enni. Erősen félt, hogy fia ismét meg talál halni. A következő napon a délceg ifjú ember elment egyet sétálni, hogy

felfrissítse magát. Ahogy kilépett, ment a főnök a létrához, felmászott rajta, oda, ahol úgy hitte, hogy a fia ágya van. Hát ott bizony a saját fiának a holtteste volt! Szó, ami szó, azért szerette ő az új gyermekét.

Egyik nap a főnök meg a felesége kimentek, hogy meglátogassák a falut. Azalatt a két szolga becipelt egy jókora darab bálnahúst. Megolvasztották a bálnaszírt a tűzön, s megették. Odament ekkor hozzájuk a ragyogó ifjú ember, s azt kérdezte a két szolgától:

- Ti mitől lesztek éhesek?

A két nagy szolga azt felelte:

- Mi azért vagyunk éhesek, mert azelőtt a lábszárunkon való ótvart ettük volt.

Kérdezte tőlük az ifjú ember:

- Ízlik nektek, amit esztek?

A férfi szolga azt felelte:

- Igen, kedvesem.

Azt mondta ekkor a herceg:

- Én is ki akarom próbálni azokat az ótvarokat, amikről beszéltek.

Megszólalt az asszony szolga:

- Jaj ne, kedvesem! Ne kívánj olyan lenni, mint mi vagyunk!

Felelte a herceg:

- Csak éppen meg akarom ízlelni, aztán kiköpöm.

A férfi szolga akkor vágott egy darab bálnahúst, s azt beletette egy kis darab ótvarba. Szidta a szolgálasszony az emberét, hogy mit mívelt:

- Ó, te gonosz, mit míveltél a szegény herceggel!

A fényességes herceg fogta az ótvarba tett húsdarabot, szájába vette, megízlelte, s kiköpte. Azzal visszament az ágyába.

Mikor a főnök, meg a főnökné asszony a nemzetség meglátogatásáról megjöttek, így szólt a herceg az asszonyhoz:

- Anya! Éhes vagyok!

Kérdezte nagy hirtelen a főnökné asszony:

- Ó, drágám, igazán? Igazán? - S parancsba adta a szolgáknak, hogy dús ételekkel etessék szeretett gyermekét. Készítettek is a szolgák pompás ennivalókat, és az ifjú mindet megette. És máris, megint nagy éhség fogta el, és evett, falt mindenfélét; a szolgák meg egyre többet adtak neki enni.

Az ifjú több napon át ezt a nagy falatozást mívelte, úgyhogy az apja házánál minden élelem kifogyott. Ettől kezdve a herceg fogta magát, s a főnök népének minden egyes házába betért rendre, s amit az ottlakók otthonában lelt, azt mind bekebelezte. Azért történt ez vele, mert megízlelte a Mindenfelől-Csupa-Száj lábszáráról való ótvart. No, aztán egyszerre csak minden élelem elfogyott. A főnök belátta, hogy a nemzetség élelemkészlete kimerült. A nagy főnök szerfelett elszomorodott fia cselekedete miatt, mert az bizony elnyelte a nép majd minden eledelét.

Ezért aztán összehívta a népet, és így szólt:

- El fogom üzni gyermekemet, mielőtt mindenükből kienne. Élelemhiány van.

Mindenki egyetértett a főnök szavaival. Amint a beleegyezés megtörtént, hívatta a főnök a fiát. Azt mondta, üljön le a ház végében. Mikor az ifjú a kijelölt helyen leült, így beszélt hozzá a főnök:

- Kedves fiam, most el foglak küldeni téged, túl az óceánon, az ország belsejébe.

Adott a fiának egy kis kerek követ, egy hollótoll köpenyeget, meg egy száraz fókahólyagot. Az telis-teli volt mindenféle maggal. Azt mondta a főnök a fiának:

- Mikor átrepülsz az óceánon, és fáradtnak érzed magadat, ejtsd a kerek követ a tengerbe, azon jó pihenőhelyet fogsz találni. És mikor eléred a nagy szárazföldet, szórd szét a földön a mindenféle fajta gyümölcsmagvakat; szórd folyókba és patakokba a pisztrángikrákat meg a lazacikrákat is, hogy sohase legyen többé hiány élelemben, míg a földön élsz.

És a fiú útra kelt.

Apja ezt a nevet adta neki: Óriás.

A GYÍK KEZEI

Préri-Farkas fordította úgy a világ sorsát, hogy az emberek meghaljanak. Ezt azért cselekedte, mivel a mi kezünkön az ujjak nem záródnak össze, mint az övé. Azt kívánta volna, hogy olyan kezünk legyen, mint neki. De egy gyík így szólt hozzá:

- Nem! Olyan kezüknek kell lennie, amilyen az enyém! - A gyík ötujjú volt, Préri-Farkasnak meg csak összezárt mancsa. Nos, így van most nekünk szétnyitható, ötujjú kezünk.

Igen ám, de Préri-Farkas akkor kimondta:

- Legyen. De akkor az embereknek meg kell halniok.

MEDDIG TARTSON EGY-EGY ÉVSZAK?

Egyszer Sün és Hód az évszakok elosztása felett összekaptak. Sün öthónapos telet akart volna. Feltartotta a kezét, s mutatta az ujjait: öt! Azt mondta:

- Annyi legyen a téli hónapok száma, ahány ujj van a kezemen.

- Nem a! - felelte Hód, és feltartotta a farkát, amelyen számos repedés, karcolás volt. Azt mondta:

- Annyi legyen a téli hónapok száma, ahány sérülés-repedés van az én farkamon.

Vitatkoztak, veszekedtek. Sün dühbe gurult, és leharapta mérgében a hüvelykujját. Aztán feltartotta négy ujjal maradt kezét, és nagy hangon kijelentette:

- Tehát négy téli hónapnak kell lennie!

Hód egy kissé megszeppent, és beleegyezett.

Ezért van mostanság a sünnnek minden lábán négy-négy karma.

Mivel Sün nyert, a tél négy hónapig tartott, míg később Holló változtatott ezen egy keveset. Holló mérlegelte mindazt, amit Sün meg Hód a télről mondott, és úgy döntött, hogy Sünnnek ad igazat. Azt mondta:

- Sünnnek volt igaza. Ha a telek túl hosszúra nyúlnának, nem élhetne meg a nép. *Ezért lesznek a telek ilyen hosszúak*, de lesznek változékony telek is. *A gaxevisza* hónapról akarok nektek szólni, amikor összegyűl a nép, és beszélgetnek. Az évnek ebben az időszakában majd kérdéseket tesznek fel az emberek, meg rejtvényeket adnak fel, mások pedig felelnek. Ha a

feladatot pontosan fejtette meg a kérdezett, akkor a rejtvényfeladónak azt kell felelnie neki, hogy:

- Csámpás-tyúk!

Holló azért választotta a Csámpás-tyúk nevet, mert annak minden versenyző-játszó madárnál kurtább csőre volt.

- Ha az évnék abban a szakában az emberek pontosan fejtik meg a talányokat, akkor rövid lesz a tél, és korán megérkezik a tavasz.

A GYERMEK ÉS AZ EMBEREVŐ

Valamikor egy Anutkoatsz nevű ifjú, aki a falu végén egy csapat leánnyal játszadozott. Mialatt ők ott játszanak, az erdő felől recsegés hangja hallatszott. A zaj egyre közeledett. Az ifjú elbújt egy fa mögé, s onnét vette észre, hogy egy Sznanaik jön arrafelé. Ez a női lény mézgát ropogtatott. Az okozta a zajt. Az ifjú azt tanácsolta a leánykáknak, hogy fussanak el, de azok nem fogadtak szót neki. Mikor a gyermekek meglátták a mézgát ropogtató Sznanaikot, odamentek hozzá, s kérték, hogy adjon mézgát nekik is. A Sznanaik adott egy-egy rágógumit mindenik leánykának, de mikor észrevette Anutkoatszot, aki azt tanácsolta volt a gyermekeknek, hogy fussanak haza, megfogta a fiatalembert, s beledobta a hátán cipelt nagy kosárba. Aztán meg összeszedte a többi gyermeket is, s bedobálta őket ugyancsak a kosárba egymás hegyire-hátára, rá az ifjú emberre. Mikor ezt elintézte, megfordult és elindult. Anutkoatsz azt suttopta a leánykáknak, hogy vessék le cédrusfa kéreg köpenyeiket, s meneküljenek azon a lyukon át, amit ő fúr most a kosár fenekén. Vette kését, vágott egy jókora nyílást a kosár alján, s azon át kiugrott. A leánykák is kipotyogtak a kosárból egymás után. Csak egyetlenegy leányka maradt bent.

Minden gyermek hazament, s elmondta a szüleinek, mi történt vele. Annak a leánykának az anyja, aki nem tudott megmenekülni a kosárból, jajveszékelésben tört ki. Gyászolta a leányát. Sírt-rítt éjjel-nappal egyvégtében. De annyit sírt, hogy az orra feldagadt, merthogy egyre azt dörzsölte. No, akkor fogta a taknyát, s a földre dobta.

Lepillant, s hát azt látja, hogy ott, ahová a takony esett, mozog valami. A szeme sarkából leste, hogy az mi lehet, s hát a takony egyszerre csak egy kicsi gyermek formáját vette fel. Amikor ismét odapillant, a gyerekecske akkorára nőtt, mint egy újszülött csecsemő. Csinos, veres hajú gyerekecske volt, megszólalt, s azt mondta:

- Anyám, a Nap küldött engem, hogy kérjelek meg, ne sírj. Elmegyek az erdőbe, de kérlek, ne ríjál, mert engem azért küldtek, hogy a leányodat megtaláljam. Tudom én, hol van. Csinálj nekem egy kicsike lazac-lándzsát, szükségem lesz rá. - Így beszélt a fiúgyermek az asszonyhoz.

Megkért az asszony egy öregembert, hogy készítsen egy lazac-lándzsát, s azt odaadta a fiúnak. A fiúra kagylóból készített fülönfüggőket akasztott. Az egyre a lándzsával játszadozott, s a fülékszereit viselte. Egy napon, amikor az asszonyt megint elfogta a búbánat, azt mondta a fiú:

- Anyám, még egyszer kérlek, hogy ne sírj. Mert apám, a Nap azért küldött engem, hogy visszahozzam a leányodat. A Nap fogja nekem megmutatni, hogy ő hol van. Még ma indulok, hogy megtaláljam nővéremet Sznanaiknál, aki elrabolta őt. Miattam ne aggódj.

Azzal a fiú a folyó mentén fölfelé indult. Ment egy jó darabig, s akkor egy olyan fához érkezett, amelyik ráhajlott a folyóra. Fölmászott a fára, s letekintett, hogy lássa, van-e vajon hal a vízben. Nemsokára hang hallatszott a folyó felső folyása irányából, s az egyre erősödött. No, meglátta a fiú, hogy éppen Sznanaik tart a folyó felé.

Mikor Sznanaik a fáig érkezett, lehajlott, s belenézett a vízbe. Meglátta ám a fiú képét a sima víz színén, ahogy

az ott ült a fán, de azt hitte, hogy saját magát látja a víz tükreben.

Mondta is:

- Hogy én milyen csinos vagyok! - És haját az arcából hátrafésülte. Mikor ő így tett a hajával, odafent a fán a fiú is utánozta a mozdulatait, hadd higgye, hogy saját magát látja a víztükörben. Mikor Sznanaik nevetett, nevetett a fiú is, hogy becsapja a gyermekrablót. De végül Sznanaik mégiscsak fölnézett a fára, és meglátta ott a fiút.

Nyájas szavakkal kérlelte, hogy szálljon le. Azt kérdezte:

- Mit szokott veled az anyád csinálni, hogy ilyen szép legyél?

Felelte a fiú:

- Ó, te nem tudnád elviselni azt a kezelést, amit rajtam mivel, míg olyan széppé nem válok, mint amilyennek látsz most.

Könyörgött neki Sznanaik:

- Ó, kérlek, szállj le, és mondd el nekem. Kiállóm én a legnagyobb gyötrelmet is, csak olyan szép legyek, mint te vagy. Mit mívelsz odafent?

Azt mondta a fiú:

- Lesem a lazacokat. Szeretném őket a lándzsámmal megsziligonyozni.

Válaszolt neki Sznanaik:

- Ó, jöjj le, kérlek, és tégy velem akármit, amit akarsz, csak tégy olyan széppé, mint te vagy.

Felelte a fiú:

- Nem hinném, hogy te el tudod viselni azokat a sebeket, amiket rajtad kellene ejtenem.

Felelte Sznanaik:

- Úgy vághatsz, nyeshetsz, ahogy tetszik. Olyan szép akarok lenni, mint te.

No, akkor a fiú lemászott a fáról, Sznanaik megkérdezte:

- Mit kell tennünk először?

Mondta a fiú:

- El kell mennünk messzire, a folyó mentén fölfelé, míg lelünk két olyan kő-kést, amilyenekkel anyám szokta a fejemet levágni.

Felcaplattak a folyó mentén, és leltek két kő-kést.

Akkor azt mondta a fiú Sznanaiknak:

- Nos, most feküdj le erre a kőre. A nyakszirtedet meg tedd a kő-késre.

Sznanaik úgy tett, ahogyan a fiú mondta. Akkor a fiú fogta másik kést, azt mondta Sznanaiknak, hogy hunyja be a szemét - és levágta a fejét. A fej visszaugrott a levágott törzshöz, s már-már egybeforrt volna vele, mikor a fiú a kezét a sebre rátette, s így útját állta a visszaugró fejnek, s az nem tudott a törzssel egybeformni. Így ölte meg Sznanaikot.

Ezután elment a fiú Sznanaik házához, meglelte ott a nővére tetemét. Azt Sznanaik megölte volt, s a tűz fölött fölfüstölte. A fiú levette a tetemet a füstől, s a kezével egyre veregette. Így támasztotta fel a leánykát.

Mikor jobban körülnézett a házban, ott több más gyermek száradni tett testét is megtalálta. Életre keltette azokat is. Azután a leányt meg a többi gyermeket mind hazavezette.

LÁTOGATÁS VISSZHANG FŐNÖKNÉL

Csimszim üldögélt, s csöndesen azon elmélkedett, hogy milyen sok kegyetlenséget mívelt eleddig az emberekkel. De még mindig nem volt elégedett. Végtére elhatározta, hogy ismét az emberek közé megy, hogy valami ennivalót kapjon tőlük. Csimszim nagyevő volt. Elhagyatott helyre ment, s szörnyen sóvárgott rá, hogy az erdőségben élőlényeket találjon. Nemsokára egy nagy síkságra érkezett. Nem nőtt ott egy szál fa sem; csak fű meg virág.

Odébb egy nagy házat pillantott meg; a kifaragott elejű házból sok nép éneke hallatszott. Mikor azt látta, hogy a füstlyukon át szikrák szállonganak, nyomban gondolta, hogy az a ház egy nagy főnöké kell hogy legyen.

Mikor a ház közelébe ért, hallja, hogy valami azt mondja nagy hangosan:

- Egy idegen érkezik. Egy főnök érkezik!

Tudta, hogy ezt rá mondják. Így hát bement, de senkit sem látott. De a hangokat csak hallotta egyre. A ház közepén nagy rakás tüzet látott, a tűz mellé egy új, jó szőnyeg volt leterítve. Akkor megint hangot hallott, ami őt szólította:

- Telepedj a szőnyegre! Erre, nagy Főnök! Erre, nagy Főnök. Erre!

Odasétált nagy büszkén a szőnyeghez Csimszim, le is telepedett a gyékényre. Ez a ház Visszhang Főnök hajléka volt. Ahogy ott ül, hallja Csimszim, hogy a Főnök a szolgálait utasítja; azt mondja a szolgálainak, hogy szárított lazacot pirítsanak. S hát azt látja, hogy egy

faragott doboz magától kinyílik, s szárított hal jön ki belőle. Ezután meg egy szép tál lebegett a tűz fölé. Csak úgy, magától.

Csimszim megriadt, s erősen elálmélkodott, mikor ezeket a dolgokat látta. Mikor a szárított lazac megpirult, kellő darabokra vagdalódott, s a haldarabok maguktól pottyantak bele a tálba. A tál Csimszim elé helyezte magamagát. Mialatt falatozott, azon merengett, milyen furcsa dolgokat is lát ő most. Mikor az evéssel végzett, szaruból való, vízzel telt merítő állott elébe. Fogta nyelét, s jót ivott. Akkor meg egy tál zsiradékkal ízesített vadalma és fekete szarukanál állt elő, csak úgy, magamagától. Csimszim fogta az edény fülét, s befalt mindent, amit csak bírt. Mielőtt az edény kiürült voba, körülnézett, s hát a ház egyik oldalára hegyikecske-szalonnák voltak felaggatva. Gondolta: „elveszek én egyet ezekből a nagy zsíros darabokból.” Ezen gondolkozott Csimszim evés közben.

Ekkor a ház egyik sarkából sok asszony nevetése csendült:

- Hahaha! Csimszim azt tervezi, hogy elcsen egyet azokból a hegyikecske-szalonnákból, hahaha!

Megszégyenítették az asszonyi mondások Csimszimet. Befalta hát az utolsó szem vadalmát is. Erre újabb tál állott elébe, telis-tele vörös áfonyával, az áfonyán zsiradékkal meg vízzel. Csimszim újra nekiesett a falatozásnak, és lám! A ház másik sarkában szárított hegyijuh-húst látott, ott függtek azok szép sorjában. Megint azt gondolta, hogy: „Elemelek én egyet ebből a kövér hegyijuh-húsból és szalonnából, és eliszkolok vele.”

Hát megint felharsant az asszonyi hahota:

- Hahaha, hihihi, Csimszim azt tervezi, hogy ellop egy darabot a hegyijuh-húsból és eliszkol vele, hahaha!

Rettentően megzavarodott Csimszim az asszonyok beszédétől, mikor hallotta, hogy nevetnek rajta a ház egyik szegletében. Felpattant, nekirohant, hogy kifusson, de azért elébb még lekapott egyet a kövér hegyijuh-húsból és szalonnából. Hanem mikor a zsákmányával a kapuhoz ért, egy nagy kőbalta úgy bokán csapta, hogy megsebesült, s leesett a földre. Elvesztette a húst is, meg a hájat is, s valami húzta-vonta őt, s kihajította a házon kívülre. Ott feküdt egy jó ideig, ott jajgatott, mert roppant éhes volt, és bajba került a lába. Másnap, hogy egy kissé magához tért, botot kerített, és megpróbált továbbállni.

KICSI SZURKOS HALÁLA

Ment, mendegélt Csimszim, maga sem tudta, hová s merre. Gyöngé volt, éhes volt, fájt a lába. Addig botorkált az erdőben ide s tova, míg messziről egy házat pillantott meg. Elindult arra, el is jutott a közelébe, be is ment a házba. Egy ember élt ott igen szép, fiatal feleségével. Megengedték, hogy bemenjen hozzájuk, megszánták a házukba kéredzkes szegény embert. Kérdezték, enne-e? S adtak neki enni. Később meg a fiatalasszony gyógyította a bokáját, amelyet Visszhang Főnök házában egy nagy kő-balta sebesített volt meg. Csimszim most éppen Kicsi Szurkos házába került. Hogy odament hozzájuk, hát igen kedvesen fogadták. Kicsi Szurkos felesége szurkot kent a sebes bokájára. Két nap alatt ettől Csimszim egészen meg is gyógyult, s nagy kedvre derült. A fiatalasszony mindennap megettette.

Kicsi Szurkos háza tele volt szárított tőkehállal s mindenféle más eledellel. Csimszim eltökélte, hogy megöli jótevő barátját.

Este, miután elköltötte a vacsoráját, azt mondta a barátjának, hogy másnap reggel elmehetnének lapos halra halászni. Kicsi Szurkos hajlandó volt, de azt mondta Csimszimnek:

- Nem tesz jót nekem, ha tűző napsütéskor megyek ki halászni, mert igen gyenge vagyok. Haza kell térnem, amikor még hűvös van.

Csimszim így szólt:

- Úgy teszek, uram, ahogy mondod. Azt hiszem, lesz időnk bőségesen. - Ezt válaszolta Csimszim.

Elmentek a halászhelyre, halásztak egész éjjel, hajnalhasadtáig.

Kicsi Szurkos haza akart menni, amikor a nap felkelt, de Csimszim azt mondta:

- Úgy élvezem a halászatot! Feküdj le a kenuban, s takarózz be egy gyékénnyel.

Kicsi Szurkos lefeküdt, Csimszim szólongatta őt:

- Kicsi Szurkos!

- Hej! - válaszolt erre neki Kicsi Szurkos.

Csimszim egy kis idő múltán ismét szólította:

- Kicsi Szurkos!

- Hej! - válaszolta az megint hangosan.

Csimszim megint csak megszólította:

- Kicsi Szurkos! - No, akkor halkán válaszolt, hogy:

- Hej! - Csimszim megint csak szólította, és ekkor már

Kicsi Szurkos nagyon gyenge, elhaló hangon válaszolta:

- Hej, hej.

- No, most behúzom a horgászsinóromat - mondta Csimszim s miután behúzta a kenuba, visszafelé evezett. Erősen evezett, s már jó messze járt, amikor újból kiáltott:

- Kicsi Szurkos!

De ekkor már nem jött felelet. Csimszim kíváncsi lett, mi történt Kicsi Szurkossal. Amikor megemelte a Kicsi Szurkost borító gyékényt, csak folyt az olvadt szurok, csak úgy ömlött, s mind rá a sok kifogott lapos halra. Kicsi Szurkos halott volt. És a megolvadt szurok ráfolyt minden egyes lapos halra. A lapos hal azért fekete az egyik oldalán.

Roppant boldog volt Csimszim. Addig evezett a part mentén, míg el nem érte Kicsi Szurkos házáat, alig várta, hogy egy vacsorát kapjon Kicsi Szurkos feleségétől.

Fogta a kötelet, kikötötte a kenut, s vidám szívvel partra lépett. Ment, ment, de hol a ház? Sehol sem találta. És semmit sem lelt.

Ott, ahol a ház volt, csupáncsak egy kicsiny zöld szurok-fenyőfa állott, mindenik ágán egy-egy csöpp szurok. Végtére Csimszimnek eszébe ötlött, hogy hát hiszen van a kenuban hal bőven, visszament a vízhez, mert már marta gyomrát az éhség. De bizony a kenut sem lelta meg. Nyoma veszett.

Csak egy szurokfenyő törzs feküdt, gyökerestül, a kenu helyén.

AZ ELÉGETETT EMBEREVŐ

Az öt fiútestvér mindig vadászni járt. Egyszer egy idegen ember odament hozzájuk. S bement a házukba többször is. Mikor újra ott volt, a legidősebb fivér gyermeke sírva fakadt, próbálta őt csitítani mindegyik fivér, de hiába. Akkor az az ember felajánlotta, hogy majd ő megnyugtatja. De mikor odaadták neki a gyermeket, az titokban kiszívta az agyvelőt a gyermek koponyájának egyik oldalából. Mikor visszaadta a gyermeket, s meglátták, hogy mit művelt vele, felkapták az izzó fadorongokat a tűzről, s azzal verték-püfölték az idegent. Méregre lobbant ettől az idegen, s négy fivért megölt. Csak az ötödiket, a legfiatalabbat nem. Azt csak kergette a házban mindenfelé, reggelig. Az a fiú kirohant. Az emberevő a nyomában. Hosszú futamodás után keresztülvágott a fiú egy nagy hegyen. Erre újabb s megint másik hegyen ment átal, míg odalent egy tavat pillantott meg. Mikor odarohant, egy olyan fatörzset talált, amelyik két fából villa alakban nőtt össze, s ott lebegett a vízen. Erre ráment, és bevette magát a villás ágközbe.

Mikor üldözője odaért, meglátta az ember árnyékát a tavon, és nekirugaszkodott, hogy ugráljon rajta. Nos, akkor az ember dalra gyújtott, az Északi Dalt énekelte, és a tó felszíne egyszeriben befagyott, csak az a lyuk nem, amelyen az emberevő a tóba ugrott, de azután az is olyan gyorsan befagyott, hogy mire az emberevő felbukkant a mélyből, nem bírt többé a befagyott nyíláson át feljönni. Csak a fejét dugta föl. Meglátta az embert ott fönna a fán, s kérlelte, hogy húzza ki őt a jégből, de az ember csak

egyre hangosabban énekelt. Úgyhogy az emberevő teljesen a jégbe szorult. Az ember most száraz fát vágott, az emberevő feje fölött tüzet rakott, s azt mondta neki ugyanakkor, hogy meg akarja menteni. Mikor a tűz fellobogott, hamu reppent fel a szörnyeteg fejéről, s az szúnyogokká változott. Hát így keletkeztek a szúnyogok.

CSIMSZIM KALANDJAI

Egy alkalommal Csimszim odaállt Fóka háza elé. Fóka betessékelté őt a házába. Éppen lazacot evett. Fóka fogott egy tálát, azt a tűz közelébe helyezte, aztán úgy emelte a tűz fölé a kezeit, mintha melengetni akarná azokat. Hát zsírcsöppek folydogáltak az ujjairól, és belecsöppentek a tálba. Fóka Csimszimnek adta a zsiradékkal teli tálát, hadd mártogassa abba s egye úgy a lazacokat. Csimszim alaposan belakott, és végül eltávozott.

Ezután ő épített egy házat, s ahogy az elkészült, meghívta Fókát, látogassa meg. Elment hozzá Fóka, belépett, leült a ház benső szegelyébe. Csimszim fogott egy tálát, azt a tűz közelébe tette, majd kezeit a tűz fölé emelte, mintha melengetni akarná azokat. Hát csupa merő korom lett a keze! Elfordult Csimszim a tűztől, s keservesen nyöszörgött: - Mmmmm!

Látja Fóka, hogy Csimszim sírdogál, fölkel, belenéz a tálba, nem volt bizony abban egy csöpp zsír sem. Ekkor azt mondta Fóka:

- Megpróbálta utánozni, amit én csináltam!

Elszégelyelte magát Csimszim. Szurkot tett megpörkölődött, fájó kezére. Fóka így szólt:

- Neked nem szabad ilyen dolgokkal kísérletezned! Jobb volna, ha enni hoznál nekem!

Csimszim a kezeihez beszélt zavarodottságában - s nézte meggörbült kezeit. Ez az oka annak, hogy az emberi kéz (különösen hajlott korban) mindmáig meggörbül.

Csimszim úrnak indult. Csinos házhoz érkezett. Ott Tszenkoatsz főnökkel találkozott. Sok ételmezt halmozott fel az a főnök. Betessékeltte Csimszimet a házába, helyetl kínálta. Ő maga jóféle lazacokat falatozott, majd ivet nyújtotta rá, végül fogott egy szép tálát, a lábát a tál fölé nyújtotta, vett egy követ. Rácsapott vele a bokájára, s hát csak úgy hullottak ki a lábából a halikrák. Ezeket Csimszim elé tette, aki az ikrát mind megette, s mikor jóllakott, akkor vígan továbbállt. Átfutott a fején, hogy neki ezt a barátját illik viszont meghívnia vendégségbe. Házát épített hát, és meghívta magához Tszenkoatszot. Az el is ment hozzá, le is telepedett nála.

Akkor Csimszim vett egy tálát, a tál fölé nyújtotta a lábát, fogott egy követ, és azzal jól bokán vágta magát. Bizony a hátára is pottyant. Ottan nyöszörögte:

- Ó, ó, meghaltam, majdhogynem meghaltam!

Szólt ekkor a főnök:

- Engem próbált utánozni!

És távozott. Csimszim alaposan elszégyellte magát. Feldagadt a lába. De azért továbbment. Ment, amerre az orra vitte, nem tudta, hogy hova s merre. így jutott egy házig. Lazacbogyó-Szedő-Madár háza volt ez. Ikra-Rakó behívta magához a dagadt lábú Csimszimet. Együtt ettek lazacot. Hogy az evést befejezték, nagyot ittak rá. Ekkor Lazacbogyó-Szedő elővett egy szép tálát. Kitörölte, fölemelte, és azt mondta:

- Mija! Mija! - Ezt a két szót sokszor mondta, mondogatta. Hát amíg mondta, a tál lazacbogyókkal telt meg. Csimszim mind megette a pompás bogyókat. Későbbben azt képzelte, hogy ezt ő is meg tudja csinálni.

Titokban felkapott egy szem éretlen bogyót, kézbe fogta, s elillant a házból. Akkor ismét házat épített

magának, s meghívta vendégül Lazacbogyó-Szedőt. És őt is utánozta. Az éretlen bogyót a tálba beletette, mellé állt, és egyre azt mondogatta:

- Mija! Mija!

Ott állott jó sokáig, de bizony csak az az egy bogyó volt a tálban, amit ő rakott bele. A tálat Lazacbogyó-Szedő elébe helyezte.

Felkelt Lazacbogyó-Szedő, s azt mondta:

- Engem próbál utánozni!

Csimszim ismét és oly mélységesen megszégyenült, hogy többé senkit sem utánozott.

CSIMSZIM TOVÁBBVÁNDOROL

Merre menjen, azt sem tudta, csak csámborgott ide s tova, s lám, mikor az erdőből kijutott, egy nagy faluba érkezett. A falu előtti tengerparton éppen lapos halra halásztak az emberek. Azt gondolta Csimszim: „Van ezeknek sok csalétkük. Azokat én fogom megenni!” Azzal a víz alá bukott, a csalétket meglátta, a horogról leette, mindet bekebelezte. Úszott egyik horogtól a másikig, s mind-mind leette róluk a csalétkeket. Minden halász csalétke odalett. Nem értették, hogyan történhetett ez. Végére az egyik halász megfogta Csimszim állkapcsát, mivel Csimszim állkapcsa az egyik horgon fennakadt. Húzta a halász a horgot. Csimszim nem tudta a horgot a szájából kivenni. A halász húzta Csimszimet fölfelé, de ő ellenállt, ha egyszer nem tudta a szájából a horgot kivenni! A tenger fenekén levő sziklán tartotta fenn magát. Egyszer csak vonuló halak sokasága sorjázott el előtte. Kérlelte Csimszim a sziklát meg a tengerfeneket, segítsenek rajta. Utoljára magához az állkapcsához szólott:

- Állkapocs, hagyj abba! Állkapocs, engedj el! Elfáradtam!

Nos, akkor az állkapocs elvált tőle. Mikor a halászok meglátták a hosszú szakállú, nagy állkapcsot, néhányan nevettek, de voltak, akik megrémültek.

A halászok partra eveztek, majd a főnök házánál összegyülekeztek. Ott nézték meg csak alaposabban a nagy állkapcsot.

Csimszim kiúszott a vízből, kilépett a partra. Aggódott szerfelett. De megmakacsolta magát, és azt mondta:

- Mindig mindent magamnak míveltem!

Eljutott a főnök házáig. Ott éppen a nagy állkapcsot csodálta, bámulta mindenki. Bement Csimszim közibük, és leült az ajtó mellett. Láthatta, hogy nézik, bámulják a nagy állkapcsot. Takaróját a szája elé húzta, hogy elrejtse vele kiszakadt állkapcsának a helyét. Ahogy ott nézi a saját nagy állkapcsát, egyszer csak feléje nyúlik a keze, s azt mondja:

- Adjátok azt nekem!

Fogta az állkapcsot, jól megnézte, megforgatta, megvizsgálta. Majd a helyére csapta, s úgy elrohant onnan, mintha ott sem lett volna.

A nép ámuldozva mondta:

- Csimszim volt, a csalafinta!

Ettől fogvást ismét jól ment Csimszim dolga.

CSIMSZIM

Csimszim az egyik éppen alvó főnök házához lopakodott. A bejáratnál megállott. A víz odabent volt a főnök házában. Azt szeretne volna Csimszim ellopni. Fogta magát, s egy korhadt fa kérgét lehúzta, azt a kérget összemorzsolta, és megrágta, hogy olyanná lett az, mint a bélsár. Mikor ezzel elkészült, besurrant a házba. Odabent az igazak álmát aludta a főnök. Csimszim felemelte a főnök takaróját, s azt a bélsárfélét a főnök ülepére, a lika közelébe tette. Mikor ezzel elkészült, felébresztette a főnököt ezekkel a szavakkal:

- Főnök! Összerondítottad a takaródat!

Felriad a főnök, s kérdezi:

- Mikor történhetett ez?

- Azalatt csináltál magad alá, ó, főnök, míg aludtál – válaszolta Csimszim. - Megtisztíthatom a takaródat?

Nem szólt a főnök egy szót sem, erősen szégyellte magát.

- Ne kavard, ne piszkáld! Megyek én, s hozok valami mohafélét.

És Csimszim máris hozott mohát a tisztogatáshoz. Nyomban a főnökhöz ment, s fellibbentette takaróját:

- Hű - mondta -, micsoda büze van! - Meg is mutatta főnöknek, miután lesöpörte a mocskot a takaróról. Látta főnök, amit Csimszim mutatott neki, el is hitte, hogy ő rondította be a takarót, míg aludott. Szörnyen restelkedett. Akkor Csimszim kivitte a takarót, ismét visszament, s azt mondta:

- Főnök, én nagyon szomjas vagyok!

A vízfordó ott függött a főnök házának szegeletében. Azt mondta a főnök:

- Menj hát, és végy vizet magadnak.

No, akkor Csimszim felkelt, elővette medvebőr takaróját, és kinyitotta víztartály elzáróját, az egész vizet beleöntötte a maga takarójába. Azzal kirohant a házból, és hollókároogást hallatott:

- Kva, kva, kva, kva!

Vitte magával a sok vizet, és elrohant vele.

Dühbe gurult ekkor a nagy főnök, és felkiáltott:

- Ahum! Nagy szolgám! Az ótvaros testű! Ő tette. Minden vizemet elvitte.

Messzire elrohant Csimszim. Beesteledett futása közben. Az orráig sem látott, de az arca közelében szellemhangok sívítása hallatszott. Úgy megrémült, hogy nyomban visszafordult. A víz pedig egész rohanása alatt folyt kifelé a takaróból, és ezért folyik mindig vissza manapság is a víz a tengerbe. Végtére érkezett Csimszim a Nassz folyó torkolatához. Boldog volt, hogy odaért végre. Manapság a Nassz folyó azért olyan széles, amekkora.

VULKÁN ASSZONY FIA

Vulkán Asszony fiát Kőbordának hívták. Arról lett híressé, hogy amint jární kezdett, már íjat és nyilat is tudott készíteni, sőt madarakra is vadászott. Egyik legelső vadászkalandja az volt, hogy segélykiáltásokat sodort felé a szél, s ő hallva ezeket az emberi hangokat, otthagya édesanyját, lesietett a tengerpartra, s ott leült egy cédrusfa alá, kifigyelni, hogy miről van szó. Ekkor egy sas szelte át a levegőt, és egy éppen kifogott lapos halat pottyantott a fiú elé. Felkapja a fiú a halat, s nyomban észreveszi: nem akármilyen hal az, mert ennek vörösréz csík van a derekán. Márpedig a vörösréz, az Vulkán Asszony jele, hiszen Vulkán Asszony gondjára van bízva a világ minden vörösreze. A fiú átlötte nyilát a halon, s megpróbálta lebőrölni. A fejénél kezdte lehúzni a bőrét, úgy haladt a farka felé, de nem boldogult vele. S hall is egyszer valami hangokat a cédrusfáról, s azok azt mondják neki, hogy rossz irányban fogott hozzá a bőmyúzáshoz. Hát akkor fordítva csinálta: a farkától kezdve bőrölte le a halat. Így az le is ment róla, ki is feszítette, hogy majd ruhát készítsen magának belőle.

Tudta, hogy a ruhában természetfölötti hatalma lesz, úgy úszik majd ebben a bőrben, mint a lapos hal.

Álöltözetében gyorsan elúszott arra dél felé, ahonnet az emberi segélykiáltásokat hallotta volt. Amint partra ért, emberi alakot öltött, és áthatolt a bozóton.

Halászokkal teli kenut pillantott meg. Hátuszonyos bálnák üldözték őket, csónakjukat összetörték, s egyre-másra öldösték ezeket a halászokat. Igen sokat megöltek, és egyre gyengülő segélykiáltásukat még akkor is

hallotta, amikor besietett ezeknek a halászoknak a falujába. A faluban legelőször is egy síró asszonyt talált, annak a karján az éhségtől keservesen rívó kisgyermek volt. Nem volt abban a faluban semmi ennivaló. Mikor a házakba benézett, ott csak néhány, éhínségtől sorvadozó, heverő embert látott, aki már beszélni sem tudott.

Felvette a gyermeket, és varázserőt öntve belé, visszatette a bölcsőjébe. Az asszonnynak pedig igen nagy erőt adott, annyira, hogy az már táplálni bírta az új kisdédét, és varázserővel teljes nagyságú emberré növelte.

Ezután kiment, hogy segítsen az embereknek kagylókat gyűjteni. Mielőtt a kenuba szállt volna, vette az íját és nyilait, és egy tompa végű nyilat lőtt le a kenu oldala mellett a vízbe, és tizenkétszer egymás után elkiáltotta, felidézte a nagy tengeri szörnyeteg: Kvagvait.

Ezután ő meg a többi törzsbéli férfi beugrott a kenuba. Csakhamar megláthatták a tenger hatalmas rémét: az tátott szájjal, gyilkos bálna alakját öltve magára, úszott utánuk.

Fogta a fiú a nyilát, fejen lőtte a bálnát, az nyomban alámerült, s a másik pillanatban már bukkant is fel újra. És tovább üldözte a kenu. És megint akkora száját tátott, mint aki mindnyájokat elnyelni készül. A fiú azonban beleugrott a tátongó szájüregbe, és eltűnt a szörnyeteg bensejében. Mikor Kvagvai mélyen lesüllyedt a tengerbe, a fiú elővette varázserejét, és nyilát keresztüllötte a fenevadon, így belülről ölte meg azt. Kőborda a falubéli emberek elpusztítása miatt Kvagvai megölésével büntette meg a gyilkos bálnákat.

Mikor a szörnyeteget a tenger kivetette a partra, a fiú előjött a vízből, leborölte a szörnyet, és száradni tette bőrét a napra. Majd magára öltötte a száradt bálnabőrt, és abban éppen olyan sebesen tudott úszni, és éppen olyan erővel is, mint a megölt szörnyeteg tudott, míg élt.

Úszott, most más, délibb fekvésű szigetek felé. Nagy faházat pillantott meg, valaki kiabált odabentről:

- Jöjj be, töltsd velem az éjszakát!

Belépett a házba, s ott bizony egy nagy szörnyeteget talált. A szörnyeteg egy ladikot adott neki, azt mondta, azt tegye a feje alá, míg alszik. Alig ért a fiú feje a ládikóhoz, annak nyomban felpattant a fedele. Ebből a szörnyeteg nyomban megértette, hogy látogatója különleges lény, s nyomban elhatározta, hogy kelepcébe csalja. Felkiáltott hát:

- Kőajtó, csapódj be! Fűsteresztő lyuk, tömődj be!

A ház egyszeriben bezárult; Kőborda kelepcébe esett. Igen ám, mert ő még egyre Kvagvai alakját-bőrét viselte, és most azon tépelődött, hogy tudna megmaradni életben abban a házban, amelyikbe ebben a hatalmas alakjában éppen csak hogy belefért valahogyan.

Nézelődött, és felfedezte, hogy van a kőajtó alján egy kis repedés. Eszébe jutott, hogy az övéhez van kötve a kis halbőr ruhája, a lapos hal bőre. Gyorsan felöltötte ezt a halbőr ruhácskát és ekkor a terjedelmes, hatalmas bálnából apró lapos hallá változott. Vékony farkuszonyát a kőajtó repedése alá dugta, és egyszeriben kilökte az ajtót. A kőkapu összeomlott, sós tengervíz zúdult a házba, és mindent tovasodort.

Időbe telt, míg biztonságban érkezett egy másik tengeröbölbe, ahol még egyszer bőrruhát cserélt, és ismét varázsló bálnává változott. Ekkor egy óriási rák nyújtotta

ki ollóját, hogy elfogja a fiút, és egyik ollója meg is csipentette, s majdnem halálra roppantotta, pedig most a hatalmas bálna alakjában volt. Megint csak az segített rajta, hogy a lapos halacska bőrét öltse vissza. Ezt tette, termete így megkisebbedett, ügyesen kicsúszott a rák ollója közül, és így megmenekült.

A nagy bálnabőrt otthagya a kelepcében.

A lapos hal álöltözetében úszott el, és végtére úgy igyekezett, hogy egy biztonságos öbölben érjen partot. Ott a halbőrt magáról levetette, felakasztotta, hogy száradjon, ő maga meg leheveredett a napra, hogy egy kissé felmelegedjen.

Amint ott melegszik, sütkérezik, hangot hall hirtelen. Alig pillant fel a hangra, máris lecsap egy sas az égből. Felkapja, ellopja a szárítani tett halbőrt, és el-felszárnyal vele. A fiú a többi madárhoz folyamodott, kérlelte őket: támadják meg a sast, szerezzék vissza a halbőrt. De az erdőből ekkor egy hang azt kiáltotta, hogy ezt a sast nem szabad neki érintenie sem. Ezt a halbőrt csak kölcsönbe kapta. Most éppen olyan varázslatos módon került el tőle, amilyen varázslatosan egykor hozzájutott.

Belátta a fiú, hogy hal formájában nem utazhatik többé, és elhatározta, hogy rendes emberi alakjában tér vissza az édesanyjához.

Büszke volt az anya világot járt, bátor fiára, és ezért új nevet adott neki. Kőborda helyett Kristályborda lett a neve.

A VARÁZSLAT

Számos esztendővel ennek előtte élt egy fiatal szalisz főnök, aki igen nagyon szerette a feleségét. A nyár érkezésének napján, odabent voltak a vörös cédrusfa erdő mélyén, és ekkor így szólt a főnök asszonyához:

- Ma van az a nap, amikor gyermekünk megszületik.

Nagy öröm töltötte el a fiatal főnököt, és népük akkori szokásához híven, mindketten úszni kezdtek, hogy megtisztuljanak. Egymás mellett úsztak el nagy messzire. Majd egy idő múltán azon a helyen mentek ki a partra, melyet manapság Stanley Parknak neveznek. Az ifjú főnök feleségét a közeli erdőbe vezette, ahol az egyedül maradhatott. Az asszony azt mondta a férjének, hogy jöjjön vissza, és akkor kettejüket fogja ott találni. Mikor a főnök távozni készült, az asszony olyanféle hangot hallott, mint aminőt a vízbe csobbanó vidra okoz. A főnök nyugodtan bement a vízbe, és folytatta az úszást. Úgy látszik, hogy a Végzet játszott szerepet ezeknek az embereknek az életében, aminthogy szerepet játszik a Végzet manapság is.

Szegali Táji, az északnyugat-parti indiánok Nagy Szelleme Négy Varázserővel Felruházott Férfit küldött el bizonyos megbízatással. E férfiak nagy kenuja a magányosan úszó férfi felé közeledett. Amint meglátták az ifjú főnököt, nyomban rákiáltottak, hogy térjen ki az újtjokból. Tudták ugyanis a küldöttek, hogy ha evezőik vagy kenujok oldala emberi lényt érint, vagy ők veszítenének varázserejükből, vagy az ember pusztulna el.

A fiatalember nem tett eleget a felszólításnak, haladása irányát nem változtatta meg, sőt egyenesen az óriási kenu felé úszott. Nem volt hajlandó útjából kitérni, még a Négy Férfiú, e hatalmas erejű varázslók kedvéért sem. Születendő fiára gondolt, és úgy érezte, hogy az a nap az ő igazi napja, olyan nap, amikor még a varázslat sem árthat neki. Es azt is akarta, hogy a fia apját majd semmitől sem félt embernek ismerje meg.

A Négy Férfiú összetanakodott. Csodálkoztak is, bosszankodtak is az ifjú főnök esztelen cselekedetén. De tisztelték is az ifjút nagy bátorságáért. Úgy döntöttek, hogy sajátos módon tisztelik meg az ifjút. Az ifjú felesége meg a gyermeke éljenek mindörökké úgy, mint Szegali Táji hatalmának jelképei. Így aztán a Négy Férfiú a fiatalembert és családját sziklákká varázsolta el. Megmaradtak azok a sziklák mind a mai napig. A Szíves Sziklának nevezett kőtömb a Stanley Park nyugati oldalán emelkedik ki a vízből; az ifjú felesége és gyermeke is sziklák lettek. Az egyik nagy, a másik kicsiny. Az indiánok hite szerint a kicsiny és a nagy sziklák a közeli erdőben állanak.

TENGERI FARKAS KUTYÁI

Vaszkóra, a tengeri szigetek bálnákkal élő nagy, tengeri farkasára csak a haida vadászok legbátrabbika merészelt vadászni. A többség még csapdát sem mert állítani efféle vakmerő, erős állatnak. Egy bátrabb vadász megpróbálkozott csapó gerendával, hálóval elfogni egyet a Vaszkó-féle nagy vadállatokból, de sikertelenül. De a bátor vadászt kedvelték őrszellemei, és így az a nagy szerencse érte, hogy egyszer egy vadászösvényen két tengeri farkasra lelt.

Ez az ember a Vadászok Földnyelvén élt a feleségével. Amikor naponta átgyalogolt a cédruserdőn felesége szüleihez, néha úgy rémlett neki, hogy amint a Földnyelvhez visszatér, különös, halk vonítást hall. Kutatta az ösvény különböző részeit, hogy meglelje, hol és mi okozza a különös zajt, de sohasem tudta megtalálni a szellem-állatot. Azután egy napon benézett egy óriási, kiszáradt cédrusfa odvába, s hát ott lelt két, félholt kis teremtményt, olyanok voltak, mint valami furcsa kutyakölykök. Egyenként ügyesen a házába vitte a kölyköket, s ott ő meg a felesége felnevelték őket. Egykettőre hatalmas kutyaszerű lényekké nőttek. Tudta már ekkor a vadász, hogy Vaszkó titokzatos kölykeire lelt. Vadak voltak ezek a farkasok, mint mind a fajtájukbéliek, de úgy látszott, tudják, hogy életüket a vadász mentette meg, és kedvelték a két embert, aki naponta nagy húsdarabokkal etette őket.

Egy kora reggelen azt látja a vadász, hogy farkaskutyái kint vannak a tengeren, s egy sereg bálnát kerítették be. Csakhamar partra is úsztak a kutyák,

magukkal vonszolva a bálnákat; ők ölték meg mind a hat bálnát. Ettől fogva Vaszkóék minden éjjel bálnára vadásztak, sőt néha még napvilágnál is, és több bálnát hoztak haza, mint amennyire élelemként a vadásznak meg az egész nemzetségnek szüksége lett volna. A vadász meg népe felfüstölte a bálnahúst meg a bálnaszalonnát, és az értékes zsiradékot nagy cédrusfa ládába rakták. A férfi vadászok szerzeményét megosztotta felesége szüleivel. Történt, hogy egy napon a vihar odarekesztette a vadászt meg a feleségét. Hosszú ideig kellett ott maradniok, amíg mind felették azt az ételmet, amit az asszony anyja házában tárolt. Amikor a vadász megéhezett, azt mondta a feleségének, hogy adjon neki abból a lazacikrából enni, amit az anyósa egy bálnabendőbe dugott el. De a zsugori anyós nem akart a vejének a lazacikrából adni.

Mikor a vad vihar elült, és ismét sima lett az óceán tükre, a vadász, felesége meg az anyós visszaevettek a Vadászok Földnyelvére. Csodálkozott is, irigykedett is az anyós, mikor meglátta a két nagy Vaszkót, egy sereg bálna mellett, amiket mind ők fogtak és hurcoltak ki a partra gazdájuk háza elé. Most aztán mondta már az anyós a leányának, hogy hasítsa föl a bálna bendőjét, és adjon a lazacikrából a férjének. De a vadász visszautasította a kínálást, s azt mondta, késő most ajánlania neki ennielót, mikor megint bőviben van az élelemnek. Hogy fősvény anyósát megbüntesse, a vadász avas bálnaszír-maradékot s különféle rothadt kagylókat és más, tengerből való, romlott ételmet öntött anyósa elé a partra. Ebből kerekedett csak az igazi nagy háborúság a vadász meg az anyósa között.

Bosszút forralt az öregasszony. Kora reggel felkelt. Varázsitalt készített, forró köveket tett az italba, s az egészet beleöntötte a tengerbe. Támadt is ettől olyan komoly vihar, hogy napokig senki sem mert a vackából kibújni. A vadász szerfelett aggódott kutyái miatt, mert a vihar idején azok messze kint voltak a tengeren. Csak járt-kelt fel s alá a part mentén, hátha bár messziről meglátná kedves kutyáit.

Sok mérföldet gyalogolt így a vadász, de csak nem látta a partról a kutyákat. Felmászott hát a háza közelében levő hegyre, hogy onnét jobban lásson. Sokáig erőltette a szemét, míg végre észrevette, hogy messze, kint a tengeren lassan a part felé úsznak a kutyák. „Túl fáradtak ahhoz, hogy partot érjenek - gondolta a vadász. - Bele fognak fulladni a vízbe." De a tengeri kutyák megküzdöttek a viharral, s lassan csak közelebb kerültek a parthoz. Meg is próbáltak kimászni a vízből, de az a hely, ahol partot érhetek volna, óriási, iszamlós szikladarabokkal volt borítva, és a parton egy meredek szikla állt.

A két szegény állat képtelen volt partra mászni. Olyan fáradtan, hogy alig-alig vonszolták magukat, elindultak a csatorna felé. „No, most biztonságban vannak" - gondolta a vadász, és örvendezett. De túl korai volt az öröme. A Vaszkók ott vonszolták partra magukat, ahol éppen egy hegy éle fűrődött az óceánba, az felnyársalta őket, s ettől a kutyák két hatalmas sziklává változtak át. A parton ma is látni lehet őket.

CSALAFINTA BARÁTOK: HÓD MEG SÜN

A világ kezdetén Hód meg Sün jó barátok voltak. Sün védte pajtását a medvék támadása ellen, és türelemmel elviselte, ha Hód időnként csalafintáskodott vele. Tüskés Hátú nem volt nagyon okos, egynéhány állat járatta is a bolondját vele. De arra azért vigyáztak, hogy Sün villámgyorsan csapó farkától távol tartsák magukat.

Egyik nap Hód aljas cselt fundált ki barátja ellen. Lakomára hívta Sünt a maga szállására, jóllehet tudta, hogy Sün nem képes a víz alá merülve eljutni Hód szállására. Sün nem tudta ezt. Elfogadta a meghívást. Hód azt mondta Sünnel, hogy másszék fel a hátára, az fel is mászott, és így indultak útnak Hód-szállás felé. Mikor odáig értek. Hód azt mondta barátjának, hogy kövesse őt, s máris alámerült víz alatti háza bejáratához. Sün oda nem tudta követni Hódot, így hát felmászott Hódnak vízből kiálló háza tetejére, és ott várakozott jó sokáig, hogy Hód a víz alól érte feljöjjön. De hogy Hód csak nem ment föl, és kezdett sűrűsödni a sötétség, szegény Sün belepottyant a vízbe, és megpróbált kiúszni a partra. Könnyű tüskéi fenn is tartották lebegő állapotban a víz színén, de a part felé előrehaladni semmiképp sem tudott. Így hát visszamászott Hódszállás tetejére, és ott hangos kiáltással segítségül hívta jó barátját, Torkos-Borzot. Arra kérte őt, hogy ajándékozza meg az északi szél leheletével. Mikor Sün megkapta a nagy hideget keltő erős leheletet, az alaposan befagyasztotta a tavat. Sün a jégre huppant, és lassan kikecmergett a síkos jégen a partra.

Nagyon boldog volt, mikor végre egy nagy szikla alatt levő odúját élve elérte, de Hódra szerfelelt megharagudott.

Teltek-múltak a napok, mielőtt Hód meg Sün újra összetalálkoztak.

Hód akkor éppen a tó szélén üldögélt, s még ő tett úgy, mintha meg volna sértődve, amiért Sün nem követte őt, s nem ment el a lakomára. Sün ekkor azt mondta, hogy végtelenül sajnálja, hogy ez nem történt meg, és arra kérte Hódot, hogy most ő látogassa meg, menjenek fel együttesen a fa tetejére. Hód bizony alig-alig tudott mászni, de azt gondolta, hogy szép kilátása lesz majd a fa tetejéről a tóra, és azt felelte, miért ne menne, ha barátja segít neki az utazásban? Sün segített is Hódnak, hogy a fa tetejére jusson, amolyan félig letört ágakat ajánlott, amelyek lefele hajlottak a cédrusfáról, azokon, mondta, Hód biztonságosan lépegethet fölfelé. Sün végre csakugyan fölsegítette Hódot a fa legfelső ágára. Aztán otthagya. Ott ült az egymagában, s két éjszaka is eltelt, míg végre segélykiáltását Mókus meghallotta.

Hód eleinte a lefelé hajló faágakon akart volna lemászni, de Mókus megmutatta neki, hogy okosabb fejfelé előre kúszni lefelé. Bozontos Fark megmutatta Hódnak, hogy éles fogaival hogyan vészen fokokat a fán, és aztán ezeken, mint egy lépcsőn, jó hosszú idő alatt földet értek.

Ettől az időtől kezdve megszűnt a barátság Hód meg Sün között.

GYORS-MINT-EGY-BÉKA

Az északnyugati partvidék egy csalafinta békája gyorsaságával kérkedett néhány barátjának.

- Még egy velem versenyre kelő szarvast is lehamnék a futásban! - jelentette ki.

Annak a tisztásnak a széle felől, ahol a békák ültek, hangos nevetés csendült. Odanéznak, s hát egy nagy bakot pillantanak meg.

- Miért nevezsz, szarvas? - kérdezte a hengeő béka.

- Azért, mert a te hosszú nyelved gyorsabban jár, mint a hosszú lábaid, ó, béka! - felelte a szarvas.

- Hát nem fész versenyre kelni velem? - kérdezte a béka.

- Nem én! - felelte a szarvas, mikor abbaagyta a nevetést, így hát elhatározták, hogy versenyre kél a béka meg a szarvas. Másnap napkeltekor legyen a versenyfutás. Hosszú versenypálya volt előttük, völgyeken és folyam menti területeken át. A cél egy nagy hegy lábánál levő hatalmas szikladarab. Amint besötétedett, mindenfelől az egész pálya mentén hallani lehetett az összesereglett békák hangos brekegését.

Napkeltekor még több béka gyűlt össze a verseny kezdetére. Egy szarvas sem ment oda a verseny indítására, mert a szarvas restellte megmondani társainak, hogy egy békával kel versenyre.

Mikor egy béka főnök az „indulj” jelzést megadta, a szarvas olyan sebes irammal szökkent előre, hogy a béka indulását észre sem vette. A szarvas első nagy ugrásai után már lassabban futott, mert arra gondolt, micsoda butaság volt tőle a békával versenyezni. De mikor

meglátta, hogy az úton, nem messze előtte a béka ugrándozik, meggondolta magát, és gyorsabb rohanásba kezdett, s már azt hitte, hogy jól le hagyta a békát maga mögött. Hát egyszer csak megint azt látja, hogy a béka ugrándozik előtte.

A szarvas ekkor olyan sebesen nekiiramodott, ahogyan csak bírt, de amint követte a folyó menti területen kijelölt utat, időnként megint csak a békát látta maga előtt ugrándozni. Egy ízben a béka hátrafordult, intett a szarvasnak, s így szólt hozzá:

- Siess!

Hát ez aztán dühbe gurította a szarvas.

Mikor már a táv legnagyobb részét lefutották, a szarvas a béka elébe szökkent, és úgy futott, hogy többé nem is látta a békát. Most már bizonyosnak érezte, hogy a békát végre le hagyta. Igaza is volt; többször nem előzte meg a békát; amikor a szarvas a nagy gömbölyű célkőhöz érkezett, már ott várt rá a béka a szikla tövében.

- Úgy látszik, lassan futottál, szarvas! - nevetett a béka.

A szarvas úgy elszégyellte magát, hogy válaszolni sem tudott. Lógó orral bandukolt el az erdőbe.

Amit a szarvas nem tudott, az csak annyi, hogy nem a béka, a kihívó hagyta le őt a versenypályán, sőt nem is egy béka. Sok béka segédkezett a ravasz békának abban, hogy megnyerje a versenyt. Úgy tettek, hogy ugrottak egy-egy útszakasznit, majd a pálya különböző helyein csatlakoztak a versenyhez. Amint a verseny megkezdődött, a béka útra kelt a vörös szikla felé. Könnyű és rövid ösvényen ment, és így történt, hogy már jóval a szarvas odaérkezése előtt ott várta.

NYÉRC ÉS LAZAC

Okos és ravasz állat volt Nyérc; félt is tőle, tisztelte is őt az erdei világ minden vadja. Egy meleg délután a mindkét oldaláról tenger-mosta Bella Coola országnak egyik hegyfokára feküdt ki sütkérezni. Nyérctől jó messzire egy nagy Lazac szökkent fel a tengerből.

- Hé! Hé! Barátom! - kiáltott rá Nyérc. - Veszélyes ott kint lenned. A Tengeri Vidra elcsíphet. Ha én neked volnék, inkább a part közelében játszadoznék.

Nyérc „barátomnak” nevezte Lazacot, s az ettől vakon hitt neki. Nagyokat csobbantva föl-fölszökkent a vízből ez az ezüstös hal, és egyre közelebb került a parthoz.

Nyérc éhesen somolygott magában, és hazug dicsérő szavakkal csalogatta a nagy halat közelebb, még közelebb a földnyelvhez. Végre kétszer olyan magas szökkenéssel, mint egy ember magassága, a Lazac partra pottyant a sziklás talajon. Nyérc farkánál fogva megragadta az eséstől kábult Lazacot, és messzibbre húzta a víztől. Mohó étvággyal nézte a szépséges nagy halat, és egy lakomához illő dalra zendített. Nyérc hegyes fogai közé fogott egy pálcikát, azzal a földön heverő Lazac minden porcikáját megérintette, és ismét énekelt:

- Kié ez a falat, kérdem. Kié lesz e falat, kérdem. Mivel Nyérc az éneknek nemcsak a kérdezőtől felét énekelte, hanem a feleletét is, mindig ezt dalolta:

- Nyérc fogja ezt megenni, e falatot bekapni!

Két kis Bella Coola fiú hallotta meg Nyérc lakomáról szóló dalát. Odamentek hozzá, és így szóltak:

- Éhesek vagyunk! Légy jó, adj nekünk a te nagy haladból!

- Nem! - válaszolta Nyérc. - Mindet én eszem meg, én!

A két fiú nagy búsán elment az erdőbe. Azt mondja közben az idősebbik:

- Bújjunk el, és lessük meg Nyércet. Talán nem lesz képes az utolsó falatig megenni azt a nagy halat.

Amíg a fiúk csendesen váraoztak, Nyérc elálmosodott a tűző napsugártól. Oldalára dőlt, és elaludt. Nesztelenül kúszott oda a két fiú, ahol Nyérc hevert. Felkapták a döglött Lazacot, és bevitték az erdő mélyébe.

- Nyércet meg kell büntetnünk, mert nem akarta megosztani élelmét az éhezőkkel - mondta a nagyobbik fiú. Levágott egy darabot a Lazac fejéből, visszalopózott oda, ahol Nyérc feküdt. Nyérc nyitott szájjal aludt, s javában hortyogott. A fiú a lazacdarabot könnyedén a tátott szájú Nyérc fogaihoz dörzsölte, azzal visszasurrant az erdőbe, hogy ott barátjával lakomázzék.

Már éppen takarodóban volt a Nap, arra készülődött, hogy égi helyét átadja az éjszakának. Ekkor ébredt föl Nyérc.

- No, most aztán megeszem a Lazacot! - mondta magában, és felkelt. Kereste Nyérc a halat mindenfelé, de bizony nem lelte sehol. Mérgesen jártatta végig nyelvét a fogain, s hát az ínyére tapadó piciny lazacdarabokat érzett.

„Ejnye, úgy kell lennie - gondolta -, hogy mialatt aludtam, megettem a Lazacot." Ezt gondolta, de mást jelzett üresen korgó gyomra.

- Mégiscsak úgy kell lennie, hogy megettem - kiáltott fel. Hiszen érezte szájában a Lazac ízét.

- Ó, nem - döntötte el végtére is az önmagával folytatott vitát -, Lazac király bizonyára varázslatot

mívelt, és míg én aludtam, visszavitte a tengerbe a Lazacomat.

Nyérc ezután nagy éhségében az erdőbe indult. Vadásznia kellett, hogy legyen valami vacsorára valója. Olyan éhség űzte, amely azt jelezte, hogy lehet az a Lazac akárhol, csak éppen az ő hasában nem.

FARKASOK HERCEGE

Egy tszimsian falu mögötti erdőből szájalmat keltő, hosszú farkasvonítás hangzott. Megrettent a falu éhező népe. Téli élelemkészletük nagyjából elfogyott már, alig volt mit enniök. Azt gondolták, netán a farkas is éhezik, s talán annyira éhes, hogy megtámadja a falut. Rettegve hallgatóztak, de csak azt az egyetlen hangos, keserves farkasjajgatást hallották.

Egy félelmet nem ismerő ifjú főnök vállalkozott rá, hogy elmenjen az erdőbe, s megtudja, miért vonít úgy az a farkas. Fogta iját és nyilait, és elindult. Sűrű aljnövényzeten kellett átvergődnie, hogy oda jusson, ahonnan a farkas jajveszékelése hangzott. Nemsokára rátalált a farkasra, egy kis tisztáson, pontosan előtte jutott ki a sűrűségből. Mikor az ifjú a farkashoz közeledett, az vicsorítva tátotta rá a száját. A farkas füle a fejéhez lapult, és az ifjú főnök felismerte, hogy ezzel a farkas veszélyt jelez. De a fiatalember semmi félelmet sem mutatott.

Letérdelt, és egyik kezét a bizalmatlan farkas felé nyújtotta. Ekkor a farkas fogvicsorítása egyszeriben abbamaradt, és ismét siralmas farkasüvöltés hangzott fel az erdőben. A vadállat lassan egyre közelebb, még közelebb kúszott, míg az ifjú főnökig nem ért. Üvöltő torka elcsendesült, s tátott szájából csak halk nyafogás hangzott.

Úgy látszott, nem fél már, mert egészen a főnökig kúszott, és nagy kobakját az ifjú ember térdére hajtotta. A fiatal vadász ekkor belenézett a farkas szájába, és éles szeme nyomban meglátta, hogy az állat torkának alsó fele

megsebesült, folyik belőle a vér. A főnök lassan nyúlt be a tátott szájba, ujjai leértek a farkas torkáig, s ott tapogatóztak. Egy nagy csontszilánkot lelt mélyen a húsba fúródva. Szánni valóan nyöszörgött a farkas, míg a főnök a csontszilánk kihúzásával bajlódott, de végtére csak ki tudta húzni. Egy őz csontszilánkja volt a farkas torkában.

Amint a csontszilánk kikerült a farkas torkából, az örömeben körbe ugrálta a főnököt, és az ifjú ember kezét nyaldosta. Ezután a vadállat egy hosszú, éles üvöltést hallatott. E hangra az erdőben titokzatos mozgolódás támadt, és a főnök egyszer csak azt vette észre, hogy egy nyolctagú farkascsoroda fogja körül. A főnök megveregette a mellette levő farkas fejét, az meg ezután az érte jött, rá váró falka élén beszökkent az erdőbe.

Két napforduló után ismét farkasüvöltést hall az ifjú főnök az erdő széléről.

- Ez a vezérük hangja - mondta az ifjú, és a hang felé indult.

Alig ért az ifjú főnök a nagy erdő külső pereméig, máris láthatta, hogy igazat gondolt. A farkasvezér várt ott rá. Nyomban a főnökhöz ment, bozontos fejét hozzádörzsölte, úgy kérte, hogy kövesse őt az erdő mélyébe. Követte a farkasvezért, és bent az erdőben ott lelte az egész farkasfalkát egy éppen leölt szarvas mellett. Ekkor a farkasok eltűntek hirtelen az erdő sötét árnyékában. Meglepte a főnököt az ajándék, meg hogy a falka ott hagyta őt. Hazavitte a szarvast falujába, éhező népének.

Ezentúl minden alkonyatkor, midőn az éjszaka ujjai az erdő felé nyuladoztak, és az ég aljára hanyatlott a nap, a hálás farkas üvöltő hívása szólította az ifjú főnököt. És

minden ilyen alkalommal egy vagy két leölt szarvas várt rá, készen arra, hogy azokat falujába vihesse. Farkasvezér meg az ifjú főnök nemsokára olyan jó barátok lettek, hogy együtt jártak vadászni. Eltanulták egymás vadászfogásait; az ifjú főnök eredményesen is hajtott, ahányszor csak farkas komájával vadászhatott. A főnök boldog népe többé nem éhezett.

Ez a főnök törzsének egyik hercege volt. Elhatározta, hogy egy olyan Ajándékosztót rendez, amelyen új nevet vesz fel.

Az országot még mindig fenyegette az élelemszűke, mert a legjobb vadászok is csak kevés vadra lettek. Farkas barátja segítségével tudott az ifjú főnök a lakomára elegendő húst keríteni. Megkérte a farkasfalva vezérét, hogy ezúttal ne csak szarvasokra vadásszanak, hanem fecskékre, nyércekre, vidrákra is, hogy legyen majd elég értékes tolla meg bőre is, melyet ajándékba adhat az Ajándékosztóra meghívott főnöknek s más, magas rangú vendégeinek.

Nagy lakmározás meg ajándékosztás volt az ünnepségen. Három napon át tartó szertartás után az Ajándékosztón elnöklő öreg főnök szónoki pálcájával nagyot koppantott a földre. Erre egyszerre tiszteletteljes csönd támadt a nagy házban. Az ifjú főnök akkor jelentette be, hogy felveszi új nevét és jelvényét, és ez: A Farkasok Hercege. Örvendeztek a főnökök; vigadt a nép. Hálálkodtak az ifjú főnöknek, hogy a falu ínséges korszakában segítségükre volt.

A Farkassal történt találkozásának és a Farkasok Hercege név felvételének tiszteletére totemoszlopot emeltek, kifaragták és kifestették. A nagy szálfából

készült oszlopon egy tátott szájú farkas tekint le a
Hercegre és hálás népe házára.

A HERCEGNŐ ÉS A RABSZOLGA

Ételosztó herceg nagy, harcos főnöke volt a kvakiutloknak. Hatalmas férfiú volt, engedelmeskedett is neki mindenki, kivéve a saját leányát. A hercegnőt hiába figyelmeztették, hogy ezt vagy azt nem illő tennie, hogy az rossz cselekedet, mégis követett el rossz dolgokat. Az apja sokszor figyelmeztette rá, hogy az erdőben veszélyes egyedül járkálnia.

- Nem is a vadállatoktól kell félned - mondta neki -, hanem az ártó szellemektől és a gonosz emberektől, akik az óriási cédrusfák sötét árnyékában rejtőznek el.

- Óvakodj Dszonokvától, az Erdő Gonosz Asszonyától! - mondogatták neki a nemzetség bölcsei. - Egyszer csak, mikor egymagádban bolyongsz az erdő lejtős, sötét ösvényén. Gonosz Asszony megtámad, elragad.

Meg is tette ezt a Gonosz!

Négy napig tartotta a hercegnőt fogságban Dszonokva; csak azután tudta őt egy vakmerő harcos csapat megmenteni. Ezek úgy hatoltak be Gonosz Asszony házába, hogy míg az odavolt erdei bogyókat gyűjteni, felmásztak a ház tetejére, és az egyik deszkát elemelték a helyéről. Gonosz Asszony éppen akkor érkezett haza, amikor a házat elhagyott hercegnő és megszabadító harcosai a ház előtti tisztáson útra készen álltak. Gonosz Asszony vad üvöltözéssel indult üldözésükre. A harcosok menekülés közben számos nyilat lőttek Gonosz Asszonyra, de nem sikerült őt eltalálniok. Dszonokva varázslata megakadályozta, hogy elérhessék a falut.

Mikor az Erdő Gonosz Asszonya a falu végéhez ért, és meglátta Étel Osztó Főnök harcra felkészült seregét, akkor vette csak elő igazi varázstudományát. Fogta magát, s egyszeriben olyan naggyá és erőssé változott, mint egy nagy, erős, fiatal szurokfenyő. Nyilak, hozzávágott botok nem ártottak annak. Gonosz Asszony számos embert meggyilkolhatott volna, ha egy bölcs öreg varázsló ki nem ókumlálja, hogy miként vessen véget bűvöléseinek. A varázsló azt parancsolta néhány harcosnak, hogy vágjanak bele a szájukba meg a saját nyelvükbe, és kijenek vért Dszonokvára.

Megtették ezt a harcosok, és Dszonokva egyszerre csak összezsugorodott; akkorára töpörödött, mint egy emberi alak. Üvöltött fájdalomában, mikor ráfröccsent a vér. Mikor már négy ízben ráköpték vérüket a harcosok, Gonosz Asszony kegyelemért esedezett.

- Öld meg a boszorkányt! - kiáltozott a nép, és ekkor Dszonokva könnyörögve kérte, hadd lehessen ő ezután a hercegnő rabszolgája, őrizni fogja, megvédi minden ártalomtól.

- No, hadd próbáljuk megtenni azt, amit kér! – rendelkezett a herceg. - Ha nem leszünk a munkájával megelégedve, nektek adjuk, akkor aztán azt tesztek velem, amit akartok. - A nemzetség megelégedett ezzel az ígérettel.

Dolgozott Dszonokva keményen, hogy tessenek a hercegnek meg a hercegnőnek. Nagyon meg is szerette a hercegnőt, még ajándékot is készített számára, éppen abból a bűgő madárból, melyet eladdig pókhálószállal odakötözött a saját, hosszú fekete hajában, rejtve tartott. Majd meg eladdig nem ismert csodálatos táncot mutatott be a hercegnek meg a hercegnőnek. Nagyon

tetszett az hercegéknek. Dszonokva meg is tanította őket erre a táncra, azt mondta, járják azt ezután ők, nekik adja, ő nem járja többé.

Az egyik harcos féltékenykedett, úgy vélte, a hercegnő túlbecsüli a rabszolganőt. Összetanakodott egy nagy erejű varázslóval. Eltökélték, hogy véget vetnek az oly készséges rabszolgává változott Gonosz Asszonynak. El akarták pusztítani a Gonosz Asszony varázserejét. Meg a hercegnő fölötti hatamát. De sokáig nem tudták véghezvinni tervüket; Dszonokvna nagy volt a hatalma, s ők rettegtek tőle.

A fiatal hercegnő mindig úgy öltözködött, ahogyan az egy hercegnőhöz illik; nagy gondot fordított a küllemére. Dszonokva kifigyelte, hogyan tépdesi a hercegnő a szemöldökét, míg csak az olyanná nem formálódik, mint az Újhold sarlója.

- Kérlek, kérlek, csináljad olyanra az én szemöldökömet is! - esedezett Dszonokva.

A hercegnőt mulattatta ez a kérés, és engedélyt adott a rabszolganőnek a szemöldökszépítésre. Igen ám, de Dszonokva nem volt járatos az ilyesmiben, és tépdesett, bozontos szemöldökei még ocsmányabbak lettek, mint azelőtt voltak. Egy kagyló élével tépte, metélte szemöldökét. Azt kérte a hercegnőtől, hadd jöjjön egy falubeli asszony, aki éppen olyanra formálja az ő szemöldökeit, mint amilyenek a hercegnőéi.

A hercegnő beleegyezett a kérésbe, de olyan asszonyt nem lelt a falubeliek közt, aki meg merte volna tenni, amit Dszonokva kívánt. Mind attól félt, hogy munkája majd nem fog tetszeni a Gonosz Asszonynak. Végére az a bizonyos ifjú harcos hírére vette, milyen gondjaik vannak, s miután a varázslóval megbeszélte a dolgot,

jelentkezett, s kijelentette, hogy ő olyan alakúra tudja formálni Dszonokva szemöldökét, amilyet az óhajt.

Mikor az ifjú harcos a hercegnő házában megjelent, azt mondta, ahhoz, hogy végbevigye, amire vállalkozott, csíptető kagyló helyett éles kő-kést kell használnia. Varázsereje van annak a kő-késnek - mondta a hercegnőnek és a rabszolganőnek -, jobb, mint a csipkedésre való metszőkagyló. Ha ő vágja le a szemöldökszőröket, azok többé soha ki nem nőnek.

Igazat beszélt! Mielőtt hozzáfogott volna, azt mondta Dszonokvának, hogy jól csukja be a szemét, nehogy megtalálja sérteni az éles pengével. Amint az asszony behunyta a szemét, az ifjú harcos a kést a koponyájába dőfte, és az Erdő Gonosz Asszonya holtan hullott a lába elé.

FÁNFÜGG-HAJA-TÜNEMÉNY

A folyóval átellenben egy bűbajos, kedves szellem élt. Úgy hívták, hogy: Fánfügg-Haja-Tünemény. A fák között lakott. Mikor a szél megrázta a fákat, és az ágak meghajolva, himbálózva lebegtek a víz fölött, úgy látta a nép, hogy a szépséges szellem-hölgynek fánfüggő haja lebeg. Aki csak közelében élt, mind pártfogóra lelt benne.

Ő volt az, aki azért rendezett nagy ünnepséget, hogy a Gonosz Szellem Folyót a zsákmányolástól elűsse. Meghívta az ünnepségre a természet minden szörnyhatalmát, a folyókról valókat is. Volt vendége, aki üvöltözve, vad szélvihart kavarva érkezett. Mások a szelíd vizekről csöndben, szelíden jöttek meg. Saját varázs-tudományát mindegyik bemutatta. Volt, aki sziklaként hullt le, mások jégdarabbá fagytak, volt olyan vendég, ki mint az erdőtűz, úgy lobogott. Az Ünneptartó házba, ami odalent volt a víz alatt, végtére is mind békességgel tért be a sok meghívott.

Fánfügg-Haja-Tünemény mindenkinek kijelölte saját helyét a fal mentén futó lócán. Magának a Gonosz Szellem Folyónak is helyet mutatott. Ezután a háziasszony éléstárából előhozta drága, finom hegyi kecske vesepecsenyéjét, s abból minden vendége elé helyezett egy darabot. Varázslatos módon minden egyes darab egy nagy, tiszta zsiradékból való gömbbé vált. Addig lakmároztak, míg jól nem laktak.

A lakoma végén, mikor már mindenki jókedvre derült, Fánfügg-Haja-Tünemény így szólt:

- Itt van az ideje, hogy az emberi lényekre több gondot fordítsunk.

Azt mondta, hogy nem szabad ezután elpusztítani azokat az emberi lényeket, akik az örvény Szellemének áldozatot hoznak. És azt is mondta, hogy a Gonosz Szellem Folyó rettentő hatalmát csökkenteni kell.

A meghívott szörnyek egymás után felszólaltak, és végtére abban egyeztek meg, hogy úgy megrázzák a Földet, hogy a nagy hegyfok, amelyik eddig eltérítette a vizet, ezután más helyre kerüljön. Ezáltal az örvényen átrohanó víznek nem lesz olyan pusztító ereje. Mikor végre minden szörnyeteg egyezsége jutott, megrázkódott a Föld, nagy szélvihar támadt, az erdő lángba borult - de a faluban egy emberfia sem sérült meg. Mikor a vihar elült, a magas hegyfok letörött, s most a folyó csendessé vált, szélessé lett, és a szörnyűséges örvény szelíd forgóvá változott. Olyanná, amely most éppen segítségére van útvonalon a halászoknak.

TARTALOM

Totemjelvény az óceánból	
Medve Anya	
A Nyírfajdok	
Útmutató bűvármadár	
Kutya-pofájú lazac háza	
Tűzvirág-látomás	
Két próbatétel - három totem	
Faragó Mester	
Az Első Totemoszlop	
A látomásban megjelent totem	
Békaporonty, aki miatt a Földi Vidrák harcba szálltak	
A könnyhullató totemoszlop	
A varázserejű totemoszlop	
Fukar Marok lakomája	
Az első Ajándékosztó lakoma	
Fekete-Mint-A-Holló	
Holló születése	
Miért fekete a Holló?	
Dagály Asszony	
Holló, a kenu-készítő	
Holló és Köd Asszony	
Holló és a bálna	
Hogyan szerzett Holló lazacokat?	
Holló és Hal Asszony	
Holló és a táncosnő	
Holló és az Árnýékok Népe	
Az asszony, akit a Gyilkos Bálnák elloptak	
Erősebb-Mint-Az-Északi-Szél	
Gyilkos Bálnák	
A Nap próbára teszi a vejét	

A nyújtózkodó fa
A repülő lánc
A nyilak lánc
Esőcsináló
A jéghíd
Varázsló foka
Szikla Főnök rákóriása
Metsző-Orrú-Oszlop
Zsákmányszerző Sas Főnök
Mennydörgés-Madár érkezése
Varázslatból nőtt akadályok
Az első fekete halak
Varázs-szikla
Béka dala
Teremtés
Varázsló-avatás
Kvaszána
Északvilág-végi-Emberevő
Tűzhozó Farok
Fejdísz hattyútollból
Az Ég fel támasztói
Fehér szikla
A fiú, aki úgy viselkedett, mint a Nap
Kecske-Vezető
A fáradt farkas
A Lusta Fiú
A győztes játékos
A fehér boszorka
Hogy lett Holló telhetetlen?
A gyík kezei
Meddig tartson egy-egy évszak?
A gyermek és az emberevő

Látogatás Visszhang Főnöknél
Kicsi Szurkos halála
Az elégetett emberevő
Csimszim kalandjai
Csimszim továbbvándorol
Csimszim
Vulkán Asszony fia
A varázslat
Tengeri Farkas kutyái
Csalafinta barátok: Hód meg Sün
Gyors-Mint-Egy-Béka
Nyérc és Lazac
Farkasok Hercege
A hercegnő és a rabszolga
Fánfügg-Haja-Tünemény